EDUARD FIKER

CAZUL C—L

EDITURA TINERETULUI

Eduard Fiker

Cazul C-L

În romîneşte de
NICOLAE JIANU şi TR. IONESCU-NIŞCOV

EDITURA TINERETULUI, 1967
Colecţia Aventura

Eduard Fiker
Série C – L
Mlada Fronta
Praha, 1963

PARTEA ÎNTÎI

1

Cu cîtva timp în urmă v-am povestit despre „Cei patru aşi”[1].

Cazul C-L se dezbătuse de mult. Ar fi avut drept de întîietate, însă din anumite pricini, pe care nădăjduiesc că le veţi recunoaşte singuri, mult timp nu prea mi-a convenit să mă ocup de el.

Ce se întîmplase de fapt? La începutul primului război mondial – vedeţi pînă unde s-au întins rădăcinile cazului C-L – un anume rezervist din armata austro-ungară a refuzat să apere, cu arma în mînă, interesele celor doi împăraţi, fiindcă era membru al nu ştiu cărei secte religioase. Pentru treaba asta a fost executat pe un platou de exerciţii militare. Buun! Rezervistul cu pricina a murit, găurit de douăsprezece sau nu ştiu cîte gloanţe, dar sentinţa rostită de el a supravieţuit. Ea suna aşa: „Nici o crimă nu e mai mare decît războiul, iar eu nu vreau să particip la el”.

Dacă n-ar fi fost cazul C-L, nici măcar numele acestui om n-ar fi fost cunoscut. Forţa morală a vorbelor lui – că nici o crimă nu-i mai mare decît războiul – abia apucase să pătrundă în minţile oamenilor aruncaţi unii împotriva altora, că băiatul rezervistului, rămas orfan, o şi prinsese din zbor. Crescînd, el a reflectat mereu la ea, completînd-o cu ideea că nu va veni niciodată o vreme cînd omul va putea gîndi şi

[1] Este vorba de un alt roman al scriitorului.

acţiona dupa placul inimii, dar că în orice împrejurare lucrurile se pot face în taină. Băiatul acesta era neobişnuit de dotat. Destinul părintelui său îi spulberase credinţa în dreptate. Mintea lui ascuţită, dar rămasă fără îndrumare, l-a făcut să se îndepărteze de gîndirea celorlalţi oameni şi să-şi formuleze legi proprii.

Recunoştea adevărul că nici o crimă nu e mai mare decît războiul. Dar, analizîndu-l la rece, a ajuns la o cumplită concluzie, şi anume că orice crimă săvîrşită de un individ împotriva societăţii umane este cel puţin de un bilion de ori mai mică decît războiul şi că deci un fleac atît de mărunt nici nu merită să fie luat în seamă. Criteriul de comparaţie e mai solid decît piramidele, şi-a zis el; de cînd e lumea, războaiele au existat şi ele în omenire şi continuă să ia amploare, iar într-o bună zi vor sfîrteca pămîntul în bucăţi.

Şi aşa s-a născut trista dramă a unui om înzestrat, care, într-un chip cu totul independent, şi-a făurit, în întunericul izolării sale, o părere proprie, uitînd – la urma urmelor, pe drept cuvînt – faptul că, în astfel de împrejurări, geniul se poate transforma în nebunie.

Cam asta ar fi esenţa problemei. De fapt, ar fi trebuit să vorbesc de ea abia la sfîrşit, fiindcă la început habar n-aveam. La început, cazul C-L părea mai degrabă o problemă de tehnică criminalistică şi de competenţa organelor Securităţii de Stat. În acest sens am adoptat şi tonul descrierii mele. Dar iată că apare un personaj cu însuşiri remarcabile şi cu o logică subtilă, la fel de complicată ca şi aceea a înfricoşătorului personaj al cărui mecanism sufletesc ne scăpa ori de cîte ori credeam ca l-am dibuit. Şi aceste două logici originale s-au angajat într-un duel, la care deseori am privit cu uimire şi pe care niciodată n-am sa-l uit.

Cercetarea a fost complicată şi ne-a oferit o serie de momente surprinzătoare, uneori groteşti. Cred că merită să fie povestite. Aşadar, acum cercetez arhiva ca să dau viaţă cazului C-L, cu toate ascunzişurile lui.

Într-un morman de documente şi procese verbale caut înregistrarea depoziţiei, cu care, cred, ar trebui să încep.

Am găsit-o.

Mă duc cu ea la fereastră. Tovarăşul arhivar lucrează undeva în faţă şi mă lasă în pace. N-a arătat decît o uşoară uimire, văzînd că mă apuc să studiez ceva în această lume tăcută, năpădită de praf.

Dar sînt aici şi-mi fac loc pe măsuţă. Mi-am pregătit creionul şi carnetul ca să-mi iau însemnări. Citind însă procesul verbal, văd că n-ar fi indicat sa-l reproduc aşa cum este. Poartă data de 6 noiembrie 1951. În el se află depoziţia unui martor, pe care l-am putea numi de mîna întîi. A fost interogat cu o întîrziere de mai bine de cinci luni, deoarece suferise o rană gravă în legătură cu cazul C-L.

Ei, aici e aici! Dacă-i vorba s-o iau de la început, trebuie să ţin seama că acest Jaroslav Lenk a fost, din capul locului, fără discuţie, un martor principal. Depoziţia sa cuprinde însă unele fapte pe care noi, în cele cinci luni, le-am constatat a fi altfel, iar, pe de altă parte, sînt menţionate unele întîmplări care trebuiesc cunoscute pentru ca povestirea să nu aibă lacune supărătoare.

Las la o parte din depoziţia sublocotenentului Jaroslav Lenk o seamă de „birocratisme” tipice şi inevitabile, care constituie un fel de material brut, şi dacă-mi permit să fac unele regrupări şi secţionări, fireşte, fără să alterez sensul şi desfăşurarea lucrurilor, sînt convins că va rezulta o succesiune de imagini mai ordonată şi mai continuă a acestei întîmplări, cu adevărat ciudată.

Şi acum, iată:

Jaroslav Lenk, de 27 ani, lucrător în cadrul organelor Securităţii de Stat, cu gradul de sublocotenent, însărcinat cu probleme speciale (amănunte mai precise cu privire la încadrarea lui nu trebuiesc menţionate), necăsătorit (ceea ce pentru noi e important), cu locuinţa în Praga XII, dar în

vremea aceea (noiembrie 1951), internat la spital, a declarat următoarele:

„În ziua de 27 iunie 1951, la orele opt dimineaţa, am primit ordin să mă anunţ pentru orele douăsprezece la amiază, cu o scrisoare confidenţială, la tovarăşul Budinský de la Banca Naţională. Ce sarcină îmi revenea, nu ştiam încă. Pe František Budinský, unul dintre funcţionarii cu munci de răspundere ai Băncii Naţionale, nu-l cunoscusem încă.

Potrivit ordinului, eram în uniformă, înarmat cu o armă automată şi cu un pistol de serviciu.

În biroul directorului Budinský am cunoscut trei bărbaţi care mă aşteptau. Unul dintre ei era de asemenea înarmat, subofiţerul Vrána, şi el lucrător la Securitate. Mi s-a prezentat ca unui comandant. Ceilalţi doi erau funcţionari ai băncii, oameni de aproximativ patruzeci şi cinci de ani, cu o atitudine gravă, arătînd un respect exagerat. Aveam impresia că sînt conştienţi de importanţa sarcinii şi că fuseseră anume aleşi, ca fiind deosebit de capabili şi oameni de încredere.”

Trebuie să adaug o observaţie. Chiar numai din aceste rînduri probabil că vă daţi seama ce am de gînd să fac cu procesul verbal. Sigur că Jaroslav Lenk n-a descris pe nimeni în depoziţia lui, de asemenea că nimeni nu l-a întrebat asupra unor amănunte care erau bine cunoscute şi fără ajutorul lui. Îmi voi permite ici colo unele completări, bineînţeles din dorinţa cinstită ca în această recapitulare să nu se strecoare lipsurile de care am vorbit.

„Numele lor – continuă Jaroslav Lenk – erau Šrámek şi Vojtíř.”

Şi iarăşi o observaţie. La primul interogatoriu, la 6 noiembrie 1951, pacientul Jaroslav Lenk a răspuns, cu mari dificultăţi. Cu greu rostea o frază coerentă. Dacă veţi avea impresia că depoziţia lui are un curs limpede, să ştiţi că e vorba, de aceeaşi bine intenţionată completare.

„Potrivit ordinului – declară Jaroslav Lenk mai departe – am verificat identitatea lui Vrána, Šrámek şi Vojtíř (din buletinele lor de identitate şi din scrisorile lor de acreditare), am revizuit starea armelor lui Vrána, m-am uitat de asemenea la pistoalele cu care erau înarmaţi funcţionarii Šrámek şi Vojtíř. Pe urmă, ca şef al acestui grup, am declarat ca nu văd nici o defecţiune.

Directorul Budinský ne-a condus apoi pe toţi patru în trezoreria subterană, la casele de bani. Acolo ne mai aşteptau doi oameni: directorul trezoreriei, Řerich, şi un funcţionar în uniformă. Nu cunosc funcţiile precise pe care le ocupau.

M-am informat asupra amănuntelor sarcinii mele. Ea consta în asigurarea fără primejdii a transportului a douăzeci de milioane de coroane în bancnote de cîte o mie. Erau hîrtii noi şi urmau să înlocuiască banii vechi uzaţi şi retraşi treptat din circulaţie. Sarcina mea urma să se sfîrşească în clipa cînd transportul era preluat de funcţionarii băncii din Bratislava.

Amîndoi directorii deschiseră împreună o casă de bani mare, blindată. În ea se aflau aşezate straturi-straturi şi legate cu banderole pachetele de cîte o mie. Transportul pentru Bratislava era depozitat aparte în casa de bani, şi anume în două sute de pachete. Directorul trezoreriei le-a luat unul cîte unul şi le-a înmînat lui Budinský. Fiecare pachet, cuprinzînd cîte o sută de bancnote de o mie, avea pe banderolă o ştampilă cu trei parafe. Budinský cercetă ştampila fiecărui pachet şi controla banderolele, să vadă dacă sînt intacte. Proceda cu grijă şi luare aminte, însă fără întîrzieri inutile. Dădea pachetele treptat lui Šrámek. Acesta proceda cu multă atenţie şi foarte demn, ca şi cum n-ar fi avut încredere în Budinský. La fel se comportă şi Vojtíř, care părea să nu aibă încredere nici în Šrámek. Lua pachetele de la el şi le aranja pe masă, unde, deocamdată, funcţionînd pusese o ladiţă prevăzută cu două broaşte; lădiţa măsura cam 70 cm în lungime, era înaltă de 40 cm şi lată de 50 cm.

Amîndoi directorii au închis casa de bani şi s-au apropiat de masă. Pachetele cu bancnote de cîte o mie au fost din nou numărate. Apoi Vojtíř, sub privirea atentă a celorlalţi, începu să numere bancnotele din pachete. O făcea rapid, concentrat, cu o figură liniştită, aproape rece. Šrámek, păzit de cîteva perechi de ochi, punea în lădiţă fiecare pachet numărat. Le aşeza acolo ca pe nişte cărţi în bibliotecă.

Această procedură, în timpul căreia încordarea nu a slăbit nici o clipă, a durat destul de mult. Nici pentru tovarăşul Vrána, nici pentru mine nu sosise încă ceasul datoriei. Nu puteam decît să privim cu răbdare. După o vreme, Šrámek îl înlocui pe Vojtíř la numărat. Pachetele puse în lădiţă au fost din nou numărate şi capacul, în sfîrşit, închis. Cele două broaşte pocniră, iar Vojtíř şi Šrámek luară fiecare cîte o cheiţă.

Un subaltern veni cu un rulou de banderolă lucioasă, pe care începu să o treacă îndemînatic prin verigile montate pe lădiţă.

Deşi asistam pentru prima oară la lucruri de acest fel, am avut impresia precisă că totul se desfăşurase într-o perfectă ordine.

De la distanţa la care mă aflam nu puteam să disting cifrele şi literele seriilor de pe bancnote, de altfel nici n-aveam motiv s-o fac. N-a vorbit nimeni cu mine despre asta, aşa încît nu ştiu nimic.

Vojtíř şi Šrámek au rămas inaccesibili şi taciturni. Milioanele, care de mulţi ani le treceau prin mîini, făcuseră din ei un fel de fiinţe superioare care priveau de sus patimile stîrnite de bani. În sinea mea, i-am numit profesionişti cinstiţi.

Desigur că am vorbit adesea cu Jaroslav Lenk, chiar şi mai tîrziu, adică după ce îşi redactase prima depoziţie. Abia după aceea a putut să-şi exprime mai concret impresiile şi observaţiile, din care selectez cîteva şi le includ aici pentru o mai bună prezentare a faptelor.

„Casetele cu bancnote – spune Jaroslav Lenk – se plumbuiesc cu un cleşte special. A făcut-o, prin urmare, Budinský. În momentul în care a isprăvit, începea datoria noastră de a străjui banii Lădiţa cu cele douăzeci de milioane era aproximativ mică. În mod obişnuit, casetele sînt construite pentru optzeci de milioane, după cum ne-a spus Budinský.

Funcţionarul subaltern a luat-o fără a se opinti. Vrána şi cu mine am ieşit în curte împreună cu el. Acesta a depus lădiţa într-un automobil mare. Eu şi cu Vrána ne-am aşezat în maşină, cu lădiţa între noi. După o clipă, au venit Vojtíř şi Šrámek, însoţiţi de cei doi directori. Au ocupat scăunelele din faţa noastră. Directorii şi-au luat rămas bun de la noi, scurt dar cordial. Şoferul, care-şi cunoştea datoria, puse maşina în mişcare. Era un «Mercedes» închis, de şase cilindri, cu caroseria blindată, şi n-avea nimic deosebit. Acelaşi şofer mergea cu ea de patru ani, fiind în serviciul Băncii Naţionale.

Vrána şi cu mine aveam cîte două pachete de ciocolată, ceva prăjituri, o bucăţică de salam şi un bidon cu ceai. Šrámek şi Vojtíř aveau servietele doldora de mîncare şi nişte termosuri mari.

Urma să călătorim cu un tren rapid care oprea numai de cîteva ori. Mie şi lui Vrána ne era interzis să părăsim transportul. Vojtíř şi Šrámek puteau să coboare din tren în staţii. Pe tot parcursul, eu şi tovarăşul Vrána răspundeam de transport.

«Mercedes»-ul ne-a dus repede la gară. Şoferul prezentă autorizaţia şi intră cu maşina pînă la rampă, în faţa căreia se găsea, singuratic, un vagon de poşta. Din el ieşi un funcţionar de la căile ferate. Vojtíř şi Šrámek schimbară cu el nişte hîrtii. Apoi funcţionarul se depărtă, lăsîndu-ne vagonul la dispoziţie.

Vrána urcă lădiţa în vagon. I-am lăsat-o în seamă şi am cercetat cu grijă tot interiorul. Vagonul era împărţit în trei. Scările, de ambele părţi, dădeau într-o încăpere de mijloc,

strîmtă, care comunica cu celelalte două. Partea din stînga avea un mobilier care amintea biroul de colete poştale. Cea din dreapta arăta mai confortabilă. Acolo erau bănci de lemn, un spaţiu mai mic pentru bagaje şi alte două ferestre faţă în faţă.

Am ales acest compartiment mai comod. Vrána puse lădiţa în colţ şi se aşează aproape de ea, pe bancă. La invitaţia mea, au venit apoi şi Vojtíř cu Šrámek. Amîndoi s-au apropiat, cu un soi de neplăcere. Aceşti oameni îmi făceau impresia că sînt fraţi buni. Pînă atunci nu observasem că s-ar deosebi unul de celălalt. Amîndoi se purtau la fel, cu o politeţe rezervată.

Şi-au ales fără să mă întrebe două locuri faţă în faţă, aşa încît aveau la dispoziţie măsuţa pliantă. Au folosit-o îndată ca să-şi întindă proviziile. Şi-au scos din serviete chiflele, afumătura, dulciurile şi două sticle de apă minerală. Cu nişte mutre aproape morocănoase, au început să mănînce.

De tovarăşul Vrána şi de mine nici nu se sinchiseau, ca şi cum ar fi uitat de prezenţa noastră.

Noi, bineînţeles, nu i-am stingherit. Vrána stătea liniştit, iar eu am încuiat partea stîngă a vagonului şi cele două intrări ale încăperii din mijloc. Uşile glisante din stînga erau prevăzute cu broaşte şi zăvoare de nădejde. Toate ferestrele aveau grătare de fier, montate vertical la exterior. Era un vagon de tip vechi.

Dar în loc să vorbesc de partea stîngă şi dreaptă a vagonului, mai degrabă ar trebui să vorbesc de partea din faţă şi din spate, adică de sensul mersului nostru. În clipa aceea însă nu ştiam cum ne vor ataşa la garnitura trenului. S-a dovedit mai tîrziu că ne instalasem în partea din faţă a vagonului nostru. Declar că acest lucru a depins numai şi numai de voinţa mea şi că alegerea n-a fost întru nimic influenţată.

Šrámek mi-a cerut ironic permisiunea să coboare geamul. N-am avut de ce să mă împotrivesc. În vagon era o căldură sufocantă, deşi ne aflam în umbra unor magazii.

Amîndoi funcţionarii aveau pe ei haine cu vestă, dar nu şi le-au scos. Mantalele groase de ploaie şi le puseseră în cuier, la fereastră.

Mi-am căutat şi eu un loc şi ascultam văicărelile liniştite ale lui Vojtíř şi Šrámek. Eram întru totul de acord cu ei, auzindu-i cum critică acest învechit mijloc de transport. Spuneau că au făcut treaba asta de mai multe ori. O vreme au trăncănit cu destulă însufleţire despre unele posibilităţi mai bune, de pildă, transporturile pe calea aerului.

N-am participat la discuţia lor. Şi nici Vrána, fiindcă el făcea tot ce făceam eu. După un timp, Vojtíř şi Šrámek au tăcut.

Fumatul era interzis. Šrámek ar fi vrut să încalce această oprelişte, socotind-o absurdă. I-am spus că poate să iasă din vagon şi să fumeze. Aşadar, a ieşit afară, urmat de Vojtíř. Am încuiat din nou uşa în urma lor, şi probabil că m-au considerat prea distant. Poate le păream şi ridicol. Adevărul e că eu aveam mai mare respect decît ei pentru cele douăzeci de milioane. După ce s-au întors în vagon, n-au mai vorbit nimic. Îşi luaseră un aer de superioritate. Cam la zece minute după asta, a venit o locomotivă care ne-a ataşat la un tren de persoane cu douăsprezece vagoane, aflat în gară.

Am deschis uşa. Din vagonul aflat în spatele celui în care ne găseam noi au intrat doi lucrători din cadrul organelor de Securitate pe care îi cunoşteam. Mi s-au prezentat, sub un cuvînt de ordine, ca gardă de însoţire. Apoi s-au întors în vagonul de persoane."

Observaţii: mai tîrziu, Jaroslav Lenk a însemnat pe un mic plan al vagonului poştal aşezarea persoanelor şi poziţia lăzii în clipa critică ce a survenit. Cred că nu e nevoie să alăturăm planul.

„Repet şi subliniez – spune Jaroslav Lenk în depoziţia sa – că totul a fost şi a rămas în absolută ordine. Am stat cam

un sfert de oră. În tot acest răstimp nu s-a rostit nici un cuvinţel în vagonul poştal.

În sfîrşit, trenul s-a urnit. M-am uitat la ceas. Era ora paisprezece şi douăzeci şi şapte de minute.

Am aprins lumina în vagon, fiindcă pe drum urma să trecem prin cîteva tuneluri scurte. Am observat că măsurile mele de prevedere au adus pe chipurile severe ale celor doi funcţionari o expresie de batjocură amestecată cu milă. De bună seamă, erau convinşi că şi eu, şi Vrána sîntem nişte pedanţi inutili, că ei doi ar fi transportat banii şi fără ajutorul nostru, chiar şi într-un cufăr obişnuit, ca nişte călători oarecare.”

Aproape că-ţi vine să crezi că un astfel de transport, mai puţin bătător la ochi, ar fi fost mai sigur.

În continuare, Jaroslav Lenk spune:

„Cam după un ceas, trenul a oprit în staţia P. Šrámek şi Vojtíř au ieşit iar afară să fumeze. Aceşti doi oameni, meticuloşi cînd era vorba de bani, au lăsat hîrtiile de la afumătură, punguliţele de bomboane şi servietele într-o dezordine nemaipomenită. După ce s-au întors în vagon, şi-au scos din servietе ce mai rămăsese, inclusiv termosurile lor mari, ca să caute nu ştiu ce. Se învinuiau reciproc şi erau puţin iritaţi. În cele din urmă au găsit o pereche de cărţi şi s-au apucat să joace aşa numitul «ghem ţigănesc».. Jucau ca nişte burghezi. Cu un interes pătimaş pentru nişte monede mărunte, ceea ce mie mi s-a părut grotesc la nişte oameni care mînuiesc milioane. De aceea aerul de superioritate pe care-l afişaseră l-am preluat noi.

La staţia următoare n-au mai coborît şi, curînd, au renunţat şi la cărţi fiindcă începuseră să se certe de la nişte fleacuri.

Au înţeles tîlcul zîmbetului meu şi au început şi ei să rîdă, pentru prima oară de cînd îi cunoscusem. Disputele mărunte şi caraghioase pentru o coroană sau două le smulseseră masca de „sublimi” numărători de milioane,

fiind nevoiţi să renunţe şi la ifosele lor de profesionişti cu experienţă. Aşa că-şi dădură seama că e mai înţelept să adopte o comportare mai modestă.

Vojtíř îmi oferi prieteneşte un păhărel de cafea neagră, din termosul lui mare. Dar, cu puţin înainte, mă răcorisem cu o duşcă de ceai din bidon, aşa că puteam, din motive bine întemeiate, să refuz politicos. De fapt, aveam impresia că nu e cuminte să accept binevoitoarele lor încercări de a se apropia de noi, după ce fuseseră atît de inaccesibili pînă atunci.

Vrána însă primi cu recunoştinţă cafeaua, neînţelegînd adevăratul motiv al refuzului meu. Şi au început să vorbească despre transporturile pe care le făcuseră ei. I-am lăsat să vorbească. M-am dus fa fereastră, în partea stîngă, şi priveam peisajul care alerga o dată cu noi.

Vrána prefera să asculte, căci Vojtíř se apucase să povestească o istorioară cam anapoda, în care, după părerea lui, rolul principal îl jucau iubitorii de cafea. Mie povestirea mi s-a părut forţată.

M-am purtat ca şi cum habar n-aveam de ceea ce povestea el.

După o bucată de vreme, cînd Vojtíř încă nu-şi sfîrşise povestea, m-am hotărît să plec de la fereastră şi să mă aşez din nou. Dar n-am mai făcut-o fiindcă între timp...”

Da. N-a mai putut. La kilometrul 297,3, vagonul poştal a explodat. O explozie cumplită l-a spulberat cu totul.

Iată ce spune Jaroslav Lenk privitor la acest lucru:

„În clipa cînd dădeam să ma întorc de la fereastra vagonului poştal, o lumină strălucitoare şi albă m-a orbit şi simultan am avut senzaţia unei lovituri înspăimîntătoare sau parcă a fost un tunet, ca şi cum ar fi trăsnit chiar lîngă mine. Dar bubuitura s-a stins într-un fel ciudat şi lumina s-a transformat în faţa ochilor mei în cercuri de foc. Ce s-a întîmplat cu mine după aceea, nu mai ştiu. Mi-am revenit în simţire abia aici, la spital, însă numai pentru un minut sau două. Apoi am căzut într-un leşin adînc şi lung; după cum

am aflat mai tîrziu, medicii care mă îngrijeau au considerat revenirea mea trecătoare la viaţă ca o rău vestitoare limpezire a minţii înaintea morţii. În parte o atribuiau şi injecţiilor făcute spre a mă trezi. Nu simţeam nici o durere, numai o amorţeală în mădulare şi o ciudată fierbinţeală în cap. Am înţeles că mi se recomanda linişte, cu multă îngrijorare, numai că pe mine mă chinuia cumplit un fel de umbră rămasă în memorie şi doream s-o desluşesc. Au priceput acest lucru şi mi-au spus că am scăpat numai printr-o minune. Că în vagonul poştal a avut loc o explozie misterioasă căreia i-au căzut victimă cei trei tovarăşi ai mei. Dar toate astea le-am auzit ca prin vis şi parcă din beznă.

În legătură cu cauzele, locul şi scopul exploziei nu pot să spun nimic. Dar am impresia că centrul exploziei a fost în interiorul vagonului.

Jaroslav Lenk”

6 XI 1951

2

Călătorul care s-ar aventura spre kilometrul 297,3 sau mai puţin poetic spus, curiosul care ar porni spre locul atentatului sau ce o fi fost în realitate, s-ar pomeni într-un ţinut neted ca-n palmă, foarte luminos, traversat, de o linie dublă de cale ferată. La construirea ei aproape că n-a fost nevoie de terasament sau de rambleu. Curba cu diametru uriaş pe care o face linia mai mai că nu se cunoaşte. Dacă trenul trece pe acolo, îl poţi vedea de la o depărtare apreciabilă, ca pe o jucărie, o jucărie mişcîndu-se cu mare viteză.

De o parte şi de alta a liniei strălucesc iazuri. Se zăresc acolo lunci mocirloase, dar şi lanuri de grîne aurii, covoare înguste de sfeclă de un verde deschis şi întinderi de trifoi de culoare mai închisă, parcă stropite gingaş cu rouă. Pe orizontul înclinat se ridică petele înceţoşate albastre-cenuşii ale unor crînguri, pătrăţelele albe ale căsuţelor ţărăneşti din cătunele împrăştiate ici şi colo, părînd a se retrage cît mai departe din faţa trenurilor care străbat cîmpia, copaci singuratici şi pîlcuri de tufişuri.

Abia la o sută de metri dincolo de kilometrul 297,3, deci aproape de kilometrul 297,4, calea ferată e tăiată de o şosea mică, îngustă, puţin circulată. Dacă ne orientăm în sensul mersului – trenul avea numărul 2316 – Jaroslav privea cu ochiul stîng. Sublocotenentul Vrána se odihnea cu picioarele întinse oblic în spatele lui Vojtíř, pe banca aflată de-a lungul peretelui. Cînd i-a oferit cafeaua, Vojtíř s-a ridicat. Lada cu cele douăzeci de milioane se afla în colţ, pe bancă, în faţa lui Vrána, deci el o avea mereu sub ochi.

Această descriere a circumstanţelor şi a situaţiei, făcută mult mai tîrziu de Jaroslav Lenk, nu poate fi confirmată de nimeni pe lume.

Chiar din primele clipe, am avut o serie întreagă de martori dinafară.

Piatra de la kilometrul 297,3 se află cam la mijloc intre cele două cantoane cu numerele 59 şi 60. Cantonierul de la numărul 59 a dat trecere liberă în mod normal trenului cu numărul 2316 şi s-a întors la canton. Apoi i s-a părut că aude un bubuit, un tunet. S-a mirat. Nu era vînt. Grămezile de nori albi nu vesteau furtună. Cantonierul a ieşit din nou afară, s-a uitat pe cer şi la linia ferată. „Am avut impresia că undeva se trăgea cu tunul”, a spus el la interogatoriu. „Am văzut în zare ridicîndu-se un fum cafeniu. Am telegrafiat pe linie, dar n-am primit nici un răspuns.”

Trenul anunţat n-a mai ajuns la cantonul nr.60. În locul lui, cantonierul a auzit limpede o detunătură ca de explozie, aceasta şi din pricina condiţiilor acustice favorabile. Apoi a

văzut şi mai clar coloana de fum. Bineînţeles, a bănuit numaidecît că se petrecuse ceva cu totul excepţional. A dat avizul respectiv, folosind linia telegrafică înaintea cantonierului de la numărul 59. A pus mîna pe telefon şi, într-un răstimp relativ scurt, s-a constatat că trenul cu numărul 2316 s-a oprit pe linie.

La mai puţin de două ore de la această întîmplare, mi s-a încredinţat ancheta. Am pornit fără întîrziere cu însoţitorii mei spre locul nenorocirii, care, firește, nu era o simplă nenorocire. Am folosit un automobil rapid.

Distanţa era mare. Am ajuns abia noaptea, deşi în toată acţiunea nu pierdusem în zadar nici un singur minut.

Chiar în timpul goanei sălbatice pe şosele, am putut să transmit şi să primesc informaţii cu ajutorul unui emiţător radio pe unde scurte, aşa încît totul a fost organizat cît se poate de bine.

Organele locale de Securitate şi cele ale administraţiei căilor ferate, pompierii şi sanitarii lucrau independent şi bine, cu mult înainte de sosirea mea, mai precis ei s-au apucat de treabă curînd după explozia auzită de cîţiva oameni care munceau nu departe, pe cîmp. Aceştia au depus mărturii veridice, astfel că depoziţia ulterioară a lui Jaroslav Lenk n-a mai fost decît o completare, absolut logică şi corespunzătoare. Totuşi în ea dăinuia o neconcordanţă flagrantă, aş spune o adevărată „chichiţă detectivă”, care ne-a înşelat al naibii.

Oamenii aflaţi pe cîmp se uitau la trenul care trecea. Asta este o tentaţie încercată adeseori, un fel de variaţie în monotonia muncii, un scurt răgaz. Erau acolo şi doi copii; şi-au lăsat şi ei jocul, strigînd şi agitînd mîinile în semn de salut. Dar spectacolul care a avut loc cu puţin timp înainte de ora optsprezece a fost mai variat decît se aşteptau. Iată cum sună relatarea lor plină de tulburare:

În plin mers, din primul vagon de după locomotivă a ţîşnit deodată o flacără înaltă, galbenă, cu un miez orbitor de alb, chiar deasupra acoperişului. Într-o clipă s-a lăţit ca o pîlnie

şi după aceea s-a auzit o bubuitură puternică ce s-a stins ca un tunet. O coloană de fum cafeniu, înaltă cam de treisprezece metri, s-a ridicat în văzduh şi, în mijlocul ei, puncte negre sau incandescente, pete şi bucăţi zburătoare. Apoi atenţia lor, o atenţie plină de spaime, împietrită, le-a fost atrasă de zgomotul cumplit, infernal al metalului sfărîmat, şi de pîrîitul lemnului, asemănător, după spusele lor, cu urletul unei furtuni care cutremură pădurea.

Oamenii de pe cîmp au reţinut toate amănuntele. Unul văzuse una, altul alta, şi îşi aminteau. Aproape de copii a căzut o bucată de tablă răsucită. Pe cîmp au zburat şi cîteva bucăţi de lemn aprins.

Spuneau că s-a văzut bine cum partea din spate a locomotivei, cu tenderul ataşat de ea, a sărit într-o parte, răsturnîndu-se de pe şine. Maşina s-a desprins de tren şi s-a prăvălit cu mare zgomot peste traverse şi pietriş, de-a curmezişul celeilalte linii paralele. Nu mai urma decît să se rostogolească pe taluzul îngust. Dar iată ca brusc locomotiva s-a oprit atîrnînd pe jumătate, fiindcă tenderul rămăsese înclinat. Din el ţîşnea un potop de apă, iar cărbunii curgeau de-a valma. Din locomotivă, cu un şuierat ascuţit, scăpau nori mari de aburi.

Din vagonul poştal rămăsese de fapt numai şasiul, înfipt pe linie ca un ciocan uriaş. Bucăţi de podea şi ce mai rămăsese din pereţi ardeau. Acest rest de vagon constituia o frînă puternică pentru garnitura din spatele lui. Două dintre vagoanele următoare intraseră unul în celălalt, aproximativ cu treizeci de grade faţă de axa liniei. Explozia sfărîmase unul din pereţii exteriori ai primului vagon şi îi smulsese o bucată din acoperiş. Acest vagon ardea şi el. Al doilea se frînsese în două. Celelalte rămăseseră pe şine, al treilea fusese însă străpuns de cel din faţa lui şi intrase cu tampoanele în cel de al patrulea vagon. Al şaselea, ca şi următoarele, suferiseră mai puţin.

Vagonul poştal fusese distrus în mod vizibil din interior. Acest lucru a fost confirmat nu numai de depoziţiile

martorilor, ci şi de urmele rămase. Comisia de expertiză care a sosit în cea mai mare grabă a făcut ulterior următoarea constatare:

„Centrul exploziei a fost cu certitudine în interiorul vagonului, şi anume în jumătatea lui din faţă. Amplasarea explozibilului pe traseu sau altundeva în afara vagonului este exclusă cu desăvîrşire”.

La o analiză mai amănunţită a resturilor, s-a ajuns la concluzia foarte probabilă că s-au folosit două materii explozive solide, hexogen şi tritol, numite la noi TRITOLHEXOGEN. Explozivul hexogen, denumit şi T sau RDX, adică substanţa chimică organică ciclo-trime-tilentrinitroamină, este un exploziv brizant foarte puternic. A fost deseori folosit de nemţi în timpul războiului, în amestec cu tritol, în muniţii sau la explozive, pentru ca forţa de distrugere să fie mai mare.

Procedeul folosit pentru ca materialul să explodeze nu se poate determina cu precizie. De obicei, acest lucru este posibil numai prin aşa-numitul exploziv de iniţiere, de pildă printr-o capsă detonantă. Printr-o simplă aprindere se poate provoca explozia, însă în condiţii excepţionale, care aici, evident, nu puteau exista. După cele constatate, se pare mai curînd că a fost folosită o bombă cu întîrziere, fiind puţin probabil ca cineva din personalul vagonului poştal să fi adus încărcătura direct în vagon.

Întîrzierea e provocată de faptul că acidul sulfuric, al cărui debit e controlat de un ventil, dizolvă peretele despărţitor şi pătrunde în conţinutul format din clorat de potasiu amestecat cu zahăr. Cloratul de potasiu cu zahăr se aprinde, determină aprinderea capsei de iniţiere şi provoacă astfel explozia.

Dar nu-i exclus să se fi folosit alt procedeu de întîrziere, de pildă, un mecanism de ceasornic. Explozia putea fi obţinută şi fără un procedeu de întîrziere, vom vedea mai tîrziu în ce fel.

Cantitatea de exploziv se poate aprecia de la unu pînă la două kilograme. Explozia a avut loc într un spaţiu relativ închis, cu un volum de aproximativ 30-35 metri cubi. Practic, spaţiul poate fi considerat închis, cu toate că, după depoziţia însoţitorului trenului, una din ferestrele compartimentului fusese deschisă. În imediata apropiere a centrului exploziei, presiunea formată a fost de aproximativ 2.000 de atmosfere. La o depărtare de 8-10 metri a scăzut la circa 1.000 de atmosfere. Deoarece imediat după explozie produsele gazoase se răspîndesc cu violenţă, presiunea aerului scade foarte repede pe măsură ce se depărtează de locul exploziei. Pentru calcularea presiunii lîngă peretele vagonului putem folosi formula dată de profesorul doctor Pokrovskij. Potrivit acestei formule, la o depărtare de 2 metri de la locul exploziei aerul avea o suprapresiune de numai 7 atmosfere. Se poate însă aprecia că, în condiţiile respective, tritolhexogenul fiind mai brizant, presiunea din spaţiul compartimentului era de 10 pînă la 20 de atmosfere.

Presiunea era absolut ucigătoare. Docentul Dëmidov menţionează că unda explozivă are asupra omului, de cele mai multe ori, o acţiune mortală, chiar la trei atmosfere. Numai la aproximativ doua zecimi de atmosferă, şocul nu este dăunător sănătăţii.

În ce priveşte acoperişul compartimentului din vagonul poştal, deocamdată putem considera o suprafaţă de aproximativ 10-15 metri pătraţi. Numai la 10 atmosfere, presiunea aerului a acţionat cu o forţă de un milion de kilograme asupra acoperişului, adică cu 1.000 de tone. Justeţea acestei aprecieri a fost confirmată de rezultatele anchetei.

În momentul exploziei, produsele gazoase au o temperatură înaltă şi degajă o mare cantitate de călduri. Un kilogram de tritol emană teoretic 980 kilocalorii şi 2.800°C, un kilogram de hexogen 1.308 kilocalorii şi 4.110°C. Două kilograme de tritolhexogen, într-o proporţie de aproximativ

jumătate la jumătate, generează 1.598 litri de produse gazoase, la o temperatură ambiantă de 0°C şi o presiune 760 mm Hg. În condiţiile de temperatură şi presiune respective, produsele exploziei au avut un volum care reprezenta aproximativ 4 1/2 pînă la 5 1/2 din volumul compartimentului de tren. Din pricina destinderii bruşte şi deci prin răcirea adiabatică, deşi temperatura a scăzut rapid, în apropierea centrului exploziei totul a ars imediat sau a devenit incandescent, iar diferitele obiecte, proiectate de presiune în toate părţile, au răspîndit focul.

Nu e exclusă nici provocarea exploziei din exterior. S-ar fi putut folosi proiectile antitanc, cum erau în războiul trecut PANZER-FAUST germane, BAZOOKA americane, sau PIAT englezeşti. Aceste arme erau construite în aşa fel, ca focosul lor să explodeze după dirijare. De pildă, capul armei „Panzer-Faust" străpunge cu uşurinţă o cuirasă groasă de peste 20cm, pe cînd fără dirijare explozia nu strică vizibil chiar o cuirasă mult mai slabă.

În cazul acesta s-ar fi putut întîmpla ca proiectilul să nu străpungă peretele vagonului, ci, din întîmplare, să fi pătruns înăuntru pe fereastra deschisă, printre drugii de fier, şi abia acolo să fi explodat din pricina lovirii.

Bine. Dar ce s-a întîmplat şi cum? Este exclus să fi tras cineva de afară, fiindcă n-a avut cine, cel puţin la kilometrul 297,3.

Oamenii de pe cîmp nu pot fi bănuiţi.

În depoziţia mecanicului e menţionată viteza trenului în momentul exploziei. Mai tîrziu s-a dovedit că pentru ancheta noastră acest fapt are o deosebită importanţă.

Mecanicul, afirmă în depoziţia lui:

„Aveam pe vitezometru, cam de zece minute, o viteză stabilă de 70 km pe oră, care corespundea cu viteza admisă în sectorul acela. Din fericire era o viteză aproximativ moderată, pe care semnalizarea nu-mi permitea s-o depăşesc. Deodată..."

Şi aşa mai departe.

Mecanicul a scăpat cu cîteva contuziuni mai serioase şi cu fractura braţului stîng. Mai grav a fost rănit fochistul, care, din pricina şocului, şi-a rupt trei coaste, şi-a sfîşiat musculatura umerilor şi a suferit arsuri de gradul doi.

Vagoanele de clasă erau ocupate de călători într-o proporţie de două treimi. Din fericire nici unul n-a fost ucis în acest accident.

Tuturor răniţilor li s-a dat grabnic ajutor.

Şi cei răniţi, şi cei care au scăpat teferi au fost interogaţi şi înregistraţi după legitimaţiile lor, nu numai pentru necesităţile administraţiei căilor ferate, dar şi pentru eventualele noastre interese. Printre ei s-au găsit şi doi cetăţeni care se ocupau cu comerţul ilicit, dintre care unul s-a ales cu fractura osului nazal şi, după accident, a pornit bandajat spre locul de anchetă. Deocamdată, acesta era singurul rezultat.

Cei doi însoţitori din primul vagon de persoane s-au străduit din răsputeri să menţină ordinea în primele clipe de zăpăceală. Unuia dintre ei îi sîngera o rană pe obraz, al doilea avea lovituri pe tot trupul, iar uniforma atîrna pe el aproape în zdrenţe. Amîndoi şi-au păstrat calmul. Hotărîţi, au organizat primul ajutor, alcătuind din călătorii rămaşi teferi brigăzi sanitare. Acţionau conştienţi de faptul că nu e vorba de un simplu accident de tren. N-au îngăduit nimănui să se depărteze sau să se apropie. Cum îşi îndepliniseră bine datoria, nu se putea bănui că vagonul poştal a fost atacat din vagonul în care se găseau ei.

După explozie, un mare ajutor au dat şi cei doi gardieni care ştiau doar că vagonul poştal duce o încărcătură de importanţă naţională. Conductorul trenului se odihnea în clipa accidentului într-un compartiment mic, gol, din penultimul vagon. Şedea pe bancă cu picioarele sprijinite pe marginea băncii din faţă. Această poziţie se recomandă ca fiind cea mai potrivită în cazul unei ciocniri, dacă, fireşte, s-ar şti dinainte.

Conductorul a putut-o verifica. N-a fost rănit deloc. Un al doilea conductor a păţit-o însă. Se găsea în uşa glisantă a compartimentului, discutînd cu pasagerii, cînd trenul s-a oprit brusc şi uşa s-a închis din cauza vitezei de aproximativ şaptezeci de kilometri pe oră. Uşa l-a izbit în şold, dar nu l-a rănit prea grav. A participat şi el, cu toată abnegaţia, la operaţiile de salvare, considerînd că aceasta este o datorie, şi nu s-a oprit pînă cînd a leşinat.

Cînd am ajuns, în sfîrşit, la locul accidentului, era oarecum linişte. Toţi călătorii – a căror identitate fusese stabilită, după cum am mai spus – au fost transportaţi încă înainte de căderea serii, cu un tren special, la destinaţie, alţii cu maşini sanitare sau alte vehicule. Din direcţie opusă a venit în urma trenului 2316 un tren tehnic auxiliar cu o macara. Deocamdată nu făcea decît să aştepte şi să lumineze.

Transportul pe linie era întrerupt pentru cine ştie cîtă vreme. Fusese interzisă curăţirea terenului înainte de terminarea unei expertize amănunţite şi, în cazul respectiv, o asemenea operaţie putea să dureze mult timp. Nelinişte a pricinuită de haosul care ameninţa transporturile se putea citi foarte bine pe chipurile membrilor comisiei căilor ferate.

Am primit raportul. De o parte şi de alta a liniei ferate păzeau înşiruiţi lucrători din organele de Securitate. În spatele lor se grămădea o mare mulţime de curioşi ce forfoteau de colo-colo. Am dat ordin să fie invitaţi să se îndepărteze.

În afară de maşinile Securităţii, rămăsese acolo un automobil al „Salvării” şi un furgon pentru transportat morţii. Amîndouă maşinile stăteau înşirate lîngă taluzul scund. În „Salvare” aştepta un medic de la căile ferate: nu mai era un om tînăr şi, în clipa aceea, părea foarte obosit. S-a alăturat şi el grupului numeros, alcătuit, în afară de cei ce mă însoţeau, şi din membrii comisiei căilor ferate, din comandantul grupului de gardieni, din cei doi gardieni

însoţitori, din şeful de tren, experţi din diferite sectoare, atîţia cîţi putuseră să sosească, şi din doi paznici de cale.

Dinspre răscrucea apropiată pe care linia ferată o făcea cu o şosea mică, un alt automobil venea săltînd peste cîmp, aruncînd înainte-i fîşii de lumină ce tremurau din pricina hurducării maşinii prin hîrtoape. Dinăuntru a coborît o comisie a Ministerului de Interne, alcătuită din patru persoane.

Întinderea din jur se îneca în întunericul care părea şi mai adînc din cauza reflectoarelor ce luminau locul catastrofei cu fascicole late de raze ce se încrucişau. Dar un morman înfricoşător acoperit cu pleduri, cu perdele de la ferestrele vagoanelor, în sfîrşit, cu tot ce s-a găsit la îndemînă, rămînea într-o semiobscuritate discretă.

La cererea mea, unul din reflectoare a fost îndreptat în aşa fel, încît să lumineze puternic locul acela. Apoi păturile au fost date la o parte.

Explozia din vagonul poştal avusese urmări îngrozitoare. Subofiţerul Vrána avea capul retezat. Trupul, cu uniforma aproape în întregime arsă, fusese aruncat între şine prin peretele din faţă al vagonului spart. E foarte probabil să fi ricoşat în tenderul maşinii, care se desprinsese de la locul lui.

Šrámek fusese sfîrtecat. Bucăţi din trupul lui zburaseră prin acoperiş şi se împrăştiaseră în toate părţile. Focul nu-l atinsese aproape de loc.

Trupul lui Vojtíř zăcea strivit într-un colţ, în apropierea locului unde, după depoziţia de mai tîrziu a lui Jaroslav Lenk şi după urmele neînsemnate pe care le-am găsit, se afla lada cu cele douăzeci de milioane. Prin eforturile supraomeneşti ale celor doi gardieni însoţitori, Vojtíř a fost scos de sub o traversă prăbuşită, unde flăcările îl cuprinseseră ca într-un cuptor. Avea pieptul zdrobit cu desăvîrşire şi, pe deasupra, picioarele fracturate, aşa că încercările de a-l salva au fost zadarnice.

Sublocotenentul Lenk a fost găsit la o depărtare de şase metri de vagon. Zăcea, se spune, pe o bucată din peretele lateral, cu ţeasta sfărîmată. Un drug de fier de la fereastră îi pătrunsese în spate şi-l rănise la şira spinării.

„Aşadar, în primele clipe, doi răniţi mortal – după cum se exprimase acel doctor obosit, rămas pe loc din devotament. Unul abia mai dădea semne de viaţă cînd am sosit. Pe el l-am ridicat primul. Nu m-aş mira să fi murit pe drum."

Dar am fost informat prin radio că, deocamdată, Jaroslav Lenk nu murise. La spitalul unde a fost dus s-a constatat rănirea creierului, a regiunii cervicale şi leziuni interne. Doctorii nu-şi puteau îngădui o operaţie complicată, care, deşi utilă, era extrem de riscantă. Singura masă cu instalaţii Roentgen şi unicul chirurg care s-ar fi încumetat să facă operaţia se aflau pe vremea aceea la Praga. Şi Jaroslav Lenk a fost transportat acolo cu avionul. Nimeni nu mai credea că va scăpa cu viaţă.

Am lărgit careul în care indezirabilii n-aveau voie să intre. Ne lipsea lumina zilei ca să putem cerceta împrejurimile presărate cu resturile exploziei. Am recomandat, aşadar, pentru intervalul de timp cît mai rămăsese din noapte, o activitate care să poată fi îndeplinită în siguranţă şi fără nici un fel de scăpări.

De pildă, am pus să se caute armele cu care fusese echipat personalul vagonului poştal. Aveam, bineînţeles, la dispoziţie şi numerele acelor arme.

Le-am găsit destul de repede. Arma automată a lui Vrána, grav deteriorată, se afla aproape de locul unde se prăbuşise trupul lui decapitat. Tocul cu pistolul de serviciu mai atîrna încă de centironul ars, în cîteva locuri topit şi lipit cu totul de trupul lui, încît la atingere se destrăma. Amîndouă armele erau *în regulă* – dacă ne putem exprima astfel – adică erau încărcate şi cu piedica pusă.

Pistolul lui Vojtíř, descoperit în colţul vagonului, explodase de căldura focului. O dovedeau urmele găsite pe

trupul lui. Starea rămăşiţelor pistolului dovedea neîndoielnic că nu se trăsese cu el.

Pistolul lui Šrámek, de asemenea încărcat şi cu piedica pusă, a fost găsit pe linie, lîngă al treilea vagon. Fusese ridicat înainte de sosirea mea. Cred mai degrabă că alunecase de pe acoperişul vagonului o dată cu o bucată însîngerată din haina lui Šrámek, care rămăsese acolo.

Arma automată a lui Lenk a fost descoperită în vagonul poştal, parţial distrusă. Acolo se vărsase conţinutul unui mic aparat de stins incendii cu care era înzestrat vagonul.

În bună măsură, locul acesta devenise rezistent la foc, altminteri încărcătorul armei automate ar fi sărit în aer. Datorită acestui fapt s-a putut constata cu certitudine că nici arma automată a lui Lenk n-a fost folosită, de asemenea s-a mai putut aprecia că, în momentul exploziei, Lenk o avea pe umăr, fiindcă acolo rămăsese o bucată din cureaua ei. Pistolul a fost găsit intact, numai tocul i-a fost smuls. I l-am luat înainte de a-l transporta.

Judecînd după aceste fapte, se poate deduce că în vagonul poştal a fost linişte în tot timpul drumului, iar oamenii n-au avut nici un motiv să folosească armele.

Din cele două chei cu care a fost încuiată lada cu bancnote, am găsit una la Vojtíř. A doua nu s-a mai găsit. Au fost descoperite şi o parte din lucrurile personale ale celor patru nefericiţi. Într-o servietă, găsită la cîţiva zeci de metri de terasament, se aflau trei dintre foile de drum. Pe celelalte a trebuit să le considerăm distruse.

Un singur lucru descoperit nu se prezenta în starea celorlalte, adică nu suferise efectele oarecum fireşti ale exploziei şi deci rămînea inexplicabil. Era o cheie de mărime potrivită, aşa numita „cheie franceză”, de tip modern, puţin afumată şi arsă, însă, în mod evident, nouă de tot. Rămăsese înfiptă într-o plesnitură a podelei vagonului poştal, reglata pe măsura unui şurub cam cît trei sferturi din degetul mare.

Reglarea se schimba uşor, însă mi se atrăsese atenţia că în vagonul poştal sfărîmat se prea putea să se găsească o mare cantitate de şuruburi tocmai de această mărime. Am avut deci grijă să nu schimbăm reglarea.

În lumina puternică şi piezişă am văzut pe suprafaţa striată a acestei chei franceze noi nişte scrijelituri neînsemnate, ceea ce dovedea că fusese folosită, probabil pentru a se monta ceva în vagonul poştal.

Am încercat să fixăm cheia pe piuliţa ce fixa grătarul ferestrei al cărei drug îl lovise pe Lenk în coloana vertebrală. Şi cheia s-a potrivit de minune.

Ideea că unul din cei patru membri ai echipei a avut cheia la el şi că a folosit-o în timpul călătoriei părea absurdă. Mai verosimil era s-o fi uitat în vagon cei de la întreţinere. Bineînţeles, de această problemă trebuia să ne interesăm în primul rînd. Lenk şi Vrána avuseseră obligaţia să cerceteze interiorul vagonului. Poate că dăduseră peste cheia cu pricina. Oricum însă, bănuiala că tocmai acest instrument a servit la montarea misteriosului exploziv se impunea de la sine.

Pot adăuga aici, în legătură cu depoziţia lui Jaroslav Lenk, pe care v-am înfăţişat-o, că am avut motive bine întemeiate să nu-l întreb nimic despre cheia franceză la primul interogatoriu. Ceva mai tîrziu am putut să-i pun această întrebare. A răspuns că habar n-avea despre vreo cheie franceză.

La scurt timp după ce şeful echipei de gardieni ne-a adus, în vagonul în care ne instalasem un cartier general improvizat, un pachet de bancnote de cîte o mie, pe jumătate ars, găsit din întîmplare în iarbă, tovarăşul Třepinský, membru al statului meu major, mi-a anunţat sosirea unei drezine, cu ministrul adjunct şi cu Budinský, director la Banca Naţională.

Am lăsat la o parte munca de triere, procesele verbale, relatarea informaţiilor, întrebările şi toate celelalte, nu însă pentru o primire solemnă. Între borna kilometrică 286,0 şi

286,1, aşadar, cam cu unsprezece kilometri înainte de locul exploziei, conducătorul drezinei zărise, într-o frîntură de secundă, o bucată de haină pestriţă într-un tufiş de lîngă terasament. Unul din farurile drezinei, mişcîndu-se în suport, s-a răsucit niţel într-o parte şi a aruncat lumina oblic spre stînga.

Conducătorul a oprit şi s-a înapoiat cu drezina la locul unde lumina căzuse asupra acelui obiect ciudat. În felul acesta, datorită unei defecţiuni a farului, a fost făcută o descoperire importantă, care, altminteri, cel puţin deocamdată, ar fi scăpat atenţiei noastre.

Persoanele din drezină erau însoţite de un gardian. Acesta s-a dus să se uite în tufiş şi a rămas acolo de pază.

În acel loc a găsit o fată de vreo şaisprezece ani, moartă. Fusese împuşcată în cap din imediată apropiere. Asasinul necunoscut o tîrîse în tufiş, unde, după urme vizibile, fusese ucisă.

Medicul nostru legist a pornit fără zăbavă într-acolo şi a declarat că moartea fetei s-a produs în jurul orei optsprezece, deci aproximativ în clipa cînd vagonul poştal al trenului 2316 sărise în aer.

Spre deosebire de starea de tulburare a ministrului adjunct şi a lui Budinský, eu am fost nevoit să adopt o atitudine obiectivă, fiindcă în asemenea împrejurări nimic n-ar fi fost mai dăunător decît cea mai mică panică.

— N-avem nici un fel de dovadă – am spus eu – că această crimă are vreo legătură cu catastrofa trenului. Ba chiar pare absurd. S-a petrecut la unsprezece kilometri de aici, în afara sferei noastre de investigaţie. E treaba secţiei de criminalistică, nu a noastră. Ar însemna să-i încălcăm competenţa. Dar coincidenţa acestor două întîmplări, ca timp şi loc, e, fireşte, ciudată. Ambele s-au petrecut pe linia ferată şi în acelaşi timp. Daca organele locale nu au nimic împotrivă, aş sesiza secţia de criminalistică din Praga spre a colabora la cercetarea acestui caz.

Nimeni nu s-a împotrivit. Toţi au înţeles că o anchetă cît mai rapidă şi mai sistematică a întîmplării de la kilometrul 286 poate fi de mare importanţă pentru kilometrul 297,3. Ne vom ocupa de ea ca de un factor funcţional, sau o vom lăsa mai la urmă.

Şi astfel, secţia centrală de criminalistică a trimis cinci oameni, care au sosit cu un tren rapid, cam la patru ore după apelul nostru prin radio.

Deocamdată noi lucram la kilometrul 297,3 fără să ţinem seama de ancheta de la kilometrul 286.

Cele douăzeci de mii de bancnote transportate în vagonul poştal formau o serie completă, purtînd iniţialele C-L.

După explozie nu ne îndoiam cîtuşi de puţin că această serie fusese distrusă în întregime.

— Poate fi oarecum uşor înlocuită cu alta – a spus adjunctul, care, împreună cu Budinský se pregăteau de plecare, ca să informeze personal forurile superioare – numai ca această distrugere totală ar trebui să fie confirmată cu toată certitudinea.

Am răspuns:

— În douăzeci şi patru de ore veţi avea în mînă procesul-verbal iscălit cu deplină răspundere.

Călătoria cu drezina, de la staţia de cale ferată destul de depărtată, pînă la kilometrul 297,3 era mai lesnicioasă decît cu automobilul pe drumeaguri lăturalnice, pline de hîrtoape şi gropi. Dar, bineînţeles, emoţia încercată în acea noapte la kilometrul 286 nu era deloc plăcută. Ministrul adjunct, mişcat de soarta tinerei necunoscute, se interesa de împrejurările crimei mai mult decît de cele douăzeci de milioane.

Dintre cei cinci membri ai grupului de cercetări din Praga cel mai important era, cu siguranţă, tocmai al cinci-lea: un omuleţ tînăr, scund de statură, cu ochelari cu multe dioptrii din dosul cărora priveau doi ochi albaştri. Era simpatic. Raporturile lui cu ceilalţi îl arătau a fi spectator sau agent

de legătură. Aveai impresia că era invitat, cu diferite prilejuri, tocmai ca să înveţe. Ceilalţi îi spuneau prietenos „Karlíček”. Karel era numele lui de familie, nu de botez. Cine ştie ce gîndeau oamenii, că-l strigau aşa. Poate îl îndrăgeau aşa cum îndrăgim un om deştept, omniprezent şi totuşi discret şi modest, a cărui nepricepere nu trebuie să ne supere. Pe acest Karlíček mi l-a trimis Skála, şeful grupului. Karlíček, clipind din ochi – era un tic al lui – mi-a spus:

— Nimeni n-a lovit-o pe nefericita asta... Zic şi eu aşa, într-o doară. A fost numai împuşcată. Pesemne că-i de pe undeva din apropiere; e îmbrăcată cu o rochiţă uşoară, de vară. Arată ca un copil de la oraş. Pe aici, prin împrejurimi, trebuie să fie vreun orăşel. N-are nimic asupra ei, criminalul i-a luat tot, împreună cu bicicleta.

Se aflau de faţă şi ministrul adjunct, şi Budinský pe cînd el vorbea.

— Ce bicicletă? am întrebat eu.

— O bicicletă oarecare – a răspuns el, clipind din ochi – una veche. Pe tălpile pantofilor am găsit zgîrieturi de pedale cu marginile dinţate, din acelea fără cauciuc. În felul ăsta am şi început să aflăm cîte ceva despre criminal. De cealaltă parte a terasamentului, deci la dreapta, dacă privim în direcţia în care mergea trenul, grîul e culcat la pămînt. Cineva s-a tolănit în el. Şi pe răzor sînt cîteva urme de cauciucuri.

Secţia de criminalistică începuse bine. Înainte de a ne termina treburile, Karlíček mi-a adus şi alte informaţii. Autopsia stabilise că glonţul de calibrul 7,65, fără nici o îndoială dintr-o armă automată, a fost tras din imediata apropiere a frunţii. S-a oprit în partea posterioară a craniului, a fost extras şi trimis la analiză microscopică. Nu s-au găsit urme de luptă sau de violenţă. Medicul legist însă a constatat că fata ucisă era însărcinată aproape în trei luni.

— S-au şi dus după un pădurar însurat – spuse Karlíček.

— Ar însemna – am spus eu – că asta este totuşi o afacere separată, care nu are nimic comun cu catastrofa trenului.

— Poate - zise Karlíček, ridicînd uşor din umeri. Numai că bănuiesc că fata moartă a fost trasă în tufiş de doi oameni, nu de unul.

— Doi?

— Eu cred ca doi – şi Karlíček clipi iar, ascunzîndu-se parcă. O treabă ca asta nu putea fi rezolvată numai de amantul însurat.

— Ce te face să crezi că erau doi?

— Fata avea braţele date în lături – răspunse Karlíček. Dacă ar fi tîrît-o un singur om, braţele ar fi fost unul lîngă celălalt.

Aceasta putea fi o observaţie preţioasă sau numai un fel de fantezie detectivă, literară. M-am uitat mai atent la Karlíček.

Ca şi cum ar fi îndurat greu tăcerea mea, el adăugă:

— Asta ar putea fi a doua cheie a misterului. Pe cealaltă, mi se pare c-o aveţi: e cheia franceză.

Am avut impresia că clipeşte cu oarecare ostentaţie. Despărţindu-mă de el, i-am spus că aş vrea să aflu rezultatele anchetei sale.

— Noi plecăm înainte de căderea serii. Veniţi la Praga şi să ne întîlnim. Făcea această propunere aproape cu entuziasm. Ştiţi, tovarăşe căpitan – mai adăugă el, îngîndurat – dacă s-ar constata că această crimă nu e decît consecinţa unei iubiri nefericite, ar fi pur şi simplu monstruos. Dragostea trebuie să fie bazată pe ceva care depăşeşte simpla legătură fizică, şi acel ceva o consolidează şi o sfinţeşte. Altminteri, rămîne primitivă, dictată de instinct. Dar dacă se va dovedi că în afacerea asta au fost trei şi nu numai doi...

Nu şi-a mai continuat ciudatul monolog, fiindcă l-am expediat, bătîndu-l părinteşte pe spinarea costelivă, în vagonul ce servea drept cartier general, statul major mă

aştepta cu nerăbdare. Urma să continuăm întocmirea raportului, întrerupt de sosirea lui Karlíček.

În esenţă raportul suna cam aşa:

„După efectuarea anchetei putem afirma că întreaga serie C-L, cu unele excepţii lipsite de însemnătate, menţionate într-un supliment aparte, a fost distrusă. Facem aceste precizări pe baza celor constatate de experţii respectivi.”

Trofeul nostru o dovedea cu prisosinţă. În vagonul poştal nimicit nu rămăseseră decît cîteva resturi din ladă, iar pe un crîmpei din tabla acoperişului, o bucăţică de banderolă de cinci centimetri. Am mai dezgropat cîteva bancnote de o mie, perforate şi arse. Le-am curăţat cu grijă, îndepărtînd fir cu fir cenuşa, iar experţii le-au triat cu uşurinţă chiar pe locul unde au fost găsite. S-a dovedit apoi că cenuşa fină provenind de la bancnote se răspîndise peste tot. Se mai putea vorbi de unele resturi mai mult sau mai puţin pulverizate şi de unele bucăţi ce se puteau recunoaşte cu ochiul liber.

Vremea favorabilă ne-a îngăduit să obţinem şi alte rezultate bune, cercetînd locuri mai depărtate. Am adunat corpuri delicte, de toate felurile. Două bancnote intacte zăceau între şine, la peste cincizeci de paşi, în faţa trenului. Tot acolo am mai găsit fragmente din alte bancnote şi banderole. A treia bancnotă, puţin mototolită, am descoperit-o departe, în urma trenului, la vreo patruzeci de paşi de şină. Pe un pachet ars, în formă de unghi, dar încă compact şi cu imprimarea vizibilă, se aflau resturi de scrum, cenuşă, ţăndări, amestecate cu iarbă şi cu ţarină, tablă, sticlă... Le-am adunat pe toate, le-am cercetat, le-am triat şi le-am rînduit. Oamenii noştri examinaseră pămîntul centimetru cu centimetru, în toate direcţiile, aşa încît făcuseră o curăţenie exemplară. Datorită acestui fapt, am putut aprecia că explozia se produsese pe o rază de aproximativ trei sute de paşi în toate direcţiile. Dincolo de această limită nu s-au mai găsit nici un fel de resturi, nici

semne doveditoare că cenuşa sau funinginea ar fi zburat mai departe.

Se pare că explozibilul a fost pus direct în lădiţa sigilată, fiindcă aceasta a fost spulberată, cum se spune, în atomi, cu conţinut cu tot. A fost probabil un atac direct asupra celor douăzeci de milioane de bancnote, iar cei patru nefericiţi au căzut victimă numai fiindcă se aflau din întîmplare acolo.

Ministerul de Finanţe însă trebuia să pună în circulaţie o serie nouă şi cît mai curînd, de aceea problema principală era dacă seria C-L putea fi considerată, într-adevăr, distrusă în întregime.

„Absolut sigur! fu răspunsul experţilor. După cele constatate, cea mai mare parte a bancnotelor a fost distrusă imediat, în prima clipă. Căldura cumplită le-a mistuit fulgerător. Încercaţi să aruncaţi o hîrtie într-un cuptor topit, unde nu sînt decît cîteva biete sute de grade! Nici nu bagi de seamă cînd dispare. Hotărît lucru, e altceva decît atunci cînd aprinzi o hîrtie într-o scrumieră şi aştepţi să se consume în propria-i căldură. Aici însă, cenuşa microscopică ce a rezultat a fost spulberată din vagon în aceeaşi clipă. Cu siguranţă că şi acum mai pluteşte în văzduh. Şi din ea n-ai cum să numeri douăzeci de mii de bucăţi, ca la bancă. Recomandăm să se cerceteze mostre de plante şi de pămînt luate de la o distanţă mai mare decît s-a făcut pînă acum, pe scurt, să mergem pînă unde se constată ca nu s-a mai depus cenuşă.

Într-adevăr, aşa s-a lucrat, pe sectoare, amănunţit şi atent. Din diferite locuri, s-a luat aer în baloane de cauciuc, iar cu ajutorul unor pensule subţiri şi cu aspiratoare speciale s-a colectat praf.

După ce am căzut de acord că am făcut tot ce trebuia, am scos sectorul cu pricina din competenţa mea şi l-am dat în primire oamenilor de la căile ferate.

3

— Atunci putem închide – zise binevoitor tovarăşul arhivar. Hîrtiile astea le puteţi lăsa pe masă. N-o să umble nimeni prin ele. Dacă vreţi, veniţi mîine la şapte.

— Nu – zic eu. Mulţumesc. Mai departe cred că ştiu pe dinafară. Oricum, aici nu-i totul.

— Aici nu se pierde nimic. N-aţi căutat bine.

— Poţi oare găsi ceva ce nu există? spun eu, misterios.

Mă duc acasă.

O cafea, o ţigare.

Mă văd pe mine însumi în compartimentul vagonului de cale ferată. Stau lîngă un geam plesnit şi mă uit la conceptul procesului verbal pe baza căruia urma să fie dat ordinul de a se tipări repede o serie de bancnote care s-o înlocuiască pe cea pierdută.

Mai departe îmi amintesc bine de consfătuirea cu reprezentanţii Ministerului de Finanţe, Ministerului de Interne şi Ministerului Transporturilor, cînd mi s-a fluturat prin faţa ochilor copia deciziei pe care am dictat-o personal şi la care fuseseră adăugate o seamă de amănunte. Mă aud şi astăzi spunînd cele ce urmează:

— Seria nouă n-ar trebui să poarte indicaţia C-L, ci o alta. Trebuie să se ţină seama de faptul că unele bancnote măturate de explozie au putut totuşi scăpa atenţiei noastre, sau că, îndată după explozie, cineva a găsit cîteva din ele.

Apoi a vorbit un funcţionar, din Ministerul de Finanţe:

— De fapt, nu ne interesează prea mult dacă a fost înstrăinată şi pusă în circulaţie o anumită cantitate. Chiar dacă ar fi vorba de cîteva zeci de bucăţi sau chiar de un pachet întreg de o sută de mii, o sumă ca asta, la scară statală, nu poate provoca o inflaţie. Sigur că orice bancnotă ilegală C-L ar fi falsă dacă s-ar imprima seria de înlocuire.

La aceasta am răspuns că eu consider cu neputinţă ca cineva să adune un număr mai mare de bancnote. Decizia a

fost formulată apoi în sensul că ceea ce a mai rămas în circulaţie din seria C-L va ajunge numai întîmplător în instituţii bancare, la poştă, la casa de schimb etc. şi astfel bancnotele vor fi retrase treptat. Pagubele pe care le-ar suferi statul vor fi compensate de plătitor. După împrejurări, acesta ar urma să fie identificat prin deschiderea unei acţiuni penale.

În caz că persoana nu e identificată, statul ia paguba asupra sa.

Această hotărîre a părut cea mai înţeleaptă din toate cîte puteau fi eficace. Mai devreme sau mai tîrziu, aproape orice bancnotă mai mare ajunge într-o instituţie bancară, cu atît mai mult cu cît acolo se scurg veniturile din sectoarele socialiste.

În ce priveşte restul, mi s-a lăsat absolută libertate de acţiune. În realitate, acest lucru însemna că mi se cerea, fără nici un compromis, elucidarea cazului.

Am început să-mi bat capul, în primul rînd cu întrebarea: de ce a fost distrusă seria C-L? Actul avea aerul unei diversiuni.

Interogatoriile amănunţite, obositoare, luate tuturor persoanelor, mai mult sau mai puţin amestecate în această afacere, m-au convins doar că totul a fost în cea mai perfectă ordine. Am obţinut însă un amănunt interesant, care putea să însemne un punct de plecare, şi anume de la omul care a ciocănit roţile vagonului poştal înainte de plecare, a umplut rezervoarele osiilor cu unsoare etc. Cînd i s-a arătat cheia franceză, s-a strîmbat cu dispreţ şi a spus:

— Asemenea porcării n-avem în arsenalul nostru.

Concluzia era că nici unul dintre oamenii de la calea ferată n-ar fi putut uita în vagon o asemenea cheie, pentru simplul motiv ca n-o aveau în inventar.

Aşadar, eliminînd această ipoteză, trebuia, în mod inevitabil, să ajungi la concluzia că acea cheie franceză fusese introdusă în vagonul poştal de către unul din cei

patru oameni din echipă şi că deci nimeni dinafară n-o aruncase acolo.

Deoarece cheia era, evident, nouă, s-au început cercetări pe la magazinele respective, la centrele de aprovizionare şi prin fabrici. Planificările şi listele de materiale ne-au ajutat admirabil. Mai greu a fost să aflăm cine a cumpărat-o „en detail”. N-am obţinut nici un fel de informaţie.

În timpul acesta, medicii îi făceau lui Jaroslav Lenk, aproape în fiecare zi, intervenţii curajoase, şi nici ei nu ştiau dacă va scăpa cu viaţă. Iar eu, de cîte ori suna telefonul, mă temeam că îmi aduce vestea morţii lui.

Aproape necontenit soseau informaţii telefonice sau pe altă cale, dar ele nu constituiau decît un adevărat labirint de detalii, în care zadarnic căutam un punct de sprijin. Apoi a venit la mine Karlíček, omuleţul cu ochelari. Îl trimiseseră cu informaţii şi i se citea pe faţă bucuria că i se încredinţase această sarcină.

Ideea lui, conform căreia fata asasinată fusese tîrîtă în tufişul de lîngă linie de către două persoane, începea să fie şi mai atrăgătoare. De fapt, se constatase că amantul bănuit avea cel mai straşnic alibi.

— Identificarea fetei n-a fost o problemă – mi-a relatat el. E de aici!

Şi arată pe hartă un orăşel spre nord, cam la opt kilometri depărtare de linia care, la kilometrul 286, se îndreaptă cu precizie de la apus spre răsărit.

— Părinţii o căutau încă de cînd se înnoptase. Îi interziseseră cu asprime să-l mai vadă pe acest om însurat. Dar înţelege-te, dacă poţi, cu o zăpăcită ca asta! El locuieşte de cealaltă parte a căii ferate. În linie dreaptă îi despărţeau cam cincisprezece kilometri. Se întîlneau des. Abia în ultima vreme o mai răriseră oarecum, fireşte, datorită lui. Dar în timpul ăsta, umbla după ea unul din oraş, un băiat grozav de naiv. Nu ştiu cum tinerelul ăsta nu şi-a văzut de treabă! E părerea mea...

L-am întrerupt:

— E o părere definitivă? Mai bine ţi-ai revizui-o de la an la an.

— Nu mi-am schimbat-o niciodată – a spus Karlíček, moale. Dar ăsta e un lucru secundar, fireşte. Am vrut să spun că „însuratul" afirmă că flăcăul naiv i-a făcut fetei un copil şi că în nici un caz o asemenea treabă nu i se poate arunca lui în spate, adică „însuratului". Karlíček clipi din ochii lui albaştri, voind parcă să spună că el înţelege bine asemenea lucruri, apoi continuă: Ce mai! Un roman întreg! Fata a plecat de acasă sub un pretext oarecare, a împrumutat bicicleta de la naivul ei prieten şi i-a smuls şi făgăduiala de a nu divulga nimic. Acuma ştim, el însă şi-a ţinut cuvîntul, noi am aflat totul pe alte căi. Se vedea că omul doreşte să-mi arate calităţile lui de detectiv. Lucrurile s-au petrecut aşa – continua el cu multă siguranţă. În comuna unde locuieşte individul însurat, oamenii începuseră să cam bîrfească această legătură. O văzuseră pe fată pe acolo de cîteva ori, interesîndu-se de el, nu acasă, bineînţeles, fiindcă acolo erau nevasta şi copiii. Nu e vînător, ci pictor şi ilustrator cu studii superioare. Poartă o scurtă verde şi o pălărioară cu un pămătuf de păr de capră. Are autorizaţie pentru armă de vînătoare şi umblă cu ea după iepuri chiar şi la întîlniri. Nevastă-sa e croitoreasă.

— Nu sînt cumva cam inutile amănuntele? i-am atras atenţia.

— În general, da – a recunoscut Karlíček – numai că, dacă n-ar fi existat aceste legături amoroase, nu s-ar fi ajuns nici la crimă. Şi a clipit cu înţeles. Despre fata asta se poate presupune – continuă el – că a scurtat drumul spre iubitul ei pe nişte potecuţe de cîmp. A vrut să traverseze linia ferată, dar n-a mai traversat-o. S-a încurcat în ceva. Bicicleta a trecut, dar fără ea.

— Aţi găsit bicicleta?

— Am găsit-o. Chiar în satul omului însurat. Era sprijinită de gardul unei grădini. Nu era grădina lui. La vreo douăzeci de paşi de staţia de autobuz. Acolo, lîngă gard, mi-a dat

prin gînd că asasinul, sătul de drumul pe bicicletă, s-a urcat în autobuzul care aştepta în apropiere. Ca timp corespunde perfect. Înţelegeţi: orarul autobuzelor, clipa cînd probabil a fost săvîrşită crima, timpul necesar ca omul să ajungă pe bicicletă, de la calea ferată, în sat, lîngă gărduleţul acela. În ce priveşte proprietarul bicicletei nu mai încape nici o îndoială: naivul îndrăgostit a recunoscut fără ezitare că este a lui. La spate, pe portbagaj, se afla o poşetă învelită într-un tricou. În poşetă, mărunţişurile obişnuite şi o scrisoare disperată, adresată celui însurat. În locul lui, aş fi dorit această crimă...

— Şi el nu s-a bucurat?

Karlíček se uită la mine bănuitor:

— Cred şi eu că nu. Pe de o parte n-a considerat că e un lucru de bun gust, iar pe de altă parte s-a amestecat nevastă-sa într-un mod foarte activ. Ea nu-i de acord cu ideea că un artist trebuie să alerge după muieri, ca să-şi menţină puterea de creaţie. După ea, e de ajuns dacă în timp ce lucrează nu-l tulbură aspiratorul de praf şi dacă papucii sînt la locul lor. Dar nu de asta e vorba. E vorba de autobuz.

Începusem să cred că voi afla, în sfîrşit, ceva concret.

— Autobuzul acela – zice din nou Karlíček – o să obţină foarte curînd un certificat de invaliditate, dar deocamdată scîrţîie din toate încheieturile, potrivit orarului, pînă la centrul raional şi înapoi. Pe parcursul ăsta cam de vreo treizeci de kilometri are un număr record de staţii. Şoferul e un fost băcan, a cărui dugheană a fost transformată în berărie. I s-a oferit funcţia de responsabil, dar el a refuzat spunînd că preferă să vadă o parte din lume, aşa că aleargă încoace şi încolo de-a lungul celor treizeci de kilometri. De cele mai multe ori transportă aceiaşi oameni, şi ăsta e principalul. Dacă se urcă din întîmplare un om străin, îl descoase tot drumul: încotro? de ce? cum şi ce fel? şi aşa mai departe. E un limbut fără pereche, nu ştii niciodată cum să-l iei. Se spune că în fosta lui prăvălioară mai mult se

clevetea decît se vindea. Un pacheţel de cafea se cumpăra acolo chiar în două ore şi jumătate.

— Ţi-a confirmat ipoteza că biciclistul a călătorit cu autobuzul?

— Ne-a confirmat că în autobuz s-a urcat un turist, străin după îmbrăcăminte şi, mai ales, după încălţăminte. De bicicletă nu se ştia, era după colţ. Şoferul şi cîţiva dintre călători îl descriu toţi la fel: un om de statură obişnuită, de vîrstă mijlocie, cu o barbă neagră, tunsă scurt. Pesemne, fiind la un drum mai lung, nu se răsese.

Dar e posibil să fi purtat mereu acea podoabă barbătească. Cred că vi l-aţi putea închipui ca pe unul din eroii lui Jules Verne, deci oarecum de modă veche. Probabil însă că era doar un camuflaj obraznic. Făcea pe excentricul în civilie, nefiind de loc aşa ceva. Şi asta-i o chestie!

Tocmai mi se adusese cafeaua. Karlíček nu bea cafea, nici nu fuma. Declară că el nu bea decît ceai slab. I-am oferit deci ceai şi i-a plăcut că mirosea frumos, deşi nu era decît nişte apă fiartă, uşor îngălbenită.

Între timp l-am întrebat dacă nu-l văzuse nimeni pe acest turist oacheş, mergînd pe bicicletă. Karlíček a răspuns negativ.

— Ştiu - a adăugat el - e ciudat, dar nu ne putem împiedica de o întâmplătoare lipsă de martori. Am însărcinat organele locale să culeagă informaţii, n-am vrut să ne mai pierdem noi vremea. O să se găsească el vreun martor! În ţinutul ăsta, neted ca-n palmă, un turist îmbrăcat după moda vreunui club de pe vremuri, oricum, e excentric. Şi, mai ales, dacă este bărbos şi, pe deasupra, cu bocanci de munte ţintuiţi. În afară de asta, mai spuneau că ducea în spate un rucsac atît de greu, că de-abia s-a urcat cu el în autobuz. Toţi au bănuit că e plin de pietroaie şi că deci e un colecţionar. Pe deasupra, mai avea şi un baston noduros de turist, pe care erau bătute cîteva insigne de tablă. Şi acum închipuiţi-vă un asemenea monstru pe bicicletă şi, colac

peste pupăză, cu o poşetă de damă înfăşurată într-un tricou.

— La portbagaj?

— La portbagaj.

Karlíček îşi înfundă nasul în ceaşca de ceai şi ochelarii i se aburiră. Şi-i scoase şi îi şterse cu batista, din care cauză interveni o pauză în relatarea lui.

— Aşadar, omul se urcă în autobuz – reluă el – ridică anevoie sacul şi-l pune prevăzător între picioare, ca să nu se sfărîme mineralele cu pricina, sau ce o fi fost acolo. În autobuz tocmai se vorbea de faptul că aproximativ cu o jumătate de oră în urmă se auzise o explozie îndepărtată, dar pe el nu-l interesa discuţia. Abia mai tîrziu, la o întrebare adresată lui, a mormăit că şi lui i se păruse ceva. Cîţiva tineri au plecat pe bicicletă să vadă ce s-a întîmplat, iar unul, se spunea, se dusese chiar cu motocicleta. Toţi aceştia alergau spre locul unde se întretăia şoseaua cu linia ferată, adică la kilometrul 297,3. După presupunerea noastră, bărbosul a străbătut cîmpia de-a curmezişul, venind dinspre kilometrul 286, de la locul crimei. De aceea nu l-a putut întîlni nimeni. Şi probabil că tot din pricina asta a şi ajuns în sat fără a fi văzut.

Aburul nu se mai depunea pe ochelarii lui Karlíček, iar el putea să-şi bea ceaiul şi o făcea cu multă delicateţe.

— Bărbosul e înfăţişat ca un taciturn morocănos – continuă el. După săvîrşirea unei crime şi eu aş fi la fel. La observaţia şoferului, că probabil e destul de stupid să te cari pe arşiţa verii cu un sac atît de greu, bărbosul a strigat că trebuie să-l ia cu sac cu tot. După aceea şoferul l-a întrebat pînă unde să-i perforeze biletul. Turistul se stropşi la el şi răspunse că pînă la capăt. Apoi a tăcut iar. Călătorii n-au mai apucat să afle ce se petrecuse pe linie, fiindcă şoferul se arăta grăbit. După ce a plecat, a fost cît pe ce să se ciocnească cu maşina pompierilor, în urma căreia venea un motociclist. Toţi erau curioşi, afară de bărbos. Nu-i ciudat?

— Poate.

— Dar s-a întîmplat un lucru şi mai ciudat – zise Karlíček, prevenitor. Ascultaţi! Bărbosul s-a holbat o vreme la o hartă pe care o scosese din buzunar, apoi a pus-o la loc Cam după o jumătate de oră, la o staţie unde ajungea doar un drum de ţară lăturalnic, s-a urcat în autobuz o veche cunoştinţă, baba Josefka, cu o coşarcă plină cu brînză de vaci. O ducea la centrul de colectare, în schimbul cotei de ouă, deoarece, zicea ea, găinile refuzau să ouă.

— Asta-i chestia aceea *şi mai ciudată*?

— Păi da – întări Karlíček cu îndrăzneală. Dacă baba aia n-ar fi aşteptat acolo, autobuzul n-ar fi oprit. Dar cum a oprit, bărbosul a înşfăcat rucsacul şi l-a tîrît jos, ca şi cum se hotărîse brusc să folosească această întîmplare. În clipa în care a auzit vorbindu-se despre brînza de vaci, omul nostru a sărit ca ars. Pe scara maşinii a avut cu baba un schimb de cuvinte: s-au certat disputîndu-şi întîietatea în funcţie de greutatea bagajului. Şoferul i-a dat dreptate babei, deşi, oriunde pe lume, întîi se coboară şi apoi se urcă. I-a strigat bărbosului cum că el i-a vîndut biletul pînă în oraş şi că nu poate admite ca pasagerul să coboare în mijlocul cîmpului. Dar bărbosul parcă nici nu auzea; o împinse pe babă înapoi şi, rîzînd diavoleşte, îi dădu biletul său. Baba s-a urcat, arătîndu-i şoferului biletul. Acesta nu voia în ruptul capului să-l recunoască, iar ea ţinea morţiş că-i bun; în cele din urmă, autobuzul a plecat şi bărbosul a rămas pe cîmp. Şoferul şi baba s-au certat tot restul drumului. De fapt, pe bilet nu scria ca nu e transmisibil şi baba, susţinea ca, dacă-şi cumpără un bilet de cinema, poate să-l dea cui îi place. Fără a-mi pierde calmul, l-am întrebat:

— Ei, şi turistul?

Karlíček ridică din umeri cu indiferenţă:

— A dispărut fără urme.

Vorbea ca şi cum nu i-ar fi păsat deloc de lucrul acesta, de unde am dedus că mai are de spus ceva. În servieta pe

care şi-o pusese la spate îndată după sosire, de bună seamă că avea o copie exactă a raportului oficial. Nu mă îndoiam că o să mi-o dea şi că relatarea transcrisă acolo nu era nici pe departe la fel de pitorească precum o făcuse el verbal.

Zic:

— Păcat că n-am ajuns la nici un rezultat. A fost o treabă bine condusă.

— Mai am şi altele tot atît de bine conduse – rosti liniştit Karlíček. Dar mai întîi sînt de părere că trebuie să dăm atenţie acelui lucru atît de greu pe care omul îl avea în rucsac.

— Te-ai gîndit la asta?

— În primul rînd, şi cu asta, basta – spuse Karlíček. Explozia a fost pregătită cît se poate de abil încă de la kilometrul 286. Dar s-a ivit din întîmplare un martor în persoana acelei fete, şi ea a trebuit redusă la tăcere. Iar cel mai bun mijloc a fost crima. Să-l considerăm pe turistul cel oacheş drept un nebun. Acest lucru ne uşurează de minune situaţia. În sac avea explozivele rămase după ce pregătise atentatul.

Fără să ţină seama de uimirea mea, Karlíček începu imediat să calculeze. Martorii din autobuz apreciaseră greutatea sacului la treizeci de kilograme. După părerea experţilor, vagonul poştal a fost distrus de o încărcătură de tritolhexogen de unu pînă la două kilograme. Deci misteriosul turist ar fi avut în rucsac material cam încă pentru cincisprezece pînă la treizeci de atentate similare. De ce, prin urmare, ar fi ezitat să ucidă pe oricine s-ar fi amestecat în treburile lui, întîmplător sau intenţionat, zădărnicindu-i celelalte lovituri sau contribuind chiar la prinderea lui?

— Asta pare o glumă – continuă Karlíček – dar la un moment dat poate să apară un călugăr cerşetor, cu un sac mai uşor, cu două kilograme, de pildă, şi noi s-auzim că pe undeva a mai sărit ceva în aer.

— Stai puţin! l-am oprit eu. Dar cu ideea aceea a dumitale, cum că au fost doi făptaşi, cum rămîne?

— Şi asta e lămurită – replică omuleţul meu şi bău restul de lichid galben pe care continua să-l considere cu încăpăţînare ceai.

— Şi unde-i celălalt?

— Nu-l avem. Şi ăsta a dispărut fără urmă. Dar în partea opusă.

Zicea că despre acest al doilea făptaş s-a interesat prin împrejurimi, de fapt bănuind existenţa şi participarea lui la crimă numai după poziţia braţelor moartei, ceea ce însemna a te încrede orbeşte într-un amănunt care putea să aibă şi alte cauze. Observaţia însă era probabil justă şi ea aparţinea indiscutabil acestui ciudat Karlíček.

— Uciderea fetei a fost în afara programului – mai spuse Karlíček. Fără să vrea, ei şi-au rezolvat problemele lor, ca şi pe cele ale iubitului ei. A fost un scurt şi deosebit intermezzo prin care au atras, atenţia asupra lor. Nu văd de ce ne-am fi interesat de nişte turişti excentrici, dacă n-ar fi avut loc această crimă. Poate că s-au despărţit în locuri diferite tocmai ca să li se şteargă urma. Cîinele poliţist n-a luat-o pe urmele ciclistului, cauciucurile neavînd pentru el nici un miros. Cînd l-au pus să miroasă locul, a apucat-o în direcţie cu totul opusă, acolo unde cineva culcase o parte din lanul de grîu. A traversat linia ferată şi ne-a condus pînă la şosea. A mers de-a lungul ei cam un kilometru şi s-a oprit. Karlíček s-a ridicat şi s-a apropiat de masa mea, pe care se găsea o hartă. Aici! arătă el. Drumul e drum, şi am mers pe el mai departe fără cîine. Am ajuns la satul ăsta, presupunînd că cineva l-a dus pe individul urmărit, să zicem, într-o căruţă... de aceea cîinele a pierdut urma. Presupunerea s-a confirmat. Am obţinut şi descrierea acestui om. Din sat a pornit mai departe pe jos. Ducea un cufăr şi zicea că e cam obosit. Am ajuns pînă la orăşelul acela. Acolo, fără mari dificultăţi, am constatat că în micul hotel din localitate a dormit şi un turist străin cu un cufăr.

Venise pe înnoptate. Dacă admitem că a mers agale, ca timp corespunde exact cu intervalul folosit de bărbosul nostru cu bicicleta. După descriere, e fără îndoială cel care a fost luat în căruţa cu trifoi.

Harta arăta că drumul pe care apucase al doilea individ suspect devia în linie oblică de la calea ferată, depărtîndu-se astfel şi mai mult de locul unde se petrecuse explozia.

— Ziceau că individul era cam greoi şi cam leneş – spuse batjocoritor Karlíček. Ăsta-i un amănunt care explică întrucîtva de ce criminalii nu s-au certat pe bicicleta furată. Ăsta, al doilea, ar fi adormit pe cadru. Era tocmai opusul celui bărbos. „Un om cumsecade", ziceau despre el cei de la hotel. Nu părea bolnav, ci numai istovit de moarte; se uita în jurul lui de parcă ar fi cerut milă. Către seară a comandat o *topinkă*[2]. Cînd l-au întrebat dacă mai are vreo dorinţă, a zis că ar mai avea, dar că nu-i poate fi îndeplinită. A fost imposibil să scoată de la el o vorbă mai mult. N-a spus ce anume ar fi vrut, repeta într-una că acolo nimeni nu-i în stare să-i facă rost de aşa ceva. Pesemne că avea nevoie de o conştiinţă curată. De aceea cred că, deşi el a ajutat ca moarta să fie tîrîtă în tufiş, oacheşul a împuşcat-o.

— De bună seamă că la hotel a fost înregistrat – zic eu.

— Desigur – încuviinţează Karlíček. Cei de-acolo spun că s-ar fi uitat chiar la buletin, să-i ia numărul. Dar ei n-au controlat. Noi însă fireşte c-am făcut-o. Totul e minciună, nu încape îndoială, pînă la hoinăreala fără ţintă, cum susţinea el.

Karlíček înfăţişa lucrurile vrînd să demonstreze că străinul avea un motiv grav şi nu prea curat să-şi tăinuiască identitatea. Dacă însă se hotărîse să rămînă la hotel ca să doarmă, riscînd astfel să fie descoperit, înseamnă că, într-adevăr, din cauza unei neputinţe fizice nu şi-a mai continuat drumul. Numai că firoscosul de Karlíček îşi permitea să înflorească lucrurile în aşa fel, ca să-i „iasă" logica lui romantică. Dacă înainte afirmase că în sacul

[2] Felie de pîine prăjită în untură, frecată cu usturoi şi cu sare.

bărbosului se aflau explozibile, acum era de părere că al doilea drumeţ îşi ascundea, poate, niscai răni. Se mulţumi cu această explicaţie pripită şi trecu uşor mai departe.

— Avem deci descrierea lui sau, mai bine zis, a felului în care se travestise – spuse Karlíček. E un om blond, cu ochii stinşi, cam de patruzeci de ani, cel puţin. Sub nas, o mustaţă deasă, blondă îi cade peste colţurile gurii ca mînecile unei jachete de viţel, atîrnată pe un umeraş. Cred că şi-a lăsat mustaţă tot atunci cînd cel oacheş şi-a lăsat barba lui drăcească, ceea ce demonstrează intenţiile lor comune şi dovedeşte pregătirea unei fapte infame. Are faţa rasă. Despre păr nu mi-au spus prea multe, doar că la ceafă îi ieşea de sub pălărie, silueta nu e prin nimic deosebită, poate doar cam prea subţire. Orice om la patruzeci de ani trebuie să aibă un pic de burtă, nu-i aşa? Dacă nu era rănit, atunci suferea de ulcer la stomac. Şi dacă nici asta nu era, probabil nu stătea bine cu inima. Despre aşa ceva însă n-a pomenit. Nu arăta chiar ca un turist. În general, se rezumase doar la pantaloni bufanţi, ciorapi în carouri şi încălţăminte grea. Şi aşa poţi merge uşor pe pietrişul dintre şine... Karlíček clipea din ochi în dosul ochelarilor, fără a-şi lua privirea de la mine. Îndrăzneţ, ba chiar obraznic, el continuă: Avea un pulover vechi, ros, cravată verde şi un geamantan. Baston n-avea. Am aflat că geamantanul nu era atît de greu, încît să te facă să crezi ca ar fi conţinut explozive solide. Le-a trecut doar prin mînă în împrejurări fireşti, deşi oarecum neobişnuite. Nu ştiau ce conţine, însă probabil că lenjerie, haine de schimb, o manta de ploaie, pentru orice eventualitate, o pungă cu bomboane şi un salam mai uscat. Greutatea lui corespunde aproximativ acestor obiecte.

Dacă acest Sherlock Holmes pe cale de a se naşte n-ar fi amestecat, cu o nemaipomenită impertinenţă, în rezultatele concrete ale cercetărilor, observaţiile lui proprii, speciale, spirituale, deducţii şi presupuneri, aş fi început să-l respect. Întîmplarea de la kilometrul 297,3 şi cea de la kilometrul

286 începuseră să aibă caracterul a două ecuaţii cu două necunoscute, şi acestea sînt totdeauna rezolvabile, dacă ştim s-o substituim pe una celeilalte.

Karlíček povesti mai departe:

— Turistul cel blond, cu mustaţa pe oală, s-a dus să se culce – după declaraţiile celor de la hotel – foarte abătut. Dimineaţa s-a sculat destul de devreme, însă moleşit. A refuzat să ia micul dejun şi a căutat chiar atunci pe cineva care să-l ducă la gară. I s-a spus că trenurile nu merg decît pînă într-un anumit loc şi că pînă acolo e departe. Că pe traseu s-a întîmplat ceva. Blondul s-a posomorît. A întrebat ce se întîmplase. Habar n-avea de nimic. V-am spus că seara femeia de serviciu îl periase?

— Nu.

— Am uitat. Avea urme de tăvăleală, mai ales pe burtă. Cred că şi pe picioare, şi pe vîrful bocancilor, şi putem presupune că urmele proveneau din locul acela unde grîul era culcat. Aşa că ştim destule despre acest domn.

Karlíček era straşnic de convingător. Mă abţineam să nu iau salamul uscat şi punga cu bomboane răcoritoare aflate în geamantan ca fapte incontestabile.

— Aproape de hotel locuia unul care închiria maşini pentru diverse transporturi – continuă Karlíček cu însufleţire. Avea un automobil cu caroserie *Opel* cu o emblemă albastră *BMW* pe radiator şi înăuntru un motor *Pikola*. Turistul a închiriat această maşină. Abia au apucat să pornească şi cei de la hotel au început să strige în urma lui că şi-a uitat bagajul. Geamantanul a trecut prin cîteva mîini binevoitoare, de aceea greutatea lui s-a putut stabili după aprecierile mai multora. Oamenii au spus că turistul se arăta şovăielnic şi reacţiona oarecum iraţional. Cineva a declarat, nici mai mult nici mai puţin, că părea idioţit. Părerea mea e că nu era decît nervos.

— Unde i-ai pierdut urma? întreb eu.

— La staţia de cale ferată, bineînţeles. Urmele dispar. Spre Kamciatka, Paris, sau Polul Sud... încotro doriţi. Putea

să plece în orice parte a lumii. Eu mă gîndesc la geamantanul lui. Nu este exclus ca în locul salamului de un kilogram să fi avut o bombiţă cu întîrziere de aceeaşi greutate. Ori a vrut să arunce în aer micul hotel, ceea ce pare absurd, şi în cazul acesta e nebun, ori toată treaba asta a fost admirabil chibzuită. Graba lui de a pleca poate să demonstreze că a uitat geamantanul în mod cu totul intenţionat. În asemenea cazuri, oamenii cinstiţi, cum şi sînt cei de la hotel, trimit geamantanul la adresa pe care călătorul nocturn a lăsat-o. Geamantanul este dus, fireşte, la tren, adică la vagonul poştal. Acolo va exploda. Este o acţiune întreprinsă pentru distrugerea vagoanelor poştale. De obicei, aceste vagoane de poştă sînt ataşate chiar lîngă locomotivă, care mai tîrziu trage şi ea ponoasele. Şi dacă nu găsim firul cît mai repede, într-un an nu ne mai rămîne nici un vagon poştal, iar toate locomotivele vor fi schilodite. De abia le-au pus niţel pe picioare, după multe acrobaţii, şi acuma alt ghinion.

Mă pregăteam să-i cer acestui domn să scoată din servietă copia raportului, pe care ştiam că o are, şi să se ducă dracului cu discursurile lui cu tot. Dar el începu să scormonească prin buzunare şi scoase dintr-unul două bucăţele de fier. Numaidecît mi-am dat seama că lăsase la urmă ceea ce era mai interesant.

— Asta-i descoperirea mea personală şi independentă – zise el. Mă aflam între cele două şine pe unde trecuse trenul cu tezaurul... nici la treizeci de paşi de unde au împuşcat-o pe fată. Şi-mi arătă două piuliţe destul de vechi, ruginite, însă la fel. Dacă le privim pe dinăuntru – adăugă el, satisfăcut, uitîndu-se la una din ele în lumină – observăm că ghiventul are o strălucire mată: asta înseamnă că au fost deşurubate nu de mult. Se ridică şi puse amîndouă piuliţele pe masa mea. Mă prind pe ce vreţi – adăugă el, îndreptîndu-se din şale cu semeţie – că acea cheie franceză pe care o aveţi este reglată după gabaritul lor.

4

O clipă am privit tăcut piuliţele. Erau cam cît trei sferturi din lungimea degetului cel mare. Fără doar şi poate că se potriveau cu deschiderea cheii franceze, nici nu mai aveam nevoie să verific. Dar locul unde fuseseră găsite mă făceau să mă gîndesc la lucruri foarte neplăcute şi, într-un anumit sens, primejdioase. Deocamdată le-am ţinut numai pentru mine.

— Dumneata ai mai cercetat locul acela încă o dată? am întrebat într-un tîrziu.

Karlíček încuviinţă dînd din cap:

— Da, duminică. M-am dus acolo din proprie iniţiativă. Am prăpădit o pereche de ghete prin pietriş, dar, după cum vedeţi, am avut noroc. Norocul ţine cu cei îndrăzneţi.

Karlíček n-arăta deloc ca un cutezător, înfăţişarea lui n-ar fi îndemnat pe nimeni să-i facă vreun rău.

— Descoperirea dumitale ar putea să aibă importanţă – zic eu – de aceea o să-ţi plătim cheltuielile. Dar nu trebuia să procedezi ca un detectiv particular.

— A trebuit – replică el, ridicînd din umeri. Nimeni nu m-ar fi crezut că mă duc acolo anume ca să caut piuliţele acelea. Asta-i una. Şi a doua, secţia de criminalistică e secţie de criminalistică, iar piuliţele sînt piuliţe. Ca membru al grupului însărcinat cu problemele de criminalistică pe mine nu mă privesc piuliţele, eu sînt obligat să mă interesez doar de şurubăria acestei crime. Piuliţele trebuia să le căutaţi dumneavoastră, oficial nu cade în competenţa noastră, dar tot aşa nici dumneavoastră n-aveaţi ce căuta la locul crimei. Şi pentru că ne despart în mod stupid unsprezece kilometri, m-am hotărît să lucrez pe cale

particulară, pînă cînd autorităţile vor ajunge la o înţelegere cu privire la colaborare şi la conducerea unică. La urma urmei, nu pretind nimic pentru ghetele rupte.

Karlíček clipi, cu o expresie de nobleţe.

— Ia spune-mi şi mie – zic eu, împăciuitor – ce raţionament te-a împins la această cercetare suplimentară?

— E foarte simplu – răspunse Karlíček, binevoitor. Trebuia sa leg întîmplarea neînsemnată de la kilometrul 286 de veriga celeilalte întîmplări, mai importante, de la kilometrul 297,3. Vă rog să fiţi atent. Să vedeţi cum stau lucrurile. Dacă atentatul a fost pregătit acolo unde au ucis fata tocmai pentru că le stingherea pregătirile, şi dacă cheia franceză a fost găsită la o distanţă de unsprezece kilometri, adică pe locul unde vagonul a explodat, am putut trage concluzia că în vagon n-a fost nici o piuliţă înşurubată în plus, ci mai degrabă una scoasă. La piuliţe şi la şuruburi m-am gîndit, fără îndoială, înainte, dar mai ales eram convins că la kilometrul 286 cu siguranţă că a rămas vreo urmă în legătură cu atentatul şi care a scăpat secţiei de criminalistică, fiindcă fata, de bună seamă, n-a putut muri din pricina nici unei piuliţe de pe lumea asta. Cum zic, dumneavoastră n-aţi făcut acolo nici un fel de cercetări, aţi încercat să potriviţi cheia numai pe nişte resturi şi, evident, n-a ieşit nimic. Iar noi, la început, am căutat doar urmele crimei. Deşi ne-am gîndit la o legătură între cele două cazuri, pînă n-am avut în mod concret o verigă de unire, nu s-a putut face nimic. Acum o avem. În locul piuliţelor puteam să găsesc altceva, dar am găsit piuliţele. Asta-i tot.

Am străbătut camera de cîteva ori încoace şi încolo:

— Zici că le-ai găsit între şine.

— Da. Aproximativ la mijloc.

— Deci sub tren.

— Trenul trecuse de mult.

— De atunci au trecut multe trenuri – am spus eu. Eşti sigur că piuliţele au fost pierdute numai de vagonul poştal al trenului cu numărul doi-trei-şaisprezece?

— Eu nu m-aş îndoi de asta – zise Karlíček, cam înţepat.

— Bine. Şi mai departe ce-ai face?

De fapt mă temeam că descoperirea piuliţelor îl va determina să tragă aceeaşi concluzie neplăcută ca şi mine. Dar, dincolo de ochii lui albaştri, mintea sa lucra altfel. Opinia lui personală nu nega deducţia mea puţin îmbucurătoare.

— Aş folosi aşa numita inhibiţie de protecţie a memoriei – răspunse el după o scurtă gîndire.

La un asemenea răspuns nu mă aşteptam nici chiar de la unul ca el.

— Ce anume ai folosi?

Karlíček zîmbi într-un chip foarte plăcut:

— Lucrurile stau aşa. Un psiholog de la noi spunea că un eveniment brusc, neaşteptat, şocant suspendă în om imaginea trăirilor imediat anterioare şi îi imprimă în memorie un fel de contralovitură. Aceasta se numeşte inhibiţia de protecţie. Evenimentul şocant, din fericire, l-am avea. Este explozia. Şi eu aş atrage atenţia asupra încă unei experienţe vechi, şi anume că fiecare om care călătoreşte cu trenul priveşte pe fereastră, cel puţin din cînd în cînd. Unii considera că asta e cea mai bună distracţie. Desigur, putem găsi o mulţime de călători care priveau pe fereastră la kilometrul 286 şi care au putut observa ceva, să zicem pe fata aceea în rochie colorată. Sau altceva. Sînt numai unsprezece kilometri pînă la locul exploziei. Trenul îşi menţinea viteza de şaptezeci de kilometri la oră, deci între aceste două puncte nu s-au scurs nici zece minute. Mai precis, nouă minute şi jumătate. Mai puţin avantajos ar fi fost pentru noi dacă, de pildă, ar fi mers cu nouăzeci pe oră. Limita impresiilor anterioare ar fi avut în acest caz dimensiuni mai înguste, aproximativ şapte minute. Putem să ne mulţumim în linişte cu nouă şi jumătate. Cunoaşteţi adresele tuturor persoanelor din trenul 2316. Nu sînt astea elemente de-a dreptul încîntătoare?

— Prin urmare, dumneata propui să-i întrebăm pe toţi călătorii ce-au văzut pe fereastră cu puţin înainte de explozie?

— Bineînţeles. O să aflăm dacă fata mai era acolo sau nu, dacă se mai găsea cineva prin preajmă, ce-i cu grîul acela culcat, daca cineva a observat vreo mişcare sau nu, poate că cineva a văzut de-a lungul celor unsprezece kilometri, pînă în clipa exploziei, ceva ce ne interesează... şi aşa mai departe. Adică, pe scurt, avem o oală cu cunoştinţe, dar e spartă în multe locuri: n-ar fi rău dacă am mai putea astupa cîte o gaură. Treaba asta seamănă cu căutarea piuliţelor mele, dar, nu vă supăraţi, aş recomanda fierbinte s-o faceţi. Sigur c-o s-aveţi bătaie de cap, pentru că oamenii din tren sînt adunaţi din toate colţurile lumii. Karlíček se uită parcă mulţumit în ceaşca goală de ceai şi se ridică. Încă un fleac, aş zice. Poate ştiţi şi dumneavoastră că sublocotenentul Jaroslav Lenk e declarat dispărut.

Treptat începeam să mă simt lîngă tînărul ăsta, ca şi cum în jurul capului mi s-ar fi învîrtit o viespe cu ochelari.

— Ce tot îndrugi? m-am oţărît eu, încruntat.

— Am căutat-o pe logodnica lui – adăugă Karlíček. O cheamă Helena Dvorská şi lucrează la Sfatul popular din Karlín, la secţia impozitelor pe vehiculele cu motor. Are douăzeci şi doi de ani, locuieşte în strada Žitná din Praga, Oraşul nou, iar părinţii ei locuiesc în Moravia, comuna Kalná, raionul Hodonín.

— Dumneata eşti un adevărat ghid – spun eu, dezarmat. De unde ştii?

— Păi asta-i nimica toată – răspunde Karlíček cu modestie. Am găsit-o înregistrată la evidenţa populaţiei. Vorba e că sublocotenentul Lenk n-are rude şi, în orice caz, logodnica lui tot n-ar fi anunţată, pentru că ea nu face parte din familia lui. De altfel, e şi un secret oficial. La dorinţa ei, cei de la Sfatul popular s-au interesat de el şi, bineînţeles, au primit un răspuns evaziv. I s-a spus să vină peste o săptămînă. Cred că vor să vă întrebe pe dumneavoastră ce

să-i răspundă. Cînd am vorbit cu ea... O simplă întîmplare. Mi-a ieşit în cale.

— Dumneata minţi.

— Nu cine ştie ce – vorbi Karlíček. Desigur, nu i-am spus nimic din ceea ce deocamdată nu se poate spune. Am încercat s-o liniştesc, cu un adevăr des întîlnit în viaţă; i-am spus că un bărbat care nu se mai prezintă la logodnica lui nu poate fi declarat dispărut din punct de vedere oficial, deoarece s-ar putea să apară după o vreme candidat la o altă logodnică. Ea însă n-are simţul umorului. A clătinat din cap, zicînd că logodnicul ei a avut nişte vise ciudate, nişte vedenii rău prevestitoare sau cam aşa ceva... Pe scurt, această domnişoară Dvorská are obsesii superstiţioase.

Afurisitul ăsta de Karlíček îmi făcea impresia unui căţeluş inteligent. Avea un bot caraghios cu care adulmeca straşnic.

— Caut-o pe domnişoara Dvorská şi ad-o la mine – îi spun.

Dădu din cap afirmativ. Probabil că avea de gînd să facă el această propunere, deoarece adăugă:

— M-am gîndit numaidecît că n-ar fi rău dacă aţi sta de vorbă cu ea. Sînt curios ce impresie o să vă facă chipul ei. Asemenea înfăţişare n-am mai văzut. Nu are nimic excepţional. Eu, din principiu, mă uit la femei fără mare interes. De obicei, totul la ele e oarecum armonios, la urma urmei, şi la ea... dar e vorba că dincolo de o legătura de dragoste trebuie să existe totdeauna ceva mai important.

— Asta ai mai spus-o.

Ridică cu seriozitate un deget:

— De dau asta o formulez ca pe o problemă pur academică. De fapt, cred că situaţia sublocotenentului Lenk este, în acest sens, în mod misterios uşurată.

Karlíček scoase ca din întîmplare, din servietă, un teanc de hîrtii şi-l puse pe birou. Înmînîndu-mi în felul acesta copia raportului pe care pînă acum îl prezentase cu nenumărate completări personale, continua să turuie:

— Am impresia că acel ceva important dincolo de iubire se vede chiar pe chipul ei şi, în general, în toată făptura acestei fete. Nu vreau să spun că din ea s-ar desprinde vreo calitate lăuntrică deosebită. Totul e la suprafaţă. Nu pătrunde nici la un milimetru sub piele. Cercetaţi-o din toate unghiurile şi vă veţi da seama. Dacă o priveşti dintr-o anume poziţie, uiţi îndată cum arată, nu ţi-o poţi aminti, tot aşa cum nu-ţi poţi reprezenta chipul material al vreunei particularităţi spirituale...

— Karlíček – l-am întrerupt eu, energic – am s-o privesc eu însumi din toate părţile!

Clipi de cîteva ori, oarecum uimit, ca şi cum mi-aş fi permis prea mult, şi plecă fără un cuvînt.

Cu un oftat de uşurare m-am aşezat la masa mea. Cele două piuliţe mă priveau ironic, lăsîndu-mi impresia că o bucăţică din guralivul Karlíček a rămas acolo în încăpere. Dar cînd am început să cîntăresc în minte toate serviciile aduse de el, nu mi-a mai venit să clatin din cap.

În primul rînd observase că poziţia braţelor date în lături ale fetei ucise lîngă calea ferată are o anume însemnătate, şi probabil că avea. În al doilea rînd se încumetase să se tîrască printre şine ca să caute piuliţele acelea cît trei sferturi din degetul mare, pe care le şi găsise. În al treilea rînd a propus interogarea tuturor călătorilor din trenul 2316, lucru care nu putea fi considerat pur şi simplu o prostie. În al patrulea rînd smulsese de la domnişoara Dvorská, referentă la secţia impozitelor pe vehiculele cu motor, declaraţia ciudată cum că Jaroslav Lenk avusese vise urîte, prevestitoare de nenorociri. Ţinînd seama de toate acestea, putea fi luată în consideraţie şi teoria lui psihologică despre inhibiţia de protecţie. Am clătinat şi eu din cap, ca omul care nu ştie ce să mai creadă, şi am chemat pe tovarăşul Loubal, membru experimentat al statului-major pentru cazul C-L.

Am pus să se copieze o nesfîrşită listă de persoane care au călătorit cu trenul 2316 şi i-am dat-o, cu ordinul de a încerca să găsească printre ei pe cei care au observat ceva între kilometrul 286 şi 297,3, mai ales în imediata apropiere a kilometrului 286. Deoarece călătorii aflaţi în acel tren în ziua de 27 iunie erau împrăştiaţi acum pe meleagurile întregii republici, Loubal urma să ia cu el, după cum spunea, un număr suficient de colaboratori, care să îndeplinească această sarcină cît mai curînd.

Acest Loubal nu se mira niciodată de nimic, nu se speria de nimic şi îndeplinea întocmai tot ce i se cerea, cu conştiinciozitatea duhului din poveste închis într-o sticlă. Vorba lui: „Execut” impunea totdeauna. Eram ispitit deseori să-i dau ordin să reconstituie, de pildă, crima tatălui lui Hamlet, dar mă temeam că va răspunde: „Execut”. Ba chiar mai mult, ar fi fost în stare s-o şi facă, iar eu aş fi ajuns de pomină cu gluma mea. Loubal era un om de nădejde.

Apoi am chemat şi pe un alt membru al statului-major, pe Třepinský. Třepinský nu se deosebeşte mult de Loubal. I-am spus:

— Ai să primeşti o autorizaţie cu care te prezinţi la Ministerul Transporturilor. Le vei cere să-ţi înlesnească cercetarea unui vagon poştal de acelaşi tip cu cel din garnitura 2316. Poţi folosi şi alt procedeu dacă scopul e mai uşor de atins. Sarcina dumitale este să întocmeşti o listă amănunţită de toate şuruburile de dimensiunea a trei sferturi din degetul cel mare, folosite la montarea vagonului şi la instalaţiile lui, atît în interior cît şi la exterior. Trebuie să-mi indici cu precizie locul unde se găseşte fiecare şurub sau grupul de şuruburi. Ia-ţi atîtea ajutoare cît socoteşti că îţi sînt de folos pentru ca sarcina să fie îndeplinită cît mai repede. Deocamdată asta-i tot. Mulţumesc.

Dar numaidecît după aceea am căzut pe gînduri. Din nou a început să mă chinuiască acel gînd care mă fulgerase în clipa cînd Karlíček mi-a arătat piuliţele.

Dacă proveneau din vagonul poştal – şi se părea că aşa e – şi dacă fuseseră găsite între şine, puteau ajunge acolo doar fiindcă se deşurubaseră din întîmplare şi căzuseră chiar la kilometrul 286. Însă asta ar fi o întîmplare de-a dreptul nebunească, deoarece noi găsiserăm şi cheia franceză. Probabil că cineva demontase piuliţele în interiorul vagonului. E greu de presupus că cei patru bărbaţi care se aflau înăuntru lucraseră împreună. O făcuse doar unul dintre ei. Şi el nu putea arunca piuliţele pe fereastră, fiindcă ceilalţi trei, sau, hai să zicem, numai doi, mai degrabă Vrána şi Lenk, nu trebuiau să ştie nimic despre asemenea ispravă. Le-a strecurat printr-un orificiu din podea, altminteri n-ar fi putut ajunge între şine. Dar nu există nici o altă deschidere în afară de cea a vasului de la closet. A fost de ajuns să apese pe pedală şi să ridice capacul. Nimeni n-ar fi putut observa, pentru că în acea încăpere strîmtă nu intră niciodată doi oameni.

Faptul că piuliţele au fost aruncate în chip atît de misterios înseamnă, fireşte, că nici unul dintre ceilalţi nu putea şi nu trebuia să fie martor la demontarea lor. Deci aceeaşi singură posibilitate. Piuliţele au fost demontate tot în acea strîmtă şi discretă încăpere, unde omul se poate încuia şi aşeza după pofta inimii, fără să pară ciudat. După ce-a isprăvit, a pus cheia în buzunar, s-a spălat frumos pe mîini, s-a uitat în oglindă şi s-a întors ca şi cum nu s-ar fi petrecut nimic.

S-ar zice că trebuie să mă ţin de această drăgălaşă teorie. Pentru a sfredeli o gaură în orice altă parte a podelei ar fi fost nevoie de colaborarea inevitabilă a întregii echipe şi de un instrument mai greu, care nu putea să dispară. Dacă s-ar fi găurit podeaua cu o rafală de armă automată, s-ar fi alarmat gardienii însoţitori, care, de bună seamă, ar fi auzit împuşcătura, cu tot huruitul trenului. Şi, de altfel, armele automate se aflau în mîinile unor oameni de încredere. E un cerc închis de raţionamente, n-are nimic din complicaţia unei şarade, iar ipoteza că un om a lucrat cu

cheia franceză, neştiut şi nesuspectat de ceilalţi, e foarte plauzibilă.

Dar cu ce scop a făcut-o? La ce-i servea? E de la sine înţeles că intenţia lui nu era ca vagonul să sară în aer, cu el cu tot. Probabil că nu el a pus acolo explozibilul. Două kilograme de tritolhexogen, şi fitilul, şi mecanismul de întîrziere alcătuiau laolaltă o mică maşină infernală, anevoie de strecurat fără să observe cineva. În afară de asta, experţii au apreciat că centrul exploziei ar fi fost chiar lada cu bancnote sau, în orice caz, în imediata ei apropiere. Deci sîntem obligaţi să credem.

Vasul closetului era de fontă. Dacă se constată că era prins cu şuruburi avînd un gabarit cam de trei sferturi din degetul cel mare, înseamnă că scopul demontării a fost scoaterea lui pentru ca orificiul din pardoseală să se lărgească. Să se lărgească pentru ca prin el să poată trece ceva. Acest ceva a fost luat apoi de cei doi turişti, de cel brunet şi de cel blond, care aşteptau anume pentru asta.

Numai în felul acesta poate fi obţinută o sinteză a faptelor constatate.

Pe mine mă înspăimînta gîndul că întreaga cantitate a celor douăzeci de milioane nu putuse fi determinată după cenuşa şi resturile găsite. Cu toate astea eu iscălisem, şi seria nouă intrase în circulaţie.

Legături concrete nu fuseseră încă dovedite. Bănuiam că explozia trebuia să mascheze furtul, dar asta rămînea deocamdată o simplă bănuială. Trebuia să aşteptăm rezultatele anchetei cerute, mai ales în legătură cu şuruburile din vagonul poştal.

La douăzeci şi şapte iunie am fost nevoiţi să ne mulţumim cu constatarea că deschiderea cheii franceze e, într-adevăr, cît trei sferturi din degetul cel mare. Atunci nici nu ne-a trecut prin cap să căutăm pe autorul exploziei printre cei patru membri ai echipei, fiindcă pe nici unul dintre ei nu-l socoteam sinucigaş.

„Va trebui – mi-am spus – să cercetăm din nou şi cît mai amănunţit tot ce e în legătură cu cei patru bărbaţi: Vojtíř, Šrámek, Vrána şi Lenk”. Pînă atunci n-aveau decît calitatea de victime. Nimic suspect. Dar cum rămîne cu visele lui Jaroslav Lenk?

N-am reuşit să plec din clădirea comandamentului. Pe scară m-a oprit Karlíček, care venea abia mai suflînd.

— Ce noroc! strigă el. Peste un minut nu vă mai găseam.

O aducea pe Helena Dvorská, logodnica lui Jaroslav Lenk. Aşa ca m-am întors în biroul meu.

Karlíček s-a retras frumuşel deoparte, încercînd să se poarte ca şi cum n-ar fi fost de faţă.

La invitaţia mea, Helena Dvorská s-a aşezat în fotoliul, dinaintea mea.

Pe faţa ei, într-adevăr frumoasă, contrar spuselor lui Karlíček, mi s-a părut demn de reţinut un singur lucru: liniştea foarte firească. Chiar dacă plîngea, se vedea bine că nimic nu-i e mai străin decît isteria.

— Nimeni nu vrea să-mi spună nimic – zicea ea – şi dumneavoastră vă purtaţi cu o gravitate care mă înspăimîntă.

Nu puteai pune la îndoială seriozitatea interesului său afectiv, dar nu părea să simtă nevoia de a fi calmată şi liniştită.

— Povestiţi-mi întîi ce ştiţi dumneavoastră personal – am poftit-o eu.

Deşi a observat că nu mă grăbeam deloc să-i ofer informaţiile cerute de ea, mi-a explicat cu răbdare că la 27 iunie procurase pentru sine şi pentru Jaroslav Lenk bilete undeva la un spectacol de estradă la grădină, dar pe la ora nouă dimineaţa Jaroslav Lenk a venit la ea, la Sfatul popular, şi s-a scuzat că nu poate merge. Primise pe neaşteptate o misiune. Desigur, nu-i spusese despre ce e vorba.

— De cîtă vreme îl cunoaşteţi? am întrebat.

— Cam de vreo jumătate de an.

— În acest timp nu s-a întîmplat niciodată să dispară cîteva zile din preajma dumneavoastră?

— Ba da, s-a întîmplat. De cîteva ori.

A răsuflat un pic. Fără îndoială, lua cuvintele mele într-un sens liniştitor.

— Aţi mai fost vreodată neliniştită din cauza absenţei lui?

— Uneori bănuiam că i se încredinţează sarcini primejdioase. Dar era totdeauna calm şi se înapoia cu bine. De data aceasta însă...

— Aşa... şi?

— V-am mai spus... – rosti ea, întorcîndu-se spre Karlíček, care-i făcu prieteneşte şi încurajator cu ochiul. Era ciudat de nervos şi absent, foarte indispus. Cînd l-am întrebat ce este cu el, mi-a răspuns că are impresia că-l aşteaptă ceva neplăcut.

— A spus ceva mai precis în legătură cu asta?

— Nu. Zicea că o să-i treacă, desigur... că probabil a dormit prost. Mai zicea că visase urît...

— Deci un fel de presimţire?

Karlíček mişcă abia perceptibil capul, aşa încît ochelarii lui îmi trimiseră un mănunchi de raze ca un fel de semnal. Indiscutabil, îmi atrăgea atenţia să nu cred în nici un fel de presimţiri. Bineînţeles că nu era necesar, însă Karlíček părea că ştie ceva despre Jaroslav Lenk. În orice caz, era convins că Jaroslav Lenk minţise.

Helena Dvorská aştepta.

— Uneori o presimţire rea e un lucru serios – zic eu, în timp ce Karlíček se frămînta nemulţumit. Logodnicul dumneavoastră, domnişoară Dvorská, a fost rănit într-o catastrofă de cale ferată şi a trebuit să fie operat. E îngrijit la un spital.

Fetei i s-a oprit respiraţia. Liniştea calmă de pe chipul ei avea într-adevăr un farmec deosebit. Probabil că acest amănunt fusese sesizat de Karlíček altfel, într-un mod cu totul personal.

— Unde îl pot găsi? întrebă ea.

— Deocamdată nu poate primi vizite. Accidentul a fost grav. Nici eu n-am vorbit încă cu el.

O clipă rămase tăcută, apoi spuse încet:

— Dacă trebuie să vorbiţi întîi dumneavoastră, înseamnă că n-a fost un accident obişnuit.

N-avea nici un sens să mă prefac.

— Bineînţeles, au fost nişte împrejurări deosebite – am răspuns eu. Cred ca ştiţi care este ocupaţia logodnicului dumneavoastră. Mai mult nu pot sa vă spun astăzi. Tovarăşul Lenk e acum în afară de orice primejdie. După un timp o să vă întîlniţi cu el. Deocamdată nu încercaţi singură să-l vedeţi, de altfel nici nu vă vor lăsa. Noi o să vă ţinem la curent cu starea lui. Şi cînd va fi posibil, vom merge împreună să-l vedem.

Folosisem un asemenea ton, încît n-a mai avut nimic de obiectat. S-a ridicat să plece. Nu părea jignită, însă nu mi-a mulţumit nici măcar cu privirea.

— O clipă, vă rog – am spus eu.

A rămas tăcută pe loc.

— V-aş fi recunoscător dacă v-aţi aminti amănuntele ultimei dumneavoastră convorbiri cu tovarăşul Lenk, în dimineaţa zilei de douăzeci şi şapte iunie.

— Mă interogaţi? întrebă ea, calmă.

— Nu este exclus să ştiţi ceva, care ne-ar ajuta să lămurim cauzele acestei catastrofe de cale ferată.

Helena Dvorská zîmbi cu amărăciune. Faţa ei căpătă o altă expresie, pe care eu n-o găseam întru nimic deosebită, dar pe care Karlíček, din ungherul lui, o observa tăcut ca şi cum ar fi studiat-o.

— Mi-a spus doar că trebuie să fie undeva la ora douăsprezece precis – răspunse ea în cele din urmă. Şi că se teme să nu iasă prost.

— Cu cine? Sau cu ce?

— Nu ştiu.

— A spus el însuşi că e vorba de o simplă presimţire, o proastă dispoziţie sau ceva asemănător?

Helena Dvorská şovăi:

— Da. A afirmat acest lucru!

— Aţi avut impresia că e numai o scuză?

— Am avut impresia... că îmi ascunde ceva – răspunse Dvorská, privind într-o parte. Dar ăsta nu-i un lucru hotărîtor. Meseria lui nu-i permitea să fie prea comunicativ. Şi puţinul pe care mi l-a spus, de fapt i l-am smuls. M-am gîndit mereu la el. Se vedea, într-adevăr, că e foarte neliniştit.

— Domnişoară Dvorská – zic eu – dacă ar fi vorba de un accident de cale ferată întîmplător, ne-am putea împăca şi cu această aşa numită presimţire, dar e sigur că visele nu constituie semne pentru a vesti viitorul, ci mai degrabă pentru trecut, eventual un trecut nu prea îndepărtat. După un vis urît, omul poate face presupuneri care să-l înspăimînte sau să-l contrarieze, şi asta din pricina imaginaţiei exagerate.

— Înţeleg, răspunse ea, clătinînd liniştită din cap. Cred însă că vă înşelaţi.

Mă aflam tot în dreptul biroului meu. Prin urmare, nu consideram convorbirea încheiată.

— Peste cîtva timp, o să vă pot comunica ce s-a întîmplat în realitate – am mai adăugat. Şi poate că după aceea vă veţi aminti unele amănunte din ultima convorbire cu logodnicul dumneavoastră. Vă recomand să reflectaţi asupra acestui lucru.

Ea nu dădu atenţie spuselor mele şi întrebă:

— Ce anume i s-a întîmplat?

I-am spus. Calmul n-a părăsit-o, a pălit însă puţin şi eu i-am făcut semn lui Karlíček.

— Dumneata ai putea să-ţi asumi sarcina de a o informa pe domnişoara Dvorská despre starea sănătăţii tovarăşului Lenk – i-am spus.

— Foarte bucuros! răspunse Karlíček, înclinîndu-se ca un adevărat cavaler.

— În schimb, domnişoara Dvorská îţi va făgădui să nu spună deocamdată nimănui ce-am vorbit noi aci.

— Fireşte, asta i-ar putea aduce neplăceri sublocotenentului Lenk – spuse Karlíček cu seriozitate.

Avea umor. Nu trebuia învăţat ce şi cum să vorbească cu ea. Îi cîştigase încrederea, aducînd-o la mine. De aceea mi-am permis s-o dezamăgesc oarecum.

La plecare a salutat cu o uşoară mişcare a capului, Karlíček i-a deschis uşa curtenitor şi au plecat.

Am rămas singur în birou, nu numai fiindcă n-am vrut să merg cu ei. Am pus mîna pe telefon şi am încercat să obţin legătura cu cîteva persoane. Se înserase. N-am avut noroc. L-am prins acasă pe Budinský, director al Băncii Naţionale. Pe Rerich, directorul trezoreriei, n-am reuşit să-l găsesc. În schimb, l-am găsit pe şoferul „Mercedes”-ului blindat, care transportase cele douăzeci de milioane la gară şi care tocmai sosise de undeva.

În legătură cu ciudata nervozitate a lui Jaroslav Lenk, aşa cum o zugrăvise Helena Dvorská, s-a dovedit că lucrurile erau puţin mai complicate. Deşi ea admisese că Lenk îi tăinuia ceva, de la ora prînzului, cînd se prezentase la bancă, şi pînă în ultima clipă, cînd mai putea să aibă veşti de la el, nu se întîmplase nimic care să arate că el ar fi fost neliniştit. La întrebarea mea directă, Budinský a declarat că rareori a avut de a face cu un om mai calm, mai chibzuit, mai atent, şi aşa mai departe:

— Agitat? Nicidecum! A ajuns la bancă la ora precisă: i s-a părut că a întîrziat şi se grăbise. Îşi stăpînea respiraţia precipitată. După cîteva clipe s-a liniştit, şi jos, în trezorerie, se plictisea în mod evident.

Apoi am chemat acasă la mine pe sublocotenentul pe care vi l-am prezentat în „Cei patru aşi”.

— Mi se pare ciudat că mă întrebaţi de acest lucru – mi-a răspuns sublocotenentul cu glasul lui gros de urs. Cînd a

auzit de bancă, pentru o clipă s-a schimbat la faţă, şi pe frunte i s-au ivit broboane de sudoare. Îmi amintesc bine de asta, deoarece l-am întrebat dacă nu-i bolnav. A spus că nu. I-am oferit o ceaşcă cu apă, dar a refuzat.

— Tovarăşe sublocotenent – am zis eu – îmi permiteţi o întrebare. Fumaţi în momentul cînd a venit Lenk la dumneavoastră?

— Eu fumez tot timpul – a mormăit sublocotenentul.

Nu este exclus ca lui Jaroslav Lenk să i se fi făcut rău tocmai din pricina asta. Sublocotenentul fuma nişte trabucuri atît de puturoase, încît în fumul lor se prăbuşeau şi muştele. Niciodată n-am aflat de unde avea ţigările alea îngrozitoare şi cu ce erau umplute.

I-am mulţumit şi am pus capăt convorbirii. Mă gîndeam că, în drum spre logodnica sa, Jaroslav Lenk şi-ar fi putut veni totuşi în fire, chiar dacă admitem că-l zăpăcise fumul de trabuc. Apoi e greu de presupus că aproape se sufocase, mai bine zis îl cuprinsese spaima că i se va întîmpla ceva rău.

La bancă fusese cu desăvîrşire calm. Ori reuşise între timp să se stăpînească, ori intervenise o altă cauză.

Dar, deocamdată, nu voiam să rezolv problema mintal, în felul uşuratic al lui Karlíček.

5

M-am înţeles cu secţia de criminalistică să-l lase deocamdată pe Karlíček la dispoziţia mea. Mi-au spus:

— Dacă aveţi curaj, noi n-avem nimic împotrivă. Chiar acum ar trebui să plece la şcoală. Se vede treaba că nu-l prea trage inima să se ducă acolo, de aceea se grăbeşte cu atîta sîrguinţă să vină la dumneavoastră. Pesemne că-i merge bine.

Le-am răspuns să n-aibă nici o grijă, că de şcoală nu scapă el.

Pentru cercetarea mai amănunţită a relaţiilor dintre Vojtíř, Šrámek şi Vrána am ales cîţiva dintre cei mai capabili oameni, conduşi de un bărbat pe care îl botezasem Ptáček. Cu zburătoarele n-avea nimic comun. Porecla de Ptáček[3] i se trăgea de pe urma faptului că se pricepea grozav de bine să întrebe. Şi apoi, fiind vorba să se descopere un element oricît de neînsemnat care să vină în sprijinul ipotezei folosirii cheii franceze, un talent ca al lui era necesar.

Urmărirea celor doi turişti, cel cu barba neagră şi cel blond, a rămas în seama secţiei de criminalistică. Totodată însă nu-mi ascundeam gîndul că nu speram mai deloc în obţinerea vreunui rezultat, de aceea, pînă una alta, am lăsat deoparte această pistă.

În ceea ce-l priveşte pe Jaroslav Lenk, aveam sentimentul unui paradox, al unei contradicţii flagrante. Jaroslav Lenk era omul cel mai de încredere din toată echipa vagonului poştal, cu toate astea el singur trezise, prin comportarea lui, o anumită bănuială.

Deocamdată nu era în stare să suporte un interogatoriu. Şi chiar dacă ar fi fost, nu-l puteam lovi cu un argument atît de slab, adică ciudata lui nervozitate dinaintea plecării, nervozitate din care nu mai rămăsese nici o urmă pînă la orele prînzului.

Ca să desluşesc această ciudăţenie trebuia să-i cercetez viaţa particulară. Eram cu totul îndreptăţit s-o fac. Din punct de vedere tehnic era uşor, dar nu-mi plăcea să dau la iveală aşa, pe faţă, sau mai bine spus, prematur, neîncrederea într-un om ca el, trimiţîndu-i în apartament o brigadă de investigaţie. Mă gîndeam dacă n-ar fi fost mai bine să mă ocup singur de o treabă atît de gingaşă.

Şi aşa mi se părea că prea m-am mărginit numai la munca de birou, la cercetarea şi la confruntarea

[3] În limba cehă *ptáček* înseamnă *pasăre*, iar verbul *ptáti*, a *întreba.*

materialului adunat de alţii pentru mine. Aveam, în munca mea, cîteva experienţe pentru care fusesem ales şef în anchetarea cazului C-L, dar acum nu le puteam valorifica direct. Din acest punct de vedere, Karlíček făcea, într-adevăr, o treabă mai bună, chiar dacă era un începător, sau poate tocmai de aceea. La urma urmelor, şi ipoteza că seria C-L fusese distrusă în întregime o lansaseră experţii, brigăzile de investigare şi alţi factori, eu doar am judecat-o şi am semnat-o.

Caracterul cazului a determinat, fireşte, situaţii care mi-au refuzat cu încăpăţînare posibilitatea de a interveni personal. Să chestionez călătorii trenului sau să umblu după cei ce săvîrşiseră crima lîngă calea ferată, nu era o treabă pentru un singur om! Era o acumulare de fapte în care întrevedeam adesea pricina insuccesele mele de pînă atunci, ca şi primejdia că opinia relativ la distrugerea totala a seriei C-L s-ar fi putut să nu fie justă. Acum, cel puţin, mi se oferea posibilitatea unei intervenţii personale.

— Karlíček – zic eu – hai să cercetăm împreună apartamentul lui Jaroslav Lenk.

Karlíček n-a fost surprins deloc. Treaba asta se potrivea grozav cu afurisitul lui de detectivism personal.

— Tocmai mă pregăteam să vă propun – răspunse el.

— Sînt sigur că deocamdată ai să taci ca mormîntul în legătură cu asta deşi dumneata ai limba lungă, cred că ştii unde să te opreşti.

Karlíček declară cu emoţie sinceră că îi ghicisem pînă în fundul sufletului.

— Bănuielile în legătură cu sublocotenentul Lenk se întăresc într-un fel neplăcut şi ofensator – adăugă el. Helena Dvorská crede din ce în ce mai mult că, la ultima convorbire despre acele procese metafizice, aţi tras-o pe sfoară. Cînd o luăm din loc?

În clipa aceea mi se puse pe masă lista cerută – cea cu şuruburile cît trei sferturi din degetul cel mare şi cu piuliţele

folosite la construcţia vagonului poştal de tipul WT-0019. De aceea am domolit nerăbdarea lui Karlíček.

— Vagonul avea în total trei sute douăsprezece piuliţe cu şuruburi de mărimea amintită – zic eu.

— Ştiu! spuse Karlíček cu nepăsare.

Am strîns pumnii, m-am sprijinit de masă, m-am aplecat pe spate şi a trebuit să stau aşa un timp, ca să pot întreba apoi cu o linişte aproximativă:

— Cum de o ştii şi pe asta?

Karlíček răspunse zîmbind calm:

— Mi-am permis să dau sfatul ca înainte de a începe să se cerceteze vagoanele, să fie întrebată fabrica. Au ascultat şi n-au ascultat. Din întîmplare însă, în arhiva fabricii am găsit schiţele de proiect ale vagonului. Inginerul le-a răsucit de vreo două ori, apoi s-a oprit cu degetul drept la cifra 312.

— Şi dumneata erai acolo?

— Eram. Ca mandatar al dumneavoastră. Ce am mat rîs cu tovarăşul Loubal!

— Ascultă, mincinosule, tovarăşul Loubal nu rîde niciodată!

— Ştiu asta, dar am rîs eu şi pentru el – răspunse Karlíček, clipind amuzat. Vagoane de tipul WT-0019 mai sînt încă optsprezece în circulaţie. Le găseşti veşnic în mişcare. De la Liberce la Veselí-Mezimostí, de la Aš la Košice, în lung şi-n lat, în toate direcţiile. Ar însemna s-alergi după ele în toată ţara. Iar şuruburile lor se pot număra greu, fiindcă sînt tocite de cărucioare de copii, de coşuri cu fructe şi de bagaje de tot felul. Dacă te-ai vîrî dedesubt ca să găseşti acolo niscai şuruburi, vagonul ar putea-o lua din loc peste capul tău. Prin urmare, de ce n-am rîde că am rezolvat-o atît de şmechereşte?

Ce era să-i mai răspund?

— Treci pe-aici la trei după amiază! zic eu. Ne ducem la Lenk. Pînă una alta mă uit la schiţele astea şi, dacă mi se

confirmă ceea ce cred despre piuliţele astea două, pe sufletul meu, te iau la şedinţă.

— Ca descoperitor al lor, aş merita – răspunse Karlíček. N-aţi vrea să auziţi ce cred şi eu despre ele?

— Sper că nu-i ceva de speriat!

— Din păcate este. Am cercetat closetul. La vagoanele WT-0019 vasul closetului e fixat cu patru şuruburi, cît trei sferturi din degetul, mare. Piuliţele sînt aşezate dedesubt şi sînt înşurubate sub vagon. Deschiderea cheii este aceeaşi, bineînţeles, atît pentru piuliţe cît şi pentru capătul şuruburilor. Cineva a slăbit şuruburile şi piuliţele au căzut între şine. Dacă pe ele se văd nişte scrijelituri proaspete, nu sînt de la cheie, ci au rezultat din ciocnirea cu pietrişul. Abia după aceea a putut omul nostru să scoată şuruburile şi să le arunce în vas, dacă o fi făcut-o; dar în cazul ăsta şuruburile trebuie să fie pe undeva, la cîteva sute de metri mai departe. Trebuie să mă duc acolo, să văd.

Prin urmare, Karlíček ajunsese la aceeaşi părere ca şi mine. Continuă:

— Vasul e de fler smălţuit. N-are cum să fie de faianţă, nici acasă nu poţi ţine unul fără să plesnească, darmite în tren. De furat nimeni nu voia să-l fure, aş putea să jur. Dacă ar fi fost de faianţă, era suficient să-l fi pocnit cu ceva şi se făcea bucăţele. Fiind de fier însă trebuia demontat ca să se lărgească orificiul, prin care se văd atît de bine traversele alergînd. A scos sau măcar a slăbit puţin un şurub, a pregătit frumuşel din timp o spărtură neştiută de nimeni. Înţelegeţi! La momentul prielnic, vasul era dat la o parte, se introducea în gaură capătul armei automate, pentru că alt instrument nu se găsea, şi spărgea. Spărgea şi lărgea orificiul în aşa fel, încît pe acolo să poată cădea ceva între şine, de pildă, douăzeci de milioane.

Judeca lucrurile mai sinistru decît mine. Arunca liniştit între şine toate cele douăzeci de milioane fără să se sinchisească. Dar, spre deosebire de mine, acuza de crimă,

nu numai un om sau doi, ci pe toţi patru, şi asta cu conştiinţa foarte împăcată.

— Pe fereastră nu puteau să arunce nimic – spuse el. În urma lor venea un şir de vagoane, iar alături, în primul, se afla paza formată din doi oameni. Cu siguranţă că unul dintre ei ar fi observat, pe cînd aşa, sub tren, nu vedea nimeni nimic. Din nenorocire însă a survenit explozia, pe care, probabil, o pregătiseră pentru mai tîrziu. Şi astfel, lădiţa cu cele douăzeci de milioane n-a mai avut timp să dispară, fiindcă s-a făcut scrum.

— Ar fi bine să fie aşa – spun eu, prost dispus.

— Asta ar fi lucrul cel mai bun din toate – încuviinţă şi Karlíček. Numai că turistul cel oacheş parcă ducea ceva cu el însă ceea ce luase el era ceva greu, nu corespunde greutăţii bancnotelor. Nu încape îndoială că el aştepta la kilometrul 286, lădiţa urma să cadă acolo, şi nu cu unsprezece kilometri mai departe. De asta nu ne ies nouă bine socotelile. Ar trebui să ştim cel puţin cînd au împuşcat-o pe fată. Înainte sau după plecarea trenului? De aceea e atît de importantă limita impresiilor anterioare din memoria călătorilor.

La un singur lucru nu se gîndise Karlíček, şi eu, deocamdată, am tăcut chitic. Turistul cel oacheş putea să simuleze greutatea mare a rucsacului său, şi se pare că, pe ici pe colo, cîte cineva băgase de seamă.

Pe la ora trei după-amiază am pornit spre casa unde locuia Jaroslav Lenk. Cei doi civili nu băteau deloc la ochi, mai ales Karlíček. Pe drum se purta ca unul dintre acei doctoraşi, deloc simpatici, care se preţuiesc grozav pe ei înşişi şi învăţătura lor aridă, considerînd simţul umorului drept un păcat împotriva culturii.

Am intrat într-o casă veche de periferie peste ale cărei trei etaje se clădiseră alte două, ca un fel de ladă nouă pe un dulap vechi.

Îmi procurasem uşor cheia apartamentului lui Lenk, situat la parter. Deocamdată, toate obiectele lui personale erau depuse la noi.

Ne-am furişat în apartament, uşor, repede şi neobservaţi. N-am fost nevoiţi să ne legitimăm în faţa nimănui, n-am trezit curiozitate sau bănuieli că ceva n-ar fi în regulă.

Ne găseam într-un antreu semiobscur, cu mobilă mai veche şi desperecheată, aranjat ca odaie de locuit. O mică parte din încăpere era despărţită printr-un perete subţire de lemn cu nişte carouri de sticlă lăptoasă. În acea mică săliţă, amenajată ca pentru o bale cu gaze, lumina se strecura printr-o singură fereastră ce dădea în curte. Era, în mod vizibil, o adaptare de nevoie. Această casă veche de peste optzeci de ani cu siguranţă că nu avusese de la început baie în nici unul din apartamentele sale.

Din antreu am intrat, fără o vorbă, în altă încăpere, mai mare şi nu cu mult mai luminoasă fiindcă fereastra, care de asemenea dădea în curte, era adumbrită de o galerie ce se afla deasupra ei. Pe peretele din faţa ferestrei am recunoscut uşor scîndurile rărite care astupau uşa. Aşadar, apartamentul, iniţial mai mare, era împărţit. Dar, fireşte, nu se obţinuse o izolare perfectă. Karlíček, pe care nimeni nu trebuia să-l silească să vorbească încet, zise:

— Ne găsim aici într-o situaţie similară cu aceea în care m-am găsit eu pe calea ferată. Ştiu că trebuie să găsim ceva, dar habar n-am ce anume. Aşa că ne orientăm după ce se vede.

În aceasta a doua încăpere se afla un reşou cu gaz, după toate aparenţele pus pe locul unde stătuse soba de bucătărie cu faianţă. Restul mobilierului, inclusiv patul, purta pecetea eforturilor, aproape emoţionante, de a oferi locatarului un confort mai modern.

Ştiam că, după război, Jaroslav Lenk ocupase acest apartament împreună cu mama lui, care murise cu vreo doi ani în urmă. Nu investise aici mai mulţi bani decît era

necesar. Ceruse un apartament mai confortabil. Voia să se căsătorească.

Pe noptieră se găsea fotografia zîmbitoare a Helenei Dvorská. Karlíček se apropie de ea, se aplecă şi o privi.

— Ciudată figură! mormăi apoi la urechea mea. S-ar zice că e destul să vezi chipul ăsta împietrit, ca să te îndrăgosteşti. Ciudată treabă! Eu cred că deosebirea dintre o fotografie şi un tablou artistic este aceea că fotografia rămîne totdeauna numai ca un joc exterior de umbre şi lumini, eventual şi de culori, pe cînd sub chipul înfăţişat de un tablou străluceşte ceva, poate sufletul modelului sau al artistului. În ce mă priveşte, n-aş putea surprinde sufletul acestei făpturi, chiar dacă n-ar fi vorba de o fotografie, ci de cel mai artistic tablou.

— Mai încet! l-am certat eu.

Pe stradă, el nu fusese Karlíček cel adevărat, dar nici în clipa aceea, în faţa fotografiei Helenei Dvorská, nu era. Însă îşi reveni. Clipi din ochi cu perspicacitate şi se uită în jur.

— Pentru un apartament de holtei, domneşte aici o ordine surprinzătoare – constată el aproape în şoaptă. Se vede că ea îl îngrijea, Helena Dvorská. Deschise sertarul de jos al dulapului. Lenjeria era aranjată cu o grijă specifică unei mîini de femeie. Cum să umblăm prin astea? zise el. Pînă-n ziua de apoi nu le mai punem la loc aşa cum au fost!

— Acolo nu găsim nimic – spun eu. Cercetează buzunarele costumelor.

Karlíček îşi trecu degetul mai întîi pe suprafaţa dulapului, apoi şi-l privi îngîndurat în dreptul ferestrei. Nu se murdărise.

— Logodnica asta a lui are cheia de la apartament – rosti el cu certitudine. Numai în două zile s-ar fi adunat aici o căruţă de praf. Praful e duşmanul nostru. Pătrunde peste tot. Chiar ieri s-a umblat aici cu cîrpa sau cu aspiratorul, dacă nu chiar astăzi înainte de amiază. Pe cremona ferestrei trebuie să fi rămas amprentele ei. A şi aerisit.

După aceea a cercetat buzunarele costumelor agăţate cu grijă pe umeraşe de lemn. Paltonul de iarnă era băgat într-un sac de hîrtie pentru a-l proteja împotriva moliilor. Deocamdată, Karlíček nu găsi nimic în afară de cîteva coroane uitate.

— Trebuie să fim mai inventivi zise el.

Am tras sertarul unei mese vechi de dormitor, cu picioare subţiri şi cu o tăblie oarecum ondulată. Sertarul era închis, dar aveam cheiţa şi, în afară de asta, observasem că ar fi fost de ajuns să ridic putin tăblia, pentru ca dispozitivul broaştei să iasă de sub ea şi sertarul să poată fi tras cu uşurinţă şi fără a fi descuiat.

Cu siguranţă că hîrtiile din sertare nu erau ţinute în ordine de o mînă de femeie, dar nici de o alta. În afară de certificate şcolare, împăturite şi legate cu elastic, şi în afară de nişte coperte cu acte personale, Jaroslav Lenk ţinea în sertar pur şi simplu toate fleacurile pe care nu apucase să le arunce la coşul de gunoi. Spre regretul de detectiv al lui Karlíček, sertarul nu prezenta interes. Am găsit, de pildă, un bon de la reparaţia ceasului, instrucţiuni pentru proprietari referitoare la chiriaşi, ilustrate vechi al căror text nu spunea nimic, chitanţe de tot felul, legitimaţii de la diferite organizaţii, de mult desfiinţate, şi alte lucruri asemănătoare.

În fundul sertarului se afla un carnet de economii.

M-am uitat în el. Era pe numele de Jaroslav Lenk şi nu avea nici un fel de *vinculaţie*. La prima privire era limpede că sînt bani depuşi. Una dintre depuneri era cu mult mai mare decît celelalte şi data din vremea cînd murise mama lui. Maximum depunerilor totale din carnet fusese atins nu demult: 52.435 de coroane şi 72 de heleri.

La douăzeci iunie, deci cu şapte zile înainte de explozia din vagonul poştal, după cifrele din carnet, reieşea că se ridicase suma de 40.000 de coroane. Rămăsese un rest de 12.435,72 coroane.

— Investiţi în escrocherii! zise Karlíček, strîmbîndu-se.

El, în genere, spunea tot ce-i trecea prin minte, fără pic de tact.

Cifra imediat următoare şi totodată ultima înscrisă în carnet era de la 1 iulie: depunere 3.000. Total 15.435,72 coroane. Această depunere n-a mai putut fi făcută de Jaroslav Lenk, fiindcă la 1 iulie zăcea la spital într-o stare de totală inconştienţă.

— Ia te uită cum găseşti cînd cauţi! observă Karlíček. Numai că suma de trei mii, în raport cu cele douăzeci de milioane jefuite, e cam puţin, ca să nu mai vorbim de investiţia de patruzeci de mii.

Dacă Helena Dvorská putea fi bănuită că se îngrijeşte de ordinea apartamentului, cu atît mai uşor puteai bănui că a depus cele trei mii de coroane.

— Să vorbim cu ea – spuse Karlíček. Salariul ei lunar se ridică la patru mii cinci sute bruto – adaugă el ca un cunoscător.

Nu sfîrşi bine, şi soneria de la uşă răsuna asurzitor.

Karlíček începu să clipească des. Ce-i drept, puteai să te sperii. Soneria atîrnată deasupra uşii suna trei secunde bune, cu un timbru puternic, alarmant, neplăcut.

Tăceam chitic şi nici nu mişcam. Era limpede că cel care sună nu ştie că Jaroslav Lenk zace în spital. Deci nu putea fi altă persoană mai importanta decît pesemne poştaşul, portarul, încasatorul de la uzina de gaz sau alt personaj neutru. Tocmai acum s-a găsit să sune, nefericitul!

A trecut un răstimp. Apoi soneria s-a auzit din nou.

Şi iar a trecut o vreme.

— Acum o să plece – şopti Karlíček.

Dar nu plecă. Soneria ţîrîi a treia oară, parcă nerăbdătoare, de patru ori la rînd. Lung, scurt, lung, scurt.

Am mai aşteptat aproape un minut, deşi ultimul ţîrîit avea aerul unei despărţiri iritate. Dacă ar fi urmat numaidecît o bătaie la uşă sau chiar o lovitură cu piciorul, aş fi considerat, desigur, că, nerăbdător, vizitatorul a plecat. Dar un minut soneria ţîrîi în acelaşi ritm, de patru

ori, şi după o mică pauză răsună iar scurt încă de patru ori: de două ori lung, de două ori scurt.

De astă dată vizitatorul lăsa impresia că se încăpăţînează.

Karlíček înclină capul spre mine.

— Atenţie!.. răbufni el. Ăsta ştie că e cineva aici. Vrea să ajungă la noi!

Soneria sună iar. Lung, scurt, lung, scurt, apoi scurt, lung şi de două ori scurt.

Şi deodată mi-am dat seama că de fapt acestea sînt două semnale Morse, şi anume literele seriei pierdute C-L.

6

De data asta, spiritualul Karlíček nu prinse tîlcul celor observate de mine. Dar cînd soneria se repetă şi sună din nou linie-punct, linie-punct punct-linie-punct-punct, îi fulgeră şi lui prin minte acelaşi gînd.

— Telegraf! şopti.

El nu ştia să citească din memorie micii monştri ai telegrafului Morse. L-am învăţat la iuţeală şi el începu să clipească repede din ochi, ceea ce în abecedarul Morse însemna doar un hohot de rîs. Folosirea semnalelor sonore era fără îndoială intenţionată. Se încăpăţîna să transmită mereu C-L. Dacă ciudatul vizitator semnala în felul acesta, nu putea să nu ştie că Jaroslav Lenk nu e acasă. Şi dacă avea vreo înţelegere cu altcineva – să zicem cu Helena Dvorská – n-ar încerca cu atîta perseverenţă să intre în casă.

Aşadar, se părea că ştie de prezenţa noastră. Deoarece nu spusesem nimănui că venim aici, probabil că fusesem urmăriţi. Sau că cineva supraveghea discret apartamentul

lui Lenk şi începuse să se teamă că tocmai aici vom găsi urma primejdioasă pentru el. Fusese silit să iasă din ascunzătoarea lui şi să treacă la contraatac. Aşa că n-ar fi fost exclus ca dincolo de uşă să ne aştepte doi sau trei vlăjgani.

Am păşit încet în antreu; Karlíček s-a aplecat şi a luat de pe contorul de gaz cheia cu care se umblă la robinet. Şi-a potrivit-o în mînă ca pe un pumnal, ceea ce dovedea că nici lui nu îi era străin gîndul că trei gealaţi se află în faţa uşii.

M-am îndreptat spre uşă cu intenţia de a o deschide brusc şi, eventual, de a-i repezi un pumn celui care ar avea poftă să intre în casă. Daca ar fi stat rezemat de uşă cu toată greutatea, l-aş fi lăsat să zboare înăuntru, iar celorlalţi le-aş fi trîntit uşa în nas. Pe urmă vedeam noi cum am fi scos-o la capăt cu intrusul. Cu această hazardată ipoteză, am smucit uşa atît de brusc, încît omul cu înfăţişare paşnică ce stătea pe sală se trase înapoi înspăimîntat şi, neputincios, întinse mîna să se apere dinaintea lui Karlíček, care, dintr-un salt, fu alături de el cu intenţia făţişă de a-l pocni cu cheia de la gaz.

L-am recunoscut pe directorul Budinský de la Banca Naţională şi mi-am dat seama că isteţul Karlíček ştie să acţioneze cu curaj. Şi asta m-a uimit aproape mai mult decît orice.

Bun. În legătură cu ceea ce se petrecea de fapt, nu voiam deocamdată să renunţ la nici unul din gîndurile mele care-mi încolţiseră fulgerător în minte. Fiindcă, dacă cineva ştia dinainte cum şi încotro călătoresc cele douăzeci de milioane, acela era Budinský.

— Fiţi amabil şi intraţi! îi spun eu.

Budinský îşi reveni din spaima lui, dar lăsă să se vadă o surprindere de altă natură:

— Dumneavoastră n-aţi observat că asta era şi dorinţa mea?

După ţîrîitul acela îndelung n-aş fi înţeles aşa ceva! Aproape că-mi era ruşine. Am preferat să tac.

Budinský intră înăuntru, dar tot fără încredere în faţa unui Karlíček înarmat. De altfel, acesta se retrase, puse cheia la locul ei şi ne urmărea din încăperea din fund.

Şi aşa s-a întîmplat că Jaroslav Lenk primea o vizită care, în alte condiţii, n-ar fi avut loc niciodată.

Budinský, liniştit acum şi cu totul degajat, se uita în jurul lui aşa cum se uită un om aflat într-un loc necunoscut, se orientează şi îşi întipăreşte în minte anumite amănunte.

— Ciudată întîmplare! zise el. V-am sunat la telefon şi mi s-a spus că aţi plecat. O iau apoi pe o stradă lăturalnică şi, la colţ, opreşte automobilul lui Reřich. Reřich v-a văzut...

Eu continuam să tac. Reřich, directorul trezoreriei, era alt om care ştia dinainte despre transportul banilor la Bratislava.

— Da – explică Budinský, cu un zîmbet pe care eu nu l-am imitat. I-am spus că am vrut să vorbesc cu dumneavoastră, dar că nu v-am găsit. El a fost plecat din Praga cîteva zile. N-a ştiut ce s-a întîmplat...

Într-adevăr, cel mai bun lucru era să-l las să vorbească. Nu se încurca deloc.

— V-a zărit cînd a luat-o în jos. Spunea că aţi trecut cu încă un domn spre casa situată exact în faţa restaurantului. Maşina lui se afla la o depărtare de cîţiva zeci de metri în urma dumneavoastră. Aţi dispărut în casă înainte de a vă ajunge. Lui i-a fost mai uşor să vă recunoască pe dumneavoastră, care eraţi pe trotuar, decît dumneavoastră pe el, la volan. E clar că nu l-aţi văzut. Ei! Şi avînd drum prin părţile astea... m-am oprit o clipă în faţa casei, apoi am intrat înăuntru şi am constatat că aici locuieşte sublocotenentul Lenk.

N-am lăsat să se înţeleagă în ce măsură sînt satisfăcut de această explicaţie.

— Despre ce doreaţi să vorbiţi atît de urgent cu mine? l-am întrebat.

— Vă spun numaidecît. Budinský era un domn îmbrăcat corect, cu grijă, pus la punct. Se purta binevoitor şi

prietenos. Dar, în primul rînd, sînt obligat să vă expun toate circumstanţele... – continuă el. Am impresia că Lenk e oarecum bănuit... vă rog, nu vă daţi osteneala să confirmaţi sau să infirmaţi, acesta este numai unul din motivele care m-au determinat să acţionez astfel. De fapt, eu am apreciat faptul după interesul pe care l-aţi manifestat în legătură cu comportarea lui la bancă. Pe scurt, am intuit cu uşurinţă că vreţi să-i cercetaţi apartamentul...

— Continuaţi – l-am îndemnat.

— Am acasă un băieţel. I-am cumpărat o jucărie... un telegraf pentru copii... şi pentru asta are nevoie de un partener, iar acela sînt eu. Aşa că am un alfabet Morse în miniatură. Dumneavoastră nu mi-aţi deschis cînd am sunat. M-am gîndit că poate aţi plecat sau că nu doriţi ca cineva să ştie de vizita dumneavoastră. Ar fi interesant de ştiut ce-aţi gîndit cînd...

— Asta n-are importanţă – am rostit şi nici de asta dată nu i-am imitat surîsul.

— Iertaţi-mă – se scuză el. Dacă consideraţi că n-am procedat bine, certaţi-mă, vă voi asculta pocăit. Intenţia mea a fost bună. Acest lucru, după părerea mea, se cerea grabnic rezolvat. Scoase din buzunarul de la piept portmoneul şi pescui din el o bancnotă de o mie de coroane. Este seria C-L – zise el şi mi-o întinse.

Am luat-o şi am cercetat-o. Era într-adevăr seria C-L. Colţul de jos din dreapta era uşor îngălbenit: se vedea bine că bancnota fusese pîrlită. Altminteri, n-am observat nici o altă deteriorare.

— Iată, aşadar – zise Budinský – că ceva tot a ajuns în circulaţie.

Am răspuns:

— În circulaţie pot fi numai banii ajunşi în mîna necinstită a unora care i-au găsit, şi astea sînt cazuri izolate. Practic vorbind, n-are nici o importanţă.

— Bancnota asta a circulat – replică el.

— Nu mult – zic eu – e absolut nouă.

— Cu toate astea a cumpărat de cîteva ori mărfuri de valoare şi, în cele din urmă, noi trebuie s-o anulăm.

Am ridicat din umeri:

— De unde o aveţi?

Karlíček se uita la bancnotă cu un viu interes. Budinský nu-l cunoştea pe Karlíček. N-am considerat nimerit să i-l prezint. Karlíček putea lăsa impresia unei persoane oficiale importante.

— Această bancnotă – vorbi Budinský, uitîndu-se scurt la Karlíček, care nu-l băga deloc în seamă – această bancnotă a fost predată împreună cu ceilalţi bani încasaţi de responsabila unui magazin de bijuterii. E vînzarea din ziua aceea. În aceşti bani au fost două hîrtii de cîte o mie. A doua e în ordine. Eu, personal, am interogat-o pe responsabilă. Din păcate, e o femeie îngrozitor de zăpăcită. N-am scos de la ea nimic concludent.

— Adică ce?

— Nu-şi aminteşte de la cine a încasat bancnota. Prima oară spunea că i se pare că i-a dat-o o clientă care a cumpărat un colier de chihlimbar, a doua oară că i-a dat-o o femeie căreia i-a vîndut nişte clipsuri pentru urechi. Habar n-are să le descrie pe cele două femei, o confundă pe una cu cealaltă şi nu ştie precis decît că amîndouă erau tinere şi grozav de elegante.

Am spus:

— O s-o întrebăm şi noi cum era cu eleganţa asta. Dar, mă rog, cum de aţi fost atît de precaut să luaţi bancnota cu dumneavoastră?

— Fiindcă pornisem spre dumneavoastră. Dacă n-ar fi intervenit această întîmplare, aş fi lăsat-o la servici pentru dumneavoastră. Apoi a vorbit despre unele complicaţii neplăcute în cazul cînd ar fi urmat calea strict oficială. Sînt aici nişte chichiţe – zise el. De fapt, banca nu are voie să primească seria C-L. Pe de altă parte, opinia publică nu-i informată. Ţinînd seama de preponderenţa comerţului socialist, contăm pe faptul că prin circulaţie obişnuită

fiecare bancnotă va intra într-o instituţie financiară, numai că mai sînt şi bani tezaurizaţi, ascunşi acasă pe la oamenii. Alţii circulă cumva particular, în tranzacţii ilegale, în negoţul la negru şi aşa mai departe. Acolo pierdem urmele seriei C-L. Cantitatea de bani tezaurizaţi, se poate spune, creşte cu regularitate. Acest lucru face ca nouă să ne lipsească bani în circulaţie şi să fim obligaţi să-i înlocuim. Cînd vor fi depăşite limitele permise, va fi necesar să trecem la o acţiune serioasă pentru însănătoşirea situaţiei financiare.

— Prin urmare, cunoaşteţi problema foarte bine – am zis eu – ţineţi cont şi de tezaurizare, şi de comerţul la negru. E bine să te pricepi la aceste lucruri. Dar să zicem că intervin unele elemente exterioare. Că s-ar găsi în circulaţie douăzeci de milioane mai mult şi că instituţiile financiare n-ar fi prins nici o bancnotă C-L, fiindcă toate ar fi tezaurizate. S-ar putea observa în circulaţia banilor o deviere de la norme?

— Bineînţeles. Pentru asta nici n-ar fi nevoie de o sumă atît de mare. Ar fi de ajuns un milion sau două. Seria C-L tezaurizată ar scoate din tezaurizare şi ar pune în circulaţie bancnote valabile.

— Dar, deocamdată, un astfel de lucru nu s-a întîmplat încă.

— Nu. Dar nici nouă nu ne-ar scăpa majoritatea exemplarelor. După ce bancnota aceasta nu vă va mai fi de folos, vă rog frumos să mi-o înapoiaţi şi, în înţelegere cu ministerul, o să punem noi cumva ordine în treburi.

Cu o expresie foarte firească, Karlíček strecură bancnota în portmoneul său, unde avea loc berechet.

— Ce i-aţi spus responsabilei magazinului de bijuterii? am întrebat eu.

— La început ea a crezut că bancnota e falsă – răspunse Budinský. I-am spus că, după numere, e doar furată.

Datele referitoare la responsabila cu pricina Budinský le ştia pe dinafară.

— Deocamdată, asta e tot – adăugă. Nu vreau să vă mai reţin. Se înţelege că n-am să spun nimănui că am fost aici.

— Nu insist să tăceţi – am răspuns.

L-am însoţit pînă la uşă. Pe sală nu era nimeni, aşa încît a putut să plece neobservat. M-am întors la Karlíček.

— Vedeţi? zise Karlíček cu seriozitate. Se mai găseşte cîte ceva. Uneori două piuliţe alteori un om sau doi. Budinský şi Reřich se învîrtesc în jurul casei, asta-i sigur.

Am spus doar atît:

— Să căutăm mai departe, Karlíček.

Am căutat, dar n-am mai găsit nimic care să merite osteneală. Singura ciudăţenie rămăsese carnetul de economii. Trecuse de ora cinci cînd am lăsat treaba.

— Karlíček, ia vezi, poate o mai prinzi pe responsabila aceea la magazin – zic eu. Dacă tot ţi-ai pus în buzunar mia aia de coroane... La şase se închid magazinele, ar fi tocmai bine. Între timp eu aş vorbi cu Helena Dvorská, dacă, bineînţeles, am s-o găsesc acasă.

— O găsiţi – mă asigură Karlíček. Am întîlnire cu ea acolo. Trebuia să mă duc la spital, să întreb cum îi merge logodnicul ei şi ce i se face astăzi, apoi urma s-o vizitez acasă.

— Cît de des faci treaba asta?

— Zilnic – spuse Karlíček cu sinceritate. Uneori ne întîlnim în altă parte. La spital nu reuşesc să intru totdeauna. În asemenea cazuri, mai inventez şi eu, dar sper că nu-i nimic.

L-am sfătuit să nu exagereze, însă Karlíček se apără spunînd că eu însumi îi făgăduisem Helenei Dvorská s-o informăm despre tot ce se întîmplă.

— Regulat, dar nu chiar zilnic – i-am răspuns. Astăzi o voi face eu în locul dumitale, şi încă foarte serios. Am să mă opresc la spital. Şi dumneata nu trebuie să uiţi că studierea remarcabilului chip al domnişoarei Dvorská nu este lucrul principal.

Am ieşit din apartament. Nici acum nu ne-a zărit nimeni. Am întîlnit o femeie oarecare, însă jos, în uşa portarului, părea că nici nu ne-a observat. În stradă ne-am despărţit.

Pînă la spital aveam mult de mers. Am oprit un taxi şi l-am mai prins pe medicul şef. Bineînţeles era informat asupra măsurilor privitoare la Jaroslav Lenk. Mi-a comunicat pe scurt că pot să fiu mulţumit de starea pacientului şi că nici nu e nevoie să-l văd.

— Da... – şi mă trase deoparte. Se petrece ceva interesant. Astăzi a venit să se informeze de sănătatea lui un bărbat. Spunea că l-a trimis o anumită domnişoară Dvorská. Mai întîi a întrebat la biroul de internări.

— Asta-i mai mult decît interesant – spun eu.

— Se pare că da. Aici vine pentru asta doar tînărul acela cu ochelari. La biroul de internări sublocotenentul Lenk nu-i trecut pe lista bolnavilor. Omul acela străin susţinea că Jaroslav Lenk e aici şi că el trebuie să ştie cum îi merse. Funcţionarii nu s-au dat de gol. M-au chemat pe mine. Am coborît şi am vorbit cu el pe un ton foarte hotărît, în sensul că aici nu avem pe nimeni cu acest nume. Cel puţin, aşa aţi dorit...

— Şi doresc în continuare – am zis – numai că cineva pesemne nu şi-a ţinut gura.

— Ştiu prea mulţi oameni – replică medicul şef, burzuluit. Colegii, surorile, personal de serviciu... Un pacient ca ăsta nu se poate ţine în cel mai strict secret. M-am simţit caraghios cînd omul acela a făcut o mutră ironică. A mormăit să-i transmit salutări lui Lenk din partea lui şi a plecat.

— Păcat că a plecat aşa, fără să spună o vorbă. Medicul schiţă un gest de neputinţă:

— Nu puteam să-l reţinem. Chiar în condiţiile astea, nu-i o crimă să întrebi de sănătatea unui pacient. N-am vrut să telefonăm la dumneavoastră sau să luăm altă măsură, ar fi bănuit imediat că minţim. Şi, după toate aparenţele, pe el nu-l interesa decît să ştie dacă avem într-adevăr un pacient

pe nume Lenk. Aşa, cel puţin, n-a avut o certitudine. După aceea v-am căutat, dar eraţi plecat.

Mi-am spus că n-ar fi rău să trimit acolo o gardă, care să aibă dreptul să intervină imediat, după împrejurare, dacă cineva străin s-ar interesa de Jaroslav Lenk.

— Cum arăta omul acela? am întrebat.

— Suspect – fu răspunsul medicului. Hotărît lucru, suspect. Cînd l-am întrebat cine e şi cum îl cheamă, a răspuns că asta n-are importanţă. În ceea ce priveşte înfăţişarea, e de statura potrivită, la vîrsta care se numeşte cea mai frumoasă... n-avea nimic izbitor, părul mai degrabă închis, tenul puţin cam aspru...

— Ce aţi putea spune despre situaţia lui socială? Destul de neliniştit de această întîmplare, doctorul reflectă.

— N-aş vrea să mă înşel – spuse după o clipă – dar mi-a făcut impresia că e tehnician... practician... Meseria lasă urme şi le adînceşte în expresie, în comportare şi în felul de a se îmbrăca. Cred că mă înţelegeţi.

— Da, fireşte – am răspuns – numai că uneori ne putem înşela.

Ceilalţi care veniseră în contact cu omul ce se interesa de sănătatea lui Jaroslav Lenk n-au făcut aprecieri atît de sigure. Ceea ce medicul şef considera drept urmele muncii pe la diferite binale, ateliere sau cine ştie pe unde, ei puneau mai degrabă pe seama unei înnăscute lipse de grijă pentru ţinuta exterioară, un fel de neglijenţă boemă.

În cele din urmă mi-am făcut o idee destul de precisă despre suspectul vizitator, printre altele şi fiindcă pomenise numele Helenei Dvorská. Nu credeam că l-ar fi putut trimite ea la spital.

Dincolo de grija pentru sănătatea lui Jaroslav Lenk se ascundea cu siguranţă mai mult decît un simplu interes, omul voia să ştie dacă este sau nu internat în spital. Era supărător faptul că pista asta nu ducea nicăieri. Pe drum, venind de la spital, număram persoanele care, în cazul C-L, meritau atenţie. În afară de Jaroslav Lenk şi de bărbatul

care întrebase de el, mai erau cei doi turişti de la kilometrul 286, apoi persoana care dăduse la magazinul de bijuterii mia de coroane, apoi Budinský şi Reřich, care, potrivit părerii lui Karlíček, se învîrteau suspect în jurul casei, iar la urma urmelor şi Helena Dvorská. Citez aici lista lor, ca să vedeţi şi dumneavoastră cît de greu îmi era să stabilesc deocamdată vreo legătură între aceşti oameni. Fără îndoială că vizitatorul de la spital putea fi unul dintre cei doi turişti. Descrierea amintea puţin de turistul cel brunet.

La locuinţa Helenei Dvorská am ajuns mai tîrziu decît presupuneam. Era un bloc mai nou, finisat cu plăcuţe albe de porţelan, mîndrindu-se între vecinii lui mai vîrstnici. M-am urcat cu ascensorul la etajul trei. Am intrat într-un culoar strîmt unde se înşirau o mulţime de uşi, toate la fel, cu un singur canat, aşa că îţi trebuia o adevărată artă să nimereşti singur apartamentul şi să nu intri din greşeală altundeva. Se înserase, pe culoar nu era lumină şi a trecut un timp pînă să găsesc comutatorul de pe scări. Am citit vreo cinci cărţi de vizită pînă să dau de cea care-mi trebuia.

Helena Dvorská mi-a deschis aproape imediat. Probabil că îl aştepta oarecum nerăbdătoare pe Karlíček. În lumina ce ardea deasupra, la intrare, şi care mă lumina direct pe mine, m-a recunoscut de îndată şi, cu o uşoară surprindere, a ridicat din sprîncene.

— Am venit în locul informatorului dumneavoastră permanent – am precizat salutînd-o politicos.

M-a poftit înăuntru.

La stînga, o bucătărioară mică; în faţa uşii, intrarea într-o garsonieră luminată gălbui sau mai degrabă spre maron. În comparaţie cu lumina puternică din antreu, dincolo domnea una surprinzător de discretă. Am intrat acolo ca într-o mică peşteră din basme.

Mobila filigranată, cu picioare subţiri şi oblice, din ulm de culoare deschisă, stil, modern, economic şi practic dispusă, era, după cum am aflat mai tîrziu, opera lui Dvorský, tatăl

Helenei, tîmplar de meserie, care, zice-se, şi-a bătut mult capul pînă să se apuce de această mobilă schiţată de fica lui. Helena Dvorská, cu gustul ei, o luase înaintea timpului. Dar lumina maronie a becului, filtrată prin hîrtia de pergament, mi se părea oarecum tristă pentru o persoană care locuieşte singură.

— Luaţi loc, vă rog – îmi zise.

Ţinea grozav de mult să se vadă că nu eram la mine la birou, ci acasă la ea. De altfel, în comportarea mea se putea observa acelaşi lucru.

— Pot să vă ofer un ceai? întrebă ea.

Am refuzat mulţumindu-i. Se gîndea probabil la ceaiul acela special, slab. De aici am tras concluzia că isteţul meu de Karlíček se simţea aici aproape ca acasă.

— Logodnicul dumneavoastră este din ce în ce mai bine – am spus, ceea ce era adevărat.

Helena Dvorská mi-a mulţumit. Era într-adevăr frumoasă, mai ales în acest interior. Pesemne Karlíček îşi debita rapid informaţiile de la spital, în schimb studia îndelung chipul al cărui mister refuza să şi-l explice singur. Speram însă că nu va uita de legătura acestei femei cu Jaroslav Lenk şi că se va opri la timp cu studiul lui primejdios.

— Încă n-a venit vremea să vă vizitaţi logodnicul – i-am spus. Îl veţi putea vedea cînd va fi şi el în stare să vă primească fără eforturi. Nici pe dumneavoastră nu v-ar bucura să-l vedeţi astfel. Stă într-un aparat care îi sprijină bărbia ca într-o lingură lată, e tuns şi cu capul bandajat, iar faţa îi este palidă-verzuie. Poate că nici nu l-aţi recunoaşte. Se însănătoşeşte, dar, desigur, foarte încet.

A ascultat liniştită, cu o expresie gravă şi îngîndurată.

— Am venit ca să vă mai întreb ceva – spun eu. Îl vizitaţi uneori pe logodnicul dumneavoastră la el acasă?

A ridicat privirea spre mine, arătîndu-se intenţionat surprinsă:

— Rareori mă duceam acolo. De ce întrebaţi?

— Aveţi cheia apartamentului?

— N-o am. N-am avut-o niciodată.

— Cînd aţi fost acolo ultima oara?

— E foarte mult de atunci. Nu-mi amintesc precis.

— În lipsa lui, acum, n-aţi trecut pe acolo?

— Cum aş fi putut?

Era mereu calmă, dar oarecum mai atentă. Am tăcut o clipă. Din spusele ei reieşea că n-ar fi făcut curat în apartamentul lui Lenk.

Am continuat:

— Tovarăşul Lenk venea mai des la dumneavoastră, nu?

— Aproape zilnic – răspunse ea cu aceeaşi privire atentă.

— Ştiţi că are un carnet de economii.

— Desigur. Sînt economiile noastre comune.

— Economii pentru viitoarea căsnicie?

— Da. Vreo cincizeci de mii. Acolo sînt şi banii moşteniţi de la mama lui.

N-a priceput bine rostul întrebării mele, dar i l-am spus imediat.

— Domnişoara Dvorská, din carnetul acela au fost scoase patruzeci de mii de coroane. A fost cu ştiinţa dumneavoastră sau poate i-aţi scos chiar dumneavoastră?

A pălit puţin.

— Nu ştiu nimic – spuse în sfîrşit.

— Prin urmare, i-a scos logodnicul dumneavoastră. Dar la întîi iulie cineva a depus pe carnetul dumneavoastră comun trei mii de coroane. Logodnicul dumneavoastră n-a putut s-o facă, zăcea fără cunoştinţă în spital.

A clătinat din cap. Fără voia ei, glasul îi tremura uşor de enervare:

— Nu înţeleg. Eu nu i-am depus. Cheia de la apartament o are administratoarea casei. Lucrează la ei încă de pe cînd trăia mama lui bolnavă. Jarka[4] a fost totdeauna mulţumit de ea. Are încredere în ea, îi este recunoscător pentru serviciile pe care i le-a făcut mamei sale. Îi face curăţenie în apartament numai în lipsa lui. E foarte cumsecade şi

[4] Diminutiv de la Jaroslav.

conştiincioasă, dar de aici şi pînă să-i depună bani pe carnet...

— Desigur – zic eu – asta ar însemna un furt de-andoaselea. Dar despre scoaterea celor patruzeci de mii, ce credeţi?

Începuse să se arate neputincioasă, aproape abătută. Ridică din umeri:

— Nu ştiu ce să cred.

— Poate i-or fi trebuit la ceva?

— Nu ştiu. Mă îndoiesc. Fără ştirea mea, nu i-ar fi scos.

— Daca aşa stau lucrurile – am spus eu – trebuie să luăm carnetul în păstrare şi să aşteptăm să vedem ce spune logodnicul dumneavoastră.

— Poate ar fi cel mai bun lucru – aprobă ea, îngînduratã.

Mai aveam o întrebare pregătită şi aşteptam exact răspunsul pe care mi l-a dat. Helena Dvorská a negat că ar fi trimis pe cineva să se intereseze la spital. Se mulţumea cu Karlíček, care, după toate probabilităţile, băuse aici zeci de litri de ceai slab.

L-am descris pe presupusul emisar cum am putut mai bine. Helena Dvorská nu-şi amintea să fi cunoscut o asemenea persoană. Apoi mi-am luat rămas bun, asigurînd-o că vom fi atenţi ca din aceste ciudate întîmplări să nu iasă nimic neplăcut.

Am grăbit pasul către periferie, spre apartamentul lui Jaroslav Lenk.

Din nou am reuşit să intru neobservat. Am luat de pe masă carnetul de economii şi am ieşit.

A doua zi dimineaţă, bineînţeles că am întocmit un proces verbal, menţionînd confiscarea carnetului, ceea ce, desigur, a părut foarte ciudat, dar altminteri nu se putea. Pentru aceasta, mi-am dictat mie însumi un ordin, cu o dată anterioară, care îmi îngăduia percheziţionarea apartamentului lui Lenk. Lucru absolut necesar, întrucît era vorba de bani, şi aici totul trebuie să fie în ordine. Dacă zelosul Karlíček n-ar fi lăsat în buzunarul pantalonilor lui

Lenk coroanele acelea de metal, şi ele ar fi trebuit înregistrate.

Apoi am întrebat la Casa de Economii şi mi s-a confirmat autenticitatea tuturor operaţiilor din carnetul lui Lenk.

7

A venit Karlíček şi, cu felul lui care vedea mari lacune în educaţie, declară:

— Femeia de la magazinul de bijuterii e un monstru, îţi vine să-i arzi cîteva pe loc. Are acolo două vînzătoare care rîd într-una şi, ca două magnetofoane, îndrugă cu obrăznicie, naivului care vrea să le asculte, că şi un pieptene spaniol înfipt în bască i-ar sta bine. Infectă adunătură! M-am simţit îngrozitor.

— Ceva mai important n-ai aflat? am întrebat eu.

— Puţin! oftă Karlíček. Chihlimbarele au costat o mie două sute. Responsabila şi-a amintit că a dat restul la o mie. Deci, cum am spus, clienta a trebuit să plătească două mii, dar responsabila tot nu şi-a amintit sigur dacă a încasat de la una şi aceeaşi persoană cele două mii. Şi dacă a fost aşa, după spusa celor de la bancă, furată nu era decît una singură. Chestiunea cu cerceii prezintă mai multe şanse. Cel puţin despre cercei, femeia nu poate susţine că au costat mai mult decît o mie de coroane. Mai avea acolo unii exact la fel. Deşi zicea că s-ar putea să fie deosebiţi, eu am pus mai mult temei pe relatările fecioarelor zîmbăreţe care o ajută să vîndă fleacuri de-astea. Am împrumutat cerceii contra unei chitanţe. Iată-i.

Karlíček se scormoni în buzunar, scoase o cutiuţă şi răsturnă pe masă doi castraveciori de un galben violet, agăţaţi de un clips dreptunghiular cu ajutorul unui lănţişor aurit, cu nod indian şi cu două cruci culcate care aminteau un semn de circulaţie la o trecere nepăzită de cale ferată.

— Îngrozitor, nu? zise el. M-am dat de ceasul morţii ca să mă conving că sînt cercei. Scoabe de bătut în zid, nicidecum pentru urechea gingaşă a unei femei moderne. Cîntăriţi-i în mînă. Fiecare are cel puţin cinci uncii. Karlíček tăcu şi nu-i păsa deloc de privirea cu care îl blagosloveam. Apoi zise cu hotărîre, îndreptîndu-se din şale: Dacă ordonaţi să pornesc pe urmele acestor cercei, am şters-o imediat.

— Nu dau nici un ordin – i-am tăiat o eu. Stai jos! Am cerut să mi se facă o cafea, iar pentru el, un ceai slab. Şi acum, ascultă – spun eu. De ieri am noutăţi.

Desigur, Karlíček era numai ochi şi urechi.

După ce mă ascultă, se gîndi puţin şi spuse că nu putem să-l băgăm la apă pe sublocotenentul Lenk aşa, fără a avea toate dovezile. Nişte lucruri suspecte există, iar informaţia cerută la spital li se adaugă. Motivele pot fi diverse. Principal e faptul că cineva iscodeşte ce se întîmplă de fapt cu sublocotenentul Lenk. Ei, şi la urma urmelor, ce poate să i se întîmple? Una din două: ori trăieşte, ori e mort.

La acest lucru i-am răspuns:

— Dracu ştie pe cine vom bucura sau vom întrista, dar sublocotenentul Lenk va rămîne în viaţă. De aceea interesul pentru el continuă să se manifeste. Fără îndoială, nu la spital. Acolo, omul cu pricina a atras prea mult atenţia asupra lui. În altă parte.

Karlíček oftă:

— La Helena Dvorská, credeţi?

— Chiar aşa. Şi asta aş lăsa-o pe seama dumitale. Starea sănătăţii sublocotenentului Lenk e un bun pretext. Foloseşte-l peste suta de procente.

— Cum aşa? tresări neliniştit Karlíček.

— Trebuie să fii atent şi să vezi dacă nu se petrece nimic suspect în jurul dumitale. Şi s-o întrebi şi pe ea daca nu observă acelaşi lucru. Pe scurt, să observi dacă nu încearcă cineva să intre în relaţii cu ea, s-o spioneze într-un fel oarecare, şi aşa mai departe. Invit-o la teatru, la cafenea, unde vrei, pentru ca în timpul acesta să observi cu discreţie

ce se întîmplă în jur. Persoana care s-ar ivi mai des în preajma ei va trebui să fie identificată.

— Hm, hm! mormăi Karlíček. Mai întîi ar trebui să fie şi ea de acord cu această gardă personală.

— Va fi de acord. Îţi va fi chiar recunoscătoare. Eşti bun de gură, nu poţi fi un tovarăş antipatic, dacă-ţi dai puţin silinţa. E o văduvioară de paie, pe care mirele ei se poate bizui că nu va lega altă prietenie, de aceea omul poate să stea liniştit în spital cît o vrea. Ştii să dansezi?

— Nu ştiu – zise Karlíček, înspăimîntat.

— Asta-i bine. Vor dansa alţii cu ea, dumneata stai la o bere şi faci pe doamna de companie. Iar Helena Dvorská are să-ţi povestească ce i-a spus dansatorul. După împrejurări, cu respectivul ai s-o suceşti cum vei crede de cuviinţă. Sper că la „dansul” ăsta te pricepi?

Karlíček nu răspunse, se mulţumi să clipească nefericit.

— În calitate de cavaler ai să faci anumite cheltuieli – am continuat eu. Îţi vor fi acoperite dintr-un fond special pînă la sfîrşitul misiunii. Şi încă ceva.

Karlíček mă privi atît de tulburat, încît mi se făcu milă de el.

— Altă muncă, pentru mine, nu aveţi? întrebă el.

— Problema pe care ţi-am încredinţat-o este de aşa natură – i-am spus eu – încît ar trebui să vezi în ea acordarea unei deosebite încrederi. Chiar numai pentru faptul că trebuie să fii foarte atent cu propria dumitale persoană.

— Cu propria mea persoană? De ce?

— Pe Jaroslav Lenk nu-l poţi înlocui întru-totul – am precizat eu cu cruzime, dar, după părerea mea, într-un chip sănătos. Aş dori să nu uiţi asta nici o clipă. Şi, în orice caz, nimic nu poate fi mai important pentru dumneata decît această sarcină. Sper că mă înţelegi. Ai toate condiţiile să devii un colaborator util şi excepţional de dibaci... Atenţie ca nu cumva vreo slăbiciune să-ţi taie craca de sub picioare. După aceea ţi-ai reveni foarte greu.

Credeam, într-adevăr, că am găsit un prilej să-l supun pe Karlíček la proba focului.

Nota informativă trimisă de ofiţerul Loubal vorbea despre doi bărbaţi care, cu o clipă înaintea exploziei, au zărit din tren, în stînga liniei ferate, o fată într-o rochie pestriţă. Venea cu bicicleta pe potecă, aproape perpendicular spre calea ferată. Putea foarte bine să fie chiar la kilometrul 286. Unul dintre călători a apreciat că pînă la bicicletă mai erau încă vreo treizeci şi cinci de metri, celălalt credea că numai douăzeci. Amîndoi au recunoscut deschis că silueta atrăgătoare a fetei le-a trezit un interes deosebit. Îşi aminteau de arbuştii deşi de lîngă şinele trenului, fiindcă aceştia le-au ascuns-o curînd pe fată. N-au văzut să fi fost cineva prin tufişuri. Cît puteai cuprinde cu ochii, cel puţin în partea aceea, nu era ţipenie de om. Sau poate nici unul, nici celălalt nu l-au observat.

Al treilea care zărise ceva era mecanicul locomotivei. Privea o placardă, pe partea dreaptă a căii ferate. Din cabina locomotivei el zărise pe cîmpul cu grîne înalte un om lungit pe pîntece, în aşa fel încît putea să vadă trenul. Îşi ţinea capul niţel ridicat. Însă acoperit cu o pălărie rotundă de culoare închisă.

Aceste amănunte corespundeau nu numai cu punctul unde secţia de criminalistică observase grînele culcate, ci şi cu descrierea omului istovit care înnoptase la hotelul din sat, cel puţin în ceea ce priveşte urmele tăvăliturii prin grîne, evidente pe hainele şi pe pălăria lui rotunda şi de culoare verde închis.

Dificultatea consta în faptul că fata fusese împuşcată abia după trecerea trenului de kilometrul 286 şi nu înainte. Karlíček nu părea dezamăgit de rezultatele slabe ale teoriei, practic valorificate, cu privire la inhibiţia memoriei.

— Raportul încă nu-i complet – remarcă el. Trebuie să mai sosească ceva.

— Bine ar fi – am zis.

Apoi l-am întrebat dacă a dus cerceii înapoi la magazin. Mi-a răspuns că nu i-a dus încă.

— În cazul ăsta să-i duci – l-am îndemnat cu. N-ai să obţii nici un rezultat dacă responsabila e atît de zăpăcită, cum spui. Şi apoi, bancnota putea să ajungă acolo printr-a doua sau a treia mînă. Dacă a fost o încercare, cu siguranţă că cineva pîndea în vreun colţ ascuns şi se uita să vadă ce se întîmplă. Acum ştie că am apucat momeala.

Conform circularei, cel dovedit că foloseşte bancnote din seria C-L urma să fie identificat. În cazul de faţă însă era vorba de încasările unei firme cunoscute. Funcţionarul cu pricina de la bancă a acţionat fără chibzuinţă cînd a dat alarma. Budinský l-a acuzat, spunînd că în principiu banca nu are voie să primească nici-o bancnotă fără valabilitate. Iar noi am fost siliţi să facem o anchetă deschisă la magazinul de bijuterii.

Complexul investigaţiilor mi-a sporit nerăbdarea de a vorbi cu Jaroslav Lenk. Cei de la spital mi-au promis că lucrul va fi posibil cam peste o săptămînă. Mi-au atras însă atenţia că la primul interogatoriu voi putea să pun doar întrebări la care pacientul ar putea să răspundă fără să se enerveze şi fără mari eforturi cerebrale. În ceea ce priveşte vizita logodnicei lui, o interziceau tocmai din pricina acestor presupuse tulburări, cel puţin pentru şase săptămîni.

Dacă Jaroslav Lenk ar îi fost victima vreunui complot, era imposibil ca pe drum să nu fi observat unele lucruri aparent mărunte care ar putea împinge cercetările cu un pas înainte.

Raportul prezentat de mine la minister n-a fost satisfăcător. Ba chiar a provocat nelinişte cînd am menţionat că, în contradicţie cu avizul expertizei, seria C-L n-a fost distrusă în întregime.

Ofiţerul Třepinský, care fusese însărcinat cu chestionarea călătorilor din trenul 2316, aproape îşi terminase munca lui herculeană.

În primul rînd m-a anunţat că secretul internării lui Jaroslav Lenk la spital e ridicol (însă el, personal, nu rîdea). În oraşul unde fusese dus Lenk, după accident, şi de unde fusese apoi transportat cu avionul la Praga, o mulţime de oameni cunoşteau cele întîmplate. Lumea umbla avidă după tot felul de fleacuri, ca şi după rămăşiţele vagonului poştal.

Ordinul ca nici o informaţie să nu fie difuzată a întîrziat şi, oricum, tot n-a ajuns acolo unde trebuia.

Třepinský mi-a adus un om care făcea parte din mica lui armată de anchetatori spre a-mi da personal informaţii. Acest om mi-a spus:

— Am vizitat două femei mai vîrstnice care locuiesc în oraş într-un apartament comun. Se numesc Filipina Hrachová şi Josefa Nebušilová. Una e văduva unui judecător, cealaltă fostă soţie de medic. Amîndouă au scăpat tefere din catastrofă. M-au întrebat de soarta militarului din vagonul poştal. Mi-au cerut permisiunea să-i trimită flori prin intermediul unei florării de la Praga. Aceste femei ştiu unde locuieşte, au aflat de la nişte cunoştinţe care lucrează la spital. Amîndouă sunt foarte sensibile, aproape sentimentale. Se interesau în mod deosebit de sublocotenentul Lenk. Interesul publicului s-a stins. Dar la aceste femei vîrstnice el s-a redeşteptat datorită unui bărbat străin, surprinzător de vioi, ziceau ele, care le-a vizitat cu intenţia de a cumpăra un papagal.

— Un papagal, spui?

— Da, un papagal – încuviinţă omul. O pasăre tropicală care vorbeşte. Dar ele nu aveau nici un papagal, iar bărbatul străin a spus că probabil a fost o greşeală.

Nici prin vis nu mi-a trecut că în cazul seriei C-L să intervină şi un papagal.

— Am constatat – vorbi omul mai departe – că individul colindase tot oraşul după un papagal, fără să găsească. Apoi a intrat în vorbă cu cele două femei. A pomenit despre catastrofa de cale ferată şi, în cele din urmă, a declarat că e

cumnatul rănitului, adică al omului care păzea transportul. Se pare că a smuls de la cele două femei şi de la alţi cetăţeni adresa provizorie a sublocotenentului Lenk, prefăcîndu-se că o ştie şi el bine. Înşirase verzi şi uscate despre rudenia lui cu sublocotenentul. Ideea cu trimisul florilor venea de la el. El a sugerat-o celor două femei.

Printr-o simplă comparaţie a datelor, ieşea la iveală că omul care întrebase la spital despre Jaroslav Lenk o făcuse înainte ca celălalt să umble prin oraşul de provincie după papagal. Descrierea lor se deosebea. Erau fie cei doi turişti descoperiţi la kilometrul 286, fie alţi membri ai bandei, probabil înţeleşi. Cel surprinzător de vioi, care amintea oarecum de omul cu geamantanul, nu mai trebuia să întrebe unde e Jaroslav Lenk, fiindcă ştia. Apoi, bineînţeles, se părea că unicul lui scop era să convingă pe cele două văduve să trimită flori.

— Au promis să trimită flori? am întrebat eu.

— Le-au şi trimis – răspunse omul.

— Cum au procedat?

— Au trimis banii şi comanda către o firmă din Praga.

— Individul respectiv a participat activ la treaba asta?

— Nu. A plecat. N-am putut să aflu unde.

— Mai ştiţi ceva?

— Asta-i tot.

Florile nu sosiseră încă la spital. Dar la magazin se făcuse comanda. La aceasta urma să se alăture un bilet cu adresa precisă şi cu cuvintele: „Eroicului păzitor al avutului naţional, Filipina Hrachová şi Josefa Nebušilová”.

Biletul mi l-a adus Karlíček. Scrisul era bătrînesc, nesigur, cu încercări de caligrafie, iar cerneala de un violet ţipător. Karlíček spuse:

— De îndată ce vom constata că rîndurile astea provin într-adevăr de la cele doua babe şi că nimeni nu are cum să intervină în expedierea şi înmînarea darului, vom avea admirabila posibilitate să ne sfărîmăm capetele, întrebîndu-ne ce mai înseamnă şi afacerea asta.

Deoarece Helena Dvorská era ocupată cea mai mare parte a zilei la secţia de impozite asupra vehiculelor cu motor, Karlíček avea destulă vreme să-şi vadă şi de alte treburi.

— Dacă-mi permiteţi, mă însărcinez eu cu asta – se oferi el. Oricum, e tot o consecinţă a teoriei inhibiţiei şi mă simt întrucîtva obligat.

După această convorbire, am convenit ca Ptáček să le chestioneze pe cele două văduve şi să supravegheze discret tot ce se petrece cu florile trimise. Urma să fie un buchet de trandafiri de seră, destul de scumpi toamna şi de aceea puţini.

Nu s-a ivit nimic suspect. Trandafirii au călătorit pînă la spital, unde au împodobit fereastra biroului de internări, fiindcă în odaia bolnavului nu era permis să fie duşi. Într-adevăr, ne aflam într-un stadiu nefericit al cercetărilor. Aveam impresia foarte neplăcută că noi ne apărăm împotriva unei bande necunoscute, şi nu ea împotriva noastră. Ea era aceea care ataca neîncetat cu un fel de sadism.

Biletul scris cu cerneală de un violet ţipător a rămas la mine, iar purtarea individului care căuta un papagal continua să rămînă deocamdată de neînţeles. Individul din oraşul acela îl prezentase tuturor pe Jaroslav Lenk drept un erou şi sugerase pretutindeni că ar trebui să i se trimită flori la spital. Însă, cu siguranţă, vînzător la florărie în nici un caz nu era.

Jaroslav Lenk nu aflase nimic. Începuse să aibă clipe de luciditate. Întrebase şi de logodnica lui. Primise un răspuns satisfăcător. Se împăcase cu gîndul că se va întîlni cu ea după ce convalescenţa va face progrese.

Trandafirii se ofiliseră şi Karlíček nu observă să se fi petrecut ceva ciudat în apropierea Helenei Dvorská.

Cam la trei zile după ce florile uscate de la Filipina Hrachová şi Josefa Nebušilová au fost aruncate la gunoi, m-a chemat la telefon medicul şef al spitalului.

— Cred că am dat de dracu – tună el, furios, în receptor. Pacientul a făcut o complicaţie. Are congestie pulmonară. La starea lui de epuizare asta înseamnă pericol de moarte. Ne temem de ceva şi mai rău.

Nu ştiu de ce mi-am amintit îndată de florile cu pricina. Să fac o legătură între aceste două lucruri, era cu desăvîrşire absurd.

— Înţelegeţi? se auzea glasul nerăbdător în receptor.

— Înţeleg – am răspuns. Trebuie să-l ţineţi în viaţă! Aţi fost în stare de mai mult pînă acum.

După ce am pus jos receptorul, m-am simţit foarte abătut. De acum încolo, toate mergeau, într-adevăr, pe dos.

Trecuse dimineaţa. Nu mult înainte de amiază a venit sau mai bine zis a năvălit la mine Karlíček. Arăta ca un pui înspăimîntat. Se aşează fără să-l fi poftit, răsuflînd din greu.

— Dumnezeule! se văicări el. Nefericită e fata asta! Din cele spuse mi-am dat uşor seama că atît el cît şi Helena Dvorská aflaseră ce se întîmplă.

— Ai fost la spital? am întrebat.

— Am fost.

— Şi i-ai spus că lucrurile stau prost?

Karlíček îşi suci capul în toate părţile:

— Staţi puţin. Am fost la spital... Da. Are congestie pulmonară. Îl îndoapă cu penicilină. Mi-au spus că nici penicilina nu poate face minuni. Ziceau că v-au telefonat. Dar, închipuiţi-vă, cu puţin înainte de a ajunge eu, a telefonat acolo Helena! Helena, da! Mi-au spus că au informat-o, ce-i drept, cu menajamente, dar asta nu schimbă nimic din realitate.

— Cine dracu i-a spus unde să telefoneze?

— Eu, nu! Am dat o fugă pînă la ea tocmai ca s-o întreb asta. Şi uite aşa, lucrurile au răbufnit. Acum ştie că probabil el are să moară, însă... Karlíček era din cale afară de agitat. Dacă pe el nu l-ar fi interesat atît de mult expresia chipului Helenei, pesemne că ar fi fost mai calm. Nu ea a telefonat la spital! spuse Karlíček, aproape strigînd. Cu totul altă

femeie! S-a folosit de numele ei şi domnii doctori au căzut în cursă!

8

Aşadar, potrivit presupunerilor, interesul pentru Jaroslav Lenk începuse să se manifeste şi, într-adevăr, folosindu-se faptul că Lenk o cunoştea pe Helena Dvorská. Şi cum? În aşa fel încît strădaniile lui Karlíček de a păzi spitalul, precum şi cheltuielile lui galante din fondul special nu mai făceau nici două parale, după cum, ireverenţios, se exprimase el însuşi.

După ce se mai linişti puţin, zise:

— Treaba asta dovedeşte că în bandă acţionează o persoană de sex femeiesc. Este persoana care a dat mia de coroane la magazinul de bijuterii.

Lucru foarte probabil, însă adevărul ieşit mai tîrziu la iveală se înfăţişa în aşa fel, încît îmi venea să mă trag de urechi. Ar fi trebuit să-mi treacă prin cap imediat, fiindcă era simplu ca oul lui Columb. Voi, cei ce îmi urmăriţi povestirea, poate că v-aţi dat seama de pe acum, din care pricină mă simt şi mai ruşinat.

Între timp făcusem un singur lucru folositor: îmi păstrasem calmul.

— Karlíček – zic – continuă supravegherea cum ai făcut şi pînă acum. Din păcate, altă muncă pentru dumneata nu am.

Prin urmare, a continuat să facă pe partenerul vigilent al Helenei Dvorská, fără să se întîmple nimic, pînă la şase noiembrie cînd Lenk s-a găsit în afară de orice pericol, iar eu am putut, în sfîrşit, să stau de vorbă cu el.

Am luat cu mine la spital doi stenografi.

Jaroslav Lenk arăta foarte prost, dar era liniştit. Ca lucrător al organelor de Securitate, interogatoriul nu-l stingherea. De fapt, la început l-am lăsat să vorbească liber şi să se odihnească, fără a-i pune întrebări mai dificile. Acest fel de a proceda îmi fusese recomandat de medicii care îl îngrijeau şi care doreau ca pacientul să evite o congestie cerebrală din cauza încordării intense a minţii. Dar, fireşte, în felul acesta n-am aflat prea multe.

Se părea însă că tocmai în cazul lui Jaroslav Lenk se verifică teoria inhibiţiei de protecţie: a descris cu maximum de precizie clipa cînd, întors pe jumătate de la fereastră, a fost brusc orbit şi asurzit de explozie. Cînd, după o serie de injecţii în vederea operaţiilor, capul i s-a limpezit cît de cît, Lenk a revăzut cu claritate înlănţuirea faptelor mărunte care se desfăşuraseră înainte de a-şi pierde cunoştinţa, aşa încît încerca să întrebe ce s-a întîmplat. Din cele ce i s-au spus, abia a înţeles că a avut loc o explozie misterioasă şi că el singur scăpase cu viaţă. După aceea a căzut iarăşi într-un leşin care a durat foarte multă vreme. Menţionez încă o dată acest lucru, fiindcă tocmai în el rezidă acel „giuvaer poliţist” sau, mai bine zis, alt ou al lui Columb, pe care, din păcate, n-am reuşit să-l fac să stea în cap.

Ştiam prea bine că ar fi fost interesant să smulg din memoria lui Lenk unele amănunte, dar, deocamdată, trebuia să mai amînăm o vreme.

Am vorbit despre asta cu Karlíček. I-am spus că teoria lui cu inhibiţia poate fi totuşi bună la ceva, dar Karlíček, evident, nu s-a bucurat.

— Întîmpin dificultăţi în munca mea – începu el să mi se plîngă. Am considerat că lucrul cel mai potrivit e să mă duc cu Helena la dans. Acolo se puteau apropia de ea cel mai uşor tot felul de oameni. Printr-un procedeu discret, chipurile, controlînd buletinele de identitate, am legitimat douăzeci şi trei dintre ei. Cu siguranţă că banda de la kilometrul 297,3 nu are atîţia membri. Cred că am dreptate nu numai în ceea ce priveşte inhibiţia memoriei, dar şi

faptul că figura Helenei produce, în general, o deosebită tulburare psihică. Asta constituie o piedică. Din cei douăzeci şi trei de interesaţi, douăzeci şi unu i-au dat întîlnire, numai că ea nu vrea să se preteze la o asemenea treabă. Au vorbit cu ea vrute şi nevrute, chiar şi despre tăntălăul care o însoţea, dar nimic din ceea ce aşteptam noi de la ei. Poate să fie doar un vicleşug. Totuşi, dacă vom continua aşa, în curînd depăşim planul, iar pe viitor vom avea o sută de persoane legitimate. Pe Helena n-o încîntă să fie momeală, şi celelalte ieşiri în societate n-au nici un rost... Eu propun s-o lăsăm în pace.

L-am bătut pe umeri:

— Daca vrei, abandonează. N-o să mai ai nici o legătură cu ea. Logodnicului ei îi merge pe zi ce trece, tot mai bine, şi veşti despre el poate obţine pe altă cale de altfel, peste puţin o să-l poată vizita ea însăşi.

Nu mi s-a părut că se bucură.

— Da – a acceptat el – dar poate că mai aveţi nevoie s-o ţineţi sub supraveghere.

Ar fi vrut şi n-ar fi vrut să se despartă de ea. Deocamdată l-am lăsat s-o părăsească. Credeam că am să-i găsesc curînd altceva de făcut. Ce-i drept, se părea că această misiune este un lucru într-adevăr inutil.

Am vorbit eu însumi cu Helena Dvorská. Merita atîta încredere încît să ştie că accidentul de cale ferată fusese pus la cale de o mînă criminală şi că se fac cercetări pentru prinderea criminalilor. La faptul că cineva s-ar fi putut învîrti în jurul ei se gîndise şi ea, dar nu observase nimic. Pe Karlíček îl plăcuse. Mi-a spus despre el că e băiat simpatic, cu o inepuizabilă rezervă de glume, şi că se poartă absolut corect faţă de ea.

În a unsprezecea zi după primul interogatoriu am vorbit cu Jaroslav Lenk pentru a doua oară.

Starea sănătăţii lui se ameliorase în vremea asta aproape surprinzător. Era evident că refacerea lui va continua rapid. Deoarece privise pe fereastră în partea stîngă a trenului, şi

probabil făcuse acest lucru şi în dreptul kilometrului 286, l-am întrebat dacă a văzut o fată pe bicicletă apropiindu-se de linia ferată.

Nu văzuse nimic.

A declarat acest lucru cu destulă certitudine. După cele spuse de cei doi martori din tren, fata de pe bicicletă strălucea ca o orhidee în rochia ei colorată. Nu se afla la o distanţă mai mare de douăzeci-treizeci de metri de tren. Însă scena fusese observată numai de doi călători. Lui Jaroslav Lenk, mai puţin interesat să se uite după fete frumoase, în rochii diafane, putuse să-i scape. Deci trebuia să admit că fata nu fusese acolo, chiar dacă alţii o văzuseră şi chiar dacă pînă la urmă fusese găsită moartă tot acolo. Tocmai această ciudată potrivire ar fi trebuit să ne apropie mai mult de adevăr.

Jaroslav Lenk observase cu uşurinţă importanţa acestei contradicţii şi începu să reflecteze neliniştit asupra ei. Simţea săgetături dureroase în cap. Am preferat să vorbesc cu el despre altceva. Nici în ziua aceea n-am ajuns prea departe cu interogatoriul. Pe urmă am avut pe sală o consfătuire în şoaptă cu cei trei medici.

Pacientul se bucura fără emoţie de vizita logodnicei sale. Părea că întîlnirea cu Helena Dvorská, după un timp mai îndelungat, însemna pentru el chiar o trezire, îi sporea pofta de viaţă, era un fel de injecţie cu optimism.

— Va trebui să rămînă încă multă vreme pe patul spitalului – mi-a mărturisit medicul şef. Problema este să nu se simtă apăsat de această izolare, să nu cadă în apatie sau în somnolenţă. Dacă spuneţi că secretul oficial în legătură cu şederea lui la spital şi-a pierdut importanţa, poate că n-ar trebui să mai trăiască aici ca într-o cuşcă. Rude n-are...

Din partea Helenei Dvorská eram siguri că nu ne aşteaptă o scenă de isterie. În privinţa aceasta puteam fi liniştiţi.

„Dacă are s-o vadă – mi-am zis eu – o să fie mai bine dispus şi mai liniştit. De aici ar putea ieşi ceva util pentru ancheta noastră.”

Într-adevăr, era mai bine ca Jaroslav să se trezească la viaţă şi să nu rămînă sub apăsarea interogatorului relativ la întîmplarea care îl adusese în starea jalnică de acum. Karlíček fu de aceeaşi părere.

— Pe el nu-l cunosc – a spus el – dar ea e o adevărată Julietă. Poate să fie şi el un Romeo. Numai că Romeo şi Julieta alergau spre moarte în intriga lor chinuită şi întortocheată, pe cînd ei merg către viaţă.

După această declaraţie neobişnuit de gravă, Karlíček îşi ascunse strălucirea ochilor lui de culoarea viorelelor în dosul ochelarilor.

Nu mai încăpea îndoială că zănaticul se îndrăgostise de Helena pînă peste urechile lui cam blegi şi îşi stăpînea anevoie acest sentiment. Nu trecuse cu bine botezul focului. Deocamdată, nici Jaroslav Lenk nu arăta mai chipeş, dar, în condiţii normale, îl întrecea cu farmecul lui bărbătesc. Se făcuse frig de-a binelea şi, colac peste pupăză, i se mai roşise şi nasul.

La prima ei vizită am însoţit-o şi eu pe Helena Dvorská. În drum spre spital era puţin cam neliniştită, dar cînd s-a apropiat izbutise să fie cu desăvîrşire stăpînă pe sine. Jaroslav Lenk zîmbea din patul său pentru prima oară de cînd îl cunoşteam. Dinţii lui admirabili rămăseseră intacţi. Am recunoscut în surîsul lui încrederea fără margini în femeia care îi apucă mîna slăbită şi umedă cu gestul cel mai gingaş pe care mi-l puteam închipui.

Atît mi-a fost de ajuns. I-am lăsat singuri. Doctorul a răsuflat uşurat, mi-a făcut semn şi a luat-o înainte.

Karlíček şedea la masă în anticamera biroului meu, aplecat deasupra unei hîrtii scrise. Arăta ca un poet inspirat. Sărmanul băiat mersese fără îndoială, atît de

departe, încît îi scrisese Helenei Dvorská o scrisoare sentimentală de rămas bun.

Ridică spre mine ochii, care acum nu mai clipeau, fiind doar adumbriţi de visuri, şi zise:

— Mă gîndesc la closetul ăla. Ar fi fost mult mai surprinzător dacă n-ar fi trecut nimeni pe drum la kilometrul două sute nouăzeci, decît invers. Pe hîrtia din faţa lui se găsea un număr de întrebări care, după părerea lui, trebuiau puse lui Jaroslav Lenk. Karlíček continuă cu neobişnuită gravitate: Mă bizui pe faptul că vasul closetului era deşurubat pentru ca deschizătura din podea să fie lărgită; de bună seamă că asta a trebuit să se petreacă înainte de kilometrul 286, cînd ceva a fost aruncat între şine, ceva ce a fost luat de cei doi bărbaţi care aşteptau. Însă eu am găsit piuliţele chiar la kilometrul 286, ca şi cum demontarea se făcuse abia acolo. Asta nu se potriveşte, fiindcă deplasează acţiunea mult mai departe de linie, în timp ce amîndoi bandiţii, travestiţi ca turişti, au poposit precis la locul cu pricina. Forţînd întrucîtva înlănţuirea faptelor, am putea deocamdată să trecem peste chestiunea asta, dar mai e încă una.

Aveam impresia că amicul Karlíček îşi frămînta înadins mintea cu anumite probleme pentru a se sustrage altor gînduri.

— Jaroslav Lenk e vinovat – rosti el, apăsat. După spusele lui, totul a fost în cea mai perfectă ordine pînă în momentul cînd s-a produs explozia. Asta înseamnă că la kilometrul 286, şi chiar mai înainte, el a trebuit să fie surd şi orb la tot ce s-a întîmplat. Dar e posibil să fi slăbit pe ascuns şuruburile şi să le lase în găuri, ca să pară că vasul stă fix. Însă nu putea să lărgească deschizătura şi să azvîrle milioanele pe acolo, ca şi cum ar fi avut certitudinea că unul dintre însoţitori se va uita în acest timp liniştit pe fereastră, iar celălalt va şedea indiferent într-un colţ. Jaroslav Lenk minte şi subofiţerul Vrána e complicele lui.

Am ascultat cu răbdare toată această expunere, rostită pe un ton oarecum iritat şi aproape duşmănos. Apoi am spus cît am putut mai împăciuitor:

— Calmează te, Karlíček! Voi formula pentru Jaroslav Lenk unele întrebări care să aibă legătură cu rezultatele şi concluziile obţinute pînă acum. Dar asta nu înseamnă că Lenk este interogat numai ca martor.

Mie, personal, Jaroslav Lenk mi s-a părut foarte simpatic. Mi-am înăbuşit însă buna impresie şi, în convorbirile avute cu el, i-am întins prieteneşte cîteva capcane, în care, eventual, s-ar fi putut prinde. L-am pus la curent treptat şi cu prudenţă privitor la constatările ciudate pe care le făcusem pînă atunci, avînd grijă să nu cumva să-i spun mai multe eu lui decît el mie.

Părea că are conştiinţa curată. Vizitele Helenei Dvorská erau binefăcătoare pentru starea lui. Pe obrajii supţi se iveau frînturile unui surîs dureros. Medicii i-au scos mai curînd aparatul care îi ţinea capul. Mai avea doar un fel de capişon pe creştet.

— Mă simt bine – spunea el – dar cu picioarele o duc prost, e ca şi cum nu le-aş avea. Poate că rămîn infirm.

Era singurul lucru care îl neliniştea. Deşi medicii îl asigurau că prin continuarea tratamentului, mai ales prin gimnastică, se va rezolva şi acest neajuns, Jaroslav Lenk se arăta mereu îngrijorat.

— Eu şi Helena ne iubim – mi se destăinui el cu încredere bărbătească – numai că, din partea ei, ar însemna în acest caz un sacrificiu. Mila şi nobleţea nu pot asigura o convieţuire sănătoasă. Mi-aş da seama curînd şi s-ar putea ca din căsătoria asta să nu iasă nimic.

Pe Karlíček nu l-am luat la spital, aşa că avea un fel de vacanţă. De altfel, era limpede că nici el nu ţinea să aibă legături cu Jaroslav Lenk.

Arăta cam obosit. De cîte ori îl acuza pe Jaroslav Lenk cu îndărătnicie, entuziasmul lui „Sherlock Holmes” scădea

văzînd cu ochii. Am crezut că e mai bine să-l las să-şi vină în fire.

— Ascultă, domnişoară – i-am spus Helenei Dvorská – ai discutat cu logodnicul dumitale problema economiilor comune?

Fireşte, n-a părut încurcată, ştia la ce mă gîndeam.

— N-am vorbit despre asta – răspunse ea, calmă. Dacă el nu va aduce vorba, eu n-am să-l întreb niciodată. Cam treizeci de mii de coroane au fost moştenirea de la maică-sa, prin urmare, îi aparţin. Eu cred că a împrumutat pe cineva în nevoie.

— Şi acel cineva a început să-i restituie – am adăugat eu.

Despre economiile comune ale logodnicilor am adus vorba pe nesimţite, dar Jaroslav Lenk nu s-a tulburat, în prezent, o uşoară enervare nu-i mai putea dăuna.

— Dumneavoastră cunoaşteţi şi acest lucru?

— Ştiu şi ceea ce nu ştii nici dumneata – am răspuns cît mai degajat cu putinţă. În lipsa dumitale, cineva ţi-a depus pe carnet trei mii de coroane.

— Aşa! şopti el, cu o expresie din care n-am putut desluşi nimic. Mîinile care se odihneau pe cuvertură începură să se agite: Ce s-a întîmplat cu el? L-aţi identificat? N-am avut încotro. A căzut în genunchi în faţa mea.

Mă făceam că nu înţeleg.

— Vrei să dai o declaraţie despre acest lucru? am întrebat eu.

— Trebuie! a răspuns el, rezemîndu-şi capul pe perna ridicată şi privind în tavan. Pe frunte i se iviră cîteva cute. Era îngrijorat.

Apoi am aflat următoarele:

Într-o seară a venit la el în apartament administratoarea casei, care îi deretica şi căreia el îi purta o vie recunoştinţă. I-a căzut în genunchi şi a mărturisit că, în lipsa lui, aflîndu-se la ananghie şi fiind disperată, a ridicat de pe carnet patruzeci de mii de coroane. Această sumă îi lipsea de fapt fiului ei, casier la o instituţie bancară. Spunea că s-a

încurcat cînd a plătit salariile şi a dat mai mult. Urma să i se facă un control şi maică-sa l-a salvat cu banii lui Jaroslav Lenk.

Jaroslav Lenk s-a supărat, dar, în cele din urmă, cînd în faţa lui au venit toţi trei, mama, tata şi fiul, cu mîinile împreunate şi cu lacrimi în ochi, Jaroslav Lenk s-a muiat. A consimţit că cele patruzeci de mii să fie socotite drept împrumut.

Cele trei mii depuse la întîi iulie reprezintă probabil prima rată – spuse Jaroslav Lenk – însă nu pot fi de acord cu felul în care s-a procedat. Sînt dispus să ţin seama de intenţia ei bună, dar fiindcă eu însumi nu sînt în stare să intervin, vă rog ca această femeie să fie învăţată minte. Deoarece n-a procedat cum trebuie, să i se ia cheile apartamentului.

Zic:

— Astea sînt lucruri care se pot întîmpla, dar, ca să fiu sincer, dacă ar trebui să spun ce cred eu, n-ar fi prea măgulitor pentru dumneata.

Jaroslav Lenk îşi mişca în neştire mîinile pe cuvertură.

— Nu ştiţi ce a făcut femeia asta pentru mama mea! rosti el, moale.

— Eşti de un sentimentalism grotesc – am răspuns eu.

În ziua aceea mi-a fost sincer necaz pe el. Mă arunca şi mai adînc în labirintul în care, şi fără carnetul lui de economii, nu puteam să mă descurc.

Defraudatorul celor patruzeci de mii de coroane fusese totuşi anchetat la banca unde lucra, deşi pusese totul în ordine. Oamenii nu şi-au putut lămuri cum au dispărut cele patruzeci de mii de la un cont şi deodată au apărut la altul, ca prin farmec.

Fiul doamnei administratoare a prins mişcarea fondurilor băneşti abia cînd aceştia au ajuns la Banca Naţională. Jaroslav Lenk începuse să se teamă că poate fi învinuit de complicitate sau de tăinuirea unei fapte necinstite. Ca lucrător în cadrul organelor de Securitate era de două ori obligat să anunţe cazul.

Imediat el primise ordin să se prezinte la amiază, la orele douăsprezece, la Banca Naţională, ceea ce îl neliniştise: îşi închipuia că această invitaţie este în legătură cu maşinaţia financiară a băiatului administratoarei. De aceea arăta atît de tulburat cînd a venit la Helena Dvorská să se scuze. Urma să nu se mai întoarcă în ziua aceea şi încă nu ştia motivul.

La bancă Lenk a aflat că ordinul se referea la cu totul altă problemă, deci defraudatorul îi lăsase pe domnii revizori să-şi bată capul şi nu spusese cum se petrecuseră lucrurile în realitate. Presimţirile proaste ale lui Jaroslav Lenk s-au risipit pe dată şi el şi-a redobîndit calmul. În timp ce bancnotele seriei C-L se numărau în faţa lui, el reflecta cum să pună lucrurile la punct.

L-am întrebat:

— Te-ai gîndit la asta şi în tren?

— Da – răspunse el. În timpul acelei călătorii monotone aveam cel mai bun prilej. Chiar înainte de explozie, cînd mă uitam pe fereastră, analizam în minte hotărîrea pe care o luasem. De fapt voiam să...

— Asta nu mai are importanţă – l-am întrerupt eu – fiindcă patru luni încheiate ai avut răgazul să pui în aplicare hotărîrea. Poţi admite că gîndurile acestea ţi-au distras atenţia de la sarcina ce ţi se încredinţase?

— Ah, asta nu! spuse el. Sarcina mea era penibil de simplă.

— Şi nici nu crezi că s-ar fi putut, aşa îngîndurat cum erai, să n-o vezi pe fata aceea cu bicicleta?

— Nu cred că era cu putinţă. Priveam şi deodată...

— Bine. Despre asta am mai vorbit, întîmplarea cu carnetul de economii mă supărase, într-adevăr. Afurisită coincidenţă! Ironia destinului mă călăuzea spre ea tocmai cînd doream cel mai puţin.

În practică se întîmplă ca la o anchetă, interesul pentru criminal să se încrucişeze cu alte interese şi astfel să formeze un nod: un nod de mistere, în aparenţă de

nedezlegat. În cazul nostru, şi fără monstruosul supliment al carnetului de economii, eram îndeajuns de ispitiţi s-o apucăm pe o pistă greşita. Şi aceasta, pentru că un grup de fenomene nu poate fi legat de un alt grup de fenomene.

Am trimis să fie chemată acea cumsecade doamnă administratoare. N-am renunţat la plăcerea de a o scutura puţin.

— Păi se face una ca asta? am rostit eu, cu dojană în glas. Sînteţi chiar atît de naivă, sau ce vă închipuiţi? Vă amintiţi poate că sublocotenentul Lenk n-a fost deloc entuziasmat cînd, în mod arbitrar, aţi împrumutat banii lui, însă pentru cele trei mii depuse s-a supărat şi mai rău!

Asta nu putea înţelege pentru nimic în lume. Holbase ochii, se bîlbîia, spunea că muncesc toţi trei, că economisiseră alte patru mii şi că voia să-i plătească.

— Să vă prind eu că mai îndrăzniţi! am strigat la ea. Asta ar însemna un alt delict, unul după altul! Faceţi-vă un carnet propriu şi depuneţi pe el! Suma o s-aducă dobînzi, pe care, de asemenea, va trebui să le restituiţi! Cum poate soţul sau fiul dumneavoastră să admită să umblaţi în sertarul unei mese dintr-un apartament străin?

— Păi ei nu ştiu – suspină ea – ei nu intră acolo. Domnul Lenk nu a venit încă acasă...

Am ordonat ca doamna administratoare să fie anchetată; de asemenea, soţul şi fiul ei. Am recomandat ca toţi trei să-şi ia un angajament în scris, în care să se prevadă un termen pentru achitarea sumei totale, pe care sublocotenentul Lenk era liber să-l aprobe sau nu. Nu intenţionam să intervin în chestiunea fraudei, deoarece vinovatul îşi primise pedeapsa: nu mai aveau încredere în el şi îl retrogradaseră. Dar femeia, care primise citaţia, se temea totuşi de mine.

Mi-am dat repede seama că se pregăteşte să-mi cadă în genunchi şi am dispărut la vreme.

Cînd l-am vizitat pe Jaroslav Lenk, i-am prezentat angajamentul, şi el, fără nici o împotrivire, a încuviinţat

termenul prevăzut. Între timp vorbise cu Helena. Spunea că ea nu făcuse doar un reproş: de ce nu-i mărturisise imediat şi ei. Eram întru totul de acord.

Eliminarea acestei piste false avusese totuşi un rezultat bun: am renunţat definitiv să-l mai bănuiesc pe Jaroslav Lenk. Vedeam tot mai mult în el un om cu o fire paşnică. Deşi dovedise de cîteva ori că nu-i este milă de duşman, nu era un om dur. În copilărie, cu siguranţă că nu smulsese aripile muştelor sau picioarele păianjenilor, de aceea nici administratoarei nu-i tăiase capul pentru fapta ei. De altfel, bărbăţie nu înseamnă numai energie dozată, ci şi moderaţie calmă şi sensibilă. Dacă în cazul administratoare, Jaroslav Lenk întrecuse măsura, Helena Dvorská avea să-l apere pe viitor de asemenea excentricităţi.

Ca să nu se plictisească, îl vizitam cu rîndul, eu şi Helena Dvorská.

I-am arătat cheia franceză pe care o găsisem. Iniţial, şi această cheie trebuia să fie o momeală pentru el, dar Lenk n-a muşcat din nici una dintre momelile mele. Despre cheia franceză scrisese în procesul verbal următoarele: „Nu cunosc cheia franceză care mi-a fost arătată. N-am văzut-o niciodată. După cîte ştiu, nu era în vagonul poştal. La nici unul dintre ceilalţi trei n-am zărit-o.

Şi l-am crezut.

După ce i-am explicat la ce a putut să slujească cheia franceză, Jaroslav Lenk l-a indicat pe Šrámek ca fiind cel mai suspect, nu însă cu prea multă siguranţă.

S-a mai ivit însă şi o altă dovadă a veridicităţii celor afirmate de el.

Mai discutam încă împreună, cînd în cameră a intrat bărbatul însărcinat să aştepte în cabina portarului, că doar doar va apărea cineva care să întrebe de sănătatea lui Lenk. Ţinea în mînă un pacheţel nu prea mare.

— Poşta pentru tovarăşul sublocotenent! anunţă el.

Ştia că sînt acolo şi, de fapt, mie îmi adusese pacheţelul. Mi l-a înmînat. Era o cutie mică, împachetată, moale la

pipăit, cam de un kilogram. Adresa era scrisă de o mînă nu prea sigură, cu cerneală violetă, ţipătoare, care, bineînţeles, mi-a amintit numaidecît bileţelul ce însoţise florile. Într-adevăr, într-un colţ al pacheţelului se afla numele expeditoarelor, şterse în cruce cu creionul de funcţionarul de la poştă: Filipina Hrachová şi Josefa Nebušilová.

— Pesemne că iar le-a dat cineva o sugestie! Dacă permiteţi, am să mă uit eu mai întîi la acest dar.

Am plecat cu pacheţelul sub braţ. Din cabina portarului am chemat o maşină. Mi s-au oferit chiar trei deodată, dar nu doream să le fac ţăndări în cazul cînd în cutie ar fi fost un kilogram de tritolhexogen. Din experienţă ştiam că explozivul acesta e cam nerăbdător. Dacă cei cîţiva nevinovaţi trandafiri dinainte au fost doar o reclamă înşelătoare?

M-am aşezat în automobil şi am cerut să mă ducă în grabă la laborator, folosind claxonul de alarmă.

În laborator, pachetul a fost supus unor fascicule de lumină. Ne-am asigurat că-l putem deschide fără teamă. Dar, pentru orice eventualitate, operaţia s-a făcut încet şi cu prudenţă. Mirosea a ciocolată. Era o cutie plină cu bomboane desert foarte îmbietoare.

Nici unul dintre noi nu le-a gustat şi le-au luat în primire chimiştii.

M-au lăsat să aştept o oră, apoi mi-au adus rezultatul. Bomboanele erau injectate cu o otravă puternică. Fiecare dintre ele avea un mic orificiu discret, rămas probabil de la acul seringii cu care fusese introdusă otrava.

— Una singură ar doborî un om – m-a asigurat şeful laboratorului. Vreţi să experimentăm pe un cobai?

— Păcat de cobai – am răspuns eu.

L-am căutat pe Karlíček, care nu avea nimic de făcut şi, după toate aparenţele, nici nu dorea să aibă. L-am găsit în

biroul meu, încercînd zadarnic să se dispună citind revista *Dikobraz* [5].

Cînd i-am adus la cunoştinţă noutăţile, a zis:

— Poate că una din bomboanele celea mi-ar prinde şi mie bine.

— De ce? şi l-am tras de ureche.

— Mă plictisesc – a răspuns el. Şi cînd simţi că te apasă plictiseala, înseamnă că nu mai are rost să trăieşti.

— Iată, într-adevăr, o întîmplare ciudată! zic eu. Am venit la timp ca să-ţi alung plictisul. Foloseşte cel mai rapid mijloc cu putinţă şi stai de vorbă, privitor la „bomboniera" asta, cu Filipina Hrachová şi cu Josefa Nebušilová. Am impresia că ele n-au trimis nimic, şi totuşi bomboanele au ajuns la destinaţie.

— Mă duc – spuse Karlíček, grozav de morocănos, şi, lăsînd revista din mînă, se ridică leneş. Sper că nu vă închipuiţi că în cazul ăsta e vorba numai de femei?

— De babe, Karlíček, îţi spun eu.

— Şi încă două deodată! adăugă Karlíček cu uimitoarea lui logică. Am fugit, dar aş avea de făcut o observaţie: explozivul şi otrava ne indică un chimist versat. Bomboanele de ciocolată trebuiau să-l ucidă pe sublocotenent, pentru ca, probabil, să nu spună ceva ce n-ar conveni cuiva. Pe de altă parte, aceasta e dovada incontestabilă că nu sublocotenentul Lenk a fost acela care a lucrat cu cheia franceză şi cu explozivul. Şi fiindcă n-a fost el, n-a fost nici Vrána. Rămîne doar răposatul Šrámek, fiindcă el a zăbovit mult prea mult acolo unde fiecăruia îi ajung doar cîteva minute. Şi întrucît în staţii cobora din vagon şi Vojtíř, e suspect şi el. Lucrau împreună. Dar ce anume era suspect la Vojtíř? Oare sublocotenentul nu şi-ar putea aminti cîte ceva?

Şi sublocotenentul şi-a amintit.

---

[5] Revistă umoristică cehă.

9

— Dacă e vorba că aici se folosesc şi otrăvuri – rosti el, îngîndurat – mă gîndesc la cele două termosuri voluminoase ale lor. Era ucigător de cald. În tren, oamenilor li se face sete. Vojtíř şi Šrámek erau înarmaţi zdravăn împotriva setei. Fiecare avea cîte o sticlă cu apă minerală; Šrámek nu şi-a deschis deloc termosul, iar Vojtíř se lăuda cu cafeaua lui neagră puţin înainte de explozie. Mi-a oferit mai întîi mie, şi cînd am refuzat, i-a dat păhărelul plin lui Vrána. V-am mai spus asta, dar abia acum mi se pare ciudat. După asta, Vrána a devenit cam apatic, iar Vojtíř şi Šrámek începuseră să vorbească plini de însufleţire. Mai ales Vojtíř. Cred că nici el n-a băut din cafea. Am impresia că nici lui Šrámek nu i-a dat.

— Presupui deci că ai scăpat de o otravă primejdioasă? am întrebat eu.

— Mă gîndesc la asta, cu atît mai mult cu cît încercarea de a mă otrăvi cu bomboane de ciocolată este din cale afară de evidentă – spuse Jaroslav Lenk. Probabil că în bandă lucrează şi un chimist. Ascultaţi: Šrámek se juca cu termosul său nedeschis, cînd Vojtíř mi-a oferit dintr-al lui. Dumneavoastră n-aţi putut constata unde a fost aşezat explozibilul. Aş spune că în termosul acela închis. Termosul masca maşina infernală. O simplă imprudenţă, şi-ar fi putut să explodeze în mîna lui Šrámek. Chiar dumneavoastră aţi spus că trupul lui a fost sfîrtecat în bucăţi.

Dacă trebuia să ajungem la vreo concluzie, puteam, ba chiar trebuia să ţinem seama de această posibilitate fantastică. Oricare ar fi fost scopul crimei, celor care au săvîrşit-o nu le-a reuşit planul aşa cum se aşteptau. Jaroslav Lenk susţine că pînă în ultima clipă înainte de explozie nu s-a întîmplat nimic altceva decît ceea ce spusese el. Înseamnă deci că acţiunea criminală întîrziase numai pentru că Jaroslav Lenk n-a băut din cafeaua otrăvită. Cei

doi turişti au aşteptat zadarnic prada. Dar de ce pe urmă au ucis o fată nevinovată, de ce s-au găsit piuliţele la kilometrul 286, cînd, după asigurările lui Jaroslav Lenk, nimeni nu ieşise din compartiment ca să arunce banii prin deschizătură? Iată întrebări la care încă nu se găsise un răspuns.

Tentativa de a-l ucide pe Jaroslav Lenk părea să fie o dovadă că trebuia să ne aşteptăm la multe alte fărădelegi din partea criminalilor. Nu se gîndiseră c-ar putea să moară Vojtíř şi Šrámek, în schimb contaseră pe moartea sublocotenentului Vrána şi a lui Jaroslav Lenk.

Am reflectat asupra acestui lucru.

— Cred că de acum înainte n-ai de ce să te mai temi – am spus eu. Deocamdată banda e reprezentată de cei doi turişti de la kilometrul 286, de femeia care a telefonat aici în numele logodnicei dumitale, apoi de chimistul specialist, dacă există într-adevăr o persoană anume, de Vojtíř şi Šrámek.

Mai rămîne acel om ciudat care umblă după papagali şi bărbatul care a venit la spital să se intereseze de sănătatea dumitale. Probabil că toţi aceştia sînt interesaţi să nu spui ceva care i-ar trăda, fiindcă ei habar nu au ce ai văzut dumneata în tren. Au sperat că eşti mort sau că vei muri. Şi cum nu s-a întîmplat nici una, nici alta, s-au străduit să te descopere, să înfrîngă măsurile noastre de apărare şi să te ucidă. Nevinovatul buchet de flori trebuia să-ţi cîştige încrederea în cutia de bomboane. A fost ultima lor încercare disperată. Acum nu se mai îndoiesc că ai avut posibilitatea să spui tot ceea ce ştii. Deci n-ar mai avea nici un rost să atenteze la viaţa dumitale. Aşa că vor bate în retragere şi vor aştepta ca pe baza celor destăinuite de dumneata să întreprindem noi ceva, care să le arate lor cum stau lucrurile. Dar noi o să fim atenţi.

I-am arătat lui Jaroslav Lenk fotografiile făcute după catastrofă la kilometrul 297,3. Erau rînduite într-un album care abia încăpuse în servieta mea. El nu fusese fotografiat

la locul exploziei. Maşina „Salvării” îl ridicase în cea mai mare grabă.

Se uită la toate calm şi atent, citind cu grijă explicaţiile. Din cînd în cînd ridica ochii şi privea în tavan, ca şi cum ar fi vrut să-şi odihnească mintea. În cele din urmă zise:

— Aş vrea să văd şi eu locul acela.

L-am întrebat de ce şi el mi-a răspuns:

— Toate fotografiile astea sînt făcute de la distanţă mică. Locomotiva, resturile vagonului, rămăşiţele trupurilor umplu toată imaginea. Sînt aici cinci fotografii cu biciclista ucisă, bicicleta, proiectilul extras şi aşa mai departe. Nicăieri nu apar împrejurimile. Acolo unde ele totuşi au intrat în imagine, au rămas ca nişte pete confuze.

— Prin urmare, nu eşti mulţumit?

— Nu sînt – rîse Jaroslav Lenk, parcă puţin stînjenit. Treaba s-a făcut după toate regulile, precis şi bine, dar mai rămîn unele probleme, cărora li se dă acum o deosebită importanţă, de pildă: cine ce a văzut de la fereastra vagonului. Numai că au survenit tîrziu. Dacă aş mai putea face o dată drumul ăsta cu trenul...

Se gîndea la ceva. Părea că încearcă să-şi limpezească aducerile aminte despre nişte lucruri deocamdată confuze, care, la faţa locului, s-ar contura poate mai bine.

— Deocamdată n-o poţi porni în lume – i-am spus eu. În afară de asta, ţinutul acela arată acum altfel decît vara. Cine ştie dacă nu e chiar acoperit de zăpadă. În cazul ăsta am avea doar o întindere albă şi monotonă. Am putea face nişte fotografii, dar la ce bun?

— Nici un fel de fotografii! obiectă Jaroslav Lenk după un răstimp. N-avem nevoie de nici o fotografie. Mi-a venit o idee năstruşnică.

Credeam că asta e specialitatea exclusivă a lui Karlíček. Am întrebat cu oarecare teamă cam în ce ar consta această idee năstruşnică a lui.

— Ar trebui să merg neapărat acolo ca să mă conving dacă este sau nu bună la ceva ideea asta – zise Jaroslav

Lenk. Nu pierdem nimic dacă aşteptăm cîteva zile. Poate că totuşi voi putea merge. Am încercat unele exerciţii ortopedice. Nu ştiţi ce bucurie te cuprinde cînd începi să simţi că ai şi tu picioare. Dacă am avea la dispoziţie un automobil mare, foarte comod...

Nu puteam ghici deloc ce intenţionează.

— Cel mai bun lucru ar fi să-mi împărtăşeşti şi mie această idee năstruşnică – zic eu.

— E mai mult nebunească decît năstruşnică – rosti el. Vă daţi seama că, deocamdată, e abia în faşă. Dacă are o cît de mică justificare, atunci trebuie să merg la locul exploziei. Vă rog să întrebaţi cînd mi se va permite să pornesc într-acolo.

La cererea mea a venit medicul şef.

— Cum vă simţiţi? îl întrebă el pe pacient.

— Atît de bine, încît aş putea porni imediat la drum – răspunse Jaroslav Lenk.

După cum era de aşteptat, medicul îi tempera zelul.

— Peste o săptămînă – zise el – şi asta cu o condiţie: să fiţi însoţit de un medic şi de un felcer voinic care să vă ducă în braţe. Aerul proaspăt nu v-ar strica. Dar pînă acolo e departe, prietene, şi chiar dacă v-aţi rezolva treburile într-o singură zi, ar fi poate prea mult.

Am făgăduit să aranjez lucrurile cît mai bine. Adică să fac rost de un automobil încăpător, să-l amenajez în aşa fel, încît să-i asigur bolnavului un confort mai desăvîrşit chiar decît la spital, şi să conduc eu însumi maşina. Să instalez un emiţător radio pe unde scurte, ca să pot anunţa toate spitalele de pe traseu să fie pregătite în caz că pacientul ar avea nevoie de internare şi îngrijire.

Doctorul îşi mîngîia barba.

— Să zicem c-ar merge – încuviinţă el într-un tîrziu – dar mai devreme de o săptămînă, în nici un caz, şi spun asta fără să-mi iau nici un fel de răspundere.

Era limpede că pentru Jaroslav Lenk aspectul hibernal al peisajului nu constituia un element hotărîtor. Avea în

vedere un fel de reconstituire a călătoriei sale cu vagonul poştal. În funcţie de aceasta, am încercat să aranjez lucrurile.

Pe Karlíček, care se întorsese din călătorie a doua zi, cu asigurarea că Filipina Hrachová şi Josefa Nebušilová nu trimiseseră, într-adevăr, nici un fel de bomboane, am vrut să-l iau cu noi la kilometrul 297,3..

— Bun – a spus el – dar eu aş fi de părere să ţinem în secret această expediţie, ca să nu ni-l împuşte pînă la urmă. Dacă am apreciat just că au vrut să scape de el ca să nu povestească nimic, totul e cu putinţă. Mai pot fi şi alte cauze. Eu propun ca Helena să continue vizitele la spital, chiar daca el nu va fi acolo. Dacă cineva o urmăreşte, o să-l ducem de nas în felul ăsta.

— Atunci ai grijă dumneata şi informeaz-o – zic eu.

— Pentru nimic în lume! răspunse Karlíček, clipind repede. Nu vă supăraţi. Am reflectat şi, încet încet, mi-am dat seama că fata asta îmi tulbură sufletul. Am numit acest lucru radioactivitate psihică fatală.

N-am mai insistat.

— Poate nu credeţi în motivarea mea psihologică – adăugă Karlíček. Dar să ne amintim de teoria inhibiţiei. Şi sublocotenentul Lenk face parte dintre aceia care trebuiau să-şi amintească ce au văzut de la fereastra trenului înainte de explozie. Iar Lenk nu poate spune că n-a văzut nimic, ci mai degrabă că *a văzut* nimic. Şi tocmai acest paradox îl preocupă.

Am dat din mînă şi l-am întrebat:

— Mai bine spune-mi dacă te-ai interesat la poştă cine a expediat pachetul acela cu adresa scrisă cu cerneală violetă.

— Am întrebat, dar despre înfăţişarea persoanei n-am aflat nimic – a răspuns Karlíček, aproape istovit. N-au ştiut să-mi spună nici măcar dacă era bărbat sau femeie. Nu-şi amintesc de pacheţel absolut deloc. Înregistrarea există, avem şi foaia de expediţie, numai că din toate astea n-a

ieşit nimic. După cîte am putut constata, omul cu papagalul nu s-a mai arătat.

L-am inclus şi pe Karlíček în organizarea expediţiei pe care o pregăteam. La Praga, vremea continua să fie rece şi uscată. După informaţii, şoselele erau în perfectă stare. Zăpada căzuse numai pe alocuri şi într-o cantitate neînsemnată. Starea lui Jaroslav Lenk se ameliora de la zi la zi. Numai pe degetele de la picioare nu era încă stăpîn. În ceea ce priveşte plecarea, se arătă foarte nerăbdător.

— Cred – zicea el – că în afară de locul unde s-a petrecut explozia şi de locul unde a fost găsită fata asasinată, voi mai descoperi un al treilea.

— Pe linia ferată?

— Fireşte.

— În cazul asta, cel mai bun lucru ar fi să facem călătoria încă o dată cu trenul.

— Mai întîi vreau să merg la kilometrul 297,3 – rosti el, îngîndurat.

Medicii şi-au dat, în sfîrşit, asentimentul, dar fără prea multă plăcere, şi am pornit la drum. Pe Jaroslav Lenk l-am înfofolit cu grijă ca să nu răcească. La automobil l-au dus doi felceri şi l-au aşezat pe canapeaua largă din fundul maşinii, între ei. În faţă eram tot trei persoane. Un tînăr medic, Karlíček şi cu mine. Aveam un pistol de nădejde, cu care nu m-am lăudat; Karlíček, de asemenea.

Lenk stătea sprijinit de cîteva perne. Ce-i drept, încă nu arăta ca un om perfect sănătos, dar nici grav bolnav nu părea. Ne-a spus că exagerăm prea din cale afară cu grija pe care i-o purtăm.

Maşina puternică luneca lin, nelăsînd impresia că se grăbeşte nici chiar cînd acul kilometrajului oscila între nouăzeci şi o sută. Am încercat să menţin viteza, pentru ca Jaroslav Lenk să nu obosească din pricina acestei călătorii lungi. El nu se plîngea. Dimpotrivă, după îndelungata şedere în spital, era bucuros de schimbarea survenită.

Luasem destule provizii, şi pentru el, şi pentru noi. Am oprit de doua ori. Pe alocuri am fost obligaţi să micşoram viteza, în general însă am păstrat o medie admirabilă. Pe mica sosea care taie perpendicular calea ferată în apropierea kilometrului 297,3 am intrat încă înainte de ora unsprezece dimineaţa. Am condus apoi maşina cu prudenţă pe sub terasamentul scund, în direcţia întoarcerii, paralel cu şinele. Locul era umed şi noroios. În şanţuri străluceau pete albe de zăpadă topită.

Automobilul oprit sub terasament se afla totuşi prea jos. Dacă Jaroslav Lenk voia să vadă o anumită privelişte, trebuia să coboare din maşină. Cu ajutorul celor doi felceri a putut s-o facă. Aceştia l-au dus de subsuori şi, cînd l-au urcat pe terasament, atîrna pe braţele lor puternice ca pe nişte paralele. Încerca să mişte picioarele şi se vedea că sînt speranţe ca starea lui să se amelioreze cu timpul. Deocamdată însă arăta prea puţin plăcut. Dacă n-ar fi fost susţinut, omul acesta tînăr şi voinic s-ar fi năruit neputincios la pămînt. Medicul era atent la toate mişcările lui.

Stăteam cu Karlíček lîngă şine şi aşteptam să vină şi ceilalţi cu Jaroslav Lenk. Între timp mă uitam la întinderea netedă, cenuşiu cafenie, cu depărtări reci, brumate, pe care ici colo stăruia zăpada îmbibată cu apă.

Bineînţeles, nu se mai vedea nici urmă din catastrofa trenului 2316. Ţinutul acesta n-avea nici vara, cînd era bogat în culori, prea multe semne distinctive, iar iarna aproape că le ştersese pe toate.

Jaroslav Lenk nu putea merge altfel decît sprijinindu-se de cei doi oameni, cu toată greutatea lui. Acest exerciţiu în aer liber însemna altceva decît gimnastica lui sistematică. Medicul declarase deschis că această ieşire poate întîrzia efectul tratamentului. Dar Jaroslav Lenk nu-şi făcea nici un fel de griji.

— Am ajuns – i-am spus eu.

O clipă s-a uitat de-a lungul terasamentului, în ambele părţi şi de-a curmezişul. Era ciudat de grav. În spatele său, pe partea dreapta a liniei, nu s-a uitat. N-avea nici, un rost, fiindcă în ziua de 27 iunie 1951 el privise din stînga ferestrei vagonului.

— Ei? l-am îmbiat eu să vorbească.

În sfîrşit, a deschis gura. Glasul lui, deşi puţin iritat din pricina tensiunii nervoase, era foarte sigur.

— N-a fost aici – a rostit el cu hotărîre.

Se înţelege că atît pe mine cît şi pe Karlíček ne-a surprins grozav această afirmaţie absurdă.

— Ce anume n-a fost aici? întreb eu.

— Explozia nu s-a produs în locul acesta – zise Jaroslav Lenk aproape cu încăpăţînare.

Am arătat cu mîna:

— Acolo e piatra cu numărul două sute nouăzeci şi şapte virgulă trei.

— Văd! Începuse să se enerveze de-a binelea. Suferinţa pricinuită de boală îi secătuise puterile şi încă nu reuşise să şi le redobîndească. Văd – repetă el. Vreau să spun că eu am trăit această explozie în altă parte. Avem nevoie de o drezină. Trebuie să ne întoarcem pe linie înapoi. Am să descopăr locul cu pricina. Trebuie să-l văd ca să fiu sigur.

M-am uitat la Karlíček. El îşi duse mîna streaşină la ochi şi privi îndărăt pe linie.

— Cred că e foarte departe – zise posomorît. Vreo douăzeci şi cinci – treizeci de kilometri.

Avea o mutră de proroc.

Jaroslav Lenk se pregătea să spună ceva, dar doctorul îi făcu semn.

— Ar trebui să ne întoarcem la maşină – spuse el.

L-am ascultat. Vîntul tăios, poziţia nesigură şi efortul neobişnuit nu-i făceau bine convalescentului. Fruntea i se brobonase de o sudoare nesănătoasă. În maşină se simţi mai bine; se şi calmă. L-am înfăşurat în pleduri şi i-am dat să tragă o duşcă dintr-o băutură întăritoare.

— Acum nu mă mai îndoiesc deloc – explică el – că tovarăşul Vrána a fost otrăvit sau paralizat cu cafeaua aceea. Cu mine nu le-a mers. Totuşi trebuiau să scape de mine. Şi nu mai aveau vreme de pierdut. Trenul se apropia de locul unde, potrivit înţelegerii, aşteptau cei doi bărbaţi. Acum ştiu ce anume am crezut că e explozie. M-au lovit pe la spate cu ceva în cap. Tocmai în clipa cînd mă întorceam de la fereastră, fiindcă trenul urma să intre în tunel. Stînca începuse să se apropie de fereastră. A fost... Trase adînc aer în piept. În clipa aceea am auzit un zgomot puternic şi am văzut o lumină orbitoare. Altceva nu mai ştiu. Mai tîrziu cînd mi s-a spus la spital ce se întîmplase, am atribuit exploziei lumina şi zgomotul. Aici a fost greşeala. O sugestie! Nu mai ştiu cînd trenul a ieşit din tunel. Din momentul cînd a intrat în tunel şi pînă cînd s-a petrecut ceea ce am considerat eu drept explozie au trecut aproximativ două clipe. Calculaţi ce distanţă a parcurs trenul în aceste două secunde!

Karlíček pusese mîna pe carneţel şi pe creion.

— Dacă mergea cu o viteză de şaptezeci de kilometri pe oră; cam patruzeci de metri – calculă el într-un răstimp necrezut de scurt.

— Prin urmare, tunelul e lung de cel puţin patruzeci de metri – a spus Jaroslav Lenk.

Era, bineînţeles, o lungime minimă, dedusă din faptul că trenul avea în sectorul acela o viteză mai mare.

Ori încotro ţi-ai fi îndreptat ochii, din acel punct linia nu mai întîlnea nici un tunel. De la kilometrul 297,3, unde explodase vagonul, pînă la kilometrul 286, unde fusese găsită fata ucisă, nu mai era nici unul. Karlíček nu-şi amintea să fi zărit vreun tunel nici chiar mai departe, pe drumul de întoarcere, dincolo de kilometrul 286.

După o scurtă consfătuire l-am dus pe Jaroslav Lenk la un spital din oraşul raional, unde mai fusese transportat odată, în ziua de 27 iunie. Cei de acolo s-au bucurat sincer văzînd deosebirea dintre felul cum arăta atunci şi cum arată acum.

L-au luat imediat în primire şi i-au dat îngrijirile necesare. Doctorul împreună cu cei doi felceri, a rămas şi el, în vreme ce Karlíček m-a însoţit. Ne-am îndreptat cu maşina spre biroul de mişcare al căilor ferate, ca să discut cu şeful biroului despre posibilitatea unei manevre pe linie.

Am avut de lucru aproape pînă seara. De la ultima oprire a trenului 2516 (probabil ca pînă acolo nu se întîmplase nimic) am găsit pe hartă trei tunele care ne-ar fi putut interesa. Dar din pricina circulaţiei de sezon, mai ales a trenurilor cu cărbuni, nu puteam merge cu o drezină pe o distanţă relativ foarte lungă.

În afară de asta, mă temeam dinainte că n-ar fi exclus ca drezina de serviciu pe traseu să fie deschisă, deci Jaroslav Lenk putea să răcească în chip primejdios, fără să mai punem la socoteală şi nasul sensibil al lui Karlíček. În afară de clipitul lui des, Karlíček începuse să smiorcăie fără încetare.

Din fericire, şeful staţiei cu care tratam avu o idee fericită.

— La unsprezece treizeci se încrucişează aici un marfar – zise el. Sînt sigur ca vom găsi loc pentru dumneavoastră. S-ar putea să aibă şi un vagon poştal. Fireşte, nu va putea opri pe traseu, va trebui să vă mulţumiţi cu ceea ce vedeţi în timpul mersului.

Iată ceva mai convenabil decît drezina.

A doua zi, cînd i-am adus pe Lenk, pe cei doi felceri şi pe medic, n-a mai trebuit să ne interesăm nici măcar de locuri. Pe unul din vagoanele platformă, marfarul transporta un tractor, iar în cabina acestuia încăpeau comod două persoane. În aceste condiţii, cabina oferea o protecţie mulţumitoare împotriva vremii reci, şi priveliştea era ideală.

Ştiam care va fi prima oprire a marfarului, şi acolo urma să aştepte automobilul, pentru ca Jaroslav Lenk să se poată urca din nou în el. Mi-ar fi plăcut să călătoresc eu însumi cu Lenk în cabină, dar n-avea cine să conducă automobilul.

Aşa încît însoţitorul lui Jaroslav Lenk putea fi numai Karlíček.

Cu obrazul îngheţat şi cu nasul roşu, Karlíček declară ca un gentleman că îşi asumă toată răspunderea pentru sublocotenentul Lenk.

— Bravo, Karlíček! l-am lăudat eu. Să-i acoperi genunchii şi să-i înfăşori şalul în jurul gîtului, dar vezi să nu-l sugrumi.

— Am să am grijă – m-a asigurat Karlíček. Îi doresc sincer toată fericirea Helenei Dvorská, fiindcă altfel nu se poate. Ştiu ce am de făcut. Şi am să fac.

Mă convinsesem că bietul Karlíček nu mai poate scăpa, prin propriile-i eforturi, din lanţurile iubirii, şi îmi părea foarte rău. De aceea am hotărît ca drumul alături de Jaroslav Lenk în cabina tractorului să fie ultima lui contribuţie la afacerea C-L. Se vedea limpede că se străduieşte să se achite cum trebuie de obligaţiile lui. Gîndurile îi erau împrăştiate, elanul fanteziei lui logice se curmase în chip vădit. Totuşi, din această fantezie ar mai fi ţîşnit cîte ceva dacă n-aş fi ucis-o în faşă.

Consideram că cel mai bun mijloc ca să-şi recapete echilibrul era să se întoarcă la secţia de criminalistică şi să se apuce de şcoală în vederea colaborării cu mine.

Deocamdată, firește, nu i-am spus nimic despre asta. După ce, cu mari dificultăţi, l-am urcat pe Jaroslav Lenk în cabina tractorului, s-a aşezat pe scaunul de la volan şi Karlíček; apoi am aşteptat să sosească acceleratul din direcţie opusă. După aceea s-a urnit şi marfarul. Noi, ceilalţi, am plecat cu automobilul. Nu ne grăbeam. Deşi am mers foarte încet, tot am ajuns la prima staţie cu mult înaintea marfarului. Viteza mică a trenului era avantajoasă pentru noi: era ca un film rulat cu încetinitorul, cînd toate amănuntele se pot urmări mult mai bine.

Lenk şi Karlíček au sosit cu bine, dacă lăsăm la o parte culoarea şi mai accentuată a nasului lui Karlíček şi strănuturile lui dese. De altfel, şi Jaroslav Lenk a recunoscut că în cabina tractorului n-a fost prea cald.

Informaţiile pe care ni le-a dat Lenk erau precise.

Cele trei tuneluri prin care trecuse trenul se deosebeau net între ele. Privit din tren, primul se ridica uşor şi avea înfăţişarea unui mal înverzit, lucru vizibil şi acum, iarna. Al doilea se apropia cu zgomot ca de tunet pe partea stîngă, aproape imediat. În locul acela, chiar lîngă linie, se afla un mal povîrnit şi rîpos depăşind de două ori înălţimea trenului, şi lung de aproximativ şaizeci de metri. Marginea celui de-al treilea tunel era acoperită de tufişuri.

Jaroslav Lenk a declarat cu deplină certitudine că fusese doborît de o mînă criminală lîngă tunelul numărul doi. De fapt, aceasta era într-adevăr unica explicaţie a tuturor nepotrivirilor existente în aparenţă. Atacul se petrecuse dincolo de kilometrul 228,5. Daca în locul acela trenul a avut viteza mai mare, să zicem în jur de nouăzeci, şi dacă şi-a încetinit-o abia la semnalele de pe linie, atunci între atacul săvîrşit asupra lui Jaroslav Lenk şi explozia vagonului poştal s-au scurs probabil vreo patruzeci şi cinci de minute, prin urmare, destulă vreme ca Vojtíř şi Šrámek să-şi ducă la îndeplinire ceea ce am presupus noi.

10

Cu asta, se părea că lucrurile au luat sfîrşit. Se putea spune că cei doi funcţionari cinstiţi, Vojtíř şi Šrámek, fuseseră demascaţi. Totuşi o nouă anchetă, foarte amănunţită, ce s-a făcut la familiile respective, la rude şi la toţi cunoscuţii cu care cei doi aveau relaţii, n-a dat la iveală, nimic care să le dovedească vina.

În martie anul 1952, ancheta s-a suspendat.

Investigaţiile efectuate pe urmele celor doi turişti şi ale celorlalte persoane, evident amestecate în această afacere, şi-au pierdut orice sens. Sublocotenentul Vrána fusese

incinerat. Aşa că nu se mai putea face o deshumare pentru a se analiza otrava rămasă în măruntaiele lui. De altfel, după explozie, trupul lui era în aşa hal mutilat, încît n-am fi avut ce aştepta de la o autopsie. Cauza morţii a părut absolut limpede.

Într-o consfătuire îndelungată, după ce s-au adunat toate rezultatele obţinute, s-a văzut limpede că nu mai puteam înainta.

— Trebuie să acceptăm că a fost o eroare de la început pînă la sfîrşit – mi-au atras ceilalţi atenţia. Teoria dumneavoastră presupune o îndîrjire de gangsteri şi o adevărată şcoală a crimei la nişte funcţionari atît de verificaţi şi de siguri ca Šrámek şi Vojtíř. E greu de crezut.

Am obiectat:

— Acest lucru s-ar referi, în primul rînd, la atacul direct asupra tovarăşului Lenk. Eu cred că ei nu-şi propuseseră un atac atît de brutal, însă au fost constrînşi de împrejurări. Miza era prea mare. Altfel, ei n-ar fi fost în stare să ucidă cu sînge rece. Dacă judecăm din punctul de vedere al criminalilor, asta era singura lor ieşire. Mintea agresorului a fost întunecată de frica insuccesului, de teama că totul ar putea eşua datorită faptului că sublocotenentul Lenk a refuzat cafeaua. Ba sînt încredinţat că, dacă sublocotenentul Lenk ar fi observat la timp ceva suspect, s-ar fi dezlănţuit o luptă pe viaţă şi pe moarte. Ar fi fost mai comod, ca să zic aşa, să-l fi împuşcat, fiindcă el nu bănuia nimic. Numai că o atare crimă n-ar fi putut fi ascunsă de explozie. O lovitură fatală cu mînerul pistolului sau cu o armă albă, uşor de aruncat apoi pe fereastră, putea fi lesne pusă pe seama bucăţilor din vagonul distrus care au zburat în toate părţile. Şi am adăugat: După părerea mea, nu Vojtíř şi Šrámek au fost iniţiatorii acestei acţiuni. Mai degrabă cred că s-au lăsat atraşi de un criminal îndrăzneţ, care putea să se bizuie pe calmul lor profesional dobîndit prin manipularea îndelungată a sumelor mari de bani. Deosebirea între milioanele care te treceau prin mînă şi

salariile lor obişnuite era uriaşă. Poate că cineva le-a atras atenţia în mod stăruitor asupra acestui lucru. Le-a măcinat conştiinţa pînă i-a făcut să-şi piardă cumpătul. I-a convins că planul lui nu conţine erori. Din păcate, noi nu cunoaştem pînă astăzi acest plan. Un lucru pare sigur: că a deviat, că s-a schimbat în urma faptului că explozia s-a declanşat prematur. Organizatorul principal e priceput în arta de a rămîne în umbră. Le-a cerut lui Vojtíř şi lui Šrámek numai ceea ce aceştia erau, în mod sigur, capabili să facă: să se poarte cît mai firesc chiar şi în cazul unei mari încordări lăuntrice, să-l adoarmă pe paznic cu un drog pus în cafea, apoi să lase bancnotele jos, între şine. Mîna care nu tremură cînd ţine pachete întregi de bancnote e în stare să apuce şi o maşină infernală cu mai multă linişte decît oricare alta. Nici băutura otrăvită, nici bomba cu întîrziere nu fac ca sîngele să curgă şuvoi prin faţa ochilor. Nu-i absurd să afirmăm că Vojtíř şi Šrámek se puteau încumeta să făptuiască aşa ceva! Mi s-a pus o întrebare:

— După părerea dumneavoastră, ce au făcut făptaşii cu banii furaţi?

— N-au făcut nimic – am răspuns. În afara unei singure bancnote care a fost probabil găsită întîmplător, seria C-L n-a apărut în circulaţie nici la noi, nici în străinătate.

— Şi acum ce vor face?

Am ridicat din umeri:

— Dacă admitem că scopul lor a fost doar să pună mîna pe o anumită sumă de bani, trebuie să ne aşteptăm că vor încerca totuşi să pună seria în circulaţie!

— Jaful nu e dovedit în nici un fel.

— Nu e. Dar toate datele îl confirmă, şi mai ales atacul asupra sublocotenentului Lenk. Ultima ipoteză e că, îndată ce banii au fost aruncaţi din vagon, Vojtíř şi Šrámek au fost lichidaţi. Asta înseamnă că misteriosul organizator i-a tras pe sfoară, abuzînd de încrederea lor. E clar că ei nu se pricepeau la maşinile infernale. Au acţionat potrivit instrucţiunilor şi astfel s-au sinucis. În acest caz,

organizatorul n-a mai fost nevoit să le dea partea lor din suma jefuită; de asemenea, nu mai puteau deveni nici martori, care, cu siguranţă, ar fi fost interogaţi, riscînd să se trădeze atît pe ei înşişi, cît şi pe complicii lor.

În cele din urmă am spus:

— În ceea ce priveşte continuarea investigaţiilor, practic vorbind, nu putem avea nici o iniţiativă. O au făptaşii. Chiar sînt nevoiţi s-o aibă, în caz că au pus mîna pe bancnote. N-ar trebui să-i împiedicăm. Eu cred că nu vor întreprinde nimic atîta timp cît nu vor avea sentimentul unei siguranţe depline. De aceea aş propune ca ancheta să fie suspendată şi să nu se ivească nicăieri vreun semn doveditor că am mai avea cazul în evidenţă. Nu mai emitem nici o circulară preventivă în legătură cu seria C-L. Lăsăm toată afacerea să se învechească şi stăm la pîndă. Dacă nu mai apar bancnote C-L, totul va fi în ordine, cel puţin din punct de vedere financiar şi economic, şi atunci mobilul crimei trebuie căutat aiurea. Dacă totuşi vor mai apărea, trebuie să procedăm cu cea mai mare prudenţă, să nu atragem prin nimic atenţia făptaşului, aşa cum s-a întîmplat, probabil, cu bancnota prezentată la magazinul de bijuterii. Circulara referitoare la seria C-L e în vigoare şi acum, bineînţeles. Să ne mulţumim cu atît. Sînt convins că e suficient. Pentru făptaş important este doar să plaseze cît mai multe bancnote, practic însă nu-i posibil ca un număr prea mare de bancnote intrate în circulaţie să treacă neobservate. Cîteva milioane mai mult pe piaţă ar atrage atenţia, chiar dacă nimeni n-ar observa semnele seriei. Dacă însă prindem măcar un singur exemplar, trebuie să încercăm să valorificăm la maximum această urmă. Împotriva propunerii mele nu s-a ridicat nici o obiecţie.

Jaroslav Lenk a părăsit spitalul la începutul lunii ianuarie 1952. A ieşit în cîrji, dar a ieşit. Helena Dvorská şi cu mine îl însoţeam. Aş putea spune că între mine şi acest om se născuse o adevărată prietenie.

Tratamentul, fireşte, nu se sfîrşise. Jaroslav se supunea unor exerciţii sistematice. Către primăvară îl aştepta un popas mai îndelungat la băi, unde urma să i se aducă în stare normală membrele rebele.

Se înţelege că logodnicii erau într-o dispoziţie admirabilă. Jaroslav Lenk se instala în apartamentul său: i se făcu milă de administratoare, care veni cu cîteva mii de coroane în mînă şi îi căzu în genunchi. Am fost de faţă la această scenă. Dintr-o obişnuinţă, care mi-a devenit a doua natură, cum se zice, am cercetat banii; seriile erau bune. Am dojenit-o spunîndu-i să nu mai îngenuncheze, că nu este de demnitatea unui om, chiar dacă ar fi păcătuit cu ceva.

Admirabila doamnă administratoare continua deci să deretice în casa lui Jaroslav Lenk cu şi mai multă conştiinciozitate. Fireşte, Helena Dvorská se alătură şi ea acestei îndeletniciri, ocupîndu-se şi de carnetul de economii, aşa încît Lenk se bucura de o îngrijire excepţională.

Interesul bandei de criminali pentru Jaroslav Lenk se stinsese de-a binelea. Nu sesizam nici un amănunt suspect, deşi rămîneam mai departe foarte atenţi. După o bucată de vreme, i-am rechemat, cu conştiinţa împăcată, şi pe cei ce se îngrijeau de la distanţă de securitatea sublocotenentului.

Se terminase, fireşte, şi misiunea lui Karlíček în cazul C-L, chiar a doua zi după ce-l însoţise pe Jaroslav Lenk în cabina tractorului, la locul exploziei. Dacă micul Karlíček le era suspect bandiţilor, după dispariţia lui, puteau trage concluzia că am demobilizat.

Cînd i-am mulţumit, adăugînd că, de fapt, nu mai am să-i încredinţez nici o misiune, a clipit de cîteva ori şi a spus:

— Găsesc că nu sînt un adevărat bărbat, adică un bărbat mătur. Dacă n-aş fi dovedit atîta slăbiciune, m-aţi fi păstrat pe lîngă dumneavoastră?

— Da – am răspuns eu fără şovăire.

— Ei, vedeţi ce puţin a lipsit ca să faceţi o greşeală! zise Karlíček cu un fel de mulţumire ascetică. Ca să înveţi pe

cineva cum trebuie, e nevoie de timp şi de metodă, stimate domn, nu numai de exemple concrete.

În clipa aceea am simţit înţepătura unui reproş pe măsura logicii lui personale.

Două zile mai tîrziu a pornit cu valijoara spre şcoală. S-a dus intern.

Lunile aprilie şi mai 1952 s-au scurs fără să se petreacă ceva de natură să reînvie cazul C-L. Fusese într-adevăr dat uitării. Ipoteza potrivit căreia milioanele fuseseră furate rămăsese o simplă ipoteză şi începuse să se creadă că a fost eronată.

La începutul lunii iunie m-a căutat la birou sublocotenentul Lenk. Arăta foarte bine. Se plîngea de lipsă de activitate. Deocamdată nu era în stare să pornească la drumuri mai lungi, se mişca cu oarecare prudenţă, totuşi nu mai folosea bastonul, de multă vreme.

— În curînd se împlineşte un an – rîse el – dar după lovitura primită, picioarele îmi sînt şi acum ţepene. Doctorii spun că va trece. Mîine plec la băi. A adăugat că lui şi logodnicei i-ar face mare plăcere dacă în seara aceea aş lua parte la o mică petrecere de rămas bun. Helena pregăteşte nu ştiu ce surpriză – mă îmbie el.

Am acceptat invitaţia cu plăcere. Întîlnirea avu loc în apartamentul Helenei. Cînd am ajuns acolo, către ora opt – bineînţeles cu un buchet de flori – am văzut că masa era pregătită pentru patru persoane.

Am băut cîte un pahar. Scaunul pentru cel de-al patrulea comesean rămăsese gol. Helena era foarte bine dispusă.

— Mi-a promis solemn că vine – zise ea, oarecum intrigată.

Am privit-o cu îndrăzneală, ba chiar provocator, din cap pînă în picioare. În seara aceea era şi mai fermecătoare datorită unei frumoase toalete de seară. Pe figura ei plutea într-adevăr un anume farmec misterios.

— N-are să vină – zic eu. E un om prevăzător. Bănuieşte el cît de frumoasă sînteţi şi pentru cine vă strălucesc ochii.

— Dumneavoastră ştiţi de cine e vorba?

— Nu e greu de ghicit. Şi, ca să fiu sincer, nu mi-ar face plăcere să-l văd smiorcăindu-se.

Le-am mărturisit celor doi logodnici ce sentiment puternic pusese stăpînire pe Karlíček. Jaroslav Lenk nu bănuise nimic pînă atunci, iar Helena Dvorská nu intuise adevărata situaţie, indusă în eroare de comportarea corectă, prietenească a lui Karlíček.

— Prin urmare, sînt lipsită de tact – zise ea, uşor indispusă.

Jaroslav Lenk învîrtea îngîndurat paharul. Mi-era simpatic acest Lenk. Dar şi Karlíček. De aceea eram iritat. M-am grăbit să-mi exprim convingerea că băiatul îşi va reveni curînd din rătăcirea lui.

— Interesul lui nu poate decît să vă flateze – i-am spus Helenei. Dacă ar fi să suferiţi pentru orice bărbat care se îndrăgosteşte de dumneavoastră fără nădejde, n-aţi mai ieşi din doliu douăzeci de ani de acum înainte.

O vreme am sporovăit ba despre una, ba despre alta. Apoi s-a auzit soneria.

— Totuşi a venit! zise Helena, tulburată, dar nu prea bucuroasă.

S-a ridicat să-i deschidă musafirului. Eram dezolat că din pricina mea Karlíček apărea aici în rolul unui bufon îndrăgostit prosteşte. Reclama asta, zău, puteam să nu i-o fac! Dar nu era Karlíček. Helena s-a întors, ţinînd în mînă un pachetel legat cu neglijenţă.

— Ăsta-i de la el... – vorbi ea, şi mai tulburată. L-a adus un cunoscut de-al lui. Zice că să nu ne temem, că nu conţine nici un fel de bombă. Omul s-a legitimat. E de la Securitate.

Helena Dvorská văzuse în ultima vreme atîtea legitimaţii ale lucrătorilor noştri, încît nu se putea înşela. Am desfăcut pachetul fără dificultate. Din ambalajul de hîrtie a ieşit la iveală o cutie de carton, nu prea mare, care, după eticheta rămasă pe capac, conţinuse iniţial o sută de bucăţi de hîrtie

foto, din acelea tari. Am deschis-o şi a apărut o scrisoare. Pe plic era numele lui Jaroslav Lenk.

„Stimate tovarăşe sublocotenent – scria acolo. Vă felicit pentru sănătatea dumneavoastră tot mai înfloritoare cît şi pentru logodna cu domnişoara Helena Dvorská, pe care probabil că o sărbătoriţi în clipa aceasta. Multă fericire şi succes în tratamentul pe care îl veţi face la băi. Karel Karlíček."

Sub scrisoare se afla o cutiuţă mai mică. Mi se păru cunoscută. Cînd am deschis-o, am văzut strălucind perechea aceea de cercei îngrozitori, pe care Karlíček îi confiscase de la magazinul de bijuterii contra chitanţă.

Am luat foaia de hîrtie albă, groasă, ce lunecă din cutiuţă.

Pe ea scria următoarele: „Stimată domnişoară Dvorská! Primiţi, vă rog, o mică atenţie, ca amintire a relaţiilor noastre profesional prieteneşti. Vă rog să mă iertaţi că din pricina unor obligaţii urgente n-am putut răspunde amabilei dumneavoastră invitaţii. Karel Karlíček".

„A înnebunit" – mi-am spus cu uimire. Dar Helena îşi şi prinsese clipsurile de lobul urechilor, iar cînd m-am uitat la ea, am fost şi mai uimit. Aceste accesorii îngrozitoare se potriveau de minune cu pieptănătura, cu colierul şi cu gingaşa rochie de seară.

— E şi pentru dumneavoastră ceva aici – îmi atrase atenţia Jaroslav Lenk.

Într-adevăr, pe fundul cutiei se afla o scrisoare pentru mine. Iată cuprinsul ei:

„Stimate tovarăşe căpitan,

Bărbatul care căuta papagalul avea, după cum ştiţi, unele semnalmente ce aminteau de omul care în ziua de douăzeci şi opt iunie 1951 uitase geamantanul la hotelul din sat. Pe de altă parte, se deosebea grozav de el prin faptul că era mai vioi, mai agil. Omul cu geamantanul era surprinzător de istovit. În hotelul acela nu şi-a putut procura ceea ce îi trebuia lui. Consider ca dovedit faptul că

bărbatul cu geamantanul şi omul cu papagalul sînt una şi aceeaşi persoană, adică un cocainoman cu sănătatea complet ruinată de stupefiante. În goana lui fictivă după papagal se afla sub influenţa cocainei, deci vioi, pe cînd în timpul operaţiei de la kilometrul 286 cocaina i se terminase, îi lipsea – din ce pricină, n-am de unde să ştiu – de aceea arăta cu totul sfîrşit.

Deoarece luptăm în continuare să-l descoperim pe autorul crimei de la kilometrul 286, încercăm să cointeresăm şi secţia respectivă pentru a culege informaţii despre furnizorii şi amatorii de cocaină, informaţii ce vor fi puse la dispoziţia secţiei dumneavoastră. În felul acesta profilul cercetărilor se restrînge şi prezintă şanse mai mari de succes.

N-am să uit să vă informez în cazul cînd se vor ivi urme importante.

Karel Karlíček”.

Această logică îi era caracteristică lui Karlíček. Dar tonul protector al scrisorilor, ca şi conţinutul acelui pachet dezordonat, însenina menţinerea intenţionată a distanţei sub toate aspectele.

A căzut pe al doilea plan şi surpriza anunţată de Helena Dvorská. De altfel, pe mine nu mă privea.

Helena Dvorská şi-a luat un concediu de paisprezece zile ca să-l poată însoţi pe Jaroslav Lenk şi să rămînă cel puţin o vreme împreună.

A doua zi au plecat.

PARTEA A DOUA

1

Prin urmare, ancheta în cazul C-L s-a oprit la un punct mort şi eu am început să mă ocup de alte probleme. Ştiam însă că proasta dispoziţie pricinuită de insuccesul meu nu va ceda curînd.

Plecarea lui Lenk parcă pusese punct acestui caz. Speranţa că în viitorul apropiat vom da de o urmă care să ne permită continuarea cercetărilor era probabil tot atît de redusă ca şi nădejdea că-mi va ieşi la loterie lozul cel mare. De aceea m-a surprins grozav o informaţie telefonică de la secţia de cecuri primită după cinci zile: ajunseseră acolo douăzeci şi patru de bancnote de cîte o mie cu seria C-L.

— Cum au ajuns la dumneavoastră? întreb eu, uimit.

— S-au risipit dintr-un sac poştal – a sunat şoptit răspunsul din receptor.

Imediat am ordonat cu tonul cel mai ferm:

— Nu mai spuneţi nimănui; în zece minute sînt la dumneavoastră!

Iniţiativa oamenilor „cumsecade” care aruncaseră în aer trenul 2316 se manifesta, în sfîrşit.

Oare bancnotele să fi fost găsite? Ar fi o amară deziluzie, deoarece n-ar constitui o pistă. Totuşi, dacă le am în mînă, nu pot crede că s-au învîrtit prin aer, aruncate de suflul exploziei. Le cercetez una cîte una. Nu sînt degradate. Ba ceva mai mult: nu sînt nici uzate. Poartă doar urmele

transportului, care dă doar o aparenţă de uzură. Marginile unora sînt uşor murdărite, ca şi cum cineva le-ar fi frecat între degetele unse cu grăsime. Sau sînt uşor şi nefiresc boţite. Naivitate. Cu siguranţă că n-au circulat un an. Dimpotrivă, pare că n-au fost deloc în circulaţie.

Mă aflu într-o încăpere destul de spaţioasă, cu cîteva mese mari, împovărate cu cartoteci şi maşini de calculat. Se mai găsesc aici două case de bani blindate şi nici o fereastră. Din tavan luminează tuburi fluorescente. Pereţi goi, de culoare deschisă, atmosferă aspră de bancă, lipsită de intimitate.

În jurul meu stau şapte oameni, singurii care deocamdată ştiu de treaba asta. Patru bărbaţi, între care şi şeful de echipă: nişte civili cît se poate de banali, însă atenţi şi încordaţi. Şi trei femei.

Pun bancnotele pe o măsuţă.

— Cine a observat semnele seriei? întreb.

— Eu.

Această silabă rostită cu mîndrie iese din gura unui funcţionar de aproximativ treizeci şi cinci de ani, cu ochi inteligenţi, parcă lacomi. Se numeşte Oldřich Havel.

— N-am scos eu banii din sacul poştal – mai spune el. Asta a făcut-o tovarăşul Kalina, de colo. Dar am fost de faţă la ruperea sigiliilor şi banderolelor. Am observat literele seriei la număratul banilor şi l-am anunţat pe şeful de echipă. El a hotărît să vă informez mai întîi pe dumneavoastră şi, pentru ceea ce urmează, să ne supunem indicaţiilor pe care ni le veţi da.

Îi spun şefului de echipă:

— Deşi n-aţi procedat conform instrucţiunilor, aţi procedat cu înţelepciune. Mulţumesc.

Şeful de echipă continua să pară foarte neliniştit. Îmi zîmbea recunoscător, deşi cam tulburat.

Funcţionarul Kalina, indicat de Havel, ridică posac din umeri. Era cu zece ani şi mai bine mai vîrstnic decît Havel.

— Îmi cer iertare – zise el, vinovat. Poate că eu trebuia să observ mai întîi acest lucru. Am predat banii, împreună cu mandatele şi cecurile, lui Havel. Nu mi-am amintit de circulară. În ultimii ani am primit în medie cîte două circulare pe zi. Ar trebui să aibă omul un cap cît globul pămîntesc. Circulara privitoare la seria C-L e veche de zece sau douăsprezece luni. De fapt, nimeni nu se mai uită la seria bancnotelor.

— Nu vă fac nici un reproş – răspund eu, paşnic. Oldřich Havel îmi spune că i s-a părut suspectă hîrtia nouă a bancnotelor, fiindcă în ultima vreme nu fusese emisă nici o serie nouă. Atunci s-a gîndit să verifice literele din textul circularei vechi. Într-adevăr, erau bancnote cu seria C-L!

E un băiat deştept.

Şeful de echipă îmi atrage atenţia asupra faptului că sosesc multe transporturi de saci cu bani. E de părere să fie chestionate şi alte echipe de lucru şi întreprinderi bancare.

Eu rămîn pe poziţia mea. Mă pricep destul de bine la treburi de astea.

— Dacă în altă parte oamenii nu sînt aşa de atenţi ca dumneavoastră, n-are nici un sens. De îndată ce banii s-au împrăştiat pe la case, devin anonimi.

— Mă gîndeam să fie făcuţi atenţi la primirea pachetelor.

— Mai tîrziu! resping eu propunerea. Cîţi bani au fost în sacul poştal?

— Trei milioane o suta zece mii – răspunde morocănos.

Sînt la îndemînă toate mandatele şi cecurile, ca şi lista lor. Înregistrări separate nu s-au făcut încă. Şeful a oprit orice altă activitate, după ce Havel a anunţat seria C-L.

— Admirabil – zic eu. Vă rog frumos să-mi completaţi lista numerelor şi numele de conturi cu adresele precise.

Nu era lucru uşor ceea ce ceream, fiindcă doream, de asemenea, şi o listă cu expeditorii banilor adunaţi în sacul poştal. Echipa se apucă de treabă cu multă bunăvoinţă. Discut apoi cu şeful despre sistemul transportului de bani în saci poştali. În saci se pun sume rotunde adunate la o

singură unitate sau centru colector. Surplusurile indivizibile cu zeci de mii sînt sortite altor manipulaţii. De aceea cantitatea de bani din sacii poştali nu corespunde de obicei exact cu totalul indicat pe mandate. Bancnotele din sac ar corespunde cu sumele pe care expeditorii le-au înscris pe cecuri şi mandate, dacă fiecare expeditor ar veni cu suma exactă. Însă multe din mandatele de aici sînt întocmite pentru sume mai mici de 1000 de coroane. Asta înseamnă că s-au putut depune bancnote cu seria C-L, la care funcţionarul poştal a dat restul în bani mărunţi.

— În cazul acesta – conchide şeful de echipă – ar fi greu de stabilit depunătorul banilor cu seria respectivă. E suficient ca cineva să expedieze din diverse locuri, de cîte douăzeci şi patru de ori, cîte douăzeci de coroane, pe conturi diferite, pentru ca, primind rest la o mie, astăzi să aibă douăzeci şi trei de mii cinci sute de coroane bani buni. Numele expeditorului poate fi fictiv, ca şi numele sau numărul proprietarului contului.

În cazul acesta nu putem nici să clasăm banii, nici să-i restituim.

— Chiar şi aşa, tot ne rămîne un oarecare fir conducător – zic eu. Să luăm o unitate colectoare. Mandatele nedeterminabile ar putea fi uşor verificate la diferitele oficii poştale sau bănci.

Am impresia că am prins un fir şi n-am voie să-l scap din mînă. Nu trebuie să mă abat. Trebuie să mă ţin pe urmele concrete pînă mă voi convinge că nu duc nicăieri.

N-am găsit pe listă mandatul cu suma rotundă de douăzeci şi patru de mii.

Cercetez lista lungă a simbolurilor încasărilor din planul de casă. Acelaşi nume sau număr de cont poate să apară de cîteva ori.

Cei şapte oameni se gîndesc că lucrurile ar trebui chibzuite altfel, dar eu cer o triere amănunţită a acelor posesori de conturi care au mai multe mandate. Apoi vom constata, cu eforturi mai mici decît am presupus, că totalul

mandatelor pentru unul dintre ei va fi exact douăzeci şi patru de mii.

Echipa se apucă de lucru cu şi mai mare zel.

Kalina se străduieşte să fie mai sîrguincios decît Havel. Ca şi cum ar vrea să-şi repare greşeala. Dar eu, bineînţeles, n-am nimic cu el. Doar lăsasem înadins circulara să se învechească.

Cele douăzeci şi patru de mii reies din trei sume separate pe contul curent al lui Josef Trojan cu locuinţa la Praga – Holešovice, strada Písková 4.

Chiar această simplă informaţie spune mult.

Mandatele sînt trimise de:

Stanislav Petřik, Obrovice Nr. 27, raionul Ústi nad Labem, nouă mii. Václav Wagner, Duchcov, Leibknechtová 11, opt mii, Jindřiška Tisovská, Most, U nádražl 830, şapte mii.

— Repede! strigă nervos şeful de echipa. Restul contului curent al lui Josef Trojan!

Cred şi eu. Mă aşez frumuşel şi-mi îngădui o ţigară. Contul lui Josef Trojan fusese deschis cam cu doi ani în urmă, ca mijloc de compensare în vremea cînd se anulaseră conturile pe cecuri ale persoanelor particulare şi rezervate sectoarelor socialiste. Observăm ca depunerile în contul curent al lui Josef Trojan au oscilaţii importante. De la cîteva coroane pînă la cîteva mii, maximum ajungînd cam cu ceva peste opt mii. La scurt timp după deschiderea contului, în anul 1951 a atins, periodic şi pentru scurt timp, o mie cinci sute pînă la două mii. La începutul anului 1952 scade surprinzător. Acum, cînd trebuia să i se adauge douăzeci şi patru de mii, avea în cont numai optzeci de coroane.

— Era şi timpul să-i trimită cineva ceva – spune cu ironie şeful de echipă.

— Cînd ai o nevoie mai mare, nu te lasă Dumnezeu – zic eu. Trebuie să verificăm dacă Petřik, Wagner şi Tisovská au mai trimis cîndva bani în contul lui Trojan.

Echipa de lucru începe să-mi apară ca şapte fluturi speriaţi. Într-un răstimp relativ scurt se constată că nici Petřik, nici Wagner, nici Tisovská n-au mai expediat pînă atunci bani lui Trojan.

Zic:

— Treceţi-i la cont cele douăzeci şi patru de mii. Eventual plătiţi-i-le fără nici o dificultate. Bancnote în regulă, se înţelege. Nu trebuie să se întîmple nici o drăcie, pentru că e vorba de bani cu seria C-L.

Paisprezece ochi mă privesc ca şi cum mi-aş fi pierdut minţite.

Dar pentru asta am avea nevoie... – rosteşte şeful de echipă, perplex.

— O s-aveţi tot ce va trebuie – zic eu fara să-l las să-şi termine fraza.

Deocamdată, aici nu mai pot face nimic. Aranjez o întîlnire cu funcţionari de răspundere din Ministerul Finanţelor şi Ministerul de Interne. Mobilizez din nou statul major al grupului care fusese pus la dispoziţia cazului C-L. Sînt oamenii cei mai capabili. În scurt timp obţin informaţii asupra lui Josef Trojan. Este redactor de editură, lector şi traducător, căsătorit, fără copii, în vîrstă de patruzeci de ani. Din anul 1946 era fără ocupaţie stabilă, fiindcă marea editură particulară unde lucrase fusese lichidată. Sub aspect politic nu i se puteau aduce nici un fel de învinuiri directe. S-a impus curînd ca traducător extern pentru trei limbi. Sănătate şubredă. De ani îndelungaţi suferă de diabet.

Spre a obţine informaţii cît mai amănunţite asupra lui Stanislav Petřik, Václav Wagner şi Jindřiška Tisovská s-au deplasat cîţiva agenţi pricepuţi.

Aştept. Douăzeci şi patru de mii din seria C-L înseamnă o inflaţie în miniatură. Ar putea avea ramificaţii şi în alte părţi. E o treabă puţin plăcută, fără îndoială, într-o vreme cînd luptam încă pentru o stabilizare financiară, pentru echilibrarea puterii de cumpărare cu producţia. Şi aici poate

că-i vorba de milioane. Lăcomia de cîştig a unor indivizi nu ţine seama de interesele obşteşti. Pentru ei, statul nu înseamnă nimic.

Josef Trojan primeşte în mod obişnuit avizul despre operaţia efectuată în contul lui curent. Deocamdată nu reacţionează. N-a cerut nici să i se plătească şi n-a dat nici ordin să se plătească undeva.

Seria C-L n-a mai apărut nicăieri, sau nu sîntem noi informaţi. Primesc mereu veşti de la corespondenţii mei.

Stanislav Petřik din Obrovice Nr. 27 era colonist din teritoriile de la graniţă. Murise exact în ziua cînd îi expediase lui Josef Trojan cei nouă mii. Fusese un om mai vîrstnic, căsătorit. Murise de apoplexie. Era responsabilul unui magazin de stat. Soţia lui habar n-avea de tranzacţiile lui financiare. Nu auzise niciodată de vreo persoană cu numele de Josef Trojan. În lucrurile rămase de la el nu s-a găsit nici o chitanţă sau recipisă. Cei de la poştă îl cunoşteau pe Stanislav Petřik. Trimitea mandate cu sumele încasate din vînzare; cele nouă mii de coroane îi expediase abia cu cîteva ore înaintea morţii. Neobişnuit lucru, nu? Tînăra funcţionară care primise banii nu observase numele plătitorului pe foaia de vărsămînt. Atunci nu aflase încă nici de decesul lui Petřik. Nu-şi aduce aminte dacă chiar el depusese banii. Lucrează la oficiul poştal din Obrovice abia de trei luni. Despre vechea circulară nu ştia nimic.

Nici cu Václav Wagner lucrurile nu sînt în ordine. În Duchcov nu există nici un Václav Wagner, cu atît mai puţin la adresa menţionată. Foaia de vărsămînt cu numărul contului curent al lui Trojan există la oficiu tot aşa ca şi la răposatul Petřik. Funcţionarul de la poştă nu controlează seria bancnotelor. Cînd a auzit de circulară, s-a dus uluit s-o caute, dar n-a găsit-o.

Jindřiška Tisovská din Most de asemenea nu există. Funcţionarii poştali de acolo au primit seria C-L cu tot atîta încredere ca şi colegii lor de la Obrovice şi Duchcov.

Acest lucru dovedeşte că circulara a fost uitată. De fapt, asta a ajutat cercetărilor noastre. Putem spune că metoda aşteptării a dat roade.

Se poate presupune că cineva s-a dus la Obrovice, unde, într-un anumit fel, a aflat de decesul lui Stanislav Petřik şi i-a folosit numele. Apoi s-a îndreptat spre Duchcov şi Most, care nu erau departe. Acolo s-a mulţumit cu nişte persoane fictive. Şi-a frecat apoi mîinile satisfăcut, gîndindu-se că asta e tot. Dar prin acest întreit truc a ajuns într-un singur punct, adică, într-un cuvînt a ajuns în acelaşi sac. Această direcţie se identifică, de fapt, cu legătura de cale ferată. În toate trei cazurile a folosit foi de vărsămînt completate înainte, pe care, practic vorbind, nu putea să le aibă de la nimeni altul decît de la Josef Trojan.

Bun. Cred că Petřik nu făcea parte din bandă. Wagner şi Tisovskă nici nu sînt măcar persoane reale. Singura persoană concreta care participă în mod sigur la aceasta afacere este Josef Trojan. Mai rămîne probabilitatea ca cineva din oamenii de la oficiul colector să fi strecurat în mod fraudulos cele douăzeci şi patru de mii, schimbîndu-le cu altele din sac. După sigilarea sacului, operaţie ce se face la secţia de cecuri, nu se mai putea efectua această schimbare. De altfel, situaţia neîmbucurătoare a contului lui Trojan o dezminte.

Este posibil deci ca cei douăzeci şi patru de mii să-i fi expediat chiar Josef Trojan sub numele mai sus menţionate. Oricum, el trebuie să ştie ceva despre asta.

Îi chem pe tovarăşii Loubal şi Třepinský.

— Hai la Trojan – zic eu.

E aproape de amiază. După informaţiile mele, Josef Trojan lucrează mai mult noaptea. Dimineaţa doarme. Dacă are de aranjat ceva în afară de casă, iese abia după prînz. Cred ca îl prindem încă nebărbierit.

Am de gînd să-l iau pe neaşteptate şi să-l constrîng să-mi răspundă repede la cîteva întrebări gingaşe. Fără îndoială, cea mai bună soluţie este să tratăm în spatele uşii închise a

apartamentului său. Dacă va fi nevoie, voi uza de toată competenţa mea.

Toţi trei sîntem îmbrăcaţi civil. Pătrundem în casă discret, dar fără a pierde o clipă. Casa e mai veche, un bloc cu şase etaje, pe două colţuri de stradă, cu un mare număr de chiriaşi.

Sun liniştit la uşa pe care se află cartea de vizită cu numele Josef Trojan. După un răstimp firesc, aud înăuntru zgomote care arată că cineva vine să deschidă. Persoana care deschide nici nu se uită prin vizor să vadă cine e. Ca şi cum aştepta pe cineva, deschide larg uşa şi rămîne în prag ca într-o cadră. E omul la care ma gîndeam să-l găsesc aici tot atît de puţin ca şi el pe mine. Karlíček.

— Mă rog frumos, ce faci dumneata aici? întreb eu. Cîteva secunde, Karlíček clipeşte des. Apoi deschide gura şi o închide iar. Era paralizat de surpriză şi sînt sigur că prin cap îi trecură o mie de gînduri.

— Anchetăm o crimă – zise el, în sfîrşit. Intraţi.

2

Cît timp rămînem pe sală; nu spun nimic. Intrăm. Karlíček închide uşa după noi, fără zgomot. Sîntem într-un hol cu risipă de spaţiu şi tavan înalt. Un bec slab îi întăreşte lumina.

În afară de noi patru, nu mai e nimeni aici.

Mă întorc spre Karlíček:

— Cine a fost asasinat?

— Josef Trojan – răspunde încet Karlíček.

— Frumoasa istorie!

E limpede că el înţelege erupţia mea într-un mod cu totul personal. Ne întîlnim, ca şi anul trecut, lîngă linia ferată. Priveşte oarecum străin, parcă ar fi alt om decît acela pe care îl cunoscusem. Dar imediat dă din cap aprobator cînd îi

fac semn ca şi cum aş vrea să duc degetul la gură. Da, înţelege. Nici o explicaţie inutilă. Nici un fel de precizare în legătură cu eventuala înlănţuire de fapte. Vom vedea. În faţa noastră sînt trei uşi cu cîte două canaturi. Cea din mijloc se deschide şi iese un bărbat cunoscut: locotenentul Skála, şeful grupei de alarmă.

Ne salutăm şi ne dăm mîna.

— Cum de aţi venit? întreabă el în şoaptă.

— Am venit să văd şi eu – zic.

— Aşteptăm rezultatul autopsiei.

Prin uşa pe care Skála o lăsase deschisă în urma lui, văd încăperea mobilată nu prea modern, ca odaie de locuit. Într-un colţ, lîngă fereastră, sade într-un şezlong o femeie blondă, subţire. Faţa îi e ascunsă în palme. De fapt se văd numai o pereche de picioare frumoase şi zece unghii lăcuite sîngeriu.

Aproape de şezlong, în picioare, se află unul dintre membrii grupului de anchetă cu un carneţel în mînă. Se uită la noi.

Karlíček înaintează către ultima uşa, în fund, pe hol. O deschide.

— Poftiţi!... mă îmbie. Se poartă ca la el acasă. În asemenea cazuri, nu se poate altfel.

Intrăm. Ne găsim într-o odaie de lucru combinată cu dormitor. Pe birou e o dezordine tipică pentru un om care lucrează mult la masă. Patul îngust e desfăcut şi arată ca şi cum cel ce dormise în el abia îl părăsise. De pe un scaun, deplasat de la locul lui, se ridică un bărbat mai vîrstnic, cu ochelari. Cu ochelari cu ramă de os şi cu o bărbuţă căruntă, care îi dă o înfăţişare de bonom.

— Doctorul Bouček – îl prezintă locotenentul Skála.

Mai sînt aici doi oameni din grupa de alarmă a lui Skála. Echipamentul lor e pus în huse, iar acestea în serviete de forma unor cufăraşe. Nu fac nimic. Aşteaptă răbdători.

— Tovarăşul căpitan ar dori să fie informat – spune Karlíček cu o răceală surprinzătoare.

Poate că e niţel supărat pe mine. Din ziua cînd trimisese pachetul pentru Helena Dvorská – şi nu a trecut prea mult de atunci – şi pînă azi habar n-aveam în ce fel se gîndeşte la Helena sau dacă se mai gîndeşte la ea.

Fără îndoială că Skála ştie tot atît de bine ca şi el că nu m-aş amesteca în ancheta lor, dacă n-aş avea un motiv.

— Josef Trojan lucra şi dormea aici – spune el. Soţia lui doarme în încăperea alăturată. Aseară a rugat-o în mod excepţional să-l scoale la şapte dimineaţa. Urma să plece nu ştiu unde.

— Unde voia să se ducă?

— Nu i-a spus. De obicei, ea nu-i cunoştea drumurile. Poate că era vorba numai de redacţie, de editură sau de ceva asemănător.

Pe măsuţa de noapte se află un servici de ceai şi un pacheţel de biscuiţi pentru diabetici.

— Doamna Trojanová zice că Trojan încă mai lucra aseară cînd ea s-a dus la culcare. Dimineaţa i-a adus aici micul dejun şi a constatat că soţul ei e mort. Zăcea pe pat. Moartea l-a surprins în somn, dar trupul era răsucit ca de convulsii. Doamna Trojanová a dat fuga la doctorul Bouček, care locuieşte aproape.

Mă întorc spre doctor. Acesta îşi mîngîie bărbuţa, clătinînd din cap cu o expresie gravă.

— Sînt doctorul lor de casă de ani îndelungaţi – spune el, gînditor. Domnul Trojan era grav bolnav, avea diabet, dar prea mult nu-l stînjenea. Îi ajutau de minune injecţiile cu insulină. Şi le făcea singur o dată, de două ori sau de trei ori pe zi, după nevoie. Aşa că nu mai era nici o dificultate. Insulina e de fapt un ajutor. Arde zahărul cînd organismul nu e în stare s-o facă singur. La cererea doamnei Trojanová, am venit cît am putut mai repede, dar nu se mai putea face nimic.

— Aţi constatat cauza morţii? întreb eu.

— Mi s-a părut că aş putea constata simptomele unei infecţii tetanice. Se întîmplă asemenea cazuri. În tinereţea

mea, pe cînd mă aflam la practică într-un spital, a murit acolo unul dintre medici care îşi făcuse o injecţie prin stofa pantalonilor. S-a infectat cu microbi de tetanos, care se găseau la suprafaţa materialului.

— Prin urmare, v-aţi gîndit imediat la acul seringii lui Trojan?

— Da. Chiar aşa. Am cerut doamnei Trojanová să încuie camera şi să anunţe autorităţile în drept. N-au telefon în apartament. Domnul Trojan nu prea ţinea la curăţenia acului. De multe ori i-am atras atenţia. Igienist oficial...

Locotenentul Skála îl întrerupse politicos:

— Îmi permiteţi. Se întoarce spre mine: Fireşte că domnul doctor Bouček a procedat just. Josef Trojan ţinea totuşi seringa permanent în cutie, şi doctorul Bouček împreună cu medicul legist cred că, dacă tetanosul a fost introdus în corp prin intermediul seringii, e un lucru foarte ciudat. De aceea am însoţit aici pe medicul legist. Acesta a cerut analiza seringii şi a rezervelor de insulină pe care le avea Trojan.

— Şi lucrul acesta s-a făcut?

— E în curs – spune Skála. Medicul legist a confirmat părerea domnului doctor Bouček şi a ordonat de îndată transportarea cadavrului pentru analiză. Seringa şi insulina au fost confiscate. Dacă rezultatul va fi pozitiv, moartea lui Josef Trojan va fi considerată crimă. De aceea aşteptăm, rezultatul.

— De ce s-o consideraţi crimă? întreb eu.

Skála arătă spre Karlíček:

— Karlíček a propus să luăm amprentele de pe sticla seringii. Le-am luat. Avem cîteva amprente care nu aparţin nici lui Josef Trojan, nici soţiei lui, nici femeii care le ajută la menaj din cînd în cînd; pe scurt, nu aparţin nici unuia dintre cei care ar fi putut să aibă seringa în mînă, ci cuiva străin, deocamdată cu desăvîrşire necunoscut. Numai pe butonul de metal al pistonului am găsit amprenta degetului mare al lui Trojan.

În orice caz e ciudat. Karlíček şi-a valorificat din nou logica lui necruţătoare. Poate că în mod just; dar cine e străinul care a ajuns la seringa lui Trojan?

— Îşi lăsa Josef Trojan seringa la îndemîna oricui?

— Deseori – confirmă Skála. Asta o spune şi doamna Trojanová. Din cînd în cînd, Trojan primea cîte o vizită, exclusiv numai în interes de lucru. Dar astfel de oameni probabil că nu umblau cu seringa lui.

De astă dată nu mai domnea starea de alarmă ca în cazul bancnotei de o mie de coroane de la magazinul de bijuterii. Lucram încet, ca nişte duhuri nevăzute. Şi cu toate astea cineva s-a uitat în cărţile noastre!

— Întrebaţi-o pe doamna Trojanová – zic eu după o clipă – dacă nu cumva soţul ei a călătorit undeva în ultima vreme. Skála părăseşte încăperea să facă ce l-am rugat, iar eu îl întreb pe doctorul Bouček: Domnule doctor, ce s-ar fi întîmplat dacă Josef Troian, din anumite cauze, n-ar fi putut să folosească insulina?

— Asta i s-a întîmplat de cîteva ori – răspunde doctorul, clătinînd din cap. La scurt timp după război, să zicem, nu găsea insulină. În aceste cazuri îşi pierdea în mod primejdios energia fizică şi spirituală, devenea abătut şi nu era sigur nici de cea mai simplă mişcare. Injecţia cu insulină îi refăcea echilibrul în cîteva minute.

Mă uit la Karlíček:

— Îţi aminteşti de scrisoarea pe care nu demult ai trimis-o acasă domnişoarei Dvorská?

— Mă tot gîndesc la ea de cînd aţi venit, tovarăşe căpitan – răspunde Karlíček, liniştit.

Karlíček bănuise lipsa cocainei în cazul misteriosului turist Nr. 2, care se adăpostise peste noapte la hotelul din sat. Putea însă la fel de bine să-i fi lipsit insulina, de care turistul n-a pomenit de teamă să nu lase urme.

Ce putem face acum? Să fardăm cum trebuie chipul răposatului Trojan, să-i lipim mustăţi false ca de somn, să-i punem o pălărie pe cap, aşa cum avea turistul cu pricina,

să-l fotografiem şi să prezentăm poza martorilor? Nu-i posibil! Fără să mai vorbim că de atunci a trecut un an, şi noi n-am reuşit decît să ne facem o vagă idee despre ceea ce oamenii ne-au descris în ziua aceea.

Fără să fie întrebat, Karlíček zice:

— Josef Trojan n-are mustăţi, are păr castaniu şi un obraz obişnuit, oval, fără nici un fel de semne particulare.

Unul dintre membrii grupei de alarmă îmi întinde buletinul de identitate al lui Trojan. Skála se întoarce:

— Doamna Trojanová spune că soţul ei în ultima vreme n-a fost nicăieri în afara oraşului Praga.

Bun. Probabil că doamna Trojanová nu spune adevărul sau... pe toţi dracii, înseamnă că mă înşel în toate teoriile mele.

— Cere îngăduinţa să poată pleca la sora ei – continuă Skála. Zice că se simte prost aici.

— Eu nu-i dau ordine, dar rugaţi-o să-şi mai amîne puţin plecarea. Poate că primim în scurt timp vreo veste de la secţia de autopsie a institutului. Daca vrea să plece pentru cîteva zile va trebui să-şi ia cîte ceva cu sine. Deocamdată, poate să se pregătească. Lăsaţi-i libertate deplină.

Skála se întoarce din nou vrînd să iasă dar îl poftesc cu un gest să mai aştepte. De fapt preiau comanda aici. Mai degrabă şoptesc decît vorbesc:

— Dacă doamna Trojanová îşi va lua ceva bagaj în ultima clipă, înainte de a pleca, să-l controlezi.

— Ce-ar putea să-şi ia? întreabă Skála tot în şoaptă.

— Ceva. Poate cîteva miare.

Karlíček se afla aproape de mine. Aude ce vorbim. În timp ce Skála se depărtează, îmi spune încetişor, diavoleşte, ca şi cum ar urmări un complot împotriva şefului său:

— Ar putea să aibă nişte bancnote C-L chiar în sîn. Să chemăm o femeie să-i facă „inventarul”.

— Nu.

Karlíček îşi îndreaptă puţin trupul şi se retrage. Din el ţîşneşte în mod limpede flacăra pasiunii nestinse pentru rezolvarea cazului C-L.

Cuvinţelul meu scurt, aproape tăios, l-a atins ca şi cum aş fi zvîrlit o lopată peste această cenuşă presărată cu scîntei. Mă plimb prin încăpere. Skála se întoarce şi, cu el, un membru al grupei care o interogase pe Trojanová.

— N-a fost atins de nimeni? zic şi arăt serviciul de ceai.

— Pînă acum nu – răspunde Skála.

Auzim, în sfîrşit, soneria de la uşă. Ies din odaia de lucru a lui Trojan. A venit medicul legist, o veche cunoştinţă.

— Aşa.... exclamă el. Tetanosul a fost descoperit în insulină şi pe vîrful acului de seringă. El a fost cauza convulsiilor şi a morţii. O cultură grozav de agilă, a dracului de frumoasă! Cum a putut ajunge în fiola de insulină, pentru Dumnezeu?

Prin urmare, situaţia e limpede. Dar nu-i limpede dacă e vorba într-adevăr de o crimă. Fără îndoială că aici sînt două circumstanţe grave: amprentele străine pe sticla seringii şi contul curent al lui Trojan. Ca două coarde de rezonanţă. O atingi pe una şi vibrează şi cealaltă.

Intru în camera unde se află femeia blondă. Ea stă acum la masă. Tocmai a închis un geamantan mic de călătorie. Întoarce capul şi priveşte chinuită spre uşă. Dacă are vreun amestec în afacerea C-L, probabil că mă cunoaşte după nume. Criminalii ne-au dovedit că ştiu să-şi procure informaţiile. Sper însă că nu mă cunoaşte personal. Bineînţeles, nu mă prezint. Nu facem aici un joc de societate, nici n-o invit la dans, nici măcar la un vals.

Vorbim cu gravitate şi respectuos.

— Doamnă Trojanová, analiza confirmă moartea prin tetanos.

Ea pleacă uşor capul şi îşi lasă privirea în pămînt, ca şi cum n-ar mai avea de gînd să şi-o ridice de acolo.

— Doctorul Bouček a spus-o de la început – vorbeşte ea cu tristeţe.

Nu mai e foarte tînără, dar, cum se spune, n-a început să se scuture. Are o siluetă frumoasă, e mai degrabă înaltă decît mijlocie, şi se pricepe pesemne în tainele cosmeticii şi în a-şi menţine elasticitatea trupului. Am impresia că bărbatul ei bolnav nu-i pretindea nicidecum asemenea îngrijiri şi că ea nu-şi conserva farmecul feminin numai pentru el. Aş vrea să n-am prejudecăţi, dar femeia aceasta nu prea mi-e simpatică.

— Lucraţi undeva, doamnă Trojanová? întreb eu.

— Nu lucrez. Acum va trebui să-mi caut ceva. Vorbeşte anevoie ca şi cum şi-ar înăbuşi o mare durere lăuntrică. Am dus-o greu. Soţul meu, de fapt, muncea numai pe sume derizorii. Dar nu mi-a îngăduit să...

Am impresia că ar putea să vorbească mai firesc. Joacă teatru.

— Sînteţi acum lipsită de mijloace?

— Poate că pentru scurt timp am să mă descurc. Soţul meu a încasat nu demult nişte bani.

— Aceştia ar putea fi consideraţi moştenire – observ eu – şi pentru reglementarea respectivă se aşteaptă de obicei o bucată de vreme.

Ea oftează adînc:

— Asta ar fi o greşeală. Bani lichizi am puţini. Aceste cîteva mii depuse în contul lui curent.

Problema este dacă o duc eu acolo unde vreau, sau mă duce ea pe mine.

— Dumneavoastră n-aveţi dreptul să dispuneţi de acest cont?

— Nu. Eu nu. Numai el.

— În cazul acesta nu vi se eliberează bani din cont.

— Credeţi?

— E doar moştenire!

Alunecă pe scaun, doborîtă parcă de o slăbiciune subită.

— Doamnă Trojanová – zic eu aproape prieteneşte poate că s-ar putea aranja ceva. E onorariul lui, nu-i aşa?

Ea scutură din cap:

— Cred că nu. A vîndut cuiva o maşină de scris. Nu mi-a spus nimic despre asta. Dar avea două, şi acum nu mai văd decît una singură. Tot aşa a dispărut şi ceasul lui de aur. Era o amintire de la tatăl său. Nu ştiu ce să spun. Acţiona totdeauna independent, pe mine nu mă întreba niciodată cînd voia să întreprindă ceva. Pe de altă parte, însă nu se ferea de mine. Am văzut avizul da la bancă pe biroul lui. Apoi l-a pus undeva la păstrare. N-am vorbit despre asta. Între noi... îşi trece uşor mîna peste frunte: N-are nici un sens să... Pe scurt, ne înţelegeam bine împreună, uneori însă era mai bine...

— Doamnă Trojanová, nu vă cer să-mi povestiţi viaţa dumneavoastră particulară – zic eu, grav. Aş fi dorit numai să vă dau un sfat. Interesaţi-vă care notar se va ocupa de moştenire, vorbiţi cu el şi sînt sigur că are să v-ajute. Caut zadarnic pe chipul ei o tresărire care să trădeze reacţia ei lăuntrică la cursa mea nevinovată. Puteţi pleca, aşa cum aţi dorit – continui eu, văzînd că nu-mi răspunde. Noi mai rămînem aici pentru cercetări. Avem motive grave s-o facem. Dacă aveţi vreo obiecţie, vom putea să vă prezentăm o autorizaţie oficială în regulă. E pe cale să fie întocmită. Pînă atunci ar trebui să încuiem provizoriu apartamentul.

Doamna Trojanová se ridică vioaie, cu o expresie indiferentă:

— Procedaţi cum vi se pare mai bine.

Se îndreaptă spre bagajul ei. Eu ies în hol. Acolo se află bunul doctor Bouček, gata de plecare.

— O însoţesc pe doamna Trojanová pînă la sora ei – se oferă el. Am s-o ajut să povestească acolo tot ce s-a întîmplat. Nu e bine să se ducă singură, cu vestea asta tristă...

Grupul de anchetatori cunoaşte, fără doar şi poate, adresa surorii doamnei Trojanová.

Ne aflăm cu toţii în hol. Trojanová iese, în sfîrşit, din odaie. În mîna dreaptă duce un bagaj uşor, pe braţul stîng

şi-a aruncat o manta uşoară de ploaie, geanta îi atîrna de o curea lungă pe celălalt umăr. Nu s-ar spune că n-are o înfăţişare plăcută, înfăţişarea unei femei mature după care oricine ar întoarce capul pe stradă.

Tăcem. Doamna Trojanová se îndreaptă cu paşi mici spre uşa holului, ca şi cum noi nici n-am fi acolo. Are o expresie gravă şi în privire o tristeţe liniştită. Cînd să pună mîna pe clanţă, locotenentul Skála schiţează un gest.

— Doamnă Trojanová – spune el foarte calm – pentru completarea cercetărilor noastre trebuie să vă percheziţionăm bagajul.

Ea îl priveşte cu o uimire în care se simte şi un protest rece:

— De ce, domnule?

Skála ridică din umeri. Sper să nu-i spună că asta e ideea mea. Karlíček, eu, Loubal, Třepinský şi ceilalţi nu ne mişcăm.

— Refuz! spune Trojanová cu o energie pe care, de fapt, în clipa aceea n-ar fi trebuit s-o aibă.

— Vă sfătuiesc să nu vă opuneţi.

— Vă întreb pentru ce!

Doamna Trojanová se transformă dintr-o văduvă distrusă, într-o leoaică iritată.

— Ce doriţi? De ce anume mă suspectaţi? Ce s-a întîmplat de fapt? Nimic altceva decît o poveste urîtă! Ce pot să fac? Sau poate credeţi că l-am infectat eu cu tetanos? De ce mi-aţi luat amprentele? Lăsaţi-mă! Nu vreau să mai rămîn aici nici o secundă.

Apucă brusc clanţa şi întredeschide uşa, dar Skála împinge uşa cu piciorul. Pînă să se dezmeticească doamna Trojanová, Skála i-a înşfăcat geamantanul, deşi ea îl ferise.

Acum stă în picioare ca împietrită.

— Scandalos! pufneşte ea, iritată.

Skála pune liniştit geamantanul pe o măsuţă sub cuier şi îl deschide.

Unul dintre membrii grupei sale de alarmă se apropie repede cu lumina puternică a unei lanterne de mînă. Este o indiscreţie. Cu sînge rece, Skála scoate din geamantan lucruşoare pe care un bărbat n-ar trebui să le ia în mînă: o pereche de pantofiori drăgălaşi, rochiţe uşoare de vară şi cîteva fleacuri de toaletă. Trage cîteva perechi de ciorapi fini de damă şi scutură alte cîteva fleacuri.

Nimic suspect. Nici Karlíček, cu fantezia lui avîntată, n-ar fi tras vreo concluzie. Numai că, iată, Karlíček zice brusc:

— Aţi uitat să vă luaţi pijamaua, doamnă Trojanová.

Ea tresare:

— Ce te priveşte pe dumneata, omule?

Frumos! Mă tem că amicul Karlíček va aduce vorba de cămaşa de noapte, fiindcă, după deziluzia suferită în dragoste, a devenit cinic; dar Karlíček nu mai spune nimic.

Cu o expresie oarecum necăjită, Skála pune lucruşoarele la loc în geamantan.

— Lasă-le! strigă doamna Trojanová, împingîndu-l furioasă.

Ia lenjeria şi, cu multă îndemînare, dar şi cu o grabă iritată, o pune ea însăşi în valiză. Skála mă fulgeră cu o privire încărcată de reproşuri.

Uşa se trînteşte. Şi doamna Trojanová, fără să-şi ia rămas bun, pleacă. Doctorul Bouček se repede după ea, gata gata să se lovească de uşă. O deschide şi, strigînd-o pe doamna Trojanová, dispare şi el din ochii noştri.

Îmi dădusem un admirabil vot de blam. Cu siguranţă că, bunul doctor Bouček este încredinţat că o „mulţime de poliţişti” s-au aruncat cu o forţă copleşitoare asupra unei văduve amante.

Nimeni nu spune nimic, numai Karlíček se strîmbă şi, fără să ţină seama de gradele noastre superioare, începe să se agite, să dea din mîini.

— Cine se duce să doarmă în altă parte – strigă el, dezlănţuit – se gîndeşte în primul rînd cu ce o să se îmbrace

noaptea. Cine uită de asta are altceva în cap. Femeia asta pleacă de acasă din altă pricină.

— Se duce la soră sa, Karlíček! îi atrage morocănos atenţia Skála.

— Şi vreţi să cred c-o să împrumute acolo o cămaşă! E prea distrusă ca să facă aşa ceva! A plecat pentru altceva! Şi Karlíček continuă iritat: Eu rămîn la teoria psihanalizei, care spune că din conştiinţa omenească nu dispare niciodată condiţia necesităţii somnului. Muierea asta e falsă pînă în măduva oaselor. Trebuia să i se percheziţioneze şi poşeta. De fapt eu am propus să se meargă pînă la percheziţia corporală. Nici prin cap nu i-a trecut să doarmă la soră-sa. De ce să se încarce în mod inutil cu o pijama? S-a trădat printr-o greşeală.

Îl iau pe Karlíček de braţ.

— Bine – zic eu – atunci s-o urmărim. Tovarăşii Loubal şi Třepinský se vor ocupa de îndată cu supravegherea doamnei Trojanová. Cineva trebuie să ajungă cît mai iute în faţa casei unde locuieşte sora ei. Folosim şi femei.

Loubal şi Třepinský nu avuseseră pînă acum nimic de făcut, fiindcă urma pe care o căutam se pierduse. Dar lor nu trebuia să li se spună ceva de două ori. Au plecat imediat.

Închid uşa în urma lor. De undeva, de jos, aud glasuri străine. Casa, liniştită după zgomotele dimineţii, începuse din nou să freamăte. Pesemne că doamna Trojanová era prea grăbită şi doctorul Bouček tropăise puternic pe scări.

— Hai să ne uitam niţel pe aici – zic eu.

Îl pun la curent pe Skála şi grupa lui cu adevărata problemă. Karlíček sta cu buzele strînse, ca şi cum s-ar fi hotărît să nu mai scoată un cuvînt. Totuşi, în cele din urmă, face o observaţie.

— Mia aceea de la magazinul de bijuterii a fost plătită de Trojanová – zice el, colţos.

— Se poate – răspund eu, convins. Dar a trecut multă vreme, iar responsabila nici atunci nu şi-a amintit ceva

concludent. Mă duc acolo să-mi cumpăr un port-ţigaret de argint pe care l-am admirat în vitrină, şi vom vedea. Dacă mi se va părea suspectă, în sensul că nu-i chiar atît de zăpăcită cum am avut impresia, am s-o privesc altfel pe „doamna necunoscută” care i-a plătit mia de coroane. De ce, de pildă, n-ar fi băgat ea în buzunar bancnota valabilă şi n-ar fi înlocuit-o singură cu una din seria C-L?

Skála ridică din sprîncene.

— Nu puteaţi să faceţi treaba asta cu port-ţigaretul mai de mult?

— Puteam – recunosc eu – numai că abia acum mi-a venit în minte.

Mă uit iarăşi la Karlíček, dar el tace chitic. Nici măcar nu clipeşte.

Începem să percheziţionăm dormitorul lui Trojan. Are o bibliotecă destul de mare. Cercetăm volum cu volum. Controlăm biroul, toate colţişoarele. Nu găsim nimic suspect. Dar ni se pare că dezordinea de pe birou e oarecum artificială. Nu sînt semne vădite că Trojan ar fi lucrat acolo chiar cu o seară înainte. Aş putea spune că în ultima vreme nu lucrase deloc, cel puţin asta e impresia mea.

Grozav de bine ne-ar pica un *Mersul trenurilor* în care să vedem subliniate cu roşu trenurile care merg în direcţia graniţei de nord-vest. Dar aşa ceva nu există. În coşul de hîrtii, de asemenea nimic. Nici măcar o literă lipită pe fundul lui. Absolut nimic din ceea ce descoperă detectivii celebri în cărţi. Numai un teanc de foi de vărsămînt necompletate în contul lui curent şi înştiinţări regulate privind depozitul de douăzeci şi patru de mii.

În încăperea vecină, tot nimic. Se vedea bine că acolo locuia doamna Trojanová. Josef Trojan nu-şi ţinea acolo decît lenjeria. Fireşte că ne străduim să nu lăsăm dezordine în urma noastră. Treaba asta ne dă de furcă, deoarece doamna Trojanová are o provizie surprinzător de bogată de

lucruri gingaşe care se agaţă de degete şi pe care Karlíček le numeşte cu dispreţ „ambalaj pentru dedesubt”.

Am prefera să găsim aici colierul de chihlimbar. Nu este. În schimb, sînt cîteva perechi de cercei. Din păcate nu seamănă cu aceia pe care i-a adus Karlíček de la magazin.

Daca Josef Trojan vînduse ceasul de aur pe care îl avea de la taică-său, poate că avea şi soţia lui ce vinde. Admirăm o brăţară în forma de şarpe şi cîteva inele destul de preţioase.

A treia încăpere e bucătăria. Colţul cu maşina de gătit e izolat printr-un paravan, aşa încît ceea ce ră mîne poate fi folosit ca sufragerie.

Cercetăm şi dependinţele. Cămara nu e rău aprovizionată. Bidoane cu cafea americană, damigene cu suc de portocale, conserve străine. Dacă compar cîştigurile mici ale lui Trojan, acel „far niente” care se degajă de la masa de scris, ca şi situaţia soţiei lui de femeie fără serviciu, cu standardul foarte ridicat al cămării şi al dulapului cu rufărie, ajung la concluzia că aceşti oameni au cumpărat legal şi ilegal cu bani din seria C-L.

Fără îndoială că asta e logica neclintită a lui Karlíček. Ar trebui mai bine proptită. M-am indispus.

Stau în holul semiîntunecos şi reflectez la plecarea mea de aici lipsită de glorie. Skála şi cei trei oameni ai lui sînt în baie. Se spală pe mîini.

Îmi vine să mă uit deasupra unui dulap din hol pe care îl mai cercetasem o dată. Nu văd nimic. Mă ridic pe vîrfuri să mă conving. Apoi, uitînd de orice demnitate, sar în sus ca să pot vedea mai bine şi strig:

— Daţi-mi un scaun şi lumină!

La strigătul meu, ceilalţi s-au repezit în goană de parcă aş fi strigat din vîrful catargului că văd o balenă.

— Ce-i acolo? întrebă Skála.

Acum nu mai este nimic. Dar a fost ceva. Cu lanterna în mînă mă urc pe scaun şi luminez partea de sus a dulapului. Karlíček a spus odată că praful e duşmanul nostru. O

spusese în apartamentul lui Jaroslav Lenk, dacă vă amintiţi. Acolo era surprinzător de curat. Aici, doamna Trojanová sau femeia ei de serviri nu prea se omorau cu ştersul prafului.

Prin urmare, deasupra dulapului s-a aşternut praful. Dar nu peste tot. În mijloc e un dreptunghi aproximativ curat. Dimensiunile lui sînt cam de optzeci de centimetri pe şaizeci. Dreptunghiul e tocmai lîngă zid. Dulapul este mai lat de şaizeci de centimetri. Fîşia rămasă în faţă e ştearsă perpendicular pe lungimea lui. Se recunosc nişte linii paralele, desenate în praf. De pe acest dulap cineva a tras, nu demult, un obiect dreptunghiular; o lădiţă, o cutie sau un cufăraş. Mai degrabă o valiză, fiindcă văd nişte dîre mai adînci pe margini, lăsate probabil de colţurile îmbrăcate în metal, care, pe alocuri, chiar au zgîriat uşor lemnul moale al dulapului.

În tot apartamentul nu există nici un obiect care să se potrivească pe dreptunghiul de pe dulap. Cobor de pe scaun şi sting lanterna.

— Probabil că cineva a luat un obiect de aici – zic – şi acum ne lasă liniştiţi să căutăm.

Oamenii lui Skála măsoară cu grijă urmele de pe dulap şi, după ce au terminat, dau semnalul de plecare. Cheile lui Trojan pot fi fără teamă predate văduvei sale. Cu asta mă însărcinez eu.

3

Mai întîi verific dacă Loubal şi Třepinský au aranjat totul aşa cum trebuie. Sînt mulţumit de munca lor. Apoi dau o raită pe la secţia de autopsie a institutului medico-legal. Sînt condus chiar la masa de marmură pe care e aşezat răposatul Trojan. Pentru completarea anchetei trebuia să-l văd.

După amiază mă îndrept spre casa unde locuieşte sora doamnei Trojanová. Se numeşte Valoušková. Soţul ei, Valoušek Emil, e funcţionar. Mă pofteşte înăuntru binevoitor.

— Cumnata mea a plecat – îmi spune el cu vădită părere de rău că n-am mai găsit-o.

Între această gospodărie şi cea a lui Josef Trojan este o deosebire ca de la cer la pămînt. La familia Valoušek totul e plăcut. Aici domneşte o atmosferă de familie care trăieşte în armonie. Dacă Emil Valoušek n-ar fi fost consternat de moartea cumnatului său, ar fi arătat ca un om mulţumit. Maria Valoušková e ceva mai în vîrstă decît sora ei. E rotofeie ca o mămică. Sînt sigur că nu se omoară după lenjerie fină şi nu are rezerve de ciorapi ca pînza de păianjen; nici unghiile lăcuite.

Are un băiat de zece ani şi o fetiţă de trei. Ne aflăm în bucătărie, care este totodată şi cameră de locuit. Deci nici un fel de lux. Nu e atîta spaţiu ca la familia Trojan. Mobilierul simplu şi practic.

Băiatul şade la o măsuţă lîngă fereastră şi desenează ceva. Fetiţa abia a învăţat să pronunţe litera r. O prinde pe maică-sa de fustă şi strigă cu nesfîrşită bucurie: „RRRorica! RRRimbaba!” Şi încă ceva asemănător. Folosesc pauzele în care maică-sa o şterge la gura şi întreb:

— Mai vine doamna Trojanová?

— Nu ştim – răspunde Valoušková. Mîngîie fetiţa pe păr, şi pe frunte i se aşterne o umbră de îngrijorare: Şi-a lăsat aici bagajul. Poate se mai întoarce...

Văd bagajul. Este acela în care răscolise Skála. Trojanová nu mai are nimic altceva, prin urmare nici acel obiect care şi-a lăsat urma pe dulap.

— Bănuiam că intenţionează să petreacă la dumneavoastră cîteva zile – zic eu.

— N-a spus nimic despre asta – se miră Maria Valoušková. Dacă ar fi vrut, ne-am fi restrîns noi cumva. Dar cred că s-a dus iarăşi acasă.

— Şi eu cred – întăreşte Emil Valoušek.

„Hrrradcany![6]” rosteşte fetiţa. Arată foarte preocupată, caută în bagajul ei de cuvinte nume răsunătoare, pînă îl găseşte pe cel dorit. Maică-sa o lăsă în aceste chinuri lingvistice, încredinţînd-o frăţiorului mai mare, pentru ca el să-i deseneze „Hrradcany” pe hîrtie.

Emil Valoušek clatină din cap.

— Să nu bănui nimic şi să-ţi vezi deodată bărbatul mort: e un lucru cumplit – vorbeşte el cu gravitate, dar parcă fără participare. Şi, pe deasupra, să mai fii tulburată şi altminteri... iată un lucru care dă de gîndit. Cumnată-mea zicea că-n treaba asta e ceva care dumneavoastră nu vă place. Aici... – şovăie puţin, se răzgîndeşte -...aici era mai liniştită. Eu cred că pentru ea moartea soţului nu-i nici o pierdere, pînă la problema existenţei, bineînţeles. Au trăit împreună ca doi oameni străini. El era bolnav, copii n-aveau... era greu. Eu cred chiar că ea are un amant.

Băiatul lăsă desenul; pe foaia lui mîzgăleşte acum fetiţa, iar el asculta cu încordare ce spune tata. Cu un gest stînjenit, nevastă-sa îi atrage atenţia, iar tata se holbează mustrător la băiat şi se stropşeşte cu glas aspru:

— Marş în odaie!

Ascultător, băiatul se ridică, îşi adună uneltele de desen şi o ia pe fetiţă în încăperea vecină.

Întreb:

— Doctorul Bouček a fost aici cu doamna Trojanová?

— N-a fost nimeni cu ea – răspunde Emil Valoušek – a venit singură.

Deci bunul doctor n-a mai ajuns-o, ori ea a refuzat să fie însoţită.

— Totul e în ordine – zic, ca şi cum ar fi fost chiar aşa. Speram s-o mai prind la dumneavoastră pe doamna Trojanová, ca să-i pot da cheia apartamentului.

---

[6] Palatul prezidenţial din Praga.

— N-a stat mult – îmi mărturiseşte Maria Valoušková. Să tot fi fost două ore! De fapt venise numai să se odihnească. Nici să mănînce n-a vrut, a băut doar o ceaşcă de ceai...

Observ că Emil Valoušek, lipsit de indulgenţă, vrea să facă un gest cu mîna.

— A telefonat şi la pompele funebre – precizează el sec.

— Dumneavoastră aveţi telefon? întreb.

— În cameră – arată el. Dacă doriţi...

— Nu, mulţumesc.

La familia Trojan nu este telefon. Ar fi fost mai bine invers.

Zic:

— Pompele funebre nu pot face nimic fără autorizaţia noastră.

— Păi chiar a discutat mult cu ei – spune Emil Valoušek, clătinînd din cap.

— Cu siguranţă fără succes.

— Da, aşa e, pe urmă ne-a spus şi nouă. Se plîngea că i se fac greutăţi de prisos.

Maria Valoušková încearcă să-şi apere sora:

— Nu ştie unde să se adreseze. N-are actul de deces... oricum, astea sînt griji...

— N-ar trebui să-şi facă din astea griji – zic. Mîine dimineaţă o să primească o înştiinţare pe adresa ei. Dacă se mai întoarce astăzi la dumneavoastră, vă rog frumos să-i spuneţi. Cu care întreprindere de pompe funebre a vorbit?

— Mi se pare cu cea din Holešovice. Noi nu eram aici. Uşa de la cameră era închisă, copiii făceau un zgomot...

Părăsesc familia Emil Valoušek şi trec pe la biroul meu. Acolo mă aştepta o veste despre doamna Trojanová!

Informaţia era de la Loubal. Într-un anume sens, dar, din păcate, nu în sensul bun, e interesantă.

Plecînd de la sora ei, Trojanová s-a plimbat o vreme pe străzile principale. S-a oprit des pe la vitrinele magazinelor de modă. Nimeni n-ar fi spus că e văduvă abia de cîteva ore.

— E o făptură care atrage, chiar mai mult decît în mod obişnuit, atenţia bărbaţilor – spunea Loubal cu sobrietate. Felul cum se găteşte atrage în mod irezistibil privirea asupra ei, deşi ai impresia certă că-n sinea ei femeia nici nu se gîndeşte la aşa ceva.

Loubal reuşea să păstreze atît caracterul oficial al unui raport cît şi o anume plasticitate literară.

Şi a continuat în felul acesta. Anume că doamna Trojanová a trecut pe la grădina restaurantului „Zorile” şi a comandat un ou „à la russe”. A mîncat şi două cornuri. Asta înseamnă foarte puţin, fiindcă de dimineaţă nu mîncase nimic. Apoi a aşteptat pînă ce chelnerul i-a adus o bere mică. Între timp, un client de la masa apropiată şi-a luat paharul de vin roşu şi a trecut la altă masă. Nu ştiu cum a făcut, dar paharul i-a alunecat din mînă şi s-a vărsat în poala doamnei Trojanová.

— Aproape două sute de grame – spune Loubal.

— Destul de mult – zic.

— Cred şi eu. Rochia s-a distrus. Doamna Trojanová părea să sufere şi era într-adevăr emoţionată. Chelnerul a presărat sare peste petele de vin, iar neîndemînaticul domn s-a scuzat foarte zelos şi descumpănit. S-a prezentat sub numele de Sklenář, salariat la Consiliul central al sindicatelor. Cu multă bunăvoinţă s-a oferit să plătească paguba pricinuită. Şi fiindcă doamna Trojanová se plîngea că nu poate să iasă în stradă cu rochia pătată de vin, domnul Sklenář a chemat chelnerul şi i-a spus să aducă un taxi. Chelnerul se pregătea să-l servească, dar a fost oprit de un om de-al nostru care stătea la pîndă şi urmărise cu atenţie întîmplarea.

Legitimaţiile noastre au înfăptuit aproximativ uşor minunea ca taximetrul care a venit să-i ia să fie condus tot de un om de-al nostru. Această maşină l-a luat pe domnul Sklenář şi pe doamna Trojanová şi i-a dus, potrivit dorinţei lor, la Holešovice. Pe drum a ascultat tot ce au vorbit.

Poate că perseverenţa cu care fusese urmărită doamna Trojanová a fost împinsă cam prea departe, dar, fireşte, n-am obiectat nimic.

— Urmărirea n-a adus nimic important – continuă Loubal – ci doar o cunoaştere mai deplină. În taxi, Sklenář a aflat că doamna Trojanová tocmai îşi pierduse soţul şi i-a prezentat condoleanţe. Au vorbit numai despre treburile ei. Sklenář se purta foarte curtenitor. N-a considerat nimerit să-i vorbească despre sine, iar doamna Trojanová nu l-a întrebat nimic. A reuşit să obţină de la ea o întîlnire pe a doua zi. Spunea că are un cunoscut care vinde foarte avantajos rochii moderne, noi. Aş zice că mai degrabă doamna Trojanová nu l-a refuzat. În faţa casei sale au coborît din maşină, Sklenář i-a sărutat mîna şi ea a intrat în casă. Sklenář a plătit şoferului şi acesta a plecat. Se înţelege ca în clipa aceea omul nostru era de pază la colţul străzii. Sosise şi el cu taxiul. Sklenář s-a depărtat pe jos. Intrarea casei lui e păzită. Raportul s-a sfîrşit.

Aşadar, dacă doamna Trojanová avea un amant, cum susţinea Emil Valoušek, deocamdată nu se văzuse cu el.

— Du-te mîine la ea – zic eu. Predă-i cheile apartamentului şi autorizaţia de înmormîntare.

După aceea îi încredinţez lui Loubal fotografia lui Josef Trojan, măritată de trei ori după fotografia de pe buletinul de identitate.

— Trimite fotografia asta Filipinei Hrachová şi Josefei Nebusilová, prin omul nostru care a mai fost la ele. N-ar fi exclus să recunoască în Josef Trojan pe vechiul amator de papagali.

Třepinský primeşte sarcina să cerceteze la care întreprindere de pompe funebre a telefonat doamna Trojanová.

Cînd a doua zi dimineaţa, puţin după ora nouă, ajung la biroul meu, Třepinský îşi terminase treburile şi îmi raportă.

— Nicăieri nu-şi aminteşte nimeni de doamna Trojanová sau de altcineva să fi telefonat în legătură cu

înmormîntarea lui Josef Trojan, deşi ar fi trebuit să aibă loc o convorbire mai lungă.

Am bănuit. Să intri în legătură cu pompele funebre, în împrejurările date, ar fi fost un act necugetat, incompatibil cu caracterul doamnei Trojanová.

Prin urmare, de la sora ei telefonase în altă parte şi n-a vrut să se trădeze. Bănuiesc că amantului ei. Tăinuirea s-ar putea explica poate prin faptul că nu voia să destăinuie în faţa soră-si că are un prieten. Dar pot fi şi alte motive.

Nu se îndoieşte că n-am încetat să ne interesăm de ea. De aceea a preferat să nu telefoneze de la vreun telefon public. Deci nici noi nu trebuie să ştim ceva despre prietenul ei. Sînt curios să ştiu de ce se fereşte. N-a presupus că o să verific asta direct prin Valoušek. Ideea mi-a venit pe neaşteptate, aşa că poate nici nu-i vor spune că am aflat ceva despre acel telefon. Şi dacă îi vor spune, probabil că nu-şi va închipui că mă voi interesa şi la pompele funebre.

Îmi amintesc cu emoţie de Karlíček. Zănaticul ăsta, cu logica lui neînduplecată privitor la pijama, probabil că iar a fost aproape de adevăr.

Cred că înainte de amiază am să trec pe la magazinul de bijuterii. Mai e vreme.

Mi se anunţă o vizită: Karlíček.

— Am adus copiile amprentelor de pe seringă, tovarăşe căpitan! începe el. Vorbeşte pe un ton oarecum supus, de subaltern, dar mă prefac că nu observ. Ziceaţi aseară, tovarăşe căpitan – continuă el, la fel de rezervat – că o să treceţi pe la magazinul de bijuterii. Îmi permit să vă atrag atenţia că s-a mutat. Nu mai este la adresa înregistrată.

Iată încă un lucru pentru care trebuie să-i fiu recunoscător lui Karlíček.

— Cunoşti noua adresă? întreb eu.

— Da – răspunde el, clipind.

Liniştit, mă lasă să-mi însemn adresa, apoi îmi spune că magazinul nu mai e nici acolo, că s-a mutat din nou.

— Şi de ce nu mi-ai spus de la început? întreb eu, încruntat.

— Ca să fie raportul complet, domnule căpitan. Nu e vina mea. Nici eu nu sînt în stare să pricep de ce s-a întîmplat aşa. Deocamdată, la ora asta, această a treia adresă e definitivă, dar nu poate garanta nimeni...

Şterg a doua adresă şi o scriu pe a treia.

— Asta-i tot – zice Karlíček.

— Ba nu! zic eu. Ia loc şi spune-mi ce te-a apucat cu cerceii ăia?

Întrebarea mea la luat prin surprindere, dar, în afară de cîteva clipiri din pleoape, rămîne calm. Încearcă să-şi menţină atitudinea de „subordonat”. La îndemnul meu repetat se aşază.

— Potrivit ordinului am înapoiat cerceii, tovarăşe căpitan! zice cu un ton oficial.

— Bine, dar nu i-ai trimis domnişoarei Dvorská?

— Asta a fost foarte simplu, fiindcă imediat după aceea i-am cumpărat. Sper că nu aveţi vreo obiecţie împotriva acestui fapt.

Într-un răstimp foarte scurt îşi bătea joc de mine cu îndărătnicie pentru a doua oară. Dar mă port ca şi cum n-aş fi observat, nu primesc provocarea şi lucrul acesta îl dezarmează.

— Şi de ce i-ai cumpărat? Intenţionai încă de atunci să-i dăruieşti domnişoarei Dvorská?

Karlíček tace o clipă, apoi redevine el, cel dintotdeauna. Pare însă un pic mai îngîndurat.

— Atunci încă nu – zice el, vorbind parcă în silă. Nu v-aş spune, dar lucrurile au fost mai complicate decît vi s-a părut dumneavoastră. Îmi venea să rîd amar cînd mi-am dat seama că vreţi să mă vindecaţi trimiţîndu-mă la şcoală, la internat. La început m-a surprins faptul că nu-mi pot aminti pentru nimic în lume chipul Helenei, că nu mi-o pot reprezenta absolut deloc. De aceea mă impresiona ori de cîte ori mă uitam ţintă la ea. Şi cerceii aceia... Karlíček duce

mîinile în faţă, ca şi cum între arătător şi degetul cel mare ar ţine, în fiecare mîna, cîte un cercel, la o depărtare mai mică de douăzeci şi cinci de centimetri. Uitaţi-vă puţin aici – spune el. Chipul ei îmi apărea în mărime naturală, ca pe cea mai frumoasă fotografie, cînd depărtam cerceii – adaugă el, depărtînd mîinile – atunci imaginea se mărea, iar cînd îi apropiam, imaginea se micşora. Aşa, devenea ca o miniatură de ceas – mai zice, apropiind mîinile la o distanţă de două degete de trup. Apoi le lasă să cadă: Spre mirarea mea, totul pare foarte raţional. Acasă i-am atîrnat în perete – explică el mai departe. I-am atîrnat şi deasupra patului, la internat. Imaginea Helenei se ivea între ei din ce în ce mai precis. Cînd îi atingeam şi se clătinau, Helena zîmbea, se strîmba, pe scurt, acea tot ceea ce îi ceream: de pildă, scotea şi limba. În felul ăsta mi-am dat seama că pot înnebuni de-a binelea. Am aruncat cerceii la coş. Helena era în coş. I-am aruncat într-un iaz. Helena se îneca. Un coleg mi i-a pescuit. În cele din urmă mi-a venit ideea cea bună: i-am trimis Helenei şi m-am liniştit.

Karlíček se ridică să plece. Mă şi săturasem de sporovăială lui.

Dar noua adresă a magazinului de bijuterii mi-a prins bine. Acum, numai de ar mai fi acolo responsabila cu pricina. La urma urmei, şi ea putea fi înlocuită, iar eu am uitat să-l întreb de lucrul ăsta pe Karlíček atotştiutorul.

Puţin înainte de amiază intru într-o prăvălioară. În clipa aceea nu se afla nici un client. În vitrină se găseau port-ţigarete ornamentate. Spun ca aş dori să-mi aleg unul.

Sînt numai două vînzătoare. Una mai în vîrstă şi alta tînără, zîmbitoare. Cea vîrstnică zice:

— Vă rog, vă rog, sîntem bine aprovizionaţi – şi o clipă parcă nici n-ar fi ştiut cu ce erau bine aprovizionate.

Tînăra e cam distrată. Îmi arată un sertar plin cu cele mai diferite port-ţigarete.

Aleg cu grijă, în timp ce responsabila, în spatele tejghelei, îşi trece greutatea trupului de pe un picior pe altul, cu nerăbdare.

— Vreţi să-l faceţi cadou?

— Da, unei doamne cu gusturi alese – zic eu.

Ea se poartă ca şi cum n-ar fi în stare să-mi dea un sfat.

Karlíček susţinea că e zăpăcită. Poate că aprecierea e puţin cam tare dar acum n-o mai suspectez că a strecurat ea însăşi bancnota printre banii încasaţi.

— Anul trecut aveaţi magazinul în altă parte, nu? întreb eu cu amabilitate.

— Da – răspunde ea, la fel de distrată. Alenka! strigă pe deasupra capului meu. Închide uşa, e douăsprezece, închidem.

Mă fac că n-am auzit. Tocmai asta vreau şi eu, să fim singuri. În loc să-mi recomande cu simţ comercial vreun port-ţigaret care nu se vinde, Alenka încuie uşa.

— Dincolo aveaţi două vînzătoare, nu? continui să întreb nevinovat.

— Da.

Împing la o parte cutia cu port-ţigarete, scot din buzunar legitimaţia şi spun:

— Îmi amintesc fiindcă atunci aţi avut o încurcătură cu o bancnotă de o mie, furată.

Responsabila se sperie, dar numai din pricină că aşa, pe negîndite, are de a face cu organele Securităţii.

— Nu mai ştiu... – zice, făcînd feţe-feţe.

Cea tînără pare mai degrabă curioasă.

— Ba da, doamnă... – îşi aminteşte ea. Numai că, pînă la urmă, au spus că a fost o greşeală.

— Şi acum nu mai e? îi scapă femeii vorbele din gîtlej.

— Nu, nimic – zic eu, scuturînd din cap. Liniştiţi-vă, tot afacerea aceea. N-a fost nici o greşeală. Păcat că nu v-aţi putut aminti cine v-a adus bancnota.

— Clienţii nu-şi dau numele – se însufleţeşte responsabila. De ce n-aţi adus aici pe nimeni? V-aş fi spus dacă a cumpărat sau nu ceva de la noi.

— Astăzi v-aş putea arăta o anumită persoană – zic eu.

— Şi eu să-mi aduc aminte după atîta vreme? Nu sînt în stare, domnule!

Alenka rîde într-una.

— Eu şi Jitka ne uitam cu mare atenţie la clienţi pe vremea aceea – ciripeşte ea drăgălaş. Ne interesa. Voiam să descoperim ceva. Treceam în revistă toate figurile clienţilor care cumpăraseră ceva de la noi în ziua aceea fatală, firește, atît cît ne mai puteam aminti... Dar nici unul n-a mai apărut. Cred că şi acum îmi mai umblă prin cap albumul acela...

— Deci aţi putea recunoaşte persoana pe care v-aş arăta-o?

— Aş încerca. E arestată?

— Nu, dar ar fi un lucru oarecum senzaţional. Aţi vorbit de Jitka. Poate că ea ne-ar ajuta.

— Cine ştie pe unde-i Jitka! intervine responsabila. A plecat. Poamă bună! A agăţat un om, fără îndoială unul care se ocupă cu comerţul la negru, venea şi aici, la magazin, după ea, chefuiau toată noaptea, şi pe urmă îmi dormea la prăvălie sau nu venea deloc... Altă vînzătoare în loc nu mi-au mai dat.

— Asta aşa e – confirmă Alenka parcă în silă, şi zîmbetul naiv de pe faţă se şterge pentru o clipă. Jitka s-a lansat. Deocamdată nu-i pasă. Am văzut-o nu demult cu el, într-o maşină, era îmbrăcată grozav. El e un înfumurat nesuferit. Mie nu mi-ar trebui.

— Deocamdată s-o lăsăm în pace – zic.

— Păi, oricum, ea tot ar strîmba din nas dacă aţi întreba-o ceva – adaugă responsabila.

Le răpisem o parte din odihna de la amiază, dar, în sfîrşit, le salut. Alenka îmi deschide şi ies în stradă.

Deoarece pe doamna Trojanová o ţinem sub permanentă observaţie, n-ar fi greu pentru Alenka să se ducă însoţită de un cavaler de-al nostru acolo unde neîndemînaticul secretar Sklenář şi-a dat întîlnire cu văduva.

Sklenář trece într-adevăr pe acolo. De data asta are în mînă ceva mult mai primejdios: un trandafir. E o după amiază limpede şi pare absolut imposibil ca Alenka să nu găsească un prilej să se uite la doamna Trojanová de aproape, atît afară, pe trotuar, cît şi în magazinul cu articole pentru femei.

Din păcate, doamna Trojanová nu se vede. Nu vine. După răspunsurile primite la şirul nostru de întrebări, a ieşit de acasă, dar pesemne că n-o interesează relaţiile mai strînse cu domnul Sklenář. Sau poate nu consideră potrivit să se întîlnească înainte de înmormîntarea soţului ei, chiar dacă n-ar fi vorba, sau n-ar trebui să fie, de nimic altceva decît de o simplă despăgubire. Se pare însă că doamna Trojanová l-a iertat pe domnul Sklenář. De altfel, trandafirul lui roşu e de prost gust.

Doamna Trojanová, care în momentul acesta nu întreprinde nimic suspect, se află în celălalt capăt al Pragăi, în grădina unei cafenele, bea cafea neagră şi nu se uită la nimeni.

Alenka şi însoţitorul ei se urcă într-un taxi şi pleacă într-acolo. La magazinul de bijuterii responsabila distrată trebuie să se descurce singură. Alenka e cum nu se poate mai agitată din pricina misiunii ei de detectiv. Debutează bine. Ştie că totul e pe socoteala noastră, de aceea în grădiniţa cafenelei îşi comandă o îngheţată mare, un cocteil, o cafea neagră, cîteva prăjituri. Nu atrage deloc atenţia, dar pe doamna Trojanová o vede bine. La rîndul său, însoţitorul ei e preocupat să nu atragă nici el atenţia. În sfîrşit, plăcuta aventură a Alenkăi se sfîrşeşte.

— Doamna asta n-a fost niciodată la noi! declară ea cu fermitate. N-o mai căutaţi pe Jitka. Şi ea v-ar spune acelaşi lucru.

I-am mulţumit frumos pentru osteneală.

Clarvăzător nu sînt. La data aceea nu puteam să coordonez şirul întîmplărilor care, de fapt, erau destule. Începusem mai degrabă să mă tem că mă aflu din nou într-un punct mort.

A doua zi primesc raportul asupra „expediţiei” la Filipina Hrachová şi Josefa Nebušilová. Raportul spunea că bătrînele au privit îndelung fotografia lui Josef Trojan cu ochelarii pe care şi-i împrumutau pe rînd. Apoi au căzut de acord că s-ar putea să fie el, dar s-ar putea şi să nu fie.

— Mărturia lor n-are nici un preţ – spune colaboratorul meu.

N-ar avea o valoare concludentă nici dacă ar fi pozitivă sută la sută, fiindcă e vorba de o mărturie privitor la un mort. De altfel, martorele au fost interogate numai pentru a stabili ordinea lucrurilor. Mai rău îmi pare de răspunsul negativ al fetei de la magazinul de bijuterii. Fără îndoială că nici de ea nu putem fi absolut siguri.

Cine a luat geamantanul sau acel obiect de pe dulapul din apartamentul Trojanovei, şi unde l-a dus? Ce pot să fac cu amprentele de pe seringă? Secţia de criminalistică spune că sînt amprentele unor degete de bărbat, şi asta-i tot. După materialul găsit în apartamentul Trojanovei cercetăm relaţiile lui Josef Trojan. În general, relaţii de muncă. Semne şi urme care să indice alt fel de relaţii nu există sau au fost înlăturate. În ultimul an au slăbit şi aceste relaţii de lucru ale lui Josef Trojan. Redacţia unei edituri spune:

— Înainte era vădit preocupat să capete ceva de lucru, în ultima vreme aproape nu-l mai interesa.

Pot eu oare să cred că el se străduia să valorifice seria C-L? Dar douăzeci şi patru de mii e numai o mică parte. Ce se întîmplase cu restul?

Ceva arsese, probabil însă că nu tot. Nu-i de crezut că făptaşii n-au salvat decît douăzeci şi patru de mii.

Doamna Trojanová se poartă cuviincios. A cerut notarului să-i elibereze din contul curent al soţului o sumă pentru

cheltuielile de înmormîntare şi pentru necesităţi personale. Am ordonat să fie satisfăcută.

Josef Trojan va fi incinerat. Doamna Trojanová n-a făcut anunţuri speciale, a publicat doar o scurtă informaţie în ziare. Aşa că la ceremonia funebră nu sînt mulţi invitaţi. Josef Trojan are cîteva rude în străinătate. Acestea nici n-au aflat de moartea lui.

La crematoriu vin deci Emil Valoušek cu soţia, cîteva femei curioase din blocul de la Holešovice, cîţiva oameni care l-au cunoscut pe Josef Trojan şi care socoteau că se cuvine să-i aducă un ultim omagiu, trei bărbaţi şi o femeie de la noi. La cererea mea, secţia de criminalistică l-a trimis pe Karlíček. Pentru doamna Trojanová, Karlíček e o apariţie ciudată şi poate să-i sustragă atenţia de la ceilalţi oameni ai noştri.

La crematoriu e forfotă. Invitaţii care nu au legătură directă cu ceremonia în curs de pregătire păstrează o înfăţişare obişnuită.

De altfel, doamna Trojanová, îmbrăcată într-o rochie de doliu care o prinde bine şi cu faţa ascunsă sub un voal negru, nu se uită la nimeni.

Dar mai este un invitat: secretarul Sklenář.

Stă modest la o parte, cu pălăria în mînă şi avînd o înfăţişare evlavioasă. Doamna Trojanová l-a tras pe sfoară cu întîlnirea, aşa că omul şi-a închipuit că aici o va întîlni sigur. Deocamdată nu s-a apropiat de ea, iar doamna Trojanová probabil ca nici nu l-a zărit.

Ceremonia nu ţine mult. Doamna Trojanová iese din sală, însoţită de sora şi de cumnatul ei. Abia acum se apropie domnul Sklenař.

Cu o gravitate de circumstanţă prezintă condoleanţe. Soţii Valoušek pesemne că mai auziseră de el. Doamna Trojanová îşi luase bagajul de la ei cu două zile în urmă şi pesemne că le povestise întîmplarea cu vinul.

Convorbirea din curte a fost ascultată.

Sklenář îşi exprimă părerea de rău că doamna Trojanová nu i-a oferit încă prilejul să o despăgubească. Îndrăzneşte s-o roage să-i accepte o reparaţie, altfel n-ar avea linişte. Sub văl nu se vede cum reacţionează doamna Trojanová. Clatină doar din cap: această intervenţie se face într-un loc unde nu se cuvine. În cele din urmă îi răspunde celui care aşteaptă în faţa ei respectuos şi rugător:

— Acum nu putem discuta despre asemenea lucruri. Mîine după-amiază în jurul orei patru voi fi la cafenea.

Apoi se depărtează. Plecăciunea lui Sklenář ca şi mulţumirile exprimate rămîn în urma ei. La oarecare distanţă vorbesc două femei mai vîrstnice din blocul de la Holešovice. Ori avem noroc, ori pur şi simplu ne facem bine meseria. Nu-i rău să asculţi ce spun nişte femei care lasă impresia că sporovăiesc. Şi acestea două, judecînd după privirile pe care le aruncă, vorbesc despre doamna Trojanová. O afirmaţie autentică şi foarte importantă a uneia dintre ele sună aşa:

— Femeia asta nu se astîmpără nici la înmormîntare. Cu omul ăsta am mai văzut-o şi anul trecut. Se face oare să vină un amant la incinerarea bărbatului?

După o oră femeia se afla la mine în birou.

4

O cheamă Anežka Spořilová.

— Dacă se interesează autorităţile de treaba asta – începe ea, prudentă – eu garantez de ceea ce spun. Am văzut-o cu spilcuitul ăla chiar de două ori. Astă toamnă s-au urcat în tramvai împreună la staţia Casa copilului, apoi i-am mai întîlnit înainte de Crăciun, cînd veneam de la lucru şi traversam parcul. Erau lîngă fîntîna arteziană şi el îi şoptea ceva la ureche. Nici n-au observat că trec pe lîngă ei. Mi-aduc aminte precis ce zi era.

— Asta n-are nici o importanţă, doamnă Spořilová – zic. Sînteţi sigură că l-aţi recunoscut pe acest domn?

— Nu încape nici o îndoială. El este, cu siguranţă.

— Bine! Să nu spuneţi nimănui că aţi făcut această mărturisire. Vă sîntem recunoscători, însă, dacă veţi povesti cuiva, veţi strica o serie de treburi; noi ne-am da seama de acest lucru şi am fi nevoiţi să vă închidem.

Acesta din urmă a fost argumentul cel mai convingător.

Acum lucrurile sînt limpezi. Trojanová i-a telefonat lui Sklenář de la Valoušek şi s-au înţeles să joace farsa cu vinul, ca să pară că această cunoştinţă a lor e foarte recentă. Pentru noi, secretarul Sklenář urma să fie un personaj episodic, de care nu trebuia să ne interesăm cu deosebire. Acum însă el devine cu atît mai interesant, cu cît doamna Trojanová îl contestă. Urmează să fie pus sub observaţie. Nici prin cap n-are să-i treacă, deoarece e convins că ne-a dus de nas.

A doua zi după incinerare, la ora patru după-amiaza, cei doi se întîlnesc la cafenea şi continuă să joace teatru.

Trojanová nu poartă doliu. Dimpotrivă, vremea văratică i-a dat prilejul să îmbrace o rochie diafană. Secretarul Sklenář, om de vreo patruzeci şi cinci de ani, fără doar şi poate, începe să facă pe îndrăgostitul. Trojanová zîmbeşte cu măsură.

La ora cinci, Sklenář plăteşte consumaţia în chip de cavaler, dar nu cu o bancnotă de o mie. Apoi se duc pe jos spre magazinul în faţa căruia Sklenář aşteptase nu demult cu trandafirul în mînă. Ştiam cu precizie totul. Trojanová îşi alege o rochie, îi vine bine, iar Sklenář, entuziasmat, îi propune să rămînă îmbrăcată cu ea. Ea cedează cu indulgenţă.

Pornesc iarăşi pe jos şi, în cele din urmă intră într-un restaurant de clasa întîi să ia masa de seară. Acolo cîntă discret o orchestră. Sklenář şi Trojanová stau într-un separeu şi discută încet. Nu se poate auzi bine ce vorbesc. Dar se pare că numai despre dragoste. Nu e prea tîrziu cînd

părăsesc restaurantul. Secretarul Sklenář îşi înfundase adînc mîna în buzunar în ziua aceea. La restaurant a rămas după ei o sticlă goală de şampanie şi o notă cu multe sute de coroane. În faţa restaurantului staţionează „din întîmplare” o maşină. Fără îndoială că Sklenář, cavaler cum e, cade în cursă. O însoţeşte acasă, cu maşina, pe Trojanová. Apoi urmărirea se ramifică în mod organizat.

Rezultatele le voi cunoaşte, fireşte, abia mîine dimineaţă. Despărţindu-se de doamna Trojanová cu o prelungită sărutare a mîinii, Sklenář s-a urcat din nou într-un taxi care l-a condus acasă. Acolo a coborît, a plătit, a deschis uşa blocului cu cheia lui proprie şi a dispărut în spatele ei.

Puţin înainte de ora şapte dimineaţa a fost zărit ieşind din casă, îmi spune informatorul meu.

— Era îmbrăcat mai modest decît în ajun, la întîlnirea cu doamna Trojanová. Părea că se grăbeşte undeva la vreun serviciu. Nu se cunoaşte încă scopul acestui drum al lui. Între timp însă am aflat că în casa unde a intrat ca în locuinţa lui şi unde şi-a petrecut noaptea nu locuieşte nici o persoană cu numele Sklenář.

Prin urmare, are alt nume. Nici nu mă mir.

Taina doamnei Trojanová începe să iasă la lumină. Trebuie să existe o pricină anume pentru care nu vrea să fie cunoscute relaţiile ei mai vechi cu Sklenář. Ea ştie, sau cel puţin bănuieşte că e urmărită neîncetat, de aceea grija ei plină de teamă e ca noi să considerăm cunoştinţa cu „domnul Sklenář” de dată recentă. Totodată însă, dintr-un motiv oarecare, trebuie să-l vadă în loc să-i telefoneze cam aşa:

— Iubitule, şterge-o pentru vreo trei săptămîni, pînă cînd sateliţii mei se vor plictisi.

Las' că le învăţăm noi să telefonezi la pompe funebre, drăgălaşă doamnă Trojanová!

La ora zece ştiu că Sklenář pornise dis-de-dimineaţă spre marginea sudică a oraşului, la un laborator unde se fac experienţe pe animale mici. Şi-a înfipt cartonaşul în

ceasornicul de pontaj, l-a pus din nou în panou şi, grăbit, şi-a continuat drumul. Pe cartonaşul lui e scris numele Roman Halík. Corespunde. În casa unde locuieşte domnul Sklenář locuieşte domnul Roman Halík.

Îl chem la mine pe Ptáček, care, nu numai că ştie să întrebe, dar şi pricepe imediat ce vrei de la el. Îi spun:

— Dacă se poate procura de undeva tetanos şi alte asemenea lucruri drăgălaşe, atunci e numai de la instituţia unde lucrează domnul Halík, alias Sklenář. Aş vrea să se cerceteze însă în aşa fel, încît domnul Halík să nu se alarmeze.

— Asta-i un fleac! răspunde scuturînd din cap admirabilul nostru Ptáček. Execut.

Cere o întrevedere cu directorul institutului, un profesor respectabil, un adevărat om de ştiinţă care nu are curiozităţi de prisos. Dacă făgăduieşte să tacă, poţi să te bizui pe el.

— Halík? îi răspunde el lui Ptáček. E un salariat cu posibilităţi ştiinţifice mediocre, însă iscusit şi încercat. Halík a studiat ştiinţele naturii. Iscusinţa lui constă în faptul că ştie, de pildă, să înşface un şobolan de coadă într-un fel admirabil şi să-l supună experienţei necesare. Lucrează în grupa doctoriţei Máckova. Se simte ca acasă printre cobai. Pot să vă dau amănunte asupra planului lui de lucru.

Caută el însuşi însemnările respective.

Roman Halík are în grija sa mai ales alimentarea experimentală a animalelor, cu hrană care conţine sau nu conţine vitamine şi alte elemente. Dar îi mai sînt încredinţate şi alte lucruri. Infectarea, vaccinarea şi alte operaţii de genul ăsta. Ptáček se uită în însemnări cu mult interes, ca şi cum ar înţelege ceva. Apoi întreabă direct:

— Are acces la culturile de tetanos?

— Ocazional, da. E însemnat aici. Nu demult a experimentat eficienţa antitoxinelor tetanice. În dulapul, de conţinutul căruia răspunde personal, are o serie întreagă de

substanţe periculoase, dar doctoriţa Máckova îi laudă conştiinciozitatea.

Ptáček se întoarce, ferm convins că Halík nu-i nici un fel de geniu. Limitele talentului lui nu-s prea vaste. Niciodată n-o să iasă din el un academician.

Îl chem la o consfătuire pe locotenentul Skála.

— Hm! zice Skála, căzînd pe gînduri. Asta întăreşte bănuiala de crimă în colaborare cu doamna Trojanová! Ne putem procura noi amprentele lui Halík. Dacă vor corespunde cu dactilograma de pe seringă, trebuie să-l arestăm.

Zic:

— În cazul ăsta ar putea susţine amîndoi că unicul motiv a fost înlăturarea soţului incomod. Aş prefera să aştept pînă apar şi indiciile altei crime. Trojanová bănuieşte că e urmărită, dar Roman Halík crede că are mînă liberă.

Skála e de părere că Halík şi Trojanová au pus la cale o „nouă" cunoştinţă numai fiindcă trebuiau să cadă de acord în mod rapid asupra unui anumit lucru. Şi asta s-a întîmplat sigur. N-am putut merge cu supravegherea atît de departe.

— De aceea s-ar putea găsi în apartamentul ei ceva compromiţător – adaugă el. De pildă, obiectul care a dispărut de pe dulapul lui Trojan.

S-ar putea găsi ceva, după cum s-ar putea să nu se găsească.

— Probabil că Josef Trojan a fost unul dintre turiştii de la kilometrul 286 – zic eu. Avem aici un indiciu important, şi anume epuizarea lui pricinuită de lipsa provizorie a insulinei. Halík nu aminteşte, nici ca înfăţişare, nici prin purtările lui, de celălalt, despre care se poate crede că n-a ezitat să tragă de aproape într-o fată de şaisprezece ani. Lui Halík îi putem pune în seamă numai o crimă ca asta, indirectă, cu tetanos. Skála clătină din cap:

— Probabil vreţi să spuneţi că Halík e şi acum în relaţii cu bruta aceea cu păr negru, dacă are ceva comun cu cazul C-L.

— Întocmai. Se poartă foarte degajat, deoarece consideră că nu ne priveşte viaţa lui particulară. Dar să nu tragem concluzii înainte de a cerceta ce face cînd nu e cu doamna Trojanová şi ce fel de cunoştinţe mai are.

Deocamdată, bineînţeles, urmărirea lui Roman Halík e la început şi nu aduce nimic nou.

În schimb, mă surprinde vizita personală a directorului Budinský de la Banca Naţională.

— Sînt însărcinat să vă atrag atenţia asupra unui fapt grav – spune el cu un ton amical, dar plin de îngrijorare. Excedentul banilor aflaţi în circulaţie creşte neîntrerupt de la o anumită vreme. Săptămîna trecută a atins cifra de patru milioane.

— Din seria C-L? mă încrunt eu.

— Da' de unde! Bani buni. C-L nu apare, pretutindeni se dă o mare atenţie seriei.

— Şi cum vă explicaţi asta?

Budinský se lansează într-o explicaţie amplă. Salariile şi cheltuielile oamenilor muncii, calcularea depunerilor, starea aproximativă a tezaurizării şi alţi factori. E un fel de curgere a aceloraşi bani, din toate părţile. Intensitatea acestui curent poate să slăbească, nu să crească, dacă statul nu scoate periodic o cantitate de bancnote în plus.

— Se înţelege că nu se revarsă peste maluri – spune Budinský, dar creşte într-un fel care, dacă ignorăm seria C-L, seamănă cu efectul unei forţe misterioase, ceva în genul lui „perpetuum mobile”. Seria C-L joacă un rol ascuns.

Să reflectăm asupra faptului.

— Falsuri s-au găsit? întreb eu.

— Nici unul.

— Mă gîndesc la falsuri operate la literele seriei. *C* s-ar putea transforma în *O*, iar *L* s-ar putea desena ca un *E*.

Budinský zîmbeşte neîncrezător:

— Asta s-ar cunoaşte cu o lupă obişnuită, dacă nu chiar la prima vedere.

— Există seria O-E, O-L şi C-E?

— Cred că da. Ar trebui să mă conving.

Ridic din umeri:

— Procedaţi prin sondaj.

Budinský scoate din portmoneu o hîrtie trandafirie de cinci sute.

— Uitaţi-vă la asta – mă îmbie el. E seria A-P, dar cineva a desenat cu destulă dibăcie o mică buclă la litera P şi a obţinut seria A-B. Falsul a fost descoperit atunci cînd casierul, numărînd, şi-a umezit degetele, şi bucla s-a mînjit uşor. La o cercetare mai atentă, bucla adăugată a fost lesne recunoscută.

— Bine – zic eu – dar asta nu e o bancnotă de o mie şi nici din seria C-L. Păstraţi-o. O să revin la ea. Deocamdată sînt pe alte urme. Trag nădejde.

Nu-i dau lui Budinský nici un fel de amănunt. El nu ştie decît că punctul meu de plecare este contul curent al lui Josef Trojan.

Halík, alias Sklenář, continuă „să-i facă curte” doamnei Trojanová. Din nou cinează la un restaurant, de data asta la unul ceva mai modest, în schimb, după aceea se duc într-un bar cu atracţii pentru străini, însă înţesat cu localnici.

Prilejul e grozav. Halík ronţăie o *topinkă* şi îşi şterge degetele cu şerveţelul de pe masă. Chiar dacă face această operaţie cît mai delicat cu putinţă şi chiar dacă *topinka* nu e prea grasă, degetele lui lasă pe pahar, după ce-a băut din vinul admirabil, nişte amprente minunate, cu atît mai vizibile, cu cît sticla paharului fusese lustruită cu o pastă specială. În laboratorul barului, doi dintre membrii echipei volante a lui Skála îi cam încurcă pe ceilalţi.

Doamna Trojanová se lasă invitată nu numai la *topinka* şi vin, clar şi la dans, cu tot doliul ei. Şi binevoitorul ospătar le schimbă cu sîrg paharele de pe masă. De îndată ce Halík goleşte unul, ospătarul îi aduce altul, luîndu-l pe cel folosit cu un şerveţel curat. Pentru astfel de treburi sînt angajaţi ospătari de clasă înaltă care ştiu mai bine decît domnul Halík cum se serveşte.

Aşa se face că oamenii lui Skála obţin un mare număr de amprente foarte distincte. Obosit, declar că sînt destule.

În laborator, amprentele se prelucrează rapid. Către miezul nopţii e lucru dovedit că amprentele de pe seringa infectată sînt ale lui Roman Halík.

În vremea asta, la bar, doamna Trojanová începe să rîdă oarecum dezmăţat. Cînd Halík o invită la dans, nu mai are pasul sigur. La ora două din noapte e „făcută" bine. Roman Halík plăteşte consumaţia. Bancnota de cinci mii pe care o scoate din portmoneu are seria A-K. Binevoitorul chelner primeşte un bacşiş gras.

Halík o conduce pe Trojanová. Ieşind în aerul proaspăt, amîndoi se clatină uşor. Parcă dinadins, în faţa barului stau două taxiuri ai căror şoferi pînă atunci răspunseseră fals, şi totuşi adevărat, tuturor celor care îi întrebaseră, că sînt angajaţi. Cu oarecare dificultate Halík o urcă în prima maşină pe uşuratica doamnă Trojanová. De îndată ce pornesc, se urneşte în urma lor şi a doua maşină.

De dau asta Halík o duce pe Trojanová acasă la el, nu la ea. Trojanová coboară şi taxiul pleacă. Ea observă, şi încă cu glas tare, că din greşeală au ajuns în altă parte.

Vocea ei se aude bine pînă dincolo de colţ. În tăcerea nopţii poţi prinde şi cîteva din cuvintele liniştitoare ale lui Halík. Îi pomeneşte de o cafeluţă. Doamna Trojanová chicoteşte în aşa fel la aceste vorbe, încît se clatină de a-ndăratelea spre zid. Roman Halík deschide uşa cu o cheie. Apoi, cu gingăşie, o ia de cot pe doamna Trojanová şi o ajută să intre.

De după colţ apare omul nostru care va păzi casa. Acesta ştie că fereastra apartamentului lui Halík, alcătuit dintr-un hol şi o singură încăpere, nu dă înspre stradă, ci spre curtea împrejmuită cu un zid înalt.

Roman Halík e un domn divorţat. Cu siguranţă că vesela doamnă Trojanová nu e pentru prima oară la el.

Eu, bineînţeles, nu m-am culcat încă. Stau în biroul meu în tovărăşia locotenentului Skála.

Budinský m-a neliniştit cu povestea lui despre cele patru milioane. Sau, mai bine zis, m-a pus pe jeratic. Zic:

— Dacă şi asta face parte din farsa pe care mi-o joacă Trojanová, se va lămuri îndată ce va trece pragul apartamentului. Are să fie vorba şi despre altceva decît despre „amor”. Dacă nu, ne agităm zadarnic.

— Deci ar fi mai bine să intervenim energic – e de părere Skála.

— Da – hotărăsc eu după o scurtă ezitare. Dacă dăm buzna peste ei, s-ar putea să mai aibă timp să distrugă vreun document. Să-i lăsăm să plece liniştiţi din casă. Îi oprim pe stradă şi îi aducem imediat la interogatoriu.

Daca unul dintre ei părăseşte locuinţa înainte, celalalt nu trebuie să afle prea devreme că i-am înhăţat partenerul. Poate că în apartament nu găsim nimic. Putem însă conta pe faptul că prin demascarea bruscă a crimei îl descumpănim pe Halík, şi printr-un interogatoriu alternativ obţinem şi recunoaşterea celeilalte.

Am trecut la organizarea acţiunii. Către ora trei dinspre ziuă totul era pregătit cum nu se poate mai bine.

Am rămas cu Skála în birou, deşi nu era de aşteptat ca Halík şi Trojanová să părăsească prea curînd apartamentul. Am băut cîte o cafea fierbinte, apoi ne-am instalat comod în fotolii lîngă masa de conferinţe. Ţigările ne ajutau să ne omorîm plictiseala. La somn, în nici un caz nu ne gîndeam. Se apropia clipa pe care o puteam considera hotărîtoare. Skála rămînea colaboratorul meu apropiat, deşi el, de fapt, era gata cu treburile lui: îl avea în mînă pe asasinul lui Josef Troian.

În felul acesta s-a scurs o oră care mi s-a părut nemaipomenit de lungă. Pe la ora patru telefonul a sunat strident vreo două minute. Era linia directă secretă.

— Se întîmplă ceva – zic eu.

Mă gîndesc cu naivitate la acţiunea noastră, dar este altceva. Cu cîteva minute înainte, în apartamentul lui Roman Halík a avut loc o explozie, din care cauză se

dărîmaseră şi zidurile celor două apartamente vecine. A izbucnit şi un incendiu.

— Halík şi Trojanová sînt morţi! aud la telefon. Trupurile sînt mutilate şi ard. Nu putem s-ajungem la ele. Aşteptăm pompierii.

Omul de la capătul firului întrerupe convorbirea fără să mai adauge ceva.

Mai aud doar sunetul produs de agăţarea receptorului în furcă.

5

În stradă e zăpăceală şi panică. Organele noastre, deşi se aflau în apropiere şi au putut lua unele măsuri din prima clipă, n-au reuşit să stăpînească haosul şi panica.

Se făcuse ziuă. Strada îngustă, cu case înalte pe ambele părţi, mai este cufundată în semiobscuritate, dar pe alocuri maşina noastră întîlnise raze piezişe de soare. Spun şoferului să oprească în faţa cordonului de miliţieni. Coborîm şi ne facem loc mai departe pe jos.

Locuitorii casei avariate şi vecinii ieşiseră afară pe jumătate îmbrăcaţi. Sînt mulţi, şi încă nu pricep ce se întîmplă. Se aud zgomote şi strigăte. Oamenii salvează copiii care plîng, unii chiar şi lucruri. Nici nu aud ordinele şi instrucţiunile miliţienilor. Cu toate că e o oră matinală, la ambele capete ale unei zone rapid închise s-au adunat pietoni, dintre care unii au şi rupt cordoanele.

Casa cu cinci etaje fumegă. Un fum cenuşiu se strecoară prin toate deschizăturile, ca şi cum s-ar fi făcut foc în nişte sobe ce trag prost. Uşa de la intrare e dată de perete. Prin ea pătrund două cogeamite furtunuri. Pompa de incendiu huruie furioasă în mijlocul lumii zgomotoase. Lumini roşii, puternice strălucesc.

Locotenentul Skála şi cu mine sîntem înconjuraţi imediat de o mînă de cetăţeni speriaţi care strigă şi întreabă. Printre ei îşi croieşte drum anevoie omul care supraveghea casa şi a cărui slujbă s-a transformat deodată într-o alergătură neobosită. Hainele îi sînt în dezordine şi pe obraz are o dîră însîngerată, murdară.

— Rămîi aici! îi spun eu.

Pompierii domolesc focul din interiorul imobilului. Comandantul lor mă anunţă cu voce tare că nu mai există nici o primejdie. Oamenii adunaţi de primprejur aud că se pot întoarce la locuinţele lor. Dar parcă nu le vine a crede.

Se spune că cele două apartamente învecinate cu locuinţa lui Roman Halík sînt parţial distruse. Deocamdată nu se poate şti nimic precis. Într-unul din apartamentele avariate a fost rănit grav un copil de opt ani. I s-a dat primul ajutor. Pînă una alta l-au transportat într-o casă vecină. Soseşte şi „Salvarea”.

Îl interoghez pe omul care asigurase paza. Îmi spune că, de îndată ce a auzit detunătura, care venea parcă de undeva dinăuntrul blocului, a început să fluiere chemînd echipa pregătită pentru acţiune. În aceeaşi clipă s-a repezit la uşa de jos a blocului şi a apăsat pe butonul soneriei. Din interiorul imobilului se auzea un huruit de parcă s-ar fi prăbuşit scara. Au început să răsune strigăte. Uşa s-a deschis şi o femeie, administratoarea casei, a ieşit ţipînd speriată după ajutor. Cineva de asemenea striga: „Arde!” În interiorul imobilului se vedea cum focul venea de sus.

— Bineînţeles că era la etajul doi, la Halík – relatează omul. Am alergat sus. Uşa apartamentului fusese smulsă. Dintr-un salt am fost în anticameră. Dar a trebuit să mă retrag, flăcările se năpusteau de pretutindeni. Am zărit o femeie şi un bărbat. Absolut...

— Hai să vedem – zic eu, ca să pun capăt acestei descrieri foarte lungi.

În jurul nostru se îngrămădesc oameni. Un pompier cu mască contra gazelor iese din casă. Faţa şi uniforma lui poartă urmele unei lupte grele cu focul.

— Incendiul a fost lichidat – anunţă el.

Se pare că această afirmaţie îi linişteşte întrucîtva pe cetăţenii alarmaţi.

— Haidem! mai zic eu.

Intrăm în casă. Comandantul pompierilor porneşte în frunte. După el, eu, locotenentul Skála, şeful secţiei de prim-ajutor, doctorul şi omul care primise ordin să supravegheze casa.

În casă miroase a ars, se respiră greu. E foarte cald. Pe scări se prelinge o dîră de apă murdară, care duce la vale resturile mărunte. Ocolim cîteva furtunuri puternice, din care acum nu mai ţîşneşte apa. La etajul doi au mai rămas încă trei pompieri. Se bălăcesc cu picioarele în ochiuri de apă, deşurubează capetele furtunurilor, demontează aparatele de stins. Sînt uzi, murdari şi încruntaţi. Au stropit amîndouă trupurile, care, sub şuvoiul puternic de apă, şi-au schimbat poziţia.

„Ce să mai văd? zice doctorul, nemulţumit. Nu mai rămîne decît să fie transportaţi pentru autopsie.”

Nu se încumetă să mai înainteze. Ar însemna să se murdărească pînă peste genunchi. Noi, ceilalţi, nu sîntem aşa sensibili. Totuşi, într-adevăr, n-are nici un rost să te mai învîrteşti pe acolo. Trebuie să vină experţii şi comisia.

Îl întreb pe omul însărcinat cu supravegherea casei, care mă însoţeşte, dacă i s-a părut că după explozie Halík şi Trojanová erau îmbrăcaţi aşa cum veniseră din oraş.

— Cred că da – răspunse el – se mai poate vedea şi acum.

La fereastră n-a mai rămas nici o bucăţică de geam. Zdrenţe de perdea, arse şi ude, atîrnă de o galerie prăbuşită, în pereţii laterali sînt nişte spărturi prin care poate trece un om. Explozia a împins într-una din ele o piesă de mobilă.

Probabil că uşa de la hol spre odaie fusese deschisă. Nu e aproape deloc atinsă. Suflul exploziei a străbătut prin hol şi a răbufnit pe uşa cu un singur canat, care duce spre coridor.

Această uşă stă trîntită pe mozaic, în parte plesnită, călcată în picioare şi parcă puţin împinsă, ca să nu încurce drumul. Are broască cu patent al cărui zăvor e de asemenea deplasat. Deci în clipa exploziei uşa era încuiată. Piesa forjată, cu un orificiu pentru zăvorul broaştei, e smulsă din rama stricată a uşii.

Priveliştea seamănă cu cea de la kilometrul 297,3. Uşa zace cu partea dinăuntru în sus. Cheia nu e în ea. Mă aplec şi ridic uşa. Cu ajutorul lui Skála o reazem de perete. Cheia atîrnă în broască pe dinafară. O putem învîrti şi o „descuiem” cu uşurinţă. E clar că cineva a încuiat uşa pe afară. Halík şi Trojanová erau înăuntru şi, fireşte, nu puteau face aşa ceva.

Deducţia e destul de simplă. Cineva, răsucind cheia, i-a făcut prizonieri pe Halík şi pe Trojanová. Lăsînd cheia în broască, era cu neputinţă să mai descui uşa pe dinăuntru.

A cui e cheia? A uitat-o Halík în broască?

— Aici e mîna celui care a tras pe linia ferată – apreciază Skála.

Mă întorc spre omul care a supravegheat imobilul:

— A ieşit cineva în cursul nopţii de aici?

Răspunsul vine precis. Din clipa cînd Halík şi Trojanová au sosit acasă n-a mai intrat şi n-a mai ieşit nimeni.

Las vorbă pentru echipa volantă să vadă dacă Halík are cheia la el. Sau dacă nu mai e vreo cheie în apartament.

Cobor cu Skála un etaj. Şi acolo aerul e înţepător şi multă apă murdară. Ne ştergem mîinile ude şi murdare cu batistele mototolite. Stăm cu picioarele în baltă. Şi de sus pică apă peste noi. Omul care a supravegheat casa stă lîngă mine, fiindcă nu i-am ordonat încă să plece.

În clădire e zgomot. Încercăm să nu stînjenim echipele care lucrează. Ne sfătuim.

Deoarece uşa apartamentului lui Halík a fost în mod sigur încuiată pe dinafară abia după intrarea lui şi a Troianovei în apartament, şi deoarece pînă în clipa exploziei nimeni n-a mai ieşit din casă, înseamnă că o a treia persoană, a cărei existenţă nu poate fi pusă la îndoială, s-a ascuns în imobil. Sînt două ipoteze: ori această persoană face parte dintre locatarii casei, ori e cineva străin.

În cazul primei ipoteze putem lua interogatorii. Mai plauzibilă pare a fi cea de a doua ipoteză. Un om străin, fără îndoială, nu putea să se retragă spre un apartament mai depărtat, dar nici să stea acolo unde îl ameninţa explozia pregătită de el însuşi, iară doar şi poate. A aşteptat explozia undeva în siguranţă. S-a folosit apoi de învălmăşeală, cînd oamenii ieşeau din casă, pe urmă a dispărut neobservat.

Skála şi cu mine ne întîlnim cu omul nostru abia jos. Poate că nu ne înşelăm. Uşa de sticlă dinspre curte nu e încuiată. Pot s-o deschid fără nici un efort.

O iau înainte. Dacă făptaşul a fugit pe aici, a avut într-adevăr posibilitatea admirabilă de a ieşi neobservat din imobil în clipa cînd s-a dat alarma. Cu haina pe mînă şi cu gulerul descheiat putea să treacă drept un chiriaş de aici sau din vecini, putea să sporească panica şi să întîrzie cît i-ar fi poftit inima printre oamenii înspăimîntaţi, al căror număr creştea mereu. N-avea rost să se caţăre pe zid, de altfel destul de înalt, şi să iasă prin curtea vecină.

Curtea e aproximativ pătrată, cu latura cam de treizeci de paşi. În mijloc se află un copac vînjos. La poalele lui e un rond semănat cu iarbă şi tivit cu pietre. Restul terenului este împărţit în straturi mărginite în acelaşi fel, pe care însă nu creşte nimic. Nu-i decît pămînt bătătorit, cenuşiu închis, amestecat cu gunoaie mărunte, sfărîmături de cărămizi, cenuşă şi alte resturi care, de obicei, dau curţilor interioare ale blocurilor o înfăţişare puţin agreabilă.

Într-un colţ se vede o încercare timidă de a amenaja o parcelă cu nisip pentru jocul copiilor. În apropiere de uşa clădirii se află un bătător de covoare acoperit de muşchi.

Mai vezi aici un fel de fîntînă secată, adumbrită veşnic de zidurile înalte ale caselor din jur. Probabil că ogrăzile vecine nu sînt nici ele mai plăcute la vedere.

La dreapta, distanţate de casă şi mai aproape de zid, zac trei cazane de tablă pentru cenuşă. Între casă şi copac sînt împrăştiate cioburi de sticlă de la fereastra lui Halík. Mergînd mai departe, putem recunoaşte cu uşurinţă fereastra oarbă a apartamentului distrus.

Două pietre, din bordura rondului cu iarbă de sub copac sînt dizlocate. Se vede asta, deşi nu sînt mai mari decît un pumn. Pe o parte sînt uşor umezite. Nici gropile lor nu s-au uscat încă.

N-avem nevoie să ne pierdem în prezumţii. Nu de mult cineva a scos aceste pietre de la locul lor. Probabil că s-a împiedicat de ele din pricina întunericului.

— Individul nemascat i-a aşteptat chiar în apartament – spune Skála.

Pe iarbă se vede o urmă care, după dimensiuni, este a unui bărbat de înălţime obişnuită. Nu are contururi precise. După puţină vreme, cu siguranţă că iarba călcată se va ridica din nou.

Dacă închipuim o linie de la ieşirea din imobil pînă la aceste urme, ea duce cu aproximaţie la cele trei cazane de cenuşă de lîngă zid.

Avem cu toţii la un loc şase ochi şi toţi privesc ţintă în pămînt. Înaintăm încet şi ajungem la cazane fără să fi observat ceva deosebit.

În jurul lor, pămîntul e presărat uşor cu un praf cafeniu deschis şi cu cenuşă albicioasă. Un strat mai gros din acest praf se află în spatele cazanelor. Şi acolo găsim cîteva urme vizibile de tălpi rotunjite, cu tocul lat.

— Sandale! zice Skála, care are şi el experienţa lui.

Cineva s-a ascuns după cazanele de cenuşă. Întorcîndumă, văd foarte bine fereastra de la apartamentul lui Halík.

Skála se apropie de unul din cazane, în aşa fel ca să nu atingă urmele din spatele lui. La cazanul din mijloc, pe partea dinspre zid, vede o fîşie curată, cam perpendiculară.

— S-a lăsat pe vine şi a şters cazanul cu genunchii – zice el.

Deocamdată nu putem stabili nimic. Ne întoarcem. Punem o patrulă la ieşirea din imobil.

Urcăm iarăşi sus. Acolo se află acum două echipe volante. A lui Skála, în care e şi Karlíček, şi echipa locotenentului Klecanda. Karlíček se uită lung la mine cu o privire încărcată de reproşuri. Nu ştiu de ce. Poate fiindcă în cazul C-L merg din înfrîngere în înfrîngere.

Este anunţată comisia de verificări, de expertiză şi comisia sfatului popular. Pompierii au un specialist care declară că imobilul nu a fost grav avariat de explozie. Se iau măsuri pentru reparaţii imediate.

Skála îşi trimite echipa în curte. Locotenentul Klecanda îmi întinde cîteva chei pe un inel de metal:

— Mi s-a spus că aţi întrebat de ele. Au fost găsite asupra mortului.

Încerc una din ele în broasca cilindrică a uşii smulse. Se potriveşte. De altfel, şi semnul, şi numărul cheii corespunde.

— Dar cheile femeii moarte pot fi găsite? întreb.

— Le am.

Iau deci şi cheile Trojanovei. Încep să le cercetez şi să le compar. Între ele nu se află cheia apartamentului lui Halík.

Klecanda vine din nou cu ceva. Au găsit o rotiţă de metal, cu un diametru de trei centimetri. E mărunt dinţată. În mijloc are o deschizătură de formă pătrată, în care atîrnă o bucăţică de bară de metal bine sudată.

— Asta arată ca armătura unei bombe cu întîrziere – declară expertul care fusese şi la kilometrul 297,3. Ca o rotiţă de reglare a ventilului.

N-am mai văzut încă aşa ceva, dar probabil că e ceea ce spune expertul.

— Este pesemne un sistem de o deosebită precizie. Ceva nou, o descoperire a morţii. La zimţii ăştia mărunţi mai vine ataşat un cadran. Cred că am mai putea găsi şi alte piese.

— Pe traseul de cale ferată n-am găsit nimic asemănător – observ eu.

— Din păcate nu. Acolo erau alte condiţii, fără îndoială. Evident, şi aici s-a folosit tritolhexogen, dar într-o cantitate de trei ori mai mică. În vagonul poştal bomba a fost mascată, poate că avea alt mecanism de reglare şi armătura a fost azvîrlită cu şi mai multă forţă. Aici sînt ziduri, acolo nu erau decît pereţii şubrezi ai vagonului.

Plec. Oamenii care lucrează aici nu lasă să le scape nimic. Chiar astăzi îmi vor prezenta procesul verbal cu cele constatate, fotografiile. Îl concediez pe omul care supraveghease casa în timpul nopţii. Jos mă opresc la locotenentul Skála. Îi dau cheile lui Halík şi pe ale Trojanovei. Îi cer să găsească pentru toate celelalte chei broaştele respective.

— Să-i încredinţăm lui Karlíček treaba asta – e de părere Skála. Tîndăleşte pe aici ca un zăpăcit.

Mă duce la unul din automobilele noastre. Trecem pe lîngă un bufet automat unde se serveşte micul dejun.

— Pentru Dumnezeu, opreşte! aproape că strig eu. Toate sentimentele îmi sînt înăbuşite de senzaţia foamei care se declanşează brusc. Omul mai trebuie să şi mănînce.

Mă ospătez cu trei crenvurşti cu muştar, două chifle proaspete şi un pahar cu bere. Apoi mă urc din nou în maşină, cu ţigara aprinsă. Fiziceşte mă simt bine. Mai lipseşte o cafea neagră şi totul ar fi în regulă ca şi cum aş fi dormit grozav.

Îl chem la telefon pe Loubal. Aud în receptor un glas somnoros. În dimineaţa asta urma să fie liber, dar treburile merg altfel.

— Sînt anumite noutăţi – îi spun şi îl pun la curent. Cheamă-l pe Třepinský. Deocamdată nu vreau de la dumneata nimic altceva decît să-mi trimiţi cît mai repede pe tovarăşa de la secţia noastră, care a fost de faţă cînd Roman Halík i-a cumpărat doamnei Trojanová rochia.

— În cel mult o jumătate de oră e la dumneavoastră – promite Loubal.

Beau o cafea neagră, fumez o ţigară şi aştept. Sînt liniştit. Am sentimentul că cineva începe să-şi clădească în faţă, cu disperare, un zid de morţi, ca să nu fie văzut. Dar în felul acesta nu ajunge departe. Tovarăşa de la secţia noastră se anunţă.

— Sklenář-Halík s-a lăudat că are o cunoştinţă la magazinul cu articole pentru femei. Credeţi că era o cunoştinţă apropiată? o întreb eu.

— Da – confirmă femeia. I-a făcut un semn prietenesc de cum l-a văzut. Şi-au strîns mîinile. L-a întîmpinat cu o vădită plăcere pe Halík.

— Dacă-i aşa, e bine – mai spun eu. Ai să mergi acolo cu mine. La ora opt, aşteaptă-mă în holul biroului.

Nu ştiu dacă vom reuşi să mai identificăm şi alte cunoştinţe de-ale lui Halík. Deocamdată cunoaştem numai două. Prin a doua cunoştinţă înţeleg pe prietenul care l-a „achitat” azi-noapte.

Îndată după ora opt dimineaţa, la magazinul cu articole pentru femei nu e încă animaţie. Tovarăşa de la secţie nici nu trebuie să mă conducă înăuntru. Cunoscutul lui Halík e afară, în spatele vitrinei întredeschise, al cărei geam e parţial acoperit. Aranjează acolo ceva. Este cam de aceeaşi vîrstă cu Halík, pieptănat ireproşabil, cu o cravată bine înnodată. În relaţiile cu clienţii trebuie să fie puţin „scrobit”.

Bag capul prin deschizătură şi mă prezint cu bunăvoinţă:

— Permiteţi? Trebuie să vorbesc neapărat cu dumneavoastră.

Omul se întoarce surprins:

— Poftiţi în magazin. Atenţie la geam.

Îmi pipăi buzunarul ca să-mi scot legitimaţia, iar el urmăreşte cu groază cotul meu.

— Îmi pare rău că vă deranjez – mai zic. Faceţi-mi plăcerea şi părăsiţi pentru o clipă lucrul.

Perdeaua de la geamul vitrinei fereşte oarecum această scenă de curiozitatea trecătorilor. Vînzătorul se retrage cu prudenţă spre deschizătură şi, cînd ajunge pe trotuar, ridică ochii spre mine, cu o mirare neprefăcută:

— Ce doriţi?

— Să închideţi deocamdată vitrina.

Mă ascultă şi eu fac semn tovarăşei care mă însoţise: nu mai am nevoie de ea.

Intru în magazin împreună cu omul meu, care păstrează o expresie nedumerită. Cei mai mulţi dintre vînzători stau rezemaţi de cîte ceva. Oamenii nu au ce face. În magazin nu se află decît o clientă mai în vîrstă care flutură un material, la un raion, mai în fund. Lîngă ea e o vînzătoare, pe care gestul acesta nu o supără, mai degrabă o adoarme.

Decoratorul vitrinei mă conduce în spatele unui paravan, gros, pe care se leagănă o tăbliţă cu inscripţia: „Cabină numai pentru doamne”. Îmi oferă un scaun pe care îl refuz, mulţumindu-i.

— Cunoaşteţi, pe domnul Roman Halík? întreb.

— Halík? Bineînţeles! A fost pe la noi nu demult. Îşi netezeşte frizura cu palma în mod inutil.

— Vă rog arătaţi-mi buletinul de identitate – zic eu.

Îşi pipăie mai întîi oarecum enervat alt buzunar, apoi îmi întinde buletinul de identitate. Se numeşte Alois Toužil. Îmi însemn numele şi adresa.

— A fost aici cu o doamnă – spune el fără să-l poftesc. Dar cu vreo trei ore înainte, a venit singur. Mi-a cerut să nu-i rostesc numele în faţa acelei doamne, zicea că i se prezentase sub alt nume. Vreun flirt... Ce-mi pasă mie, nu-i aşa?...

Ştiu foarte bine că Alois Toužil nu i-a spus lui Halík pe nume. Mai ştiu de asemenea că se tutuiau.

Întreb:

— Sînteţi prieteni intimi?

— Am fost colegi de şcoală, am dat chiar bacalaureatul împreună. Apoi multă vreme nu ne-am văzut. Trebuia să preiau de la tata magazinul cu articole pentru femei, dar noua situaţie... Sînt salariat aici. Îmi merge bine.

Asta nu interesează, fireşte.

— Care au fost relaţiile dumneavoastră cu Halík după bacalaureat?

— După bacalaureat? N-am avut nici un fel de relaţii cu el. Pardon! O dată sau de două ori ne-am văzut la întîlnirea absolvenţilor încă înainte de război, şi după aceea ne-am mai întîlnit odată pe stradă. Ne-am povestit unul altuia cu ce ne ocupăm şi i-am oferit aici, în magazin, un serviciu ca al meu, dar a rîs de mine. Trăieşte din afaceri, a divorţat... Eu am trei copii, niciodată nu mi-ar trece prin cap să divorţez.

— De atunci n-aţi mai vorbit cu el pînă în ziua cînd a cumpărat rochia?

Alois Toužil îşi netezeşte din nou părul, şi tot de prisos:

— O dată. Anul ăsta, spre sfîrşitul iernii. Era încă noroi. M-a căutat. Şi-a exprimat o dorinţă oarecum ciudată. I-am satisfăcut-o, şi dacă aţi venit să faceţi cercetări privitor la asta, vă asigur că n-am văzut nimic rău în ea.

— Vorbiţi, nu vă fie teamă – spun eu.

— Dorea... să-i fac rost de două manechine, din astea pe care le expun în vitrină, unul de bărbat şi unul de femeie. Nu ştia cum să şi le procure singur. Voia să-i spun unde e fabrica. Şi cînd l-am întrebat de ce-i trebuie... Alois Toužil şovăie, îşi netezeşte iar părul şi, în sfîrşit, zice: Mi-a dat un răspuns ciudat. Am luat-o ca o glumă...

— Ce fel de răspuns ciudat v-a dat?

— A spus... – îşi deapănă amintirile într-un fel foarte simplu – că are de gînd să facă experienţe şi cu altceva decît cu şobolani. Că va trece curînd de la manechine la oameni vii şi că pe urmă va cîştiga milioane.

— Cum adică?

— Nu ştiu. Nu mi-a spus nimic mai lămurit. Ori şi-a bătut joc de mine, ori nu voia să trădeze cine ştie ce mister. A săvîrşit vreo incorectitudine?

— Probabil că degeaba nu ne interesăm noi – zic. Şi a obţinut cele două manechine?

— Le-a obţinut – mărturiseşte parcă fără voie Alois Toužil. Direct de la noi. În magazie zăcea de mult un „domn" deteriorat... Ştiţi... articole bărbăteşti nu mai ţinem, şi mai aveam pe acolo şi un manechin de femeie foarte uzat, nici faţa nu mai era cum trebuie, dar Halík spunea că n-are nici o importanţă. Dimpotrivă, zicea că-i pare bine că e aşa. Zicea că dacă manechinul n-ar fi avut nasul strivit, poate că i l-ar fi strivit chiar el. Pe scurt, le-a obţinut gratuit, ca pe nişte lucruri bune de dat la gunoi.

— Şi le-a ridicat? întreb eu.

— Fireşte. Le-a pus pe canapeaua din spate a unul taxi, el s-a aşezat lîngă şofer şi au plecat. Era o maşină destul de veche, şoferul – şi el bătrîn. Şoferul a întrebat dacă merg la primărie, iar Halík i-a răspuns că nu, adăugînd că trebuie să meargă la Vysocany şi că îi va spune el unde anume, la care şoferul a răspuns: „Aşaa, eu am crezut că ăştia doi din spate vor să se ia". Au pufnit în r]s şi s-au dus. Altceva nu mai ştiu.

Aşadar, dacă Halík s-a exprimat că va ajunge milionar cu două manechine de vitrină, şi dacă era vorba, într-adevăr, de milioanele din cazul C-L, înlănţuirea de fapte se dovedea absurd de fantastică.

— La ultima lui vizită n-a mai pomenit nimic despre manechine? întreb eu.

— Nu – clătină din cap Alois Toužil. El n-a amintit nimic, iar eu nu l-am întrebat.

Îl las în pace pe domnul Toužil.

6

Mă întorc la birou pe jos, mă plimb. Dar soarele mi se pare obositor. În birou e răcoare. Cafeaua neagră mă mai dezmorţeşte, însă numai pentru un sfert de oră. Aş avea nevoie de somn.

La cererea mea se prezintă Třepinský. Třepinský, ca şi Loubal, e un om de încredere, te poţi bizui pe el întocmai ca pe o maşină de precizie.

— Trebuie să aflăm despre Roman Halík tot ce se poate afla – îi spun. În afară de asta, trebuie găsit şoferul taxiului care, la începutul primăverii, a transportat la Vysocany cele două manechine. Cu siguranţă că n-a uitat o treabă atît de ciudată. Automobilul ca şi şoferul sînt oarecum „uzaţi”.

Cercetînd listele de evidenţa taxiurilor, Třepinský se poate uşor achita de această însărcinare.

Eu mă duc la Budinský. Îl scot dintr-o şedinţă. Ne refugiem în biroul lui cu uşa bine închisă şi tapisată.

— Ce mai e cu seriile acelea? întreb eu. Aţi cercetat?

— Bineînţeles! răspunse Budinský. C-L este pusă la index de curînd: în afară de cele douăzeci şi cinci de bucăţi n-a mai apărut nici una.

— Să ţinem seama de bancnotele falsificate – îl sfătuiesc. Dacă seria ar fi tipărită cu majuscule, acestea se pot transforma în O-L, C-E sau O-E.

— O-L nu există – scutură din cap Budinský. C-E şi O-E, da. Numai că litera C nu se poate închide complet fără să se cunoască. Aţi spus bine că literele nu sînt drepte. Dacă se foloseşte tipul de literă, în dreapta sus ar rămîne o codiţă care s-ar vedea.

— Nu rămîne decît seria C-E – constat eu – deoarece L se poate transforma în E fără riscul de a lăsa vreo codiţă. Dimpotrivă, ar ieşi absolut normal. Putem să facem o probă. Scoateţi din circulaţie seria C-E. Ştiţi doar cîte au fost pe piaţă.

Budinský face un semn afirmativ.

— Am reflectat la această posibilitate. Dacă declarăm că, pe baza rezultatelor cercetării, consideraţi falsificarea posibilă...

— Admit posibilitatea ei. Fără îndoială că ar trebui cercetată fiecare bancnotă în parte.

Deocamdată nu pot să fac mai mult. Mă duc acasă, telefonez la birou că vin cam peste optsprezece ore şi mă arunc în pat.

Cred că cel mai nesuferit lucru de pe lumea asta este un deşteptător care merge cu precizie. Ei bine, eu posed un astfel de obiect îngrozitor.

Mi-e o foame de lup. Omul mai trebuie să şi mănînce. În sfîrşit, iată-mă-s la birou, într-o stare nu prea grozavă. Pe masa mea se află un vraf de hîrtii, în care răscoleşte fără jenă Karlíček. Mă aşteaptă şi pare că se plictiseşte.

— În general, n-am reuşit să scriu nimic nou pentru dumneavoastră - spune el. Am impresia că lucrul cel mai important mi-a fost încredinţat mie. Tocmai am terminat, dar un raport scris n-am făcut încă.

Karlíček evită totdeauna cu plăcere să scrie. Am impresia că îşi cruţă talentul lui de detectiv lipsit de cumpăt. Seamănă cu un căţel întreprinzător, inteligent, care a călcat în apă crezînd că se află pe teren solid.

— E vorba de cheile cu pricina, aşa-i? ghicesc eu. Folosesc un ton prietenesc pentru care nu trebuie să-mi dau ostenealã. Dar Karlíček parcă evită orice apropiere.

— Da, cheile cu pricina – repetă el şi le scoate din buzunar.

Ne aşezăm la biroul meu şi Karlíček pune dinainte două legături de chei.

— Cheile doamnei Trojanová sînt în regulă – spune el, arătînd legătura mai mică. Asta e de la apartamentul ei, asta de la bloc, astalaltă de la cutia de scrisori, aia de la lacătul pivniţei. Totul e în ordine.

Şi cheile lui Josef Trojan erau în ordine.

— Cheia de la apartamentul lui Halík este asta – continuă Karlíček, fără vioiciunea lui obişnuită. Mai departe, cheia biroului de acasă. Din pricina exploziei, biroul s-a făcut praf şi a ars aproape complet. E menţionat în procesul verbal. În el se aflau o grămadă de hîrtii. Deocamdată am reconstituit numai resturile unei liste de preţuri a unei fabrici de surse luminoase, însemnări de la instituţia unde lucra, acte obişnuite şi cîteva bancnote cu seria C-E.

Karlíček mă priveşte şi tace.

— Continuă – îl îndemn eu.

— Cum doriţi. Cred că seria C-E e suspectă. De asemenea, cred că Josef Trojan şi Roman Halík se cunoşteau foarte bine şi că Trojan, care se tîra prin lume numai cu ajutorul insulinei, a dorit ca soţia lui să-l cunoască pe Halík. Toţi trei făceau parte dintr-o „societate pe acţiuni”. Trojan se afla într-o astfel de situaţie, încît a fost silit să reflecteze cum să-şi procure bani. De fapt era un individ care vegeta şi se considera nedreptăţit de noile vremuri. Cu miile acelea făcuse o prostie şi a trebuit să fie lichidat. Mai înainte, le-au venit de hac lui Vojtíř şi lui Šrámek. Despre sublocotenentul Vrána şi despre fata de la kilometrul 286 nici nu mai vorbesc. Apoi urma să fie „achitat” sublocotenentul Lenk. Acum au fost înlăturaţi Trojanová şi Halík. Pe scurt, este cineva care-i lichidează pe toţi, unul după altul. Daca aceştia nu sînt toţi, se vor mai comite şi alte crime, de aceea să fim atenţi. Există cineva care n-are chef să împartă banii cu alţii. Dorinţa de a avea bani generează cele mai odioase crime. Dacă această dorinţă este foarte aprigă, se săvîrşeşte crimă după crimă. Nu vreau să fac pe moralistul, vreau numai sa arăt încotro se îndreaptă lucrurile: către un anume individ oacheş. Acum nu mai este vorba de o bandă numeroasă. Au nimicit-o banii. Trebuie să mergem pe urmele acestei bestii. Avem descrierea parţială din autobuz, avem urmele de la cazanele cu cenuşă, a fost zărit la spital, e un chimist priceput, şi toate astea se leagă unele de altele. Să căutăm

deci un chimist cu obrazul smead şi părul închis, care trăieşte pe picior mare şi căruia nu i se pare deloc ciudat dacă-şi vopseşte barba în albastru.

Karlíček se înflăcărase. Clipea cu vioiciune. În momentul acela, cu siguranţă că nu-l tulbura nici un fel de gînd în legătură cu Helena Dvorská.

— Ai dreptate Karlíček – încuviinţez eu. Dar termină povestea cu cheile acelea.

— Cum doriţi. Deci în apartamentul lui Halík, nimic. Experţii n-au găsit nici o piesă din maşina infernală. Hîrtiile, lemnul şi ţesăturile au fost distruse de foc şi de apă. Un singur lucru interesant: Halík avea o scrumieră mică de ceramică, pe care explozia a proiectat-o într-un dulăpior bar de sticlă. Se pare că era plină cu chiştoace de ţigări. Halík nu era un fumător pasionat şi fuma altă marcă. Avem, prin urmare, un nou indiciu. Oacheşul chimist turist este un fumător de clasă şi fumează ţigări scumpe, şi apoi a stat ghemuit în apartament cel puţin trei ore.

— Astea le citesc eu, Karlíček. Termină cu cheile.

— Cum doriţi – rosteşte Karlíček a treia oară şi de data asta începe într-adevăr cu cheile: Cheile acestea două sînt de la biroul lui de la institut şi de la dulapul cu registre. A mai fost o cheie de la dulapul cu materiale nocive pentru sănătatea omului, pe aceea însă am predat-o, căci cei de la institut erau disperaţi. Cred că n-aveţi nimic împotrivă!

— Deocamdată nu.

— Una e de jos, de la uşa blocului. Şi asta mică, cu zimţi pe ambele părţi, e cu siguranţă de la vreun lacăt. Nicăieri nu există un astfel de lacăt. Asta n-ar fi nimic. Uneori se pierde cîte un lăcăţel şi cheia pe inel rămîne cîte zece ani. Dar mai există aici o cheie. Asta lungă de opt centimetri, şi dacă n-ar fi fost bună la nimic, ar fi însemnat o greutate inutilă pe inel. E strămoşul cheilor Yale, deci foarte veche. Nici broasca ei n-o cunoaştem.

Scot de pe inel aceste două chei de tip vechi.

— Poate că totuşi ştim cîte ceva despre ele – zic eu.

Îl caut pe Třepinský. A pus pe drumuri douăzeci de oameni care continuă să se informeze. Alois Toužil nu-şi aminteşte data precisă cînd s-au transportat manechinele. Taxiul nu era o maşină de stat. Avea pe parbriz firma mică a unei întreprinderi auto particulare. Fireşte, nu-i putem pretinde lui Alois Toužil să-i fi reţinut numele.

— Karlíček, dacă ai puţină vreme – zic eu – aşteaptă aici. Într o oră trebuie să-l găsim pe şofer.

Karlíček clipeşte ca şi cum ar fi de acord.

— Tovarăşul locotenent a spus că, la nevoie, pot să rămîn la dispoziţia dumneavoastră – răspunde el, supus.

— Admirabil! Deocamdată să mergem să cinăm.

El însă începe să se agite.

— Sau poate ai mîncat? zic, uitîndu-mă sever.

— Nu, n-am mîncat, dar...

— Atunci să taci. Ai să cinezi cu mine!

Karlíček mă priveşte resemnat, apoi spune încet:

— Execut.

Îi dau ordin lui Třepinský să mă caute imediat ce obţine ceva concret. Apoi Karlíček şi cu mine ne ridicăm şi plecăm.

Stăm la o masă într-un restaurant curat: Nu vorbim despre problema noastră. Discutăm despre alte lucruri. Reuşesc să-l mai încălzesc puţin. Îmi povesteşte că stă împreună cu maică-sa, că nu are nici fraţi, nici surori, că a vrut să devină muzician, dar că maică-sa a început să-şi frîngă mîinile, iar cînd şi-a ales meseria pe care o are acum, maică-sa şi-a lăsat mîinile să-i atîrne în jos.

Pe scurt, ne petreceam plăcut timpul. Karlíček nu este cel de odinioară, dar, în orice caz, dispoziţia lui se vădeşte mai bună.

Tocmai ne pregăteam să plecăm, cînd am fost chemat la telefon.

— L-am găsit – anunţă scurt Třepinský.

— Trebuie să vorbim imediat cu el.

— Puteţi s-o faceţi. E acasă. Maşina lui e de categoria B şi nu lucrează astăzi.

— Dacă ar fi lucrat, ar fi avut nevoie şi de maşină – zic. Mă duc la birou. Aduceţi-mi-l acolo. Spuneţi-i că-l reţinem o oră, poate două. Luaţi o maşină.

Plecăm. Třepinský soseşte cu un automobil pe care îl conduce singur, tocmai în clipa cînd intru cu Karlíček în clădire. Alături de Třepinský tronează un om cu o înfăţişare mulţumită, împodobit cu o mustaţă stufoasă sub nasul bocîrnat de bonom.

— Slavă Domnului! tună el cu recunoştinţă. Bine că mai apucă omul să meargă măcar o dată cu maşina. De treizeci de ani nu m-am lăfăit aşa în maşină. Pe sufletul meu, nici nu ştiam ce să fac cu mîinile şi cu picioarele. Dar talpa dreaptă tot mai mă doare. Cum vedeam o babă, frînam de departe... Are nişte ochi veseli cu care iscodeşte curios în jur. Manechinele alea? răspunde binevoitor la întrebarea mea. Cum să nu-mi amintesc? Am dus fel de fel de bagaje, dar nici unul n-a stat în spate, aşa, ca o delegaţie.

— Unde le-ai transportat? întreb.

— Undeva în Vysocany. Cred că mi-aş putea aminti cu precizie. M-a călăuzit domnul cu pricina. E cam departe. N-am avut drum prin părţile alea. Nişte coclauri potrivite mai degrabă pentru un cuţit în spate decît pentru păpuşi de vitrină. Cînd, în sfîrşit, am oprit, zic: „Trupurile astea coboară singure sau le scot eu? În cazul ăsta aş cere un surplus pentru bagaj”, dar domnul şi-a scos singur mogîldeţele. Nu era cîrcotaş, mi-a dat ceva mai mult.

— S-a întors cu dumneata?

— Nu. A spus că mai întîrzie. A pus manechinele la perete şi eu am preferat s-o şterg. Poate c-o fi comis vreo fărădelege, da bine că i-aţi dat de rost!

— Vrei să mergem împreună acolo, ce zici?

— Acuma? Ba bine ca nu. Baba mea, e drept, moare de frică, dar n-are să-i strice, e destul de solidă. Numai că s-a întunecat. Ziua aş nimeri mai uşor! Ei, o să fac ce pot.

Plecăm. Třepinský stă la volan, şoferul lîngă el, aşa că are o perspectivă îndeajuns de bună. Karlíček şi cu mine în spate.

Direcţia: Vysocany. Drumul principal spre Vysocany e bine luminat, unde să devină o arteră modernă. Printre şirurile de case mai sînt încă spaţii largi care aşteaptă să fie folosite. Strada duce la periferie. E o arteră largă, dar pe partea stîngă mai ales, e pustie. Coboară întunericul, cîteva grupuri de căsuţe apar ca nişte lumini răzleţe. Pe alocuri stăruie pîlcuri de buruieni ca şi cum n-ar vrea să se lase stîlcite de asaltul oraşului. Într-acolo trebuie s-o apucăm.

— Acum încet, vă rog – spune şoferul după o bucată de drum. Să văd dacă nimeresc! O clipă, şi-l auzim strigînd: Atenţie, mi se pare că-i aici!

După sfatul lui, Třepinský o ia perpendicular spre stînga. Traversează liniile de tramvai şi ajunge la un drumeag nepavat care coboară în pantă. Aprinde farurile mari. Drumul nu e abrupt, nici lung. Trecem printre două rînduri de căsuţe, mai vechi şi mai noi, dar curînd vedem într-o parte numai un şir de borne cu muşchi pe ele. Pe partea cealaltă, nimic. Mica şosea se răsuceşte pe sub o colină înaltă, împădurită.

— Aoleu! exclama şoferul, scărpinîndu-se în cap. Întoarceţi. Nu poate să fie aici. O fi umblat Napoleon pe aici, dar cele două manechine cu siguranţă că nu. Mi-aduc aminte că am trecut un podeţ peste un pîrîu, şi nu văd deloc aşa ceva. Iar căsuţele astea îmi sînt străine. Luaţi-o pe aici – îl sfătuieşte pe Třepinský. Aveţi destul loc să întoarceţi maşina? După două mişcări de volan, eşti cu faţa de unde-ai plecat.

Třepinský se descurcă cu îndemînare pe drumul îngust. Nu trece mult şi ne aflăm iarăşi pe şoseaua principală. După o sută de metri, vizibil încordat din pricina căutării, şoferul strigă cu glas ridicat:

— Stop! Arată cu mîna: Vedeţi la dreapta şantierul acela? Pe aici este, cu siguranţă! Vă rog iarăşi la stînga. Atenţie la

tramvai! Bestia are şapte viteze şi prea se bazează pe bara de protecţie!

O luăm din nou la stînga pe drumul nepavat. De data asta întîlnim pe ambele părţi numai nişte tufişuri. Apoi lăsăm în urmă două case cu cîte două etaje şi cu ferestrele luminate. Pe partea cealaltă se întinde cît vezi cu ochii un cîmp cu ierburi sărace. Drumul coteşte curînd spre dreapta şi merge paralel cu poalele unei coline acoperite în parte cu verdeaţă, iar în rest numai stînca goală. Sus, pe creastă, se mişcă încet un tren, lăsînd în urmă scîntei. De o parte şi de alta cresc copaci. Farurile maşinii mîngîie vegetaţia proaspătă. Ne depărtăm mereu în direcţie oblică. Faţă de şoseaua principală pe care am părăsit-o. Fumul oraşului n-a ajuns pînă la această paraginâ care nu e cu desăvîrşire pustie. Ici colo vedem cîte o căsuţă sau o clădire ceva mai mare. Într-una din ele e chiar o cîrciumă. Întîlnim puţini oameni, pe care farurile noastre îi scot o clipă din bezna adîncă prin care drumul orbecăie sau unduieşte spre un punct slab luminat.

— Domnilor, o s-ajungem! făgăduieşte şoferul. Acum nu se mai văd nici oameni, nici vreo lumină.

Iată-ne într-un loc unde drumul dă într-un spaţiu mai larg în care parcă se revarsă. Mai departe se îngustează iar şi dă într-o alee deasă de tei. Şoferul ne spune să oprim aici.

Coborîm. Atît cît ne îngăduie farurile luminînd din plin şi puternicele noastre lanterne de mînă, ne dăm seama că sîntem într-un colţ frumos de lume de care majoritatea praghezilor habar nu au. La stînga se înalţă un pîlc de copaci cu coroane bogate. De jur împrejur un covor de iarbă la marginea căruia se întinde o pădurice de mesteceni. În mijloc, un rond de nisip galben roşietic, ca într-o grădină. Coroanele teilor care alcătuiesc un fel de tunel umplu văzduhul cu o mireasmă dulce. Capătul satului aflat pe aceste meleaguri a rămas la peste o sută de metri în urma noastră.

— Iaca aici e – spune şoferul. Dar noi atunci am mai mers o bucată încoace – adaugă arătînd spre dreapta. Haideţi! Nu ştiu dacă nimerim acum noaptea. Aha! Ia uitaţi-vă!

Lumina lanternelor noastre de mînă cade pe o fîşie de pămînt năpădită de ierburi ce pare să fi fost cîndva un drum. Poteca duce la o intrare scundă, tăiată într-un zid de piatră. Dar nu e decît o gaură cu marginile cioplite grosolan. De poartă, nici pomeneală. A fost pesemne cu grilaj. Deasupra porţii mai sînt şi acum urme dintr-o reţea de sîrmă cu o inscripţie din litere încolăcite şi arcuite: E. A. Rath.

— Aici i-am slobozit pe simandicoşii mei pasageri – arată şoferul.

Îl trimit cu Třepinský înapoi la maşină. Karlíček e înarmat cu lanterna lui Třepinský. Intrăm prin spărtură şi pătrundem într-o curte spaţioasă, pardosită grosolan cu pietre rotunde, printre care creşte iarba.

Fără lanternă n-am vedea nimic, noaptea e foarte întunecoasă, şi maşina cu farurile ei a rămas departe, în drum. În stînga, aproape de poartă, se vede un fel de clădire îngustă cu un cat, cu zidăria ciupită, cu resturi de tencuială roşietică, dar mai mult se văd cărămizile goale şi pe alocuri măcinate. Spre intrarea în clădire duc opt trepte mărginite de o balustradă de piatră. Înfăţişarea casei vădeşte un stil de acum cincizeci de ani. Ferestrele mici sînt mai toate fără geamuri.

Probabil că aceasta a fost vila lui E. A. Rath.

Curtea e în pantă. În fund e împrejmuită cu ceva ce aduce a gard de sîrmă, pe alocuri întrerupt. Mai departe domneşte întunericul, lumina lanternei nu răzbate sau poate că nu-i nimic... afară de cîţiva copaci strîmbi.

La dreapta, ceva mai jos de casa roşietică, se înalţă ca o pată neagră o casă trainică avînd un cat, construită din pietre mari. Are un acoperiş foarte înalt din olane, mai lat la bază, aşa încît pare bine sprijinit. Faţada are cinci ferestruici ca de închisoare, două mai jos şi trei mai sus, iar

la colţul cel mai apropiat o uşă largă de lemn. Toată alcătuirea aceasta aminteşte de mutra fioroasă a unui buldog cu botul negru. Nu prea lasă impresia de fostă făbricuţă. Doar inscripţia de la poartă e specifică fabricilor de modă veche.

Totul pare părăsit de mult. Ştiind că aici s-au adăpostit două manechine de vitrină, lucrul acesta pare şi mai straniu.

Lanternele noastre mîngîie toate ungherele cu razele lor ce se rotunjesc ca nişte trunchiuri de con, tăind în întuneric cîte o felie din singurătatea aceasta mai mult sau mai puţin colorată.

În dreptul uşii casei de piatră atîrnă un drug lung de fier. Păşim pe plăcile plesnite şi vedem că e un zăvor, menit să închidă uşa de-a curmezişul şi s-o asigure astfel împotriva unor mîini nepoftite. La capătul celălalt, drugul are un orificiu lunguieţ în care poate fi introdus un piron de fier înfipt în zidul de piatră. Acum, de pironul acela atîrnă doar un lacăt deschis.

Încerc să introduc în el cheia lui Halík.

Se potriveşte.

Cercetez în lumina puternică a lanternei marginea porţii, acolo unde atîrnă zăvorul. Acesta atinge colţul de piatră, şi nu încape îndoială că cel care deschidea uşa îl desfăcea de obicei, lăsîndu-l pur şi simplu să cadă. Zăvorul se lovea de piatră, sfărîma cîte puţin din ea şi din tencuială, şi se rodea şi el. Se văd şi acum urmele făinoase ale zidului mîncat. Aceste urme sînt relativ proaspete, le pot şterge cu degetul.

În loc de clanţă, uşa are două urechi de fier cu ajutorul cărora putea fi deschisă, şi asta în mod evident numai în afară.

Pregătesc a doua cheie, care, fără îndoială, deschide lacătul lăsat sub urechea de fier în dreapta uşii, dar Karlíček îmi spune oarecum supărat:

— Intrarea e liberă.

El a tras şi uşa ascultătoare s-a deschis. Nu mult, fiindcă se împiedică de colţul de jos. Nu e încuiată.

Încerc cheia de opt centimetri şi văd că se învîrteşte uşor în lacăt.

— Karlíček – zic eu – du-te şi spune-i lui Třepinský să tragă mai jos şi să întoarcă maşina în aşa fel, încît să poată lumina prin poartă aici în curte.

Karlíček se îndepărtează fără nici un cuvînt, luminînd pasajul înaintea lui.

Aştept în linişte şi în întuneric, ca şi cum nici n-aş fi aici. Străjuiesc botul de buldog întredeschis, străjuiesc întreaga curte ca un podium negru sub cerul scînteind slab, străjuiesc şi silueta casei de locuit, care, din pricina temeliei înguste, pare mai înaltă decît în realitate. Am stins lanterna, nu fac decît să ascult, fiindcă pot să aud din toate părţile deodată. Dar de fapt ce să aud? Faptul că Halík a lăsat deschis nu înseamnă nimic – dacă, bineînţeles, după moartea lui n-a venit altcineva. Să recapitulăm.

Aud scîrţîind maşina. În curte pătrunde o lumină slabă, voalată, apoi dintr-o parte se repede o fîşie puternică de lumină. În sfîrşit, în poartă se proptesc doi sori orbitori. Proiectează umbra mea pe faţada casei, străpung bezna, dînd la iveală gardul fărîmat şi tufişurile din spate. Dincolo se întinde întunericul incert, neguros. Mai departe e, într-adevăr, o vale largă şi adîncă.

— Lumina dă în vileag înfăţişarea sobră a clădirii roşietice din stînga. Nici un semn de viaţă. E ca o scenă de teatru goală cu un fundal de catifea neagră.

Trag de canatul din dreapta al uşii. Se împiedică puţin, apoi trece. Îl împing pînă la zid. Cu toate astea, lumina farurilor pătrunde doar parţial. Třepinský ar trebui să vină pînă în dreptul porţii. Trei sferturi din curte rămîn în umbra pe care o împrăştii cu lanterna mea. Alături de mine se iveşte lanterna lui Karlíček.

Ne aflăm pe o pardoseală de beton crăpată şi sfărîmată. Spaţiul acesta nu e împărţit, arată ca o pivniţă mare care

cuprinde tot parterul casei. Din cît îmi dau seama, e lungă de cel puţin treizeci de paşi şi largă de patruzeci. Tavanul scund, care o desparte de etaj, e sprijinit pe cîteva traverse uriaşe.

Cînd te uiţi la toate cele aflate aici, rămîi de-a dreptul uluit. Cuprind totul cu privirea la iuţeală, mai repede decît le-aş descrie. În stînga, lîngă zid, pe o grămadă de cîrpe pline de pete de grăsime, zace manechinul bărbat, fără îndoială acela despre care îmi vorbise Alois Toužil. În jurul gîtului are înfăşurat un şal alb, foarte murdar, şi e îmbrăcat cu o haină scurtă în carouri, încheiată cu nasturi. De sub haină i se văd coapsele şi pulpele picioarelor confecţionate din carton presat, jupuit ca vai de lume. Labele picioarelor îi sînt vopsite în negru, închipuind un fel de încălţăminte grosolană. Faţa, lucioasă încă şi colorată, nu are nas. Cineva i l-a smuls, totuşi figura lui păstrează un surîs împietrit, de vrajă. Rînjeşte cu o dantură compactă, parcă ar avea gura plină de lapte. În împrejurarea de faţă înfăţişarea lui este dezgustătoare.

Al doilea manechin, la fel de antipatic, reprezintă o femeie. E înfăşurată pînă la gît în pînză de sac. Ca să nu cadă, are proptită în spate o bară. Deasupra capului, la o înălţime cam de vreo optzeci de centimetri, atîrnă orizontal un cerc de metal masiv şi lucios cu un diametru de vreo trei metri şi jumătate. Cercul e susţinut de trei stîlpi de metal prevăzuţi la bază cu nişte rotiţe ca să poată aluneca pe două şine, lungi de numai un metru. În partea de sus, cercul are un jgheab în care, tot ca pe şine, se pot mişca opt arcuri înalte de metal strîns legate între ele, aşa încît tot acest ansamblu are înfăţişarea unei cuşti. Şi în cuşcă se înalţă mîndru capul manechinului, sluţit şi el într-un chip monstruos.

Ce făcea aici Halík, pentru Dumnezeu?

Pe vergelele cuştii sînt montate un fel de cutii. În şase din ele recunosc camere mici de filmat. Două dintre cutiuţe, mai mari, sînt aşezate faţă în faţă, închise complet numai

cu o mică deschizătură perpendiculară, prin care se vede că poate primi lumina venind dinspre arcuri. Totul pare îndreptat amenințător asupra capului indiferent al manechinului.

O împletitură de cabluri duce la tabloul de distribuție, care are o înfățișare cam rudimentară. Tabloul e legat printr-un cablu, mai gros de un deget, așezat pe pămînt ceva mai la o parte. E un dinam cuplat cu un motor cu benzină, deci o mică uzină electrică. Din cîte îmi dau seama, ar fi de ajuns pentru a ilumina un circ de mici dimensiuni.

Lîngă agregat se află o lampă cu petrol și gaz de iluminat.

Deocamdată n-avem timp să reflectăm mai adînc la rostul acestei instalații.

În spate, în colțul din stînga, o scară de piatră cu un rest de balustradă duce spre primul etaj pînă la o gaură mare pătrată din tavan. Lumina proiectată în sus, prin această deschizătură, luminează numai tavanul scund.

În colțul din dreapta e un uriaș coș zidit, pe jumătate dărîmat. Între scară și coș, pe la mijlocul zidului, în fața intrării principale, se află o ușă de fier nu prea mare. Zăvorul cu care poate fi închisă pe dinăuntru e tras.

Karlíček luminează ușa. Nu se oprește la ciudata instalație și probabil ar vrea să mergem mai departe.

Îi fac semn să stea pe loc. Mă uit și eu. Farurile mașinii pătrund prin ușa deschisă și prin micile ferestre zăbrelite și se frîng de zidul din stînga. Pînă la zidul din fund nu ajung. Ușa de fier are clanță. Se deschide, bineînțeles, înăuntru, altfel zăvorul n-ar avea sens. Clanța funcționează greu. Fac eforturi ca să apăs și să deschid. Colțul de jos al ușii se hîrșîie de beton și balamalele scîrțîie.

Ies afară, în spatele casei. Mă uit cu atenție înainte și în lături. În față e un cîmp cu iarbă rară și o piscină. Mai departe nu s-ar putea vedea nimic nici ziua din pricina unei pădurici dese de foioase care mărginește cîmpul ca un arc.

Dincolo de copaci, spre dreapta, e probabil – mica şosea pe care am venit.

Sus, în dreapta, se întinde zidul, apoi urmează casa buldog. Zidul se vede aproape pînă la colţul unde se frînge în unghi drept şi continuă spre poartă. Spre stînga, zidul măsoară numai cîţiva metri. Restul e dărîmat. După toate probabilităţile, în locul acesta pămîntul a alunecat la vale şi a luat cu sine şi zidul.

Dincolo de această deschizătură, la o depărtare de opt zece paşi, zac răsturnate două butoaie mari de metal, ruginite. Zac acolo de foarte mult timp. Lîngă ele se vede o grămadă de gunoi răscolită, dar nu pare să fie prea veche.

Văd şi cîteva bucăţi de lemn proaspăt de culoare deschisă şi nişte sticle ca acelea în care se ţin medicamente. Sînt ispitit să mă apropii.

Cu fiecare pas desluşesc mai bine dincolo de butoaie. În cele din urmă zăresc ceva, care, de fapt, n-ar fi trebuit să mă surprindă, adică un al treilea manechin. Zace pe spate în iarba înaltă, îmbrăcat cu gust, cu buzele roşii, cu obrajii fardaţi şi cu părul pieptănat cu grijă. Numai că are ochii închişi şi expresia îngheţată. Aşa ceva într-o vitrină n-ar fi deloc atrăgător, ci dimpotrivă. Mă îndrept spre manechin şi-l apuc de mînă. Mîna e moale şi rece.

Nu-i un manechin.

În faţa mea e o femeie moartă, în vîrstă de aproximativ douăzeci şi doi de ani.

7

Karlíček luminează direct chipul femeii moarte şi parcă ar citi ceva pe faţa ei. Eu cercetez împrejurimile. În asemenea clipe omul trebuie să se ferească de orice impresie şi să acţioneze cu sînge rece.

La marginea grămezii de gunoaie găsesc o bucată nu prea mare de carton tare, de o formă ciudată. E tăiat după profilul unui chip omenesc, cam de două ori mai mic decît dimensiunile reale. Nu-l ridic, ci mă mişc în aşa fel, încît să-l pot vedea din poziţiile cele mai avantajoase. Mă credeţi sau nu, dar parcă e magistrul Jan Hus, aşa cum era el înfăţişat pe rug: privirea îndreptată către cer, barba ascuţită, iar pe cap tichiuţa defăimătoare. Tichiuţa nu e întreagă. A fost ruptă mai de mult. Cartonul e umezit şi uşor încovoiat. Pe suprafaţa-i îngălbenită se vede o parte din urma unei tălpi late. Aş putea să jur că e aceeaşi talpă care a rămas întipărită lîngă cazanele cu cenuşă din curtea casei lui Roman Halík.

Lumina lanternei ce cade pieziş pe pămînt descoperă şi direcţia în care s-a îndepărtat necunoscutul. Nu se vede prea bine, totuşi se desluşesc două fîşii scurte de iarbă călcată ce se îndreaptă de-a lungul casei, în jos, la vale.

Mă întorc la Karlíček. Dincolo de butoaie, iarba e deasă şi înaltă. Urmele ce se văd sînt ale mele şi ale lui Karlíček. Probabil că femeia moartă a fost pur şi simplu aruncată peste butoaie. De la uşa de fier la butoaie nu se zăreşte nici o urmă. Pămîntul e bătătorit şi cenuşiu.

Karlíček luminează într-una cadavrul femeii. Faţa ei se desprinde din întuneric ca un medalion sclipitor, ieşit din mîna unui artist nebun.

— Ce-i cu dumneata? întreb eu.

Karlíček îşi vine în fire şi ridică lumina. Medalionul straniu al femeii moarte se cufundă în beznă. Karlíček mută lumina mai spre margine. E ciudat ce tăcute şi neprietenoase par toate lucrurile pe care cade lumina!

— Eu o cunosc pe femeia asta! spune în cele din urmă Karlíček.

Simt cum mă trec fiori prin tot trupul.

— De unde?

— Este una din vînzătoarele cele vesele de la magazinul de bijuterii.

— Nu te înşeli?

— Nu.

Identitatea e stabilită. Este Jitka, cea despre care la magazin nu se prea vorbea frumos.

— Haidem acasă – spune Karlíček.

Pesemne că n-are încredere în locurile deschise. Dar nici în interiorul casei buldog nu-i place. Mănunchiurile de lumină aruncate de farurile maşinii şi umbrele au o materialitate stranie. Karlíček străpunge totul cu lumina lanternei lui. O îndreaptă cu oarecare timiditate asupra manechinului dinlăuntrul cercului, apoi spre manechinul zîmbitor, fără nas, care te înspăimîntă cum atîrnă aşa cu partea de jos a trupului redusă la două beţe. Apoi Karlíček proiectează lumina în deschizătura neagră din tavan.

— Ea n-a murit aici – spune el încet. Cineva a adus-o aici moartă. Eu încuviinţez în tăcere.

— Nici poşeta nu-i aici – remarcă tot Karlíček. E imposibil ca o femeie îmbrăcată astfel să nu aibă poşetă.

Třepinský nu ştie încă despre descoperirea noastră. Şoferul, nici atît.

— Cineva a trecut pe aici la vale, nu-i aşa? întreabă Karlíček.

— Aşa se pare.

— Nu se vede nici o rană sau vreo urmă de violenţă. Aşa ceva probabil că nu vom găsi. E o crimă cu otravă. A înghiţit ciocolată desert.

Îl las să vorbească. Deocamdată el nu ştie că Jitka Seráková a plecat de la magazin şi a făcut cunoştinţă cu un om care avea destule mijloace ca s-o poată ţine în mare lux. În vremea aceea, Karlíček nu se interesa de viaţa particulară a unor vînzătoare vesele.

— La magazinul de bijuterii a apărut una din bancnotele cu pricina – zice Karlíček încet, dar insistent – şi acum iată-ne aici. E o înlănţuire limpede. Aţi spus că e posibil ca responsabila să fi pus ea însăşi în casă bancnote de o mie. E prea proastă pentru aşa ceva, garantez eu. Dar ea nu era

singură, mai erau încă două! Fata care zace lîngă butoaiele de colo putea s-o facă mai degrabă decît naiva cea blondină. Şi a făcut-o! Înseamnă deci că ştia prea multe, că dintr-un anumit motiv devenise primejdioasă. Sau incomodă. Cineva s-a săturat şi a căutat să scape de ea. Pe scurt, această vînzătoare îmbrăcată cu lucruri scumpe şi apoi ucisă avea pe cineva căruia îi dăduse o mînă de ajutor în afacerea bancnotei. Cînd îl vom prinde pe făptaş, îl vom avea în mînă şi pe turistul cel oacheş. Karlíček continuă să vorbească aproape febril chiar lîngă urechea mea: A vrut s-o îngroape aici şi noi l-am speriat. În spate n-o putea duce, singura posibilitate era o maşină.

Alenka a văzut-o odată în automobilul iubitului ei. Dar Karlíček face deducţii, inteligente, de altfel, de unul singur.

— N-a oprit în faţa porţii – spune el – automobilul are număr şi prezenţa lui aici ar fi părut ciudată. Ce s-ar fi întîmplat dacă apărea cineva? Prudenţa lui a avut un rost, fiindcă, uite, am venit noi. El a trecut pe aleea cu tei, pînă ce maşina nu s-a mai văzut, şi abia de acolo a cărat-o în spate. Pe sub tei poate că nu-i nici un drum, o fi doar o cărare între două şiruri de copaci. Pe acolo poate că se plimba numai domnul Rath şi nimeni altul. Şi poate că pe acolo ajungi în cîmp, sau în pădure, sau cine ştie unde. Cu automobilul nu poţi merge mai departe şi criminalul n-are cum să dispară pe vreun drum ocolit. A picat în cursă! Maşina lui stă şi acum acolo unde a oprit-o. Iar el aşteaptă să ne îndepărtăm.

Deci acesta era raţionamentul lui Karlíček, mintea lui lucrase febril acolo, lîngă femeia moartă. Îi spun:

— Aşteaptă aici. Nu aprinde lanterna.

Ies din casa buldog pe uşa principală şi mă îndrept spre poartă, primind în faţa lumina orbitoare a farurilor. Îi dau ordin lui Třepinský să aprindă numai luminile de poziţie.

— Ei, ce fac manechinele? strigă în gura mare şoferul. Coboară din maşină şi închide uşurel portiera: Mai că am înţepenit aici, cu dom' şef ăsta!

— În cîteva clipe vom pleca – îl asigur eu.

Îl iau pe Třepinský deoparte. Şoferul ne urmăreşte cu privirea, dar îndată Třepinský se întoarce şi-l pofteşte cu glas tare:

— Urcă-te!

— Şi ceilalţi doi domni? se interesează omul nostru.

— Vin şi ei numaidecît.

Aceste cuvinte pot fi auzite pînă în aleea cu tei, şi dacă acel „cineva” s-a încumetat să se apropie cît de cît, a desluşit toată conversaţia noastră.

M-am hotărît să acţionez bizuindu-mă pe ipoteza lui Karlíček. Începeam să cred în mod superstiţios că tînărul acesta „miroase” totdeauna cîte ceva, chiar dacă ţinteşte în altă parte.

Luminile de poziţie ale maşinii se sting brusc. Deschid portiera din spate, dar nu mă urc. Třepinský îi spune încet şoferului:

— Să nu sufli o vorbă!

Vorbele acestea însă nu răzbat nici la doi paşi.

Trîntesc uşa, astfel ca zgomotul să se audă pînă departe. Třepinský porneşte motorul. Intru înapoi pe poartă, pipăi zidul şi mă ascund în spatele lui. S-au aprins farurile mari ale maşinii. Automobilul dă îndărăt, întoarce, lumina se roteşte. Třepinský. porneşte înapoi spre Praga.

Aştept pînă ce lumina tremurătoare a farurilor dispare cu totul. Mă duc spre casa buldog pe orbecăite. Silueta ei e totuşi mai neagră decît noaptea.

Din doi paşi sînt înăuntru. Poate nu e prea tîrziu şi mai reparăm ceva din ce am stricat cu sosirea noastră zgomotoasă.

În cadrul uşii deschise Karlíček mă recunoaşte şi se poate apropia fără lumină, fără să atingă cuşca cu manechinul. Se opreşte lîngă mine. E destul de înţelept ca să nu vorbească de prisos. Îi spun în şoaptă:

— Ai să păzeşti uşa din spate. Dacă se întîmplă ceva procedează cum te-o tăia capul. Dacă nu se întîmplă nimic,

supravegherea ţine pînă dimineaţa. Echipa vine abia cînd s-o lumina de ziuă.

Scot pistolul din tocul de la şold şi i-l pun în mînă.

— E încărcat, trebuie doar să tragi piedica. Ai griji de interiorul casei inclusiv de gaura din tavan şi de locul din jurul butoaielor din spatele casei. Mă duc la capătul aleii de tei, Karlíček! Am plecat!

— Bine.

Mă depărtez. Ochii se obişnuiesc destul de repede cu întunericul. Către poartă şi dincolo de ea merg în siguranţă. Mai departe întunericul e mai dens, dar devin uşor transparent cînd ajung la capătul şoselei.

Mă ţin pe margine, unde umbra e mai adîncă. Pot alege cu uşurinţă drumul spre dreapta, către aleea de tei. Îmi încordez privirea. Coroanele tăcute ale copacilor sînt, fireşte, mai întunecate decît bolta fără lună. Se profilează pe ea ca nişte nori unduitori.

Întunericul e mai compact acolo unde sînt teii. În mijloc se desluşeşte o pată afurisit de neagră care se poate determina, aproape cu precizie. Păşesc cu precauţie şi, în mod intenţionat, merg din ce în ce mai lateral. Pipăi întunericul în care pătrund. Mai degrabă aş putea fi văzut din alee, decît să zăresc eu pe cineva.

După o clipă mă opresc. Tăcerea e atît de adîncă, încît îmi aud sîngele zvîcnind în urechi.

Mă furişez mai departe. În sfîrşit dau de un trunchi puternic. Era gata să trec pe lîngă el, m-am depărtat mult spre dreapta.

Acum ar fi momentul cel mai potrivit, pentru cel care s-a ascuns de noi în alee, să iasă de acolo, pe jos sau mai degrabă cu maşina, şi să încerce să scape.

E posibil ca aleea să nu ducă nicăieri, însă nu încape îndoială că pentru transportarea victimei s-a folosit un automobil. După toate aparenţele, s-ar spune că, într-adevăr, l-am deranjat pe făptaş. Judecînd logic lucrurile,

cred că nu se putea mulţumi să lase pur şi simplu moarta în spatele butoaielor. Pesemne urmărea s-o îngroape acolo.

Deocamdată nu vreau să folosesc lumina, m-am oprit din pricina întunericului de nepătruns, care se ridică în faţa mea ca un munte negru, înalt pînă la ceruri. Pot să apreciez direcţia aleii numai privind înapoi spre fîşia de cer decupată ca o dantelă, cu stelele aproape ascunse de norii imobili ai coroanelor. Mă aşez fără zgomot pe pămînt lîngă trunchi, cu faţa spre alee, sprijinindu-mă cu spatele de copac. Nu-i tocmai comod.

Nu văd altceva decît întunericul. Licărul unei ţigări, chiar foarte bine camuflate, s-ar vedea de la o sută de paşi. De aceea nu pot fuma şi asta-i o nenorocire.

Liniştea grea se prelungeşte. Foşnetele uşoare din apropiere pe care le aud la răstimpuri sînt pricinuite de vietăţile nopţii, dar ar putea să fie şi altceva. De aceea rezist anevoie ispitei de a lumina în direcţia de unde vine zgomotul. Daci o fac o dată şi nu văd nimic, pot să mă întorc liniştit şi să încep să fluier un marş.

S-ar putea ca dincolo de ultima căsuţă din şosea să fi sosit şi patrula ca să oprească pe oricine ar trece pe jos sau cu maşina.

Noaptea se scurge grozav de încet. Picioarele mi-au înţepenit. Schimb poziţia în tăcere, ba din cînd în cînd mai mă şi ridic. Nu poţi să stai mult cu privirea aţintită în întuneric. Pe dinaintea ochilor încep să-ţi joace puncte luminoase amăgitoare.

Timpul propice pentru cel care ar fi vrut să ne scape în felul presupus de noi a trecut. Încep să mă tem că totuşi capcana va rămîne goală. Dar trebuie să rezist.

Am impresia că s-a scurs o veşnicie pînă cînd se ivesc cele dintîi semne ale zorilor cenuşii. În spatele meu totul începe să se desprindă din beznă aproape imperceptibil, întocmai ca pe o corabie misterioasă. Numai întunericul de sub tei stăruie, ca şi cum niciodată n-ar putea să dispară.

Îmi găsesc un loc de partea cealaltă a trunchiului. Încă nu pot desluşi cadranul ceasului meu cînd se aude primul ciripit al păsărilor. E cam rece. În spatele meu, pe bolta cerului care devine cenuşie, încep să se contureze limpede coroanele copacilor. Deocamdată n-au culoare. Deasupra lor mai clipesc vag două trei stele.

Apoi lumina începe să se tîrască spre mine. Păsărelele îşi dreg glasul cu timiditate. Aud din vreme în vreme fîlfîit de aripi şi bănui mişcarea frunzelor şi a ramurilor. Se simte mireasma teilor. Aerul e pur, pămîntul fără rouă. Abia după o jumătate de oră se luminează şi aleea. Cît pot cuprinde cu privirea, nu văd nimic neobişnuit.

Părăsesc locul de observaţie, merg încet pe alee, mă uit înainte, dar cercetez atent terenul. E dur, foarte inegal şi acoperit cu floricele mărunte şi rare. Descopăr porţiunea îngustă, lungă de aproximativ un metru, unde florile par strivite de ceva greu.

Ăsta, într-adevăr, nu-i un drum, e „ceva între două şiruri de copaci”, cum a spus Karlíček. Aleea, care în timpul nopţii părea nesfîrşită, n-are decît vreo sută de paşi. De la jumătate, coteşte la stînga, aşa că pare închisă. Dă într-un loc destul de luminat acum. Acolo nu mai e la fel de frumos ca în jurul locuinţei lui E. A. Rath. Cercetez suprafaţa denivelată, năpădită de ierburi sălbatice, sfîşiată de şanţuri mai mici sau mai adînci. Departe, în faţă, se vede cîmpul arat. La dreapta, tocmai la orizont, sub pîcla uşoară, se întind marginile oraşului. Se zăresc cîteva coşuri de fabrici şi grupuri de clădiri joase. La stînga, aproape de linia zării, sînt alei cu copaci rari, care fără îndoială mărginesc o şosea de mîna a treia; una dintre acelea cu care împrejurimile Pragăi par întreţesute.

Cred că automobilul nu putea să scape prin întuneric pe aici. Poate doar în cazul cînd ar fi fost condus de cineva care cunoaşte bine locurile.

Şi mai cred că aşa s-au petrecut lucrurile în noaptea asta. De la capătul aleii nici nu te poţi îndrepta în altă parte decît

spre şoseaua din stînga. În alte direcţii maşina ar fi fost nevoită să străbată un teren şi mai accidentat.

În general, regiunea e netedă. E de ajuns o cercetare în semicerc pe o rază nu prea mare. În şanţul noroios, care, cînd plouă cu siguranţă că se umple cu apă şi cu pămînt fărîmiţat de pe malurile lui scunde şi pustii, găsesc urme foarte clare de pneuri.

În împrejurări obişnuite, cu siguranţă că nimeni n-ar trece pe aici.

Ceva mai departe, pe pămîntul bătătorit, urmele dispar. Se observă numai că greutatea maşinii a zdrobit asperităţile solului. Mai încolo, şanţul devine pietros, se ridică la nivelul terenului înconjurător. Automobilul a fost silit să-şi continue drumul pe brazda coşcovită, presărată cu pietre albicioase.

Nu-i nevoie să mă mai obosesc. Urmele pneurilor sînt admirabile, constituind unul dintre cele mai preţioase indicii. După cît se pare, ele au caracteristicile standard ale produselor noastre, li se vor putea determina dimensiunile şi gradul de uzură. Ecartamentul şi lungimea maşinii aş putea să le calculez şi singur chiar acum.

Răsare soarele.

Păşind repede, mă întorc în alee.

Sînt mulţumit, deşi nu s-a adeverit presupunerea lui Karlíček că-l vom înhăţa pe făptaş chiar acolo, pe loc.

Třepinský şi-a îndeplinit bine misiunea. În locul unde drumul începe să coboare spre poartă stau trei maşini. Două mici şi o dubă pentru transportarea morţilor. În afară de Třepinský şi Loubal, au venit locotenentul Skála, două echipe volante şi medicul. Toţi sînt în plină activitate.

Karlíček îmi înapoiază arma nefolosită. N-are ce să-mi raporteze. E palid şi obosit. Sîntem amîndoi nemîncaţi. Iar oamenii care au venit au adus cu ei tot ce vrei, numai de-ale gurii nu. Mai cu seamă mi-e sete. Lui Karlíček, de asemenea. Nu rezist ispitei unei ţigări, însă nu-mi place, îmi lasă în gură un gust amar.

Locotenentul Skála alege doi oameni din echipa lui care să cerceteze sistematic urmele pneurilor. Se urcă într-o maşină. Şoferul, Skála, eu şi Karlíček am fi completat cele şase locuri ale maşinii, dar Karlíček clatină din cap: nu vrea să meargă. Nu vrea să vadă. Probabil e dezamăgit că aleea nu se înfundă. Spune:

— Aseară am fi putut veni pe alee, dar pînă să fi dat peste maşină, şoferul ei s-ar fi pierdut în întuneric. Trăgeam nădejde că o să ne pice în mînă cu maşină cu tot. Nu ştiu dacă a fost sau nu, dar experienţa n-a stricat.

Nimeni nu-l sileşte pe Karlíček să meargă cu noi. El se duce în curte. Cine ştie, se prea poate să găsească acolo ceva asemănător cu cele două piuliţe de la kilometrul 286.

Noi pornim. Pe alee, maşina se clatină ca şi cum ar vrea să încerce rezistenţa drumului. Ajungem încet şi eu ordon să oprească în locul care mi se pare cel mai indicat.

Coborîm. Oare putea să vină aici, noaptea trecută, un automobil, cu altă intenţie decît aceea pe care o bănuiam noi? Skála spune:

— Urmele sînt proaspete. Trebuie să ne grăbim pînă nu ni le spulberă vîntul sau vreo ploaie.

Ne uităm la cer. De obicei, un răsărit de soare prea limpede nu vesteşte vremea cea mai bună. Doi oameni se apucă de treabă. Skála scoate harta din tocul de piele.

— Nu-i dintre cele mai noi – zice. E de pe vreme primei republici, dar prea multe nu s-au schimbat pe aici. Am spus să-mi caute în vechea arhivă a poliţiei; astă-noapte n-aveam cu ce să ne pierdem vreme.

Cam pe la mijlocul hărţii, desenată la scară mare, e însemnat planul parcelei lui Rath cu inscripţia: „Fabrica Rath”. Şoseaua care se vede la stînga se află în marginea hărţii. Săgeţi indicatoare arată de unde vine şi încotro duce.

— Am ocupat-o în două puncte – zice Skála – dar, după toate aparenţele, prea tîrziu.

— Sa rechemăm patrulele – spun.

Mă întorc în alee singur, pe jos. Constat că e mai comod şi nu cu mult mai încet. Activitatea la parcelă continuă.

— Cineva competent trebuie să-şi dea părerea asupra instalaţiei din interiorul casei – zic eu, oprindu-l pe Loubal.

— Fotograful a spus că probabil e vorba despre o fotografie în relief – zice Loubal. Despre un portret sculptat confecţionat pe cale mecanică. Sîntem la primul etaj al casei. Aici e un fel de laborator unde se prelucrează benzile cinematografice. Se pot proiecta cu un aparat special pe un disc legat de un mecanism de desenat foarte complicat. Fotograful zice că ar avea curaj să-l pună în funcţiune experimental, şi sus şi jos.

— Să nu facă pe deşteptul şi să aştepte specialiştii – zic eu.

Loubal nu s-ar fi mirat dacă ar fi găsit în casa buldog chiar şi un cavaler adormit ca pe muntele Blaník[7].

Casa cea roşietică şi deteriorată era încuiată. O deschidem cu forţa. Interiorul nu e mobilat. Doar o oglindă mare de hol, fixată pe perete. E orientată greşit, fiindcă ferestrele sparte ale holului dau spre apus. Pe pardoseală zac mormane de frunze uscate.

Mă duc să văd etajul casei buldog. Acolo sînt ferestre mici camuflate. De jos, de la mica uzină electrică, pornesc încoace nişte cabluri. Vedem aici instalaţia despre care vorbea Loubal, de asemenea, un ferăstrău de traforaj neobişnuit de mare, de o construcţie specială, care funcţionează cu un electromotor şi se manevrează printr-un sistem de pîrghii. Pe masa de dimensiuni mari se afla cîteva busturi, confecţionate prin lipirea unor profiluri făcute din carton sau din placaj subţire. Din punct de vedere tehnic, construcţia aceasta nu e o lucrare bună de sculptură. Recunosc, de pildă, copia manechinului cu nasul rupt. Culorile, de asemenea, corespund destul de bine modelului,

[7] Aluzie la o veche legendă cehă care spune că în munţii Blaník din Carpaţii nordici stau ascunşi nişte cavaleri care dorm.

însă marginile sînt subţiate în direcţie verticală, aşa încît gura arată mai degrabă ca un pieptene.

Pe alte cîteva mese sînt întinse alte lucrări. Cercetez la lumina lanternei banda de film răsucită pe bobină. Pe ea se văd linii de culoare deschisă unite între ele pe un fond negru. Nu zăbovesc mult aici. Mă îndrept către maşina care urmează să mă ducă pe mine şi pe Karlíček în oraş şi să se întoarcă apoi cu cîţiva specialişti de care e nevoie aici.

Maşina morgăi se pregăteşte de plecare.

Vorbesc cu doctorul.

— Moartea a fost provocată de o paralizie a nervilor – îmi spune. Chiar astăzi voi şti mai mult. Sînt o serie întreagă de narcotice care au putut fi folosite.

Mă întorc spre Třepinský şi spun:

— Trebuie să aflăm cum a putut Roman Halík să folosească acest loc pentru scopurile sale. Cine este, sau cine a fost E. A. Rath, şi aşa mai departe.

Deocamdată asta e tot. N-are rost să mai rămîn. Ancheta e în mîini bune. Nici un amănunt nu poate scăpa.

Pe scaunul din spate al maşinii care urmează să mă ducă stă prăbuşit într-un somn adînc Karlíček, ca şi cum ar fi vrut să-mi arate prin asta că toată noaptea n-a închis ochii. Capul îi e sprijinit în colţul maşinii, iar picioarele întinse de-a curmezişul în partea cealaltă.

Mă urc lîngă şofer. Uşa nu se poate închide fără zgomot şi nici motorul nu poate demara în tăcere. Dar somnul adînc, ca de copil, al lui Karlíček nu este tulburat.

Pe cerul, acum albastru deschis, plutesc nori mari, albi. Şoferul goneşte ca un diavol.

Karlíček se trezeşte în centrul Pragăi şi numai fiindcă o mişcare bruscă a maşinii l-a scuturat şi l-a aşezat într-o poziţie care i s-a părut suspectă chiar în somnul cel mai adînc.

Îl aud dregîndu-şi glasul şi mă întorc spre el. Karlíček îşi îndreaptă trupul, clipeşte un timp, apoi explodează ca şi cum i s-ar fi întîmplat ceva cu totul neobişnuit:

— Unde sînt? Unde mă duceţi?

— Te duci să te culci – răspund eu.

— Să mă culc? Nu pot! Am avut un vis adevărat. Trebuie să mă întorc!

— Unde?

— La moara aia blestemată, sau ce dracu este.

— De ce?

— Vă rog să opriţi.

La un semn al meu, şoferul se apropie de trotuar. Oprim. E un loc unde staţionarea e interzisă, dar noi ne putem permite.

— Ce-i cu dumneata? îl întreb.

Karlíček e surprinzător de neliniştit:

— Vreau să mă duc înapoi! Mai merge cineva cu mine? Eu doar fac parte din echipa locotenentului Skála!

Pesemne din arsenalul gîndirii lui a mai ţîşnit o idee, pe care nu vrea s-o trădeze. N-are nici o importantă că i-a venit în somn. El o acceptă. Dar pare-se că mă provoacă pomenind că face parte din echipa lui Skála.

— S-ar zice că ai fost răpit în somn, Karlíček – spun eu. Se mai poate repara. Maşina se întoarce cu o comisie de specialişti. Dumneata n-ai să mai ai loc, dar îi voi da alta, dacă într-adevăr trebuie să te duci negreşit acolo.

— Cred că trebuie – răspunde el, parcă cerîndu-şi scuze. Dacă nu se poate aranja, mă duc şi pe jos.

— Să nu faci una ca asta! Hai cu mine la birou. Comandăm un mic dejun substanţial şi o stacană mare de ceai pe care să-l diluezi cum ţi-o plăcea. După ce prinzi puteri, pleci încotro doreşti. S-a făcut?

E de acord, ba chiar recunoscător. În timp ce maşina se pune din nou în mişcare, spune pe deplin liniştit:

— Păi mă cunoaşteţi, tovarăşe căpitan. Eu nu vreau să monopolizez descoperirea asta pentru echipa dumneavoastră şi nici chiar pentru mine. Poate că nici nu-i o descoperire, ci o simplă prostie. De aceea, deocamdată, prefer s-o păstrez pentru mine.

Mă întorc iar cu faţa înainte şi privesc tăcut drumul. Nu mai avem mult, însă pînă să ajungem Karlíček a adormit din nou şi doarme buştean. Mie nu mie somn. Soarele luminează prea vesel şi e tare cald. Principalul e să mă ţină nervii. Ar fi un păcat de neiertat să pierd ceva din pricina somnului.

Karlíček coboară somnoros din maşină. Abia după ce se pocneşte cu capul de capotă, lucrurile se mai aranjează.

Maşina rămîne pe loc, aşteptînd ordinul de plecare. Cei de la poartă ne fac rost de mîncare. Karlíček, care se tîrîie în urma mea, începe să fie interesat cînd aude lista de bucate nu tocmai modestă. În sfîrşit, ajungem în biroul meu. Pun mîna pe telefon şi-i chem pe cîţiva din membrii grupului de ancheta C-L.

Cît e ceasul?

Şapte şi patruzeci şi şase.

Cum mai fuge vremea! De cînd păşeam pe aleea de tei au trecut aproximativ patru ore.

Micul dejun n-a sosit încă, dar eu încep să împart sarcinile.

— Dumneata te duci după Alenka Vlachová. Trebuie să vorbesc cît mai curînd cu ea. Aşteaptă în faţa magazinului dacă n-au deschis încă. Acasă probabil că n-o mai găseşti.

Omul care trebuie s-o aducă pe Alenka o cunoaşte. A însoţit-o cînd fata a trebuit să recunoască în doamna Trojanová pe clienta de la magazinul de bijuterii. De data asta n-are să-i mai comande cocteiluri şi îngheţată.

Adaug:

— Întreabă acolo de adresa celeilalte vînzătoare, Jitka Seráková. Poate o ştie. În orice caz am nevoie de o copie de pe cartea de imobil.

Sarcinile celelalte îi privesc pe ofiţerii serviciului tehnic şi din laborator, care urmează să-şi spună cuvîntul asupra instalaţiei lui Halík din casa buldog.

De asemenea, trebuie să aflăm totul despre firma E. A. Rath şi despre proprietatea lui părăsită, unde Roman Halík s-a instalat ca la el acasă.

Maşina pentru Karlíček e asigurată, iar copiosul deja se află în faţa noastră. Karlíček înghite uriaşe cantităţi de ceai decolorat. E cam nervos sau poate nerăbdător. Nu mănîncă mult.

Mi s-a adus, fără îndoială, şi cafea. Dar, cu stomacul plin, m-a prins o lene, că nici o cafea din lume nu m-ar putea însufleţi. Totuşi e a doua noapte albă.

Cînd, în sfîrşit, intră zîmbitoare Alenka de la magazinul de bijuterii, proaspătă şi fardată ca o păpuşă, cu ochii aprinşi de curiozitate, ştiu că n-am voie să fiu istovit. La o cafea şi o ţigară, voinţa trebuie să se alăture şi ea.

Karlíček o salută. El a fost cel care a recunoscut în femeia moartă din spatele casei buldog pe fosta colegă a Alenkăi, dar acum nu-l mai interesează.

— Şi domnul acesta a fost pe la noi – spune Alenka, arătîndu-l pe Karlíček.

E bine. Dacă nu dă dovadă de alte însuşiri, cel puţin are spirit de observaţie şi memorie bună. Cunoaşte adresa Jitkăi Seráková.

— Locuieşte la părinţi. Dar pe doamna pe care mi-aţi arătat-o, precis că n-am văzut-o niciodată în magazin. V-aţi deranjat degeaba.

Se învîrteşte foarte degajată, dar aş prefera s-o fac într-un fel să se aşeze. Voinţa mi-o pot încorda, însă ochii mei obosiţi au nevoie de linişte.

— Nu e vorba de doamna pe care v-am arătat-o atunci – zic eu.

— Aşa?! exclamă Alenka. Mă miră. Şi despre ce e vorba, dacă pot să întreb?

Moare de curiozitate. Zîmbeşte.

— E vorba de individul cu care avea legături Jitka şi pe care l-aţi văzut odată cu ea în maşină.

— Aha, ăla! răsuflă Alenka. Unele femei au noroc. Sau a făcut ceva?

— Domnişoară – o opresc eu prieteneşte – dumneavoastră întrebaţi mereu în loc să răspundeţi. Îl cunoaşteţi pe acest om?

— Eu ştiu să servesc o cauză bună – spune ea pe acelaşi ton prietenesc. Sigur că-l cunosc. A fost de cîteva ori la noi în magazin. Nu e tocmai înalt, mai degrabă e de talie mijlocie şi are înfăţişarea unui om care-şi cumpără haine de gata. Nu se prea îmbracă bine, însă e destul de plin de el. Nici prea tînăr nu este, dar, oricum, e un brunet simpatic, cu care o fată nu se ruşinează să meargă pe stradă. Şi cînd mai are şi maşina lui, i se pot ierta chiar mai multe lipsuri de astea. Observ că Alenka le nimereşte destul de inteligent.

— Cine e? o întreb eu.

Ridică din umeri:

— Asta nu ştiu. Unul care se pricepe să cîştige bani. Nu mi s-a prezentat. Nici nu prea vorbea. E un om ursuz. Şefa noastră deseori confundă oamenii, şi de cîte ori venea, îl întreba ce doreşte. El mormăia liniştit că doreşte să vorbească cu Jitka, iar uneori nu răspundea deloc. Jitka nu ne spunea niciodată nimic despre el cînd o întrebam. Pe urmă ea a lipsit aşa de mult, încît a trebuit să plece. S-a iscat din asta o ceartă! Zicea că pentru cîteva coroane pe lună n-are să-şi distrugă ea tinereţea printre şiraguri de mărgele. Atunci a fost o adevărată ruşine. M-am văzut obligată să încui uşa şi să atîrn plăcuţa pe care scrie „Inventar”. Pentru mine, de fapt, era o distracţie să mă uit la ele cum se bălăcăresc!

Nu încape îndoială că Alenkăi nu-i place viaţa tihnită. Acum s-a pornit pe vorbă şi se pare că nu poate s-o oprească nimeni pînă nu spune tot ce ştie.

— Şefa a ameninţat-o continuă ea – i-a spus nu cumva să îndrăznească să vină s-o roage ca s-o primească înapoi

atunci cînd o va părăsi „traficantul”. Jitka a rîs, dar era furioasă. Zicea că-l are bine la mînă.

— Cum a spus?

— Că-l are bine la mină. Că o regină a perlelor, a broşelor şi a brăţărilor false, cum e ea (adică şefa), habar n-are de nimic. Că nici n-a închis bine casa de bani, şi nu mai ştie nici ce, nici cît are înăuntru. Pe urmă Jitka a plecat, i-am descuiat uşa, dar plăcuţa cu „Inventar”-ul n-am luat-o, fiindcă şefa a mai spumegat de mînie o vreme.

Prin urmare, de la Alenka nu pot obţine informaţii mai amănunţite despre iubitul Jitkăi sau despre identitatea lui.

— Jitka nu-i proastă – urmează Alenka. O invidiez, zău, eu nu mă prea pricep la de-astea. Cine ştie dacă nu s-o fi şi mutat la omul acela! Sau s-o fi măritat. Dar cred că ne-ar fi anunţat, ca să plesnească şefa. Acasă nu-i plăcea, ştiu. Are tată vitreg. Maică-sa a divorţat cînd Jitka avea unsprezece ani... sau cincisprezece, nu mai ştiu. Acum fie că e la părinţi, fie că e la bărbatul acela, au să vă spună ei cum stau lucrurile.

Întreb:

— V-a plăcut automobilul în care aţi văzut-o?

Alenka strîmbă din buzele-i fardate cu un ruj de culoare deschisă.

— Ca să fiu sinceră, nu prea mult. Mie-mi plac maşinile americane. Şi maşina lui străluceşte, dar n-are şicul celeilalte.

— Ce marcă e?

— Asta nu ştiu. Dar e neagră, lăcuită.

— Numărul, din întîmplare, nu l-aţi observat?

— Din întîmplare, nu. Dar în faţă, pe radiator, are două săgeţi mari de argint, una sub alta, cu vîrful în sus.

Pun mîna pe hîrtie şi pe creion şi desenez radiatorul maşinii *Citroën* cu emblema respectivă.

— Cam aşa? îi arăt eu.

Alenka se uita la mine şi la desen cu uimire.

— Chiar aşa! încuviinţează. Dumneavoastră cunoaşteţi maşina aceea?

— Vreau s-o cunosc – zic. Mai descrieţi-mi-o puţin, puteţi?

Alenka se gîndeşte.

— Lucrul cel mai grozav la ea – spune în sfîrşit – este că stă cu pîntecele pe pămînt ca o broască. Merge destul de repede, dar nu-i prea arătoasă.

Alenka e întreruptă de intrarea subofiţerului care îmi prezintă datele privitoare la Jitka Seráková. Îl las să plece imediat, după ce mai întîi îi înmînez în scris o comunicare, anume că maşina căutată e probabil un *Citroën* negru.

— Predă imediat nota! îi spun şi îl concediez.

Apoi mă ridic de la masă şi, înainte ca ea să înceapă din nou, îi întind mîna spre a-mi lua rămas bun. Alenka parcă ar vrea să întrebe ce a dorit omul în uniformă.

— Aţi fost foarte îndatoritoare – îi spus şi mă comport în aşa fel, ca să înţeleagă că mi-a făcut o impresie bună. Duceţi-vă jos la portar. Telefonez eu să vă conducă cu maşina.

— Bine – zice Alenka, clătinînd din cap. Dar eu nu mă grăbesc, că doar mă întorc la lucru. Dacă Jitka mai trece pe la noi, am s-o întreb despre brunetul ăla al ei. Şi numaidecît o să vă dau de veste, da?

— Ne-aţi face un mare serviciu – spun eu, recunoscător.

În sfîrşit, sînt singur. Mă uit la hîrtiile aduse. Din ele rezultă că Jan şi Jirina Winert, la care e înregistrată Jitka Seráková, au serviciu toată ziua. Tare aş vrea să vorbesc cu amîndoi deodată, deci la ei acasă. Asta s-ar putea abia către seară. Nu vreau să-i anunţ din vreme. O să-i găsesc eu cumva.

Am nevoie de odihnă şi acum mi se oferă prilejul. Nu foloseşte nimănui dacă stau treaz. Singura noutate ce se poate ivi e rezultatul autopsiei nefericitei Jitka.

— Vă aducem imediat raportul – mi se telefonează. Cauza morţii este paralizia sistemului nervos printr-o otravă narcotică luată fără îndoială într-o băutură alcoolizată. S-a

constatat existenţa coniinei şi alte cîteva elemente conţinute în cucuta de apă. Cucuta virosa.

Caut în lista narcoticelor de la institut, de care răspundea Halík personal. Îmi aduc bine aminte, „Cucuta virosa” se afla printre ele. Prin urmare, Roman Halík i-a procurat-o. Tot de la el, fără îndoială, venea şi cultura de tetanos care-l ucisese pe Josef Trojan.

Oamenii noştri se achită admirabil de sarcinile încredinţate. Mă hotărăsc să plec acasă şi să dorm puţin. Dar între timp intră Třepinský, care trebuia să fie la fabrica lui Rath.

— Am venit să vă iau – zice cu expresia lui obişnuită care nu spune nimic. Tovarăşul din echipa volantă a locotenentului Skála, tovarăşul Karlíček, a descoperit că oglinda din peretele vilei e de fapt uşa secretă a unei încăperi subterane.

8

Dacă trebuie să fiu eu însumi prezent acolo, înseamnă că descoperirea lui Karlíček are o mare însemnătate pentru cercetările noastre. De altfel, şi Třepinský mi-o confirmă numaidecît:

— Am găsit acolo un geamantan, ale cărui dimensiuni corespund cu urmele de deasupra dulapului din apartamentul lui Josef Trojan.

— Aşa?!

Deci nu mă mai duc acasă să mă odihnesc!

Třepinský stă la volan ca o statuie din atelierul lui Roman Halík, dar mă duce ca un sălbatic cu o viteză primejdioasă.

Geamantanul ăla, de fapt...

La fosta fabrică Rath domneşte o vie animaţie, doar o mică excepţie: pe scaunul din spate al maşinii lui, Karlíček doarme dus.

— Ar fi bine să-l lăsăm – şopteşte dînd din cap locotenentul Skála. Eu încep să mă îndoiesc de sănătatea sufletească a acestui tînăr. Ăsta nu-i criminalist, ci strănepotul doctorului Faust. Într-o zi am să împrumut ochelarii lui. Cred că diavolul i-a vrăjit.

Skála deschide uşa maşinii fără cruţare. Dar Karlíček probabil că nu s-ar fi trezit nici cu tritolhexogen. Nu cumva nebunul ăsta o face dinadins?

Intrăm în vilişoară. Oglinda nu mai e pe perete, ci deplasată cu un metru şi jumătate mai în faţă. În zid se cască o deschizătură dreptunghiulară, consolidată cu o ramă de oţel zidită. Pe ea se fixează un disc în care se înşurubează oglinda. Desigur, oglinda e mai mare decît deschizătura, o depăşeşte în înălţime, iar cînd e fixată, o maschează perfect.

La fiecare dintre cele patru colţuri ale discului e montat capătul unei lame avînd forma unei foarfece desfăcute. Celălalt capăt e prins în spatele deschizăturii. E un sistem simplu de întindere şi destindere ca la armonică.

Skála împinge oglinda susţinută de cele patru dispozitive în poziţie mereu paralelă cu zidul. Merge foarte uşor, mecanismul se contractă, pînă ce oglinda, cu un pocnet uşor, se lipeşte de zid.

Acum are aspect absolut firesc. Cele patru şuruburi de la colţuri, care susţin oglinda, sînt acoperite cu capacele de metal. Skála îmi dă explicaţii:

— Karlíček a observat că cele două capacele de sus nu sînt aşa de murdare ca cele de jos, deci cineva le-a atins de curînd. La propunerea lui am încercat să luăm amprente de pe ele.

— Şi aţi găsit?

Skála dă din cap:

— Am găsit. După ce le-am curăţat de praf, s-au văzut foarte bine. Apoi s-a apucat să le încerce în fel şi chip – continuă Skála. Cînd le apăsa, cedau şi se auzea că declanşează ceva, dar uşa nu se mişca din loc. Nici nu se

deschidea, nici nu se închidea. Abia cînd am apăsat căpăcelele cu amîndouă degetele mari şi am tras concomitent oglinda cu celelalte degete, a cedat relativ uşor.

Skála trage oglinda dinspre zid, exact aşa cum descrisese. În spatele oglinzii sînt nişte zăvoare acţionate de arcuri. Prin apăsarea căpăcelelor se ridică şi permit deschiderea. Pe partea dinăuntru, în centrul discului, e înşurubat un mîner. Cine intră poate să tragă foarte simplu oglinda după el. Zăvoarele se îmbucă în dinţi şi uşa s-a închis. Din partea interioară e uşor apoi să ridici zăvoarele, dacă vrei să ieşi.

Instalaţia nu e nouă. Faţă de mecanismele precise şi fine din casa buldog, această instalaţie pare mai curînd o treabă de fierar.

— Aţi comparat amprentele cu dactilograma lui Halík? întreb eu.

— Încă nu. Dar chiar de la prima vedere par altele. Se înţelege că le vom compara cu toate cele care vor prezenta interes, de pildă cu ale lui Trojan.

Ca să pot intra prin deschizătură, trebuie să păşesc peste foarfecele de jos şi să fiu atent să nu mă pocnesc cu capul de cel de sus. Skála aprinde o lanternă puternică. În spatele deschizăturii se află o mică platformă pardosită cu cărămizi. De aici pornesc în jos trepte de cărămidă spartă. Coborîm.

— La început, Karlíček spunea – continuă Skála – că vilişoara ar trebui să aibă totuşi o pivniţă şi că nu există nici un fel de intrare, nici de afară, nici din interior. De aceea s-a oprit în faţa oglinzii.

— Asta-i spiritul lui faustian – zic eu. Diavolul l-a blagoslovit în automobil cu un vis, asta-i toată povestea. Cînd se va împlini sorocul contractului, o să-l ia cu el printr-o gaură ca asta.

Sînt zece trepte care duc jos. Ne aflăm pe o pardoseală de pămînt, care pare cam noroioasă sau, în orice caz, moale.

Pe scurt, e o pivniţă mare, fără nici o ferestruică sau doar cu o firidă aflată tocmai în zidul din faţă, lîngă tavan. În aer stăruie o umezeală neplăcută, din cauza terenului înconjurător – mlăştinos şi plin de ierburi. Ape subterane curg pe sub pivniţă la vale şi se infiltrează prin crăpăturile pietrelor. Pereţii goi sînt căptuşiţi cu un mucegai umed, vîscos, care străluceşte la lumina lanternei.

Pe alocuri, zidurile sînt acoperite cu hîrtie sau chiar cu tapete pe care umezeala a desenat contururi de nori. În colţul din fund, deasupra a trei paturi de fier, atîrnă două covoare răsucite. Pe paturi se află nişte saltele murdare şi cîteva cuverturi mototolite şi ferfeniţite. Un covor mai vechi şi mai mare e întins pe pămînt, în mijloc. Deasupra lui stă aplecată o lampă electrică pliantă iar alături una cu petrol. Într-o parte, pe covor, o masă obişnuită de bucătărie.

Cu siguranţă că unele dintre aceste obiecte n-ar putea trece prin deschizătura limitată de cele patru foarfece. Prin urmare, au fost aduse aici înainte de instalarea uşii secrete.

În pivniţa asta, amenajată de bine de rău pentru locuit şi, după toate aparentele, pentru a fi folosită drept refugiu, stăruie o duhoare umedă de mucegai.

Povestea acestei vizuini o s-o cunoaştem mai tîrziu. Deocamdată mă interesează numai geamantanul închis de pe masă. Înaintez şi, la lumina lanternei lui Skála, îl deschid. Înăuntru nu e nimic altceva decît o grămada de chei mici.

Unele sînt turtite, altele tubulare.

— Sînt cincizeci în cap – spune Skála. Din cîte am putut constata pînă acum, fiecare e de la alt lăcăţel.

— Şi ăsta a fost adus aici de la familia Trojan de către un om cu dactilograma necunoscută?

Skála ridică din umeri.

Cheiţele sînt simple de tot. Hoţul care ar vrea să deschidă cu un şperaclu un lacăt încuiat cu una dintre ele n-ar trebui să-şi dea prea multă osteneală.

Sînt numerotate. Cele turtite au numere cu două cifre sau chiar cu trei săpate la capătul rotund, celelalte au agăţate inele de metal cu nişte tăbliţe de alamă, numerotate.

— Pare a fi o colecţie de chei de la nişte cabine sau dulăpioare – spune Skála. De la un bazin, de la o baie de aburi, de la o sală de sport... Dar acolo, peste tot, se folosesc broaşte cilindrice. N-aş încredinţa hainele şi portofelul cu bani acestui fel de broaşte.

Pînă la urmă, ne gîndim că ar putea să fie de la niscai cutii post-restant.

— Am să mă conving numaidecît dacă-i aşa – zic eu.

La vorbele mele, Skála scapă o înjurătură.

— Sînt curios să văd unde o să ajungeţi cu cazul ăsta! Eu m-aş lăsa păgubaş!

Îi cer să se ocupe el însuşi, îndeaproape, de ceea ce a mai rămas în pivniţă.

La vila lui Rath lăsăm o patrulă alcătuită din cîţiva oameni înarmaţi, amplasată în aşa fel, încît să nu alunge pe cel care s-ar apropia, ci să caute să-l reţină prin surprindere. Cu executarea ordinului îl însărcinez pe Loubal. Karlíček doarme.

Třepinský mă duce la Praga cu o viteză de concurs încît aud cum sună cheile în valiză.

Deocamdată rămîn trei ipoteze. Prima: cheile sînt într-adevăr de la cutiile post-restant şi de la nimic altceva. A doua: toate cele cincizeci de cutii nu sînt la un singur oficiu poştal, dar numărul cu trei cifre de pe o cheiţă, mai mare decît şapte sute, poate fi numai la Poşta centrală fiindcă acolo sînt cele mai multe cutii. Şi a treia: voi găsi în ele ceea ce aştept, fiindcă, probabil, s-a folosit în mod practic proverbul: „Caută acul în carul cu fîn”.

Dacă nu găsim căsuţele poştale la Praga, o să căutăm în altă parte. Dar, după toate aparenţele, e o afacere pragheză.

Vom vedea.

Třepinský opreşte în faţa Poştei centrale. Cobor cu geamantanul în mînă şi îmi fac loc cu el în holul poşte. Trebuie să-l traversez în întregime, ca să ajung la ghişeu unde, conform indicaţiei scrise, se pot obţine informaţi în legătură cu căsuţele poştale încuiate. Pun geamantanul în dreptul ferestrei, mă aplec peste geam şi încerc s-o seduc pe funcţionara care stă la o mică distanţă de masă şi face nişte adunări.

— Daţi geamantanul jos – mă admonestează ea cînd, în sfîrşit, se apropie.

Las geamantanul aşa cum l-am pus şi-i arăt legitimaţia. Funcţionara e foarte surprinsă, fiindcă în spatele geamantanului putea să fie oricine, numai un căpitan de securitate, nu. Cînd întorc geamantanul cu nouăzeci de grade şi-l deschid ca să-i poată vedea conţinutul, holbează ochii şi izbucneşte:

— Ce-i asta?

— Recunoaşteţi cheile de la căsuţele post-restant? întreb eu.

Ridică privirea spre mine cu mare neîncredere.

— Astea să fie?...

Constat o realitate interesantă. Nu văzuse în viaţa ei o cheie post-restant. Şi deodată are în faţă cincizeci. Admite că s-ar putea să fie de la cutiile post-restant, dar numai fiindcă-i spun eu. Eu însă nu mai spun nimic, dimpotrivă, aş vrea să aflu ceva.

— La mine vă puteţi adresa în cazul că doriţi să primiţi o cutie, dar...

Nu asta e intenţia mea, şi astfel funcţionara mă trimite în strada de după colţ, unde sînt căsuţele cu cheie.

Trîntesc capacul geamantanului, mulţumesc pentru informaţie şi plec. În faţa poştei o apuc la dreapta, cotesc după colţ şi citesc indicaţiile de la fiecare intrare. În cele din urmă intru într-o clădire mai veche, urc la primul etaj şi mă găsesc într-o sală mare din care însă aproape de uşă, nu

rămîne decît un spaţiu mic, restul fiind împărţit în culoare, ai căror pereţi sînt chiar căsuţele post-restant.

Nu ştiu încă dacă mă aflu acolo unde s-ar potrivi a cincizecea cheie a mea. Dar nerăbdarea de a mă convinge creşte. Pun geamantanul pe un pupitru unde se depun obiectele, îl deschid şi caut în el o cheiţă cu numărul alcătuit din trei cifre. Nici unul din oficiile poştei din Praga nu poate avea şapte sute de cutii. Aici însă, la compartimentele de jos, văd şi numere cu patru cifre.

Alături de mine cineva examinează corespondenţa pe care şi-a ridicat-o, dar îşi lasă scrisoarea şi, cu uimire, urmăreşte ce fac eu. Întrucît sînt luat drept deţinătorul unei căsuţe, probabil că fac impresia unui cetăţean anormal cu cele cincizeci de cheiţe ale mele.

În cele din urmă găsesc cheia cu numărul 632. Pe undeva trebuie să fie şi cea cu numărul 700, dar sper că una îmi ajunge.

Lume puţină pe aici. Culoarul pe unde trec, cu cheia într-o mînă şi cu geamantanul într-alta, e pustiu. Dincolo de peretele cu căsuţe se află serviciul de cartare. Oamenii lucrează fără zgomot, în izul uşor de hîrtie şi lemn vechi.

Numerele de pe cutii sînt ordonate şi clare, aşa că nu rătăcesc prea mult.

Caseta 632 e aşezată lîngă podea, într-un şir lung de alte dulăpioare asemănătoare, cu uşiţe de lemn mai mari. Este impresionantă liniştea ce domneşte aici, şi zău că nu te-ar prinde mirarea dacă în fiecare cutiuţă ar fi depusă o urnă cu cenuşă de la crematoriu.

Pun geamantanul jos, încet, nici eu nu ştiu de ce aşa de încet, probabil că sînt încordat, curios să văd dacă presupunerea mea se va adeveri. Apoi bag cheiţa în broască.

Constat să se potriveşte.

Fie că găsesc sau nu ceva aici, cutia cu numărul acesta trebuie să fie înregistrată.

Deschid uşiţa. Culoarul e cufundat în semiîntuneric. De aceea parcă din cutie se revarsă ca dintr-o ferestruică un fir de lumină. În partea din spate e complet deschisă, în casetă se află un plic mare, albastru. Întind mîna după el şi am sentimentul că ar trebui să mă mir că nu mă împiedică nimeni s-o fac. Plicul e lipit cu grijă. E gros de aproape trei centimetri, deci conţine o cantitate mai mare de hîrtii. Pe el, cu litere caligrafice, e scris cu creion albastru: Poşta centrală, post-restant 632, Cirkus Humbolt. Afişe de reclamă.

Nu este nici timbrat, nici ştampilat. Se pare deci că n-a fost introdus prin spate. Cineva a deschis caseta cu cheia pe care o am eu acum în mînă şi a introdus plicul. Iar funcţionarii de la poştă, fireşte, l-au lăsat să stea acolo liniştit. Chiar dacă m-ar vedea că-l ridic, nu i-ar interesa cîtuşi de puţin.

Tai prudent plicul cu un cuţit. Pe culoar sînt tot singur. De aceea pot să şi număr în linişte. Plicul conţine o sută de bancnote de o mie, cu seria nevalabilă C-L.

9

Şi mai am încă patruzeci şi nouă de astfel de cheiţe!

Mă gîndesc cu adîncă recunoştinţă la Karlíček. Genial strănepot are Faust! Cerul mi-a trimis un înger, şi eu nefericitul, l-am gonit la şcolarizare!

Cincizeci de cutii înmulţite cu cîte o sută de bancnote de o mie fac cinci mii de bancnote, adică cinci milioane de coroane. Budinský a apreciat că în circulaţie ar fi vreo patru milioane, cu ceea ce am găsit eu fac deci aproape zece milioane. Să zicem că o mie de bancnote C-L de abia acum se pregătesc pe undeva să intre în circulaţie. Cum am spus, în total zece milioane. Zece au fost arse din strategie la kilometrul 297,3. Cred că nu-i rău calculul acesta.

Încui căsuţa poştală. Plicul ia calea buzunarului meu de la piept. Apuc geamantanul şi mă duc pe culoar înapoi spre micul spaţiu de la intrare. Acolo se află o uşă cu neprietenoasa inscripţie: „Intrarea opritǎ. Dirigintele”.

Intru fără să ezit, şi încă oarecum zgomotos, deoarece, deschizînd uşa, am pocnit-o din întîmplare cu geamantanul.

— Ce s-a întîmplat? mi se adresează bombănind un funcţionar în vîrstă, cu glas sever, care îmi face impresia că e mai „mucegăit” decît toate culoarele dimprejur. După ambele urechi i se sprijină cîte un creion, în mînă ţine un toc, nişte foi de hîrtie zac pe masă, în faţa lui. Ochelarii îi atîrnă pe vîrful nasului, poartă mînecuţe negre pînă la cot, cămaşă albă cu guler scrobit, detaşabil, care lasă să i se vadă pe alocuri gîtul gol, şi o cravată fluture, prinsă strîmb într-un nasture.

E foarte greu să mai găseşti azi un asemenea funcţionar de muzeu. Mă întreb de unde o fi ieşit.

Se strîmbă la mine chiar cînd îi întind legitimaţia. Mă măsoară pe deasupra ochelarilor din cap pînă în picioare, se uită la geamantan, apoi, lipsit de bunăvoinţă, tună:

— Miliţia? Aici n-aveţi ce căuta. La noi totul e în ordine.

— Nu mai spune! răspund eu.

În fund văd o altă uşă cu inscripţia „Director”. Funcţionarul susţine că acolo nu pot intra, dar cînd îşi dă seama că e zadarnic să se opună, se ridică de la masă şi se tîrîie spre uşa aceea. Deşi se mişcă, îţi face impresia că stă jos. Pune mîna pe clanţă, deschide uşa şi spune: „Poftiţi!”, apoi se întoarce la locul său.

La un birou demodat se află un bărbat cu înfăţişare de om înţelept. La altă masă lucrează o femeie în vîrstă cam de patruzeci de ani. Nu înţeleg de ce stau oamenii ăştia cu ferestrele închise. Nădăjduiesc că domnul director va reuşi să se folosească de autoritatea lui pentru ca măcar pînă la Crăciun să i se spele geamurile; dacă nu, cred că va fi obligat să o facă singur.

Sînt cu legitimaţia în mînă, şi cu geamantanul, fireşte.

— Aş vrea să aflu cine e deţinătorul casetei cu numărul 632 – zic.

Directorul e un om amabil.

— Luaţi loc – spune arătîndu-mi respectuos un scaun.

— Domnişoară, şase sute treizeci şi doi!

Domnişoara scoate de undeva o cartotecă lungă şi eu întreb:

— Dumneavoastră le cereţi persoanelor să vă prezinte buletinul de identitate?

— Bineînţeles, dar nu aici. Directorul întinde mîna în direcţia domnişoarei, care, întoarsă cu spatele spre el, continuă să caute. Comanda se achită...

Dar eu auzisem unde se achită şi iau din mîna domnişoarei o foaie de hîrtie tare, prinsă cu un ac de alte două documente.

Potrivit acestor note, posesorul casetei cu numărul 632 e Roman Halík. Închirierea casetei s-a făcut la paisprezece ale lunii curente, prin urmare, cu o zi înaintea morţii lui Josef Trojan.

Interesant!

Cer permisiunea să folosesc telefonul. Chem urgent doi ofiţeri. Directorul şi domnişoara sînt uimiţi. Directorul remarcă timid:

— Asta seamănă cu un fel de alarmă. Dacă vă putem fi de folos...

Deschid iarăşi geamantanul şi le arăt cele patruzeci şi nouă de chei. Domnişoara scapă un strigăt uşor, iar domnul director se uită în geamantan ca la o „fata morgana”. Îşi vine repede în fire, înghite energic, ia din geamantan, în palmă, cinci chei, le pune pe masă şi, cu glas ferm, ordonă:

— Domnişoară... notează! Şaizeci, cincisprezece, nouăzeci şi şapte, o sută trei şi o sută doi! Aduceţi-mi duplicatele!

Pentru cei patruzeci de ani ai ei, domnişoara e încă vioaie. Se strecoară pe uşă ca un şarpe. Domnul director a devenit ţeapăn, tîmplele i s-au înroşit de tulburare. Apoi

umerii îi cad şi începe să se plimbe nerăbdător prin încăpere. Eu stau liniştit. Nu văd de ce aş începe o conversaţie. De altfel, domnişoara nu lipseşte mult. Aduce cinci chei. Domnul director se pricepe la chei şi eu sînt atent să nu le încurce. Patru dintre cheiţe sînt altele, fără îndoială. Numai numărul 103 corespunde. Totuşi trebuie să mă conving.

Ies cu directorul pe culoar, luînd şi geamantanul cu mine. Directorul merge repede şi, cu picioarele lui lungi, ajunge surprinzător de iute la căsuţa cu numărul 103. Cheiţa mea din geamantan o deschide uşor. Scot dinăuntru un plic asemănător cu cel găsit la numărul 632, cu deosebire că e mai subţire. Pe el scrie că conţine afişe de stradă.

Celelalte căsuţe le las în seama oamenilor pe care i-am chemat şi care sînt pe drum.

Ne întoarcem la birou, unde funcţionarul cu mînecuţe negre holbează ochii fiindcă e întrerupt din lucru. Constatăm că 103 a fost închiriată de Josef Trojan tot în ziua de paisprezece, deci cu o zi înaintea morţii.

Aş prefera să citesc şi alte nume decît cele ale morţilor, dar poate ies ele la iveală. Ne rămîn patruzeci şi opt de căsuţe.

Cei doi ofiţeri chemaţi au sosit. Sarcina lor e aproximativ simplă, dar migăloasă. Să colinde toate oficiile poştale, cu toate cheile care nu se potrivesc aici, pînă vor găsi casetele, vor ridica conţinutul şi vor afla cine sînt posesorii lor. Primul dintre aceştia aflat în viaţă să fie adus fără întîrziere la interogatoriu, chiar dacă în căsuţa lui nu s-ar găsi nimic. Îi spun directorului:

— Ca specialist, vă rog să ne daţi o informaţie: cum e cu căsuţele post-restante de la celelalte oficii poştale?

— Aş putea, fireşte – zice directorul cu bunăvoinţă. O clipă. Aleargă spre uşa care dă în încăperea din faţă, o deschide şi striga: Domnule Nest, vino încoace!

Funcţionarul Nest vine fără grabă. Ascultă despre ce-i vorba, clatină din capul de cocoş fără nici un chef şi, tuşind, zice:

— Cinci detectivi nu pot să alerge în acelaşi timp în cinci părţi ale lumii cu o singură cheiţă. Oficiul cel mai apropiat este numărul douăzeci şi doi. Acolo sînt cincizeci de casete montate direct în zid: din spate nu se poate umbla la ele. Distribuirea corespondenţei se face prin faţă. De acolo ar trebui să vă duceţi la treizeci şi unu. Acolo găsiţi douăzeci. Mergeţi mereu în aceeaşi direcţie pînă la Hloubetin. Apoi vă întoarceţi şi o luaţi în direcţie opusă. Pe scurt, în formă de stea. V-aş face un plan pe o bucată de hîrtie, dacă vreţi.

— Aveţi lucrurile astea atît de clar în minte? întreb eu.

— Lucrez cu plăcere – spune el, prost dispus. Sînt aici din anul 1902 şi mi-e dragă fiecare casetă. Toate cheiţele de aici sînt ca şi copiii mei. Eu le împart. Risipiţi-le pe masă. Recunosc imediat orice cheie străină.

Plec. Iau geamantanul gol cu mine. Nu era necesar să-mi învăţ ofiţerii să se încredinţeze în primul rînd ei înşişi, chiar dacă unele dintre cheiţe îi puteau spune, într-adevăr, înăcritului funcţionar „tăticule”.

— Trebuie să mă duc la birou – îi spun jos în strada lui Třepinský, care a fost destul de inteligent şi nu m-a urmărit, iar acum stă cu maşina la intrarea în secţia post-restant. Acolo se află şi maşina militară cu care au venit cei doi ofiţeri.

S-ar putea să mă aştepte ceva noutăţi la birou. În afară de asta am la mine peste o sută cincizeci de bancnote C-L.

Într-adevăr, în anticameră sînt cîteva persoane printre care Karlíček şi Budinský.

Îl rog pe Budinský să aibă răbdare. În primul rînd trebuie să vorbesc cu oamenii noştri. Pe Karlíček îl invit cu mine imediat, ca să ştie ce se întîmplă: el e bagheta noastră magică.

Budinský rămîne deci singur în anticameră, ceilalţi, împreună cu Karlíček şi cu Třepinský, intră la mine.

Închid uşa capitonată. Prin ea nu răzbate nici un zgomot, aşa încît nici o vorbă rostită cu glas tare nu poate fi auzită în anticameră. Nu ştiu ce o fi vrînd Budinský cu mine. Deocamdată nu el e personajul cel mai important şi nu trebuie să ştie nimic de consfătuirea noastră.

Aduc la cunoştinţa tuturor celor prezenţi stadiul actual al cercetărilor. Pun bancnotele pe masă. Karlíček stă în spate, clipeşte liniştit şi se poartă ca şi cum lucrurile nu l-ar privi.

Primesc dosarul voluminos în care sînt rezumate şi clasificate sistematic rezultatele anchetei de la vila Rath. Nu-l citesc, bineînţeles. Ştiu ce conţine. Nu mă aştept la lucruri surprinzătoare.

— Mai departe! îi invit eu.

Al doilea ofiţer raportează limpede, precis şi scurt:

— Erwin Abraham Rath avea înainte de război o fabrică de produse chimice: ceară de parchet, lacuri de mobilă şi altele asemănătoare. Avea nouă salariaţi care lucrau în casa de piatră. Poseda două automobile, unul personal şi unul pentru transportul mărfurilor. În anul 1938 a închis fabrica. A continuat să locuiască mai departe în vilă, cu soţia şi cei trei copii adulţi ai săi. După notele păstrate, în anul 1939 vila a fost reperată de Gestapo. Familia Rath a fost ridicată, iar mobilierul transportat şi el în întregime la o adresă necunoscută. Locul acela începea să se părăginească. După toate probabilităţile, Rath îşi pregătise ascunzătoarea din spatele oglinzii, dar Gestapoul dibuise intrarea secretă.

Primesc alte rapoarte de la experţii tehnici. Aceştia afirmă că instalaţia lui Halík din casa buldog într-adevăr nu poate fi nimic altceva decît invenţia unui amator pentru efectuarea de fotografii în relief.

— Asupra obiectului din mijlocul cercului cade, din două părţi opuse, o lumină arcuită reglată pe un plan. Obiectul trece de la un capăt la altul prin acest cîmp luminos şi în acest timp e fotografiat de aparate de filmat sincronizate. În felul acesta, pe peliculă se imprimă o serie de curbe

închise care pot fi considerate ca secţiuni paralele şi apropiate ale obiectului fotografiat. Expunerea durează cam trei secunde. Cercul cu aparatele şi cu sursele luminoase se plimbă în acest timp pe sine în aşa fel, încît obiectul să intre în cîmpul luminos şi să iasă iarăşi din el. Fotografiile sînt proiectate şi transmise treptat de pantograf unor discuri adecvate şi corespunzătoare, apoi tăiate şi lipite unele lîngă altele. Astfel ia naştere fotografia în relief din care se pot confecţiona mulajele. Rezultatul e în mod obligatoriu distorsionat. Acolo unde lumina arcuită cade pe suprafaţa paralelă cu direcţia ei, şi asta se întîmplă de multe ori în mod inevitabil la fotografierea figurii, pe film apare numai o pată incertă. Alte lipsuri ale acestei idei năstruşnice...

Îl întrerup.

— E suficient că ştim despre ce este vorba. Aţi apreciat cheltuielile acestei instalaţii?

— Nu se poate aprecia exact. Depinde de provenienţa materialului şi de cel care a confecţionat fiecare din aceste piese. Indiscutabil că multe dintre ele au fost procurate „la negru” şi confecţionate în acelaşi fel. În orice caz, costul instalaţiei se ridică la o sumă pe care Malík n-ar fi putut-o acoperi din veniturile lui obişnuite.

Sună telefonul.

Sînt oamenii noştri de la post-restant.

— Caseta şapte sute douăzeci – aud – posesor Maria Trojanová. Data închirierii aceiaşi. Paisprezece. În casetă, o sută de bucăţi. Aici am isprăvit controlul. Conform planului întocmit, pornim spre celelalte patruzeci şi şapte rămase.

— Nu mai pierdeţi vremea cu raportări parţiale – le spun. Raportaţi rezultatul final! Telefonaţi numai în cazul cînd posesorul căsuţei ar putea fi adus aici.

Informaţiile celuilalt lucrător al nostru nu prea mă bucura. Urmele pneurilor lăsate pe alee nu pot fi de la un *Citroën*. Ecartamentul e altul. În afară de asta, după avans automobilul are un lansaj în faţă. Uzajul cauciucurilor e apreciat la douăzeci de procente. E vorba de dimensiuni

curent folosite şi de desene standard ale producţiei indigene. Pneuri de acestea sînt cu miile în circulaţie. Urmele nu arată alte elemente demne de reţinut. Lansajul în faţă, ecartamentul şi ampatamentul, dimensiunile cauciucurilor, greutatea maşinii constatată după urme şi ţinînd seamă de mărturia că maşina e surprinzător de scundă, toate duc la concluzia că limuzina neagră are marca *Aero-30*.

În cazul acesta înseamnă că ornamentele de pe radiator caracteristice pentru marca *Citroën* au fost doar în imaginaţia nesăbuită a Alenkăi Vlachová. Poate că i-am sugerat-o chiar eu cu desenul meu. Alenka e binevoitoare, ba chiar entuziastă şi memorează lucrurile, dar conştiinciozitatea ei nu e de adîncime. Cunoştinţele ei despre maşini se reduc numai la faptul că omul poate călători în ele. Nu s-a putut înşela asupra culorii şi asupra faptului că stă pe pămînt ca o broască. În rest însă, totul este atît de elocvent, încît putem să-i iertăm liniştiţi săgeata dublă de pe radiator.

— La noi sînt în circulaţie şaisprezece *Citroëne* negre – adaugă informatorul cu mare grijă. *Aero* negre, cîteva sute. Asta ne întîrzie.

— Ia-ţi cîteva ajutoare, atîtea cîte crezi de cuviinţă – spun eu. Trebuie să isprăvim cît mai curînd.

Îl însărcinez pe Třepinský să-i urmărească discret pe soţii Winert, părinţii Jitkăi Seráková. Dacă după lucru s-ar duce în altă parte decît acasă, să fie împiedicaţi fără menajamente. Comandantul circumscripţiei să mă aştepte în faţa casei lor.

Poate că oamenii ăştia ştiu ceva despre iubitul Jitkăi.

Mai sînt şi alte cîteva probleme: de pildă, cercetarea trecutului lui Halík, o anchetă la institutul unde lucra el şi aşa mai departe, dar deocamdată totul s-a aranjat şi vizitatorii mei, în afară de Karlíček, pleacă.

Îl poftesc pe directorul Budinský să intre.

Ni se aduce o cafea neagră, iar lui Karlíček un ceai slab, bineînţeles. Budinský, aşezat în fotoliu lîngă masa mea, aşteaptă răbdător.

Bancnotele C-L nu mai sînt pe masă.

Întrebîndu-l ce anume îl aduce la mine, Budinský răspunde satisfăcut:

— Se pare că începem să avem noroc.

— Ce vă face să credeţi?

Budinský scoate din servietă un plic, şi din plic două bancnote de cîte o mie. Mi le întinde.

— De abia am început retragerea seriei C-E – spune el – şi au şi apărut aceste două bancnote. Nu numai că au aceeaşi serie C-E, dar şi numerele lor sînt aceleaşi. Adică numerele înregistrate, aşa încît asta e o întîmplare deosebit de favorabilă. Două bancnote cu aceeaşi serie şi cu aceleaşi numere nu pot exista, fără îndoială. Una dintre ele e falsificată.

Faptul e indiscutabil, dar, după felul cum sînt tipărite seria şi cifrele, nu le poţi deosebi între ele.

— Care este? întreb eu.

— Poftim lupa – spune Budinský, amabil.

Lupa are mărimea unei clătite mici. Dar nici cu lupa nu se poate vedea că la una dintre bancnote litera E a luat naştere din transformarea literei L.

— Asta este – rostesc în cele din urmă.

Budinský se uită la mine, parcă admirativ:

— Cum aţi recunoscut-o?

— N-am recunoscut-o, dar pare mai nouă.

— Da, ăsta este un argument plauzibil. Seria C-E este aproape cu doi ani mai veche. Dar o bancnotă depusă o vreme mai îndelungată poate să pară nouă. Asta însă e într-adevăr falsificată. Litera E nu e completată prin desenare. E tipărită. Cu o precizie remarcabilă şi cu acelaşi fel de cerneală care a fost folosit la tipărirea seriei C-L. Am demonstrat acest lucru prin analiza spectrală şi cu ajutorul luminii. Litera E are un strat dublu de cerneală acolo unde

corespunde literei L. Adăugirile pentru litera E au un strat normal. Tipul de literă e aşa numitul Ronald-Royal, corpul trei. Nu e imposibil de procurat.

— Nu cumva a folosit cineva restul de cerneală? Budinský dă din cap.

— Poate!... Practic nu se poate obţine a doua oară o cerneală exact cu aceeaşi nuanţă. Dacă ochiul nu surprinde deosebirea, o arată analiza spectrală. Uitaţi-vă! Vagi deosebiri de culoare la aceste două bancnote se văd şi aşa, nu? Uneori nu se poate reface cu precizie culoarea nici la aceeaşi serie, dacă în timpul tipăririi cerneala trebuie împrospătată.

Fireşte, nici indiciul acesta nu poate fi lăsat la o parte.

Spun:

— Vă rog să cercetaţi cît mai curînd posibil ce firmă a livrat cerneala pentru numerotarea seriei. Vom face acolo o anchetă. Cerneala de prisos a rămas în tipografie, fără îndoială. Acolo vom vedea noi cum stau lucrurile.

Budinský pune în plic bancnota şi dublura ei falsificată şi îşi ia rămas bun, cu făgăduiala să rezolve imediat treaba asta.

Karlíček stă la masa de consfătuiri, tăcut ca un fluture şi doar clipeşte din cînd în cînd. Acum se uită la uşa care s-a închis în urma lui Budinský.

— Şi dumneata, Karlíček? întreb eu.

— M-a trimis la dumneavoastră tovarăşul locotenent Skála – rosteşte el, moale.

— Cu ce?

— Cu nimic.

Mă aşez lîngă el.

— Înţeleg. Trebuie să-ţi mulţumesc. Sper totuşi să rezolvăm cu succes cazul C-L, şi dumneata poţi să contezi pe faptul că meritele ţi se vor recunoaşte. Totodată vei fi premiat.

Karlíček nu pare foarte entuziasmat.

— Aş vrea să ştiu – spune el, aproape istovit – de ce în geamantanul acela erau chei în loc de bancnote, şi ce înseamnă obrăznicia asta să depună banii la post-restant? Într-un fel, este explicabil, poate chiar prin faptul că în pivniţă ar fi fost prea umed. După uscare, hîrtia n-ar fi rămas netedă şi orice imprimare s-ar fi făcut cu dificultate. Din păcate n-avem timp să ne batem capul cu treaba asta, fiindcă există aici nişte probleme mult mai importante. De ce nu are căsuţă la nici un oficiu poştal şi cel care-i ucide pe ceilalţi?

— Karlíček – zic eu – acest spirit rău luptă pe două fronturi. Împotriva noastră şi împotriva acelora cu care s-a întovărăşit. Grija lui e să nu lase urme. Dar la un număr atît de mare de crime, lucrul nu e cu putinţă. Urmele se îngemănează, unele chiar destul de ciudat, dar pînă la sfîrşit o să lămurim noi totul. Deocamdată e sigur că ne apropiem de ţel, şi ăsta e lucrul de căpetenie. Sau crezi că nu?

— Ne apropiem – admite Karlíček – numai să nu călcăm peste ceva. Ar trebui să cunoaştem mai multe amănunte privitor la situaţia de la fabrica lui Rath. Unde sînt cei cîţiva oameni pe care Rath i-a angajat la „dresul apelor”? Treaba asta nu miroase de departe a chimie?

— Miroase.

— Şi eu cred. Probabil că Rath nu era chimist. Nu era decît un patron care a început lucrînd mai întîi pe picior. La început umbla pe la casele oamenilor, lustruia gospodinelor uşiţele dulapurilor din bucătărie, şi cum rezultatul era mulţumitor, ele îi cumpărau pe loc cîte o sticluţă din preparatul cu pricina. Astfel a strîns ceva bani şi şi-a cumpărat pe te miri ce terenul cu vilişoara părăsită. Apoi a adaptat-o pentru producţie. Pentru asta însă a avut nevoie de oameni şi de cineva priceput.

— De un chimist.

Bineînţeles. Chimistul la care de mult ne gîndim. Ceilalţi salariaţi ai lui Rath nu puteau să locuiască prea departe.

Locurile acelea au rămas şi acum nişte locuri unde şi-a înţărcat dracul copiii. Nu există nici un fel de legătură cu vreun mijloc de transport. De la capătul oraşului şi pînă la Rath, la lucru, mai mergeai cel puţin două ore. Rath doar nu-şi căra lucrătorii cu automobilul, şi nici ei nu-şi permiteau acest lux. Cu siguranţă că Rath şi-i adunase de prin împrejurimi, pur şi simplu din casele şi din colibele de la periferie. Înainte de război acolo lucrau mulţi oameni gata să-şi dizolve mîinile în sodă şi în acizi pentru cîţiva gologani, fiindcă n-aveau încotro. Eu cred că unii dintre ei mai sînt şi acum pe acolo, poate stau cu pipa în gură în faţa căsuţei, aşteptînd poştaşul să le aducă pensia. Pe unul ca ăsta l-aş putea întreba cum arătau lucrurile la Rath pe vremea cînd fabrica era în plină activitate.

Şi aşa a pornit Karlíček pe urmele chimistului suspect fiindcă, după părerea lui, fabrica lui Rath nu putea să existe fără chimist. Nu era rea ideea că, după ani de zile, cineva s-ar fi putut descurca acolo ca la el acasă.

— Eşti obosit, Karlíček? îl întreb.

— Nu sînt – spune el. Am dormit printre picături.

— În cinci minute vei avea la dispoziţie o maşină, să colinzi cu ea pînă o să dai de vreunul din foştii salariaţi ai lui Rath.

— În cinci minute? zice el, ridicînd privirea. Bun. Dacă nu se poate mai repede, sînt un om înţelegător.

Rezolv repede prin telefon chestiunea maşinii pentru Karlíček. Apoi comand pentru a nu ştiu cîta oară să-mi aducă o cafea. Şi ţigări am fumat destule. Din fericire am o sănătate de fier sau... cel puţin aşa îmi închipui.

Fără aceste otrăvuri n-aş putea să mă apuc de procesele-verbale. Rotiţele cazului nostru aleargă cu sîrg, dar mai devreme decît mîine dimineaţă nu cred să avem vreun rezultat. Una din sarcinile mele de astăzi este şi convorbirea cu părinţii Jitkăi Seráková. E timpul să trec la îndeplinirea ei. Deocamdată, nimeni nu pare să se neliniştească din cauza lipsei veştilor din partea fetei.

Cu procesele-verbale termin repede. Plec spre locuinţa familiei Winert pe jos. E departe, dar plimbarea mă dezmorţeşte.

În faţa casei, potrivit înţelegerii, mă aşteaptă comandantul circumscripţiei. Soţii Winert sînt acasă.

— Haidem – zic eu.

Mă simt foarte stingherit. Mi-am asumat rolul mesagerului morţii.

Sunăm la uşa apartamentului. Vine să deschidă un bărbat viguros, cam de patruzeci de ani. E numai în pantaloni şi în cămaşă. Ştiu că lucrează la abator.

— Ia te uită! exclamă micşorîndu-şi bărbia puternică.

Exclamaţia lui este provocată de uniforma comandantului de circumscripţie. Era ca şi cum ar fi aşteptat de mult această vizită. De fapt are o atitudine puţin ironică.

— Sînteţi tatăl vitreg al Jitkăi Seráková? întreb eu pe un ton din care trebuie să înţeleagă limpede că cu mine nu-i de glumit. Dar el habar n-are.

— Din păcate am această cinste – încuviinţează omul, cu o strîmbătură. Intraţi.

Intrăm într-un apartament unde domneşte oarecare dezordine. În bucătărie, la fereastra deschisă, stă o femeie care pare cel puţin de aceeaşi vîrstă cu soţul ei, dacă nu chiar mai mare. Udă nişte flori cu o stropitoare. Bineînţeles îşi lasă treaba şi se uită la noi. Nu e lipsită de frumuseţe, şi mai ales are foarte multă vitalitate. Se vede din privirea ei gravă şi pătrunzătoare, din mişcările sprintene ale trupului voinic.

— Aşadar, fetiţa!... zice Winert, maliţios.Cred şi eu! Fată tînără şi nu lucrează! Cum să nu fie luată la ochi? Scuipă pe cartelele de alimente, dar nu rabdă de foame. Numai că aţi venit zadarnic. Nu-i acasă. Şi eu v-aş ruga să nu mă deranjaţi din pricina ei!

— Ascultă – zic eu. În privinţa deranjului hotărîm noi, nu dumneata. Cînd a fost acasă ultima oară Jitka Seráková?

— Îi mai bine de o săptămînă – bolboroseşte Winert, fără bunăvoinţă. Noi nu răspundem pentru ea. E majoră.

Femeia lasă stropitoarea pe fereastră şi se apropie:

— A făcut ceva?

Întrebarea femeii sună oarecum indiferentă, deşi e vorba de fiica ei. Desigur că nu răspund, ci întreb eu însumi:

— Ştiţi unde a fost săptămîna asta?

Winert scuipă cu dispreţ. Femeia îmi răspunde:

— Eu nu pot s-o ţin de rău. Uneori nu se arată pe acasă cîte o lună. Are un iubit.

Observ oarecare răceală. Probabil că între Jitka Seráková şi aceşti doi oameni n-a existat o bună înţelegere.

— Se lasă întreţinută – raportează Winert cu ură. Acasă nu i-a plăcut niciodată. Încă de cînd era codană de cincisprezece ani fugea. Dormea pe la colege cînd taică-su nu era acasă. Eu sînt...

— Stai! îl întrerupe energic nevastă-sa şi chiar îl împinge uşor. Se uită drept în ochii mei. E hotărîtă să facă faţă oricărei situaţii: Dacă nu-i acasă, e cu omul ăla. Şi dacă nu e cu el, nu mai ştiu. Nu vrea să renunţe la locuinţa asta.

— Şi s-o găsim nu putem – adaugă Winert.

Bărbatul se înmoaie iarăşi sub privirea grea a nevesti-si. Şi ea mă întreabă cu seriozitatea de care sînt capabile numai caracterele cu adevărat tari:

— S-a întîmplat ceva?

— Da – zic eu. Fiica dumneavoastră nu mai trăieşte.

Ştiam că Winertová va primi ştirea cu calm. În afară de tresărirea imperceptibilă a sprîncenelor nu văd nici o schimbare în expresia ei. Se stăpîneşte. Caută încet cu mîna speteaza scaunului, apoi se aşează la masă. E drept, cu oarecare greutate, ca şi cum puterile ar fi părăsit-o pentru cîteva secunde, dar se vede că clipa grea trecuse. Winert ridica mîinile spre tavan şi striga:

— Cee? A murit Jitka?

Nici nu-l bag în seamă.

— Doamnă Winert – rostesc eu – a fost o crimă. Avem toate motivele să-l bănuim pe iubitul ei. Şi pînă acum nu-l cunoaştem. Nu ştim cine e. Aţi putea să ne spuneţi cîte ceva?

Winertová tace. Bărbatu-său începe să se agite încoace şi încolo:

— Ce, ne-a spus vreodată ceva? Habar n-avem de omul ăsta! Cum şi-a aşternut, aşa să doarmă! Eu am spus totdeauna că trebuie să fie un mizerabil.

— Încetează!

Winert se opreşte şi tace ca la comandă. Nevastă-sa îl domină ca pe un căţel ascultător.

— Credeam că îi merge bine – zice ea cu privirea din nou întoarsă spre mine.

— Păcat că v-aţi mulţumit cu atît – spun eu. Winertová stă cu mîinile pe masă, în faţa ei; încet încet şi le strînge pumn. Vorbeşte însă calmă, aproape rece:

— Să ştiţi... ăsta a fost destinul ei. Să nu-mi faceţi nici o vină. Primul meu soţ era un om slab. Un infirm. De aceea se purta ca şi cum ar fi căutat rostul vieţii în altă parte. Aşa fac oamenii slabi. E o scuză, o înşelătorie, egoism. Am avut tot dreptul să divorţez. Jitka îl iubea mai mult pe el, dar tribunalul mi-a încredinţat-o mie, nu s-a putut altfel. Jitka şi-a dat seama că mai vreau şi eu să trăiesc şi s-a împotrivit cu hotărîre, prosteşte, la acest lucru. Numai pe taică-su îl considera capabil de sacrificiu, pe mine dimpotrivă. Egoistă era ea, nu eu. Aşa sînt copiii. Fugea de casă, fugea de familie. N-o dojeneam, dar mă gîndeam că din pricina ei puteam să mă îngrop de vie. Taică-su a murit cu cinci ani în urmă. Noi trăim aici chibzuit, ea a observat asta. Winertová rosteşte ultima frază ca o provocare de luptă: L-a urît de moarte din prima clipă pe soţul meu de-al doilea. El se purta binevoitor cu ea. Totul a fost zadarnic. Au devenit duşmani de moarte. A fugit de acasă: la taică-su, pe la cunoscuţi. Era un iad cu ea. După aceea a început să cîştige, a devenit independentă, am tras nădejde că are să-

şi întemeieze un cămin. Acasă nu se întorcea cu plăcere. De la magazin prefera să se ducă, numai ea ştie unde, să se destrăbălеze. Cunoştinţele ei erau de soiul ăsta. Un apartament pentru ea singură n-a primit, a încercat ea... şi cu subchirie nu-i convenea fiindcă... fiindcă nu era fată cumsecade. N-aveam nici o influenţă asupra ei. Se înstrăinase de mine. De multe ori îmi arunca în obraz cu cruzime reproşul că i-am distrus copilăria. Nici ca om în toată firea n-a putut pricepe...

— Ce mai tura-vura! o întrerupe Winert. Nu vezi că se răzbună pe noi? Umbla cu nasul pe sus dinadins! Nu de mult i-am spus să se mute cu totul la pungaşul ăla, pînă nu pun mîna pe ea şi o dau afară, dar mi-a răspuns că să-mi bag minţile în cap, că acum nu se poate muta nicăieri...

— Stai! Winert tace ca şi cum ar fi înţepenit subit şi Winertová continuă să vorbească în felul ei rece: Spunea că o să plece, dar abia mai tîrziu. Avea nu ştiu ce plan. Am impresia că planul ei era în legătură cu omul acesta. Noi nu ştim cine este. În faţa noastră nu i-a spus niciodată pe nume. Winertová se ridică: Veniţi cu mine!

Mă duc tăcut după ea. Prin dormitorul lor mă conduce într-o încăpere nu prea mare.

— Asta e camera ei.

Winert se strecoară posomorît după noi. Comandantul circumscripţiei rămîne în urmă. Încăperea e mai degrabă o cameră de copil decît de fată în toată firea. S-ar spune că, o dată cu înaintarea în vîrstă, adaptările corespunzătoare au rămas, în chip ciudat, în urmă. Pe perete atîrnă fotografia înrămată a unui bărbat cu expresie zîmbitoare. Nu-i greu de ghicit: e tatăl Jitkăi.

Winertová deschide cu o cheiţă sertarul măsuţei de toaletă, spunînd:

— Ea nu ştia că mai am o cheie. Ia din sertar şi îmi întinde o cutiuţă de giuvaeruri de mărime potrivită: Asta zace aici de vreun sfert de an. Pesemne că e vreun dar

pentru iubitul ăsta al ei. Nu credeţi că trebuia să i-l fi dat de mult?

— Vreţi să spuneţi, cu alte cuvinte, că nu se înţelegeau? întreb eu.

— Da – afirmă Winertová fără şovăire.

Poate că are dreptate. E totuşi propria ei mamă şi-ar putea să aibă o anume intuiţie a schimbărilor din comportamentul copilului ei.

Mă uit în cutiuţă. Pe o căptuşeală de catifea neagră se afla o brichetă de aur cizelat. Ambele suprafeţe sînt lustruite şi pe ele e gravată monograma H.F.

Bricheta are cu siguranţă un preţ respectabil, e o marcă elveţiană. Marfă de contrabandă, fără doar şi poate. Monograma a fost gravată ulterior, la noi. Nu te poţi îndoi că e într-adevăr un dar pentru un domn al cărui nume începe cu H şi F. Domnul acesta fumează ţigări scumpe, după cum am constatat în apartamentul distrus al lui Halík. De aceea cred că, la ceea ce ştim despre el, putem adaugă şi această monogramă.

— Nu urmăresc lucrurile astea din simplă curiozitate – spune Winertová. E totuşi fiica mea...

A devenit mai gravă. Aproape nu acord nici o atenţie slabelor ei răbufniri de sentimentalism matern.

— Ce ar mai fi aici, doamnă Winertová?

Femeia tace cu buzele strînse.

— Haide, spune! o invită Winert. Ţie, oricum, nu ţi-ar plăti, însă eşti singura moştenitoare legală. N-ai ce pierde.

Winertová îl ţintuieşte cu privirea, dar nu strigă la el. Se duce la fotografia tatălui Jitkăi, o ia de pe perete şi o pune cu faţa în jos pe pat. În spatele fotografiei e lipit un buzunar de hîrtie. În el sînt înghesuite trei carnete de economii – fiecare dintre ele, fără îndoială, pe cîte un nume născocit şi la purtător, cu parolă. Depunerea totală repartizată pe ele în părţi egale, cu sumele mai mari adăugate la date nu mai vechi de o jumătate de an, se ridică la patru sute şaptezeci şi opt de mii de coroane.

— Asta face aproape o jumătate de milion – observ. Nu vaţi mirat?

În pragul camerei, Winert se leagănă provocator cînd pe vîrful picioarelor, cînd pe călcîie.

— Dar ce, astăzi toată lumea trebuie să fie fără bani? întreabă el, tăios.

În timp ce el gîfîie destul de tare, eu îmi însemnez numele carnetelor.

— De aceste valori răspundeţi – zic eu. De altfel, comandantul circumscripţiei rămîne aici. Nu mişcaţi nimic. Voi trimite o comisie care să percheziţioneze încăperea.

Winert încearcă să protesteze. Comandantul îl ia de cot, împăciuitor, şi-l scoate afară. În urma lui eu o invit pe Winertová să vorbească. Ea nu opune rezistenţă. Întoarce spre mine o privire în care desluşesc umbra unei vinovăţii recunoscute.

— Şi... nefericita de ea? întreabă fără teamă, totuşi şovăielnic.

— Cazul ei e oarecum mai complicat – spun eu. Nici noi nu ştim totul. Aveţi răbdare.

Nu mai zăbovesc. Monograma H. F. e un lucru atît de important, încît nu ştiu dacă se poate găsi ceva şi mai important.

În altă ordine de idei, cred că Jitka Seráková n-a fost pentru mama ei decît un amănunt care, pur şi simplu, i-a rămas din prima căsnicie.

Fireşte însă că soţii Winert se bucură zadarnic de moştenirea jumătăţii de milion. Este aproximativ a opta parte din acea sumă pe care Budinský o anunţase ca fiind un surplus ciudat în circulaţia banilor. Trebuie să mă întorc la direcţie. Să trimit la soţii Winert o comisie alcătuită din trei membri cu depline puteri. Echipele care lucrează avînd diferite sarcini trebuiesc neapărat puse în gardă asupra importanţei probabile a iniţialelor H.F.

Toate astea se aranjează. Dar se apropie seara. Birourile şi întreprinderile sînt închise. Din această pricină organele

de anchetă sînt întîrziate în activitatea lor. Alte rezultate parţiale ale anchetei vor sosi în timpul nopţii. Toate echipele trebuie să-şi îndeplinească sarcinile înainte de zorii zilei. Lucrurile trebuie să meargă ca pe roate. E finalul cazului, la care am ajuns în cele din urmă după o lungă perioadă de investigaţii. E o încercuire, din care fuga nu mai este posibilă.

Şi dacă totuşi? N-ar fi mai înţelept să-mi temperez niţel optimismul? De fapt, drace, ce ştim noi în clina asta? Oare l-am înhăţat bine de guler pe acest individ oacheş, pe care l-am dibuit treptat după semnele şi urmele lăsate?

Nu, nici pe departe! Pînă acum are mînă liberă. Bănuie primejdia şi poate găsi mijloace de a scăpa din năvodul aruncat. A născocit şi a făcut pînă acum destule. E grozav! Îi trec pe răboj, fireşte, toate crimele, începînd cu explozia de pe linia ferată pînă la uciderea Jitkăi Seráková, inclusiv acelea care de abia de acum înainte vor ieşi la iveală. În prezent, situaţia arată fără greş că el a fost sufletul întregii afaceri. Domnul H. F.! Da.

Pentru mine, asta înseamnă să mai petrec o noapte albă, în care să am însă mintea limpede, să coordonez acţiuni parţiale, să organizez altele dacă va fi nevoie şi să rezolv rapid problema care s-ar ivi pe neaşteptate.

Numai că, dacă mă gîndesc bine, capul îmi este ca de plumb. Tăcerea, liniştea desăvîrşită din biroul meu, acum după ce am împărţit ordinele, mă doboară.

Trebuie totuşi să mă trezesc.

Am nevoie de o maşină.

— Să fii atent – îi spun şoferului după ce mă urc şi trîntesc uşa cu putere de se zgîlţîie maşina. Am să fluier un cîntecel. Dacă cumva mă opresc, să mă împungi fără milă cu cotul.....

Şoferul se uită la mine enigmatic, de parcă ar vrea să-mi răspundă că nu cunoaşte notele, apoi zice cuviincios:

— Execut.

Pornim. Ţinta noastră este destul de departe, dar eu nu încetez să fluier. Şoferul nu e nevoit să mă împungă în coaste, ceea ce, de altfel, ar fi făcut fără chef.

N-am adormit. Cînd, în sfîrşit, cobor din maşină, sînt bucuros că pot să nu mai fluier. A fost un efort mai mare decît s-ar crede. Gura mi s-a aerisit, slavă Domnului, şi e uscată ca o Sahară.

Mă urc la primul etaj al unei case de periferie. Acolo locuieşte medicul nostru legist, cu care mă întîlnesc aproape exclusiv numai la căpătîiul cadavrelor, aşa încît de data asta se întîmplă o excepţie. Doctorul se miră, şi pe bună dreptate, de vizita mea nocturnă.

— Doctore – îl iau eu repede – în noaptea asta trebuie să fiu în formă. Dă-mi ceva care să mă dezmeticească, chiar în dauna sănătăţii mele fizice şi sufleteşti. Ceva perfid care să-mi biciuiască toate facultăţile şi să-mi alunge imediat oboseala. E extrem de important.

Doctorul mă ascultă, înţelege repede ce doresc, dar e cuprins de şovăieli. Îşi freacă lobul urechii.

— Cum stai cu inima? întreabă el. Eu nu ţi-o cunosc.

— Şi un clopot ar putea să mi-o invidieze – zic.

— În privinţa asta ar trebui să te ciorovăieşti cu un cardiolog, nu cu mine – mi-o taie el, mofluz.

Încerc să schiţez un zîmbet:

— Încrede-te în mine. De altfel, ar fi de ajuns dacă efectul ar ţine pînă mîine dimineaţă. În afurisitul ăsta de caz sînt dispus să-mi asum orice risc, fără discuţie.

— Eu însă nu! se împotriveşte doctorul, prost dispus. Poţi să ştii ce reacţii s-ar declanşa după aceea?

— La dracu cu reacţiile! o ţin eu pe a mea. O dată avem şi noi dreptul să facem ceva împotriva legii, nu?

Doctorul se decide, în sfîrşit, să-mi scrie o reţetă indescifrabilă şi îşi pune haina ca să iasă. Nu pare deloc entuziasmat. Aştept să termine. Să fluier în apartamentul lui nu îndrăznesc, aşa că mă mulţumesc să bat darabana cu degetele pe genunchi.

Ne ducem la o farmacie care e de serviciu noaptea. Sîntem în maşină. Anulez ordinul de a fi împuns în coaste. Nu mai fluier. Acum uit puţin de oboseală. Medicamentul doctorului parcă mi-a insuflat respect chiar înainte de a-l lua. Dar un sfert de oră de aşteptare mi se pare totuşi o veşnicie.

— A trebuit să mă legitimez – îmi spune doctorul, morocănos. Poftim! O singură doză, bineînţeles. O iei cu apă. Mîine vreau să te văd.

Îi mulţumesc, dar el mi-o retează scurt. Îl ducem acasă. Lîngă locuinţa lui parcă stă pe gînduri dacă să-mi întindă mîna sau nu.

— Douăsprezece ore ai să arzi intens – rosteşte el, sumbru. N-o să ai nici poftă de mîncare. Reacţia durează cel puţin douăzeci şi patru de ore. Nu te bucura.

— Poate n-o să fie chiar atît de rău – zic eu, indiferent.

— Deocamdată ţi-e uşor să vorbeşti! îmi răspunde el, dînd din mînă, apoi se întoarce şi pleacă.

Mă duc la direcţie. În biroul meu găsesc cîţiva din membrii statului major C-L. Mă port ca şi cum aş fi mai vioi decît ei toţi la un loc, dar, în realitate, n-aş fi în stare nici să-i număr.

— Nimic nou? întreb.

— Pînă acum n-a venit nici un raport – se aude răspunsul lui Loubal. Aveţi un musafir.

Unul dintre bărbaţi se ridică. De fapt, nici nu-l observasem pînă atunci, deşi era în uniformă. Nu-mi aminteam să-l fi cunoscut.

— E comandantul circumscripţiei cincizeci şi opt – îl prezintă Loubal. Are ceva pentru dumneavoastră.

Miliţianul mă salută.

— O scrisoare, tovarăşe căpitan – rosteşte el cu un ton prea respectuos.

Îmi întinde un plic lipit care conţine o scrisoare – evident foarte lungă, fiindcă plicul e destul de greu.

Dar, firește, nu e neapărat nevoie să fie o scrisoare. Poate că sînt tot niște bancnote. Plicul seamănă cu cele două pe care le-am ridicat din căsuţele post-restant de la Poşta centrală. Adresa e scrisă cu litere mari, caligrafice şi ascuţite:

CĂPITANULUI KALAS
LA DIRECŢIA SECURITĂŢII DE STAT
FOARTE URGENT!

Altceva nimic.

Cercetînd plicul, am impresia că mi-ar trebui ochelari. O clipă prefer să nu întreb nimic.

— Aşteaptă aici – zic eu.

Intru în birou. Jinduiesc să mă pot cel puţin aşeza. Mă abţin, îmi umplu un pahar cu apă şi caut în buzunar punguţa pe care mi-a înmînat-o doctorul cu atîta neplăcere. Nu-mi amintesc bine unde am pus-o. În sfîrşit o găsesc. Pun pastila mare şi turtită pe limbă şi beau cuminte pînă alunecă pe gît.

Gata.

Oare cînd începe sa şi facă efectul? Deocamdată stau fără vlagă în dreptul mesei. Simt o slăbiciune în toate mădularele. Dacă drogul nu-şi face efectul cît mai repede, adorm la masă ca un beţiv, cu capul pe plicul ăsta voluminos. Capul mi se apleacă neputincios spre umăr. Nu am putere să-l ridic.

Dar, mă mir, nu cad în prăpastia fără fund a somnului, deşi mă aştept la asta în mod sigur. Îmi dau seama că stau mai departe în dreptul mesei cu capul rezemat pe braţ.

După un răstimp – nu ştiu cît a trecut – încep să simt că odihna e de prisos. Ridic capul şi întind mîna în mod mecanic spre plic.

Îl deschid.

În el nu sînt bancnote. Plicul conţine într-adevăr o scrisoare scrisă cu acelaşi scris aplecat, egal şi ascuţit ca pe plic.

Foi multe. Nici un titlu, nici o iscălitură.

Acum pot să citesc aceste litere cu mai puţin efort. Chiar de la prima frază, persoana cu care am de-a face se trădează fără jena:

„Observ că încă n-aţi renunţat la eforturile de a mă descoperi...”

Nu pot să-mi împiedic un suspin adînc. Aşadar, H. F. e zgornit din vizuina lui.

10

Nu-l cunosc. Totuşi am impresia că din rîndurile scrisorii rînjeşte la mine. Citesc mai departe:

„E o naivitate. Nu vă supraevaluaţi succesele! Dacă îndrăzniţi să mă provocaţi într-adevăr la un duel pe viaţă şi pe moarte, s-a sfîrşit cu dumneavoastră. Ar trebui să ştiţi că inteligenţele nu se adună ca alte obiecte. Un singur cap poate să depăşească alte mii; aceste mii pot fi înghiţite de o singură concepţie, de aceeaşi putere. Faptele pe care le veţi trăi în curînd vă vor convinge.

Eu nu mă consider un membru al turmei umane. Experienţa mea de viaţă nu mi-o permite. Şi asta e nenorocirea dumneavoastră, nu a mea...”

Ridic privirea de pe scrisoare. Nu ştiu dacă a început efectul drogului sau dacă mă trezeşte agresivitatea scrisorii. Mă scol de la masă. Este efectul medicamentului. Simt o degajare în muşchi. Nu mai am pasul greu. În cap parcă au început să-mi scapere scîntei....

Trebuie să-l interoghez pe comandantul de miliţie.

Uşa se deschide înainte de a ajunge eu la el.

Iată-i pe cei doi ofiţeri cărora le-am încredinţat cele patruzeci şi opt de chei.

— Am îndeplinit misiunea, tovarăşe căpitan! raportează unul dintre ei.

Aşa că deocamdată trebuie să amîn puţin interogarea comandantului de miliţie.

Ofiţerul deschide o servietă mare şi răstoarnă din ea o mulţime de plicuri, în majoritate la fel cu cele găsite de mine în cele două căsuţe post-restant. Al doilea ofiţer îmi întinde o listă.

— Din cincizeci de căsuţe – mă informează el – s-au confiscat în total patru milioane şapte sute de bancnote C-L. Cincisprezece căsuţe erau pe numele lui Josel Trojan, cincisprezece pe numele soţiei sale Maria Trojanová, cincisprezece pe numele Roman Halík şi cinci pe numele Jitka Seráková.

Ancheta s-a soldat cu un rezultat pozitiv la cincisprezece dintre oficiile poştale. La zece dintre ele au fost închiriate cîte trei căsuţe, la cinci cîte patru, însă numai pe numele persoanelor care astăzi nu mai sînt în viaţă. Toate căsuţele au fost reţinute numai cu o zi sau două înainte de moartea lui Josef Trojan.

Ma uit spre uşă şi-l vad pe comandantul de miliţie. Stă liniştit şi modest pe un scaun lîngă perete.

— Redactaţi o comunicare către Ministerul de Finanţe – spun eu, nerăbdător. Triaţi materialul. Rămîneţi la dispoziţia mea.

Acesta este deci primul rezultat. Îmbucurător, fără doar şi poate, deşi mă aşteptam la el. Ministerul de Finanţe poate fi satisfăcut. Dar Ministerul de Interne încă nu.

Calculul milioanelor făcut ieri de mine se dovedeşte a fi aproximativ just. Însă jumătatea de milion a Jitkăi Seráková face parte din cele patru care sînt în circulaţie. Instituţia bancară îi va retrage, pur şi simplu.

Din contul curent al lui Josef Trojan, soţia a luat, cu aprobarea notarului, o sumă mai mică. Restul este confiscat. Faptul n-are prea mare importanţă. Statul nu va păgubi prea mult – în total cele patru milioane aflate în circulaţie. Nu va fi uşor să depistăm alte urme ale seriei falsificate C-E.

Treaba asta mi-a trecut prin cap în mai puţin de două trei secunde. O văd foarte limpede. Nu mai sînt obosit deloc. Dimpotrivă. Aş putea spune că trebuie să-mi domolesc energia, pe care drogul doctorului a început s-o stimuleze excesiv. Din fericire nu sînt condamnat să aştept inactiv informaţiile de la diferitele echipe.

Cînd mă apropii de comandantul de miliţie, acesta ia poziţia de drepţi.

— De unde ai scrisoarea asta? îl întreb.

Răspunde căznindu-se să vorbească clar şi inteligibil.

— După rond am mai trecut pe la circă. După mine a intrat un bărbat cam de vreo patruzeci şi şapte de ani. A început să se scuze, foarte ironic, că mă deranjează în orele din afara serviciului.

— Ironic?

— Aşa am avut impresia. Spunea ca trebuie să-i mulţumească întîmplării care m-a mai reţinut încă la circumscripţie. L-am întrebat dacă are vreo declaraţie de făcut. A răspuns că în acest caz s-ar adresa organelor de Securitate. Apoi mi-a pus pe birou plicul lipit şi mi-a cerut să-l predau imediat adresantului.

— Şi dumneata, pur şi simplu, l-ai servit?

— Am vrut să-l mai reţin, dar el şi-a amintit brusc că mai avea ceva afară, în maşină. A spus că se întoarce numaidecît şi a ieşit repede. Asta m-a cam surprins. Am ieşit după el, însă n-am mai văzut decît o maşină care se depărta în viteză şi fără faruri. Era întuneric beznă. N-am văzut ce marcă era.

Îmi aprind o ţigară. Nu vreau să-i reproşez nimic, în împrejurările respective procedase, în general, cum putuse

mai bine, dar, în orice caz, era supărător că vizitatorul său dispăruse fără urmă.

— Ce poţi să-mi spui relativ la automobil?

— Era o maşină scundă, particulară, neagră sau altă culoare mai închisă, dar părea neagră. Caroseria acoperită. După sunet, avea un motor în doi timpi.

Aşadar, nu mai încăpea îndoială, maşina *Aero*, pe care o căutam. Întreb mai departe:

— La circă era cineva cînd a venit acest individ?

— Eram singur.

— A spus ceva în legătură cu autorul scrisorii?

— Se purta ca şi cum scrisoarea era a lui, dar nu sînt sigur.

— Cunoşti conţinutul scrisorii?

— Nu-l cunosc.

— Nu ţi-a specificat în ce consta importanţa celor declarate în scrisoare?

— Nu.

Comandantul circumscripţiei nu era informat cum trebuie. De aceea n-a considerat, şi pe bună dreptate, necesară urmărirea maşinii, iar din punct de vedere practic, nici n-ar fi fost cu putinţă.

— De altfel, nici nu l-am văzut urcîndu-se în maşină – adaugă el. Poate că m-a minţit şi că automobilul acela a trecut pe acolo numai din întîmplare. Poate că omul, cu cîteva clipe mai înainte, a traversat pe partea cealaltă şi a dispărut după cel mai apropiat colţ.

Asta nu. A fost cu siguranţă H. F. cu limuzina lui neagră. Mă întorc spre Loubal.

— Trebuie să ne îngrijim ca pe tot teritoriul ţarii să se instituie de urgenţă un control al tuturor vehiculelor, mai ales pentru mărcile *Aero-30* şi pentru legitimaţiile şoferilor care conduc aceste maşini. Posesorii sau conducătorii maşinilor ale căror nume încep cu literele H.F. să fie identificaţi. La toate birourile de transport să se caute imediat printre proprietarii de maşini pe cei cu iniţialele H.

F., deoarece maşina are un simbol de evidenţă dinafară Pragăi. Executaţi!

Loubal pleacă grăbit. Mă adresez din nou comandantului de circă:

— Sper că poţi să mi-l descrii pe acest om.

— Bineînţeles! încuviinţează el. Stătea în faţa mea în plină lumină.

— Dictează aici la maşină – îi arăt eu. Poate că în noaptea asta vom reuşi să-l confruntăm cu dumneata.

— L-aş recunoaşte imediat, tovarăşe căpitan.

— Bine. Deocamdată nu te depărta.

Pe degetul lui văd o verigheta. Prin urmare, e căsătorit şi, la cei aproximativ patruzeci şi cinci de ani, desigur tată de familie.

— Dacă vrei – spun eu – trimit pe cineva s-o anunţe pe soţia dumitale. Nu este exclus sa rămîi aici toată noaptea.

— Nu vă deranjaţi, tovarăşe căpitan. Soţia mea ştie ce-mi cere serviciul uneori.

Intră Třepinský.

— Winert a trebuit să fie ridicat – raportează el. A protestat împotriva confiscării carnetelor de economii. Am recurs la forţă. L-a rănit la mînă pe unul dintre oameni noştri cu un cuţit de bucătărie.

Mă apucă o furie nelalocul ei împotriva lui Winert.

— Lăsaţi-l în celulă pînă vom avea timp să ne ocupăm de el – hotărăsc eu. Ce a constatat comisia?

— Comisia a constatat numai cîteva fapte secundare.

— Să-mi prezinte neîntîrziat un raport amănunţit – spun eu. Să vedem dacă e posibil să ne agăţăm de ceva.

Mă întorc la biroul meu. Închid uşa după mine, să nu fiu deranjat. Comandantul circumscripţiei începe să dicteze, maşina de scris clămpăne, Třepinský dă ordine, se telefonează, trec agenţii de legătură.

Mă aşez să citesc scrisoarea...

„Caracterul, dragă domnule, e o simplă sinteză de înclinări personale, de influenţe dinafară şi de o doză mai mare sau mai mică de idioţenie, care influenţează într-o măsură mai mare sau mai mică orice creier, aşa încît nu-şi vede mediul în adevăratele lui culori. Cu siguranţă admiteţi ca, în mod excepţional, să apară un individ care din fericire pentru el, nu e dăruit cu această doză de idioţenie. În cazul acesta e considerat, din păcate, un monstru.

Acesta e cazul meu.

Gîndirea mea e pur chimică. Pot să văd de pildă „Răul" nu ca produs, ci mai bine zis ca material principal de construcţie, fără de care lumea nu poate exista fi care se află în afara conştiinţei umane.

Aici sînt dovezile."

Este. fără îndoială, filozofia morbidă a unui individ degenerat. Cu un sentiment contradictoriu şi plin de dezgust mă hotărăsc să citesc mai departe: în această clipă însă intră la mine unul dintre membrii statului major, cu atîta grabă, încît uşa capitonată sare din loc:

— Tovarăşe căpitan! Am identificat numele proprietarului maşinii.

Modul în care mi se aduce la cunoştinţă ştirea nu prea vădeşte o disciplină riguroasă. Dar statul major nu-şi face numai datoria. Toţi consideră pe individul H. F. drept un duşman personal.

În anticameră, unul dintre lucrătorii noştri vorbeşte la telefon. Îl aud rostind numele care ne electrizează.

— Hynek Fabera? Repetaţi! Hynek Fabera! Înţeleg. Numărul de înregistrare patru zero doi patru doi. Repetaţi! Înţeleg. Raportez! Şi îşi notează în agendă. Aduceţi-mi informaţii mai detailate! Locuinţa!

Cu receptorul în mînă, se ridică de pe scaun, ca şi cum n-ar fi putut să stea jos. În clipa aceea sînt lîngă el.

— Cum? Ce fel? Roşie? Un *roadsteer* deschis? Imposibil. E o limuzină neagră.

Pun mîna pe telefon eu însumi. Dracu s-o ia de treabă. Se vede că băieţii au nimerit alături, s-au abătut din drum şi au scăpat tocmai ceea ce le trebuia.

— Lacul absolut nou! aud. Capota de pînză neagră nouă? Martora dumneavoastră poate se înşală. A confundat-o cu limuzina. Cu aproximaţie, cauciucurile corespund. Hynek Fabera e tehnician. Se spune că în maşina asta îşi plimbă nevasta şi cei doi copii, ai putea să crezi, dar...

— Alt H. F. n-aţi găsit?

— Deocamdată nu. Continuăm cercetările. Dacă cei de la transporturi ar avea lucrurile puse la punct după nevoile noastre...

Am o poftă nebună să sparg ceva.

— Ia staţi! Pînă la un contraordin ţineţi *Aero* cea roşie sub supraveghere. Hotărîţi singur procedeul. Acest domn Hynek Fabera trebuie să fie supravegheat în aşa fel, încît habar să nu aibă. În orice caz, pentru orice eventualitate, trimiteţi-mi-l aici. Am să-i iau un interogatoriu ca lumea şi pe urmă, probabil, am să-i cer iertare.

Mai ţin încă telefonul în mînă cînd dinspre uşă se aude un glas cunoscut, dar gîfîit:

— Asta ar fi o greşeală, tovarăşe căpitan! Să-l lase în pace pe Hynek Fabera!

Mă întorc.

În prag stă Karlíček. Umerii i se ridică şi i se lasă cu repeziciune. Se vede că a urcat scara înghiţind cîte patru trepte.

— Ce e? întreb tăios.

Karlíček clipeşte şi vine mai aproape. Înghite în sec şi exclamă:

— Cunosc adevăratul nume!

— Ce? Care e?

— Hugo Falfar! rosteşte Karlíček, apăsînd pe fiecare silabă.

11

Hugo Falfar! Hugo Falfar!

Numele asta îmi bubuie în cap ca un răpăit de tobă.

Karlíček nu se înşală. Cu siguranţă!

— Alo! strig în receptorul pe care nu l-am pus încă în furcă. Nu se mai aude nimic. Cel de la capătul firului a crezut, fireşte, că am terminat ce am avut de spus şi a închis. Trîntesc receptorul fără milă în furcă. Atenţie! Intraţi în legătură cu echipele care caută automobilul şi informaţi-le. Organizaţi o echipă specială care să folosească toate mijloacele posibile şi să găsească de urgenţă în evidenţa locuitorilor numele Hugo Falfar şi datele respective. Hynek Fabera să nu mai fie deranjat şi nici altcineva al cărui nume ar avea din întîmplare iniţialele H. F. Cercetăm numai şi numai urmele lui Hugo Falfar! Executaţi!

Lucrătorii echipei noastre, după ce au ascultat nemişcaţi şi cu atenţie încordată spusele mele, se pregătesc să-şi îndeplinească misiunea. Loubal şi Třepinský împart sarcinile, calmi şi hotărîţi. Numai comandantul circumscripţiei care a adus scrisoarea nu participă la agitaţia generală. S-a retras deoparte ca să nu ne stînjenească. Pare un băiat modest. Dar priveşte cu atenţie şi interes.

Ce importanţă mai are acum scrisoarea şi rolul miliţianului? Aproape nici una. De aceea îi spun:

— Nu mai e nevoie să rămîi. Cu confruntarea, nu-i prea mare grabă. Am să trimit să te cheme în cazul că Hugo Falfar va tăgădui că a fost la dumneata.

Comandantul circumscripţiei ia poziţia de drepţi îndată ce-mi sfîrşesc fraza.

— Dacă doriţi, tovarăşe căpitan, plec. Însă pe măsură ce mă gîndesc am impresia tot mai precisă că pe omul ăsta, pe Falfar, l-am mai văzut undeva. Mi-aduc aminte unde. N-am ştiut că e atît de important...

Într-adevăr, omul se concentrează atît de intens, încît începe să se scarpine în bărbie şi a uitat de poziţia drepţi.

— Poate ai să-ţi aminteşti – zic eu. Oricum, încă n-am citit toată scrisoarea. Ai isprăvit de dictat?

— Poftiţi! răspunde secretarul în locul lui.

Iau foaia în mînă şi îmi arunc ochii pe ea în treacăt. Nici o descriere din lume nu se compara cu o fotografie bine executată, şi sper că în curînd vom avea una.

— Roagă-l pe locotenentul Skála să vină aici – ordon celui mai apropiat ofiţer. Apoi îi fac semn lui Karlíček: Vino cu mine!

Karlíček nu se mai grăbeşte. Poate să-mi explice cu lux de amănunte descoperirea lui. Nu mă îndoiesc că într-adevăr, l-a găsit pe unul dintre foştii salariaţi lui Rath.

— Da – începe Karlíček, după ce se instalează comod la biroul meu – am avut noroc. E unul anume František Calta. Nu l-am adus cu mine. Este bătrîn acum are destulă vreme pentru toate. Dar povesteşte prea încet. Dacă unul ca ăsta ar fi dat foc Reichstagului nazist tot atît de încet cum îşi aprinde pipa, Goebbels ar fi ars abia după război.

Îl întrerup:

— Karlíček, te rog, ideea dumitale cu salariatul a fost admirabilă, dar acum fii bun şi hai să ne întoarcem la oile noastre.

— Păi sînt tocmai la oile noastre – mă asigură Karlíček. Spun asta pentru ca să renunţaţi la cinstea de a-l interoga personal. Am distilat din versiunea lui un rezumat care e suficient pentru necesităţile noastre.

Just! Fără lucruri inutile! Cine ştie cît mă mai ţine combustibilul din drogul doctorului! Lucrul principal e **NUMELE**. Şi în listele respective el se găseşte cu siguranţă, fiindcă posesorul lui, e limpede, nu şi l-a schimbat. O demonstrează iniţialele de pe bricheta de aur.

Pînă să apuce Karlíček să intre în miezul povestirii, ne întrerupe Loubal. El raportează în felul lui mecanic că

cerneala roşie pentru numerotarea seriei C-L a fost livrată de firma „Kolora”.

Primeşte următorul ordin:

— Caută printre ceilalţi salariaţi sau printre colaboratorii externi un om cu numele Hugo Falfar. Execută imediat!

Loubal nici nu clipeşte. Pleacă să îndeplinească ordinul. Trebuie să-i scoale din pat pe directorul şi pe şeful serviciului de cadre al întreprinderii „Kolora”.

— Continuă, Karlíček – spun.

Noaptea trece încet, dar implacabil, iar eu mă tem ca un laş ca nu cumva să se stingă efectul medicamentului, măcar atîta timp cît mai am nevoie de energia lui artificială.

— František Calta locuieşte într-o căsuţă veche cam la vreo doi kilometri de vila lui Rath – spune Karlíček cu glas liniştit. A fost angajat în slujbă cu un salariu de mizerie de către inginerul Falfar, omul de încredere al lui Rath şi şeful fabricii. Bătrînul povesteşte că inginerul era un om rău, posomorît şi fără inimă. Calta îl descrie în aşa fel, încît, în general, corespunde cu cele imaginate de noi.

Karlíček se uita ţintă la mine, ca şi cum m-ar bănui de ceva. Abia mai tîrziu am aflat de la el că, în clipa aceea, ochii mei aveau o strălucire bizară.

— Pentru Dumnezeu, zi mai departe!

— Da. Rath locuia cu familia în vila roşietică. Se pare că era un om cumsecade, dar numai fiindcă în locul lui tăia şi spînzura doar zbirul Falfar. Falfar avea în vilă o cămăruţă. Acolo dormea, acolo îşi făcea experienţele lui de chimie şi tot acolo plătea oamenilor salariul. Bătrînul spune că se pricepea grozav de bine în meseria lui. La unele procedee a adus anumite îmbunătăţiri. Zicea că descoperise un preparat pentru înlăturarea petelor de vin sau de nu ştiu ce dracu...

Karlíček nu vădeşte conciziunea pe care aş dori-o eu. Dar în sinea mea trebuie să recunosc că această nerăbdare nu prea are motive întemeiate. František Calta îşi mai aminteşte că acolo unde e acum oglinda se afla o intrare

nemascată în pivniţă. Cînd lucrătorii erau concediaţi brusc, E. A. Rath aducea cu maşina la fabrică alţi lucrători şi meseriaşi. Avea două maşini, una particulară, şi un autocamion.

Hugo Falfar a locuit în vilă încă o bucată de vreme după plecarea lucrătorilor. Apoi a dispărut, dar se ştia că familia lui Rath a rămas la vilă. După 15 martie, Gestapoul a început să adulmece prin preajmă. Calta a auzit că patronul lui a fost ridicat împreună cu toată familia. Dar Calta n-a văzut cu ochii lui. A recunoscut numai autocamionul mic al lui Rath. În el, soldaţii încărcau instalaţiile şi atelierele din fabrica lui Rath.

După ce a plecat din fabrică, František Calta n-a mai dat niciodată pe la proprietatea lui Rath. În timpul războiului, la capătul drumului, era înfiptă o tăbliţă pe care scria în germană şi cehă că e interzis să se meargă mai departe. Dincolo de alee făceau exerciţii soldaţii. După război umbla vorba ca parcela a rămas proprietatea lui Rath. Se aştepta întoarcerea lui.

Astea sînt lucruri pe care František Calta şi le închipuia doar.

Noi ştim din arhivele care s-au păstrat la fisc ca E. A. Rath, în anul 1938, şi-a radiat fabrica înregistrată ca întreprindere. Cînd, după un an, i s-a cerut declaraţia de impozit şi nişte amenzi sub ameninţarea executării, totul a trebuit să fie anulat. Ordinul de plată depus la dosar poartă o observaţie distinctă relativ la imposibilitatea acoperirii sumei respective, deoarece contribuabilul fusese „luat sub protecţia” autorităţilor marelui Reich. Din solidaritate sau de frică nu s-a încercat în nici un fel ca impozitele neplătite să fie compensate cu ceea ce mai rămăsese în vila lui.

După părerea lui Calta, astăzi nimeni nu se mai atinge de proprietatea lui Rath. Dar firește, Calta nu locuieşte prea aproape, ca să poată afirma cu siguranţă: Babele zic că pe acolo bîntuie stafiile, dar mai degrabă cred că au rămas

cîteva grenate de la nemţi. Anul trecut spre primăvară umbla vorba că s-a auzit o explozie.

S-a căutat zadarnic în referatele respective ale sfaturilor populare o notă despre proprietatea Rath. După haosul războiului, era o zăpăceală, încît nimeni nu mai ştia nimic precis. Numai Skála a reuşit să găsească în arhivele cadastrale ale poliţiei harta proprietăţii şi a împrejurimilor.

Asta însă începe să-mi apară ca un studiu bun pentru alungarea plictiselii.

— Karlíček, ia mai bine şi citeşte începutul acestei scrisori, în locul meu – îi spun eu, neliniştit:

Împing la o parte descrierea necunoscutului făcută de comandantul de miliţie şi mă pregătesc să acord atenţie afirmaţiei lui Falfar, după care răul nu e un produs, ci un material de bază ce nu poate fi alterat şi care stă în afara conştiinţei umane.

Numai că şi asta îmi pare acum tot o încercare de alunga plictiseala în timp ce aştept alte veşti de la colaboratorii mei. Acţiunea noastră se desfăşoară în chip promiţător şi, orice ar gîndi oacheşul Falfar în ciudata lui scrisoare, iniţiativa e în mîinile noastre.

— Cu ce poate să vă ameninţe? întreabă Karlíček dispreţuitor, ridicîndu-şi privirile albastre de pe prima pagină a scrisorii lui Falfar. Doar cu maşina lui infernală, pe care, să zicem, c-ar avea pofta să v-o strecoare sub scaun! Eu, desigur, sper că dumneavoastră veţi şti totdeauna pe ce vă aşezaţi. Doar nu sînteţi o găinuşă care se lasă înşelată de un ou de porţelan.

Din restul scrisorii n-aş mai putea deduce că Hugo Falfar mă ameninţă cu ceva. Începe să jongleze cu argumentele, ca şi cum ar agita o sabie ascuţită şi otrăvită. Sensul cuvintelor lui capătă un caracter de acuzare tragică:

„În anul 1914, tatăl meu, rezervat în armata austro-ungară, a refuzat să lupte cu arma în mînă împotriva aşa numitului duşman şi a declarat că niciodată nu va ucide un

om. Morala lui adînc umană a fost considerată drept crimă de înaltă trădare. L-au asasinat doisprezece soldaţi, la ordinul tribunalului militar, şi dacă aceşti criminali mai sînt şi astăzi în viaţă, întrebaţi-i dacă această crimă monstruoasă a fost sau în nu în afara conştiinţei lor. Şi ce părere au despre concepţia mea, potrivit căreia Răul e un material constructiv de bază? Sînteţi în stare să calculaţi cîţi oameni nevinovaţi au fost asasinaţi începînd din vremurile preistorice şi pînă astăzi?

Eu pot. Înţeleg chiar eforturile oamenilor de astăzi de a menţine pacea. Dar aceşti oameni sînt fiinţe pe care războiul i-a lovit greu şi în mod ireparabil, şi ei nu mai au nimic de cîştigat chiar dacă ar trăi în pace pînă în ziua morţii lor.

Tatăl meu spunea: „Nici o crimă nu-i mai mare decît războiul". Din legea obiectivă a reciprocităţii reiese că tot ceea ce poate să săvîrşească un singur individ direct şi cu propriile sale mîini este de un bilion de ori mai puţin important. Astăzi ştiţi cîţi oameni am ucis, cel puţin vă închipuiţi că ştiţi. Comparaţi, vă rog, acest număr cu cele cinci sute de crime săvîrşite numai în trei minute de bombardamentul aerian asupra Pragăi în ziua de 14 februarie 1945, şi veţi recunoaşte că nu sînteţi un om raţional dacă mă hărţuiţi pe mine, cu aparatul dumneavoastră cu o sută de creiere, pentru că am lichidat cîteva vieţi lipsite de valoare şi josnice".

Cam asta este esenţa lucrurilor. La paisprezece ani, sufletul de copil receptiv al lui Falfar a fost cuprins de cutremurătoarea nebunie a neputinţei. Ceea ce numeşte el o absolută lipsă de idioţenie e în realitate imposibilitatea de adaptare. Încăpăţînarea de a nu se împăca cu nimic. Hugo Falfar ajunge să întreţină în mod artificial o ură pe care, la urma urmei, era îndreptăţit s-o simtă, dar care înseamnă pierderea totală a încrederii într-o viaţă mai bună, îl exclude din societatea umană şi devine legea lui interioară. Crede în

zeităţile răului. Fireşte că în situaţia asta l-au adus într-o mare măsură şi înclinările caracterului său.

Ridic receptorul telefonului care sună. Şi aud:

— S-a executat fără dificultăţi! Unul dintre chimiştii şefi ai laboratorului de cercetări ai întreprinderii de stat „Kolora” se numeşte Hugo Falfar. Directorul întreprinderii garantează de această informaţie. Ne ducem la fabrică să aflăm adresa. Îl căutăm pe şeful serviciului de cadre.

— Chemaţi-mă imediat ce aflaţi ceva – răspund. Poate că această cale duce la ţintă mai curînd decît ancheta pentru depistarea posesorilor de maşini şi frunzăritul în listele de evidenţă a apartamentelor.

Atacăm poziţia lui Falfar din trei părţi. Poate că lucrurile vor merge atît de rapid, încît nu voi mai apuca să termin de citit scrisoarea.

Îi întind lui Karlíček altă foaie. Eu însumi citesc următoarele:

„În asemenea împrejurări, aţi cere lui Dumnezeu ca victoria să fie de partea armatelor austriece? Cînd preotul m-a poftit s-o fac, într-un chip atît de serios încît era cît pe aci să-mi rupă sfîrcul urechilor, am scos cuţitul la el.

Din pricina asta m-au exmatriculat din toate şcolile medii din întreaga Austro-Ungarie.

Creierul meu lucid nu-mi permitea niciodată să-mi pară rău de ceva. Totdeauna acest sentiment se transforma pe loc şi cu drept cuvînt într-o mînie îndrăcită.

O singură dată am făcut o mică excepţie, de mult uitată.

Furasem de pe cîmp nişte sfeclă şi cartofi, ca să nu mor de foame, împreună cu mama. Pentru asta, paznicul mi-a străpuns piciorul cu un glonţ. Am căzut în genunchi şi toţi cei cinci cartofi ai mei s-au rostogolit în drum. Părerea de rău a durat atunci cîteva minute. Mă gîndeam la mama: era bolnavă. Apoi am dibuit cu mîna o piatră şi i-am făcut paznicului obrazul praf. El m-a lovit straşnic cu patul puştii. Mama a murit în anul 1918.

La înmormîntare m-au hăituit prin tot cimitirul. M-am ascuns de ei chiar în groapa săpată. M-au bătut ca pe un animal cei doi oameni maturi care s-au vîrît acolo după mine. Apoi am luat calea şcolii de corecţie.

Acolo au băgat de seamă că sînt deosebit de înzestrat. Pentru martiriul tatălui meu şi pentru toate celelalte m-au răsplătit îngăduindu-mi să studiez. Încet încet am început să înţeleg că nu ajung la nici un rezultat dacă-mi descarc ura cu pumnii, am observat că mă serveşte mai bine trădarea, minciuna şi loviturile pe la spate, adică aceeaşi monedă cu care fusesem plătit şi eu. La nouăsprezece ani, am trecut examenul de bacalaureat cu distincţie.

Comisia de examinare, o bandă de binefăcători nesuferiţi, mi-a spus că mi-au înlesnit intrarea în viaţă şi într-o existenţă liniştită. Apoi mi-au ţinut o predică despre îndatoririle unui cetăţean cumsecade al micii republici.

Le-am, răspuns că nu vreau să vegetez ca mic funcţionăraş, ci că merit să studiez mai departe. Ei au spus că cer prea mult şi că statul nu poate face risipă de fapte bune. Atunci le-am amintit că mii de emigranţi albi din Rusia primesc din partea statului cîte şapte şute lunar ca să poată studia la şcoli superioare, şi că mi se pare ciudat că banii nu ajung şi pentru mine. Mi-au argumentat din punct de vedere politic şi cu legea în mînă. Am declarat că legea poate să fie imorală, deşi e lege, şi că tatăl meu a fost executat conform unei legi, fără să fi săvîrşit nimic. N-au avut îndrăzneala să mă pedepsească pentru ceea ce le spusesem.

Amănuntele nu au importanţă. Mi-am procurat acte false de emigrant rus şi am primit bursă cinci ani încheiaţi.

Am studiat chimia. Chimia e un mare ucigaş – începînd de la descoperirea prafului de puşcă, prin producţia oţelului pentru cuţitul criminal, pînă la gazele otrăvitoare şi otrăvuri. Şi eu am dorit să am în palmă acest ucigaş, am dorit să-l pot stăpîni. Fireşte, nu mă interesau avantajele aduse de chimie oamenilor.

Cînd mi-am luat diploma, lumea intrase în criză.

A trebuit să mă mulţumesc cu oferta publicată în ziar a lui Ervin Abraham Rath. Îmi plătea un salariu de mizerie de şase sute lunar, casă şi masă. Talentul meu îşi găsise un debuşeu în lacurile pentru mobilă. Îl înşelam pe Rath la materiale şi plăteam lucrătorilor mai puţin decît li se cuvenea. Se temeau de mine ca de dracu.

Am stat la Rath, fiindcă în curînd învăţasem să-mi fac treburile. Şi mi le făceam de minune cînd a ajuns Hitler la putere. Rath tremura de frică şi eu făceam cu el ce doream.

La începutul ocupaţiei l-am denunţat Gestapoului. Ştiam că se ascunde în pivniţă prin spatele oglinzii.

Pentru treaba asta am primit ca dar de onoare maşina AERO a lui Rath şi, o dată cu ea, actele din care nu reieşea că aparţinuse înainte lui Rath. Asta a fost tot. Şi ăia erau nişte cîini.

Dar m-am priceput să le cîştig încrederea. Ajunsesem, în sfîrşit, la profesia mea. Dădeam sugestii în legătură cu perfectarea unor materii explozive sau procedee pentru folosirea lor. Nemţii aveau chimişti admirabili, însă în multe privinţe eu eram şi mai bun.

Către sfîrşitul războiului am inventat minele mici cu explozie întîrziată precisă. Am păstrat secretul fiindcă era prea tîrziu ca să mai fie de folos ocupanţilor. Am pus mina prototip în ventilatorul unei uzine de armament. A explodat cu precizie de secundă şi a mutilat o sută de oameni.

Apoi am prezentat fapta ca pe o acţiune eroică de sabotaj. Aveam destul material furat, deocamdată însă acceptam slujba paşnică de la fabrica de coloranţi. A avut succese admirabile. M-am apucat să fac lacuri cu intensităţi luminoase, am patentat o maşină de lustruit.”

În anticameră sună telefonul. Sînt chemat.

— E Koloda!

Mă duc acolo încă sub impresia cuvintelor lui Falfar. Iau receptorul de rezervă.

— Notaţi! Hugo Falfar, inginer chimist, angajat aici din anul 1946. Născut în anul 1905. Locuinţa Praga XII, strada Sub vii nr. 1. Necăsătorit. Părinţii morţi. În chestionar e o observaţie: la începutul primului război mondial tatăl său a fost executat pentru crimă de înaltă trădare. Mama i-a murit în anul 1918. Hugo Falfar trece drept un om cu moralul zdruncinat din pricina instituţiilor pe unde şi-a făcut educaţia. Pentru talentele lui excepţionale i s-a dat posibilitatea să urme cursurile şcolii medii. La facultate s-a întreţinut singur. În jurul anilor treizeci n-avea serviciu. Apoi a acceptat postul de chimist şef în fabrica lui Rath. În perioada celui de-al doilea război mondial a fost luat la muncă în Germania. Sînt dovezi că la sfîrşitul războiului a pus la cale un sabotaj provocînd o explozie într-o uzină de armament.

Prin urmare, aceasta este altă versiune a vieţii lui Falfar, deosebită de cea relatată în scrisoarea lui. Mai departe e şi mai interesant.

— Notaţi! spune glasul de la telefon. Chimistul Hugo Falfar n-a venit la lucru de trei zile. Între timp se plîngea de dureri de ficat. La fabrică lumea îl crede bolnav. De altfel lucrează şi în afara întreprinderii, pleacă în controale etc. Pentru aceasta foloseşte şi maşina lui proprie. În consecinţă primeşte o compensaţie adecvată. De data aceasta n-a primit nici un ordin să plece în interes de serviciu. E considerat ca un salariat îndemînatic şi inventiv. Buna impresie se diluează prin ciudata comportare a intelectualului şi a individualistului. E deseori bolnav. Cu un an în urmă a fost bolnav tot concediul şi încă trei săptămîni în plus.

Înţeleg. În perioada aceea juca rolul turistului oacheş. Sînt sigur că această absenţă a lui de trei zile are, fără îndoială, alte motive decît neplăcerile ficatului.

— Întrebaţi – spun eu – dacă l-a văzut cineva în aceste trei zile sau dacă ştia în mod sigur că e bolnav.

Nimeni nu-l văzuse pe Falfar. Nimeni nu putea să afirme că e într-adevăr bolnav.

Închid telefonul. Prin urmare, Falfar s-a pus la adăpost de noi, încă de acum trei zile sau, în orice caz, îşi închipuie că e la adăpost.

Mă întorc către comandantul circumscripţiei de miliţie:

— Tot nu ţi-ai amintit unde l-ai mai văzut pe acest om?

Omul se schimbă de pe un picior pe altul:

— Încă nu, tovarăşe căpitan.

— Vino cu mine – îl poftesc eu în încăperea din fund – să discutăm despre treaba asta.

El se scoală binevoitor, dar chiar atunci soseşte altă informaţie.

Şeful echipei care l-a găsit pe Hynek Fabera raportează la telefon:

— În lista vehiculelor cu motor, chiar acum s-a găsit înregistrat automobilul particular cu marca fabricii *Aero-30*; limuzina are numărul de recunoaştere P-37035, proprietar Hugo Falfar! Adresa Praga XII, strada Sub vii nr. 1. Potrivit notei, vehiculul e garat nu departe, în strada Hradebná nr. 7.

Trebuie să acţionăm rapid, energic, însă şi cu prudenţă.

— În primul rînd, vedeţi ce-i cu maşina! răspund eu. Trebuie să vă convingeţi, fireşte fără zgomot, dacă e în garaj. Grăbiţi-vă. Raportaţi-mi imediat situaţia! Deocamdată nu vă cer mai mult.

Pun receptorul în furcă. Ceilalţi aşteaptă ordine. Acum nu mai e atît de important să obţin de la comandantul circumscripţiei informaţia unde şi cînd l-a întîlnit pe Falfar înainte de a-i fi dat scrisoarea. În primul rînd trebuie să anunţ patrula de control să cerceteze dacă maşina P-37035 este sau nu este în strada Hradebná nr. 7. De acest lucru se ocupă centrala radiofonică.

În al doilea rînd, am nevoie de un om capabil ca să îndeplinească o sarcină specială. Nu stau prea mult la gînduri. Îl aleg pe Karlíček.

— Karlíček, mai ai maşina la dispoziţie, nu-i aşa?

— O am.

— Ia-o şi du-te cu ea în strada Sub vii la numărul 1!

Skála holbează ochii, dar Karlíček mă priveşte cu încordare.

Continui:

— Opreşte la o depărtare convenabilă şi ia-o discret pe jos. Cercetează locul şi ţine seama că trebuie să mergem la sigur. Hugo Falfar dispune de un explozibil primejdios şi l-ar putea folosi în cazul cînd ar vedea că nu scapă de închisoare.

Sînt atent la mişcările neliniştite ale lui Skála. Ceilalţi schimbă priviri semnificative, ca şi cavalerii de fier Loubal şi Třepinský: Eu însă am încredere în Karlíček şi în spiritul lui de detectiv înzestrat cu idei neaşteptate.

— Procedează cum crezi că e mai nimerit, după împrejurări – îi spun. Locotenentul Skála are să-ţi dea doi oameni de la secţia civilă, pe care îi introduci şi îi laşi acolo ca patrulă de încercuire. Noi aşteptăm aici veşti de la dumneata şi informaţii despre maşină. În funcţie de ele vom organiza acţiunea.

— Execut! mormăie Karlíček.

Pleacă grăbit, iar eu încep să alcătuiesc echipe pentru intervenţia directă. Iarăşi sună telefonul.

— Strada Hradebná numărul 7! Maşina P-37035 nu este în garaj! Garajul e o colibă pe jumătate zidită în curtea unui atelier mecanic. Proprietarul atelierului Jan Richta. Repet: Jan Richta. Locuieşte peste drum, pe aceeaşi stradă. Îl avem aici. Susţine că nu ştie dacă maşina este sau nu în garaj. Pe Falfar l-a văzut ultima oară, cu o săptămînă în urmă.

— Jan Richta e mecanic? întreb.

— Da. Mecanică fină. Credeam că...

— Ia-l pe sus şi adu-l încoace în faţa direcţiei! Tovarăşul locotenent Skála ia comanda expediţiei. Plecaţi imediat la vila Rath!

Skála, care se îngrijise de însoţitorii lui Karlíček, înţelege despre ce e vorba. În Jan Richta, specialistul în mecanica fină, descoperim, fără îndoială, pe autorul aparatelor de fotografiat ale lui Halík. Cercetarea din timp a acestor circumstanţe prezintă importanţa ei.

La parcela Rath patrulele mai stau şi acum, chiar dacă oacheşul Falfar probabil n-are să se mai arate pe acolo. De asemenea, e foarte puţin probabil ca el să fie acum acasă. La ce pot să mă aştept? Ca automobilul lui Falfar să fie găsit pe undeva şi Falfar înăuntru?

Dacă maşina se află în strada Sub vii, plină de grădini întunecate, în timp ce noi o căutăm în toate părţile, lui Karlíček n-o să-i scape. Ar fi cazul cel mai fericit, fiindcă ar însemna că Falfar nu prezintă nici o primejdie imediată.

Dacă maşina nu-i acolo, nu-i nici Falfar. Asta ar însemna că speranţa în reuşita acţiunii noastre scade direct proporţional cu fiecare oră în care n-am primit nici un raport de la echipele de control de pe şosele. Numai că un astfel de insucces este imposibil.

Pe scurt, Falfar şi *Aero*-ul lui ni se par inseparabili în noaptea asta. Iar cu urmărirea am ajuns atît de departe încît nu mai e nevoie să insistăm pe lîngă comandantul circumscripţiei ca să-şi aducă aminte cu orice preţ de prima lui întîlnire cu Falfar.

Trec singur în biroul meu.

Citirea scrisorii mi se pare mai importantă. Nu aflu prea multe despre perversitatea înspăimîntătoare a caracterului lui Falfar, dar speram să se trădeze cu ceva care ar putea să ne servească nouă ca punct de plecare.

Nu mă aşez la masă. Stau în picioare, mă sprijin cu mîinile de tăblia mesei şi, puţin aplecat, citesc scrisoare cu sufletul la gură. Drogul doctorului şi-a făcut pînă acuma atît de bine efectul, încît, cu toată graba cu care citesc, frazele lui Falfar aproape că mi se înfig în minte.

Mai sînt încă multe foi. Din păcate, ele nu conţin decît o confesiune din care ţîşneşte o ură vanitoasă, provocatoare.

Sînt convins că Falfar cel smead va avea prilejul să facă o mărturisire personală şi încă mult mai amplă. Deocamdată aflu cum a cunoscut-o cîndva într-un bar pe Jitka Seráková. Spune că a impresionat datorită inteligenţei lui neobişnuite. Seráková avea relaţii cu o mică gaşcă ce se ocupa cu comerţul ilegal de valută forte.

Spiritul puternic al lui Falfar a pus stăpînire curînd pe aceşti oameni.

Roman Halík căuta bani ca să-şi poată construi prototipul nu ştiu cărei descoperiri senzaţionale. Era nebun.

Josef Trojan era diabetic şi vegeta. N-avea un serviciu stabil. Vojtíř şi Šrámek nu se puteau împăca deloc cu faptul că nu mai jucau la bursa pe acţiuni. Făceau rost de dolari de la funcţionarii legaţiilor străine, un dolar pentru cîteva sute de coroane. La cursul oficial ar fi primit doar cincizeci.

Se întîlneau numai la Falfar. De aceea n-am pun constata nici un fel de legături suspecte. Falfar era prudent.

În felul acesta a luat naştere un plan mare: cum să pună mîna pe banii care se transportau. Šrámek şi Vojtíř aveau posibilitatea să facă investigaţii la Banca Naţională. Făceau mai multe decît am fi putut bănui vreodată şi cîştigau chiar de pe urma unor informaţii economice pe care le furnizau agenţilor străini. Ceilalţi, mai ales Falfar, se ocupau de altceva. Falfar organiza totul în chip genial. Planul gangsteresc începuse să fie prelucrat în cele mai mici amănunte.

S-a făcut chiar şi o repetiţie generală.

Bineînţeles, fără aruncarea bancnotelor şi fără explozie. Era vorba, în primul rînd, de timp, de faptul dacă însoţitorii vor accepta duşca de cafea etc.

Au lăsat să le scape cîteva prilejuri. L-au aşteptat pe cel mai favorabil. S-au îndreptat asupra unui anumit traseu, asupra unui anumit sector.

În sfîrşit, se puteau lansa. Se tipărise seria C-L. Iniţial trebuiau să plece la Bratislava optzeci de milioane.

Šrámek a fost prost informat şi Falfar s-a adaptat la această schimbare.

Paisprezece milioane urmau să fie puse în pungi fine de mătase, pe care Šrámek le avea asupra lui. Pentru celelalte şase trebuia să se pună cenuşa rezultată din hîrtie de bancnote, pe care o avea Vojtíř într-o cutie de biscuiţi şi încă în altă parte. Lucrul principal îl constituia, fără doar şi poate, maşinuţa infernală a lui Falfar. În privinţa explodării fusese instruit Šrámek. Falfar îi dusese pe el şi pe Vojtíř în curtea vilei lui Rath ca să experimenteze. După instrucţiunile lui Falfar, Šrámek a reglat mina şi a pus-o în mijlocul curţii. Apoi s-au ascuns după casa de piatră. Mina a explodat cu precizie. În spaţiu liber nu s-a întîmplat nimic, s-au spart doar ultimele ochiuri de geam de la vila lui Rath.

Hugo Falfar îşi păstrase cheile vilei şi ale clădirii de piatră. Un lucru ca ăsta – scrie el în scrisoare – prinde totdeauna bine. În anul 1945 a arătat o scrisoare falsă pe care o scrisese el însuşi: E. A. Rath îi comunica, chipurile, că e în Anglia şi că în curînd va veni să-şi ia în primire proprietatea. Desigur că au aşteptat zadarnic întoarcerea lui. În cele din urmă, au uitat să-l mai aştepte.

La experimentarea maşinii infernale din curtea lui Rath era prezent şi Halík. Falfar îl ura. Îl numea idiot sumbru. Dar avea nevoie de el. Halík dispunea de un preparat pur din soluţie de cucută, care era foarte greu de procurat altminteri.

Bancnotele aruncate din tren au fost adunate de Falfar şi de Trojan travestiţi în turişti. Troian îşi spărsese seringa cu insulină şi nu mai era bun de nimic. Bancnotele le-a luat Falfar.

După aruncarea bancnotelor, Šrámek urma să deschidă ventilul primului compartiment. La prima oprire trebuia să libereze butonul celuilalt şi să coboare amîndoi din tren. Să cronometreze după ceas. Explozia urma să aibă loc după patru minute precis.

Dar termosul lui Šrámek fusese reglat de Falfar în aşa fel, încît să explodeze imediat ce întorcea butonul de reglare.

În afara programului, Falfar a fost obligat s-o mai ucidă şi pe fata care văzuse totul, chiar şi cum fusese deschis unul din saci.

Falfar se bizuise pe faptul că Vojtíř şi Šrámek, ca victime ale misterioasei explozii, nu vor fi suspectaţi şi, în consecinţă, nu vor putea fi implicaţi ceilalţi. Dacă ar fi lăsat ca totul să se desfăşoare după planul iniţial, Vojtíř şi Šrámek ar fi fost anchetaţi şi poate s-ar fi dat de gol. În plus, partea ce li se cuvenea lor revenea în felul acesta celorlalţi membri ai bandei.

Falfar se lăuda în scrisoare cît de admirabil a organizat totul.

Pentru a arunca lădiţa cu bancnote din vagonul poştal nu era nevoie să se lărgească deschizătura. După deşurubarea vasului de fontă, în discul canelat al podelei a rămas o gaură dreptunghiulară destul de mare.

Asta o ştim. Mai ştim şi alte lucruri de care vorbeşte oacheşul Falfar în scrisoarea lui ca despre nişte fapte care ar trebui să ne consterneze.

Bancnotele îndesate în saci puteau fi azvîrlite între şine aproape concomitent cu concursul a doi oameni îndemînatici. Hugo Falfar scrie că sacii au fost împrăştiaţi pe o distanţă de numai douăzeci de metri.

— Cu permisiunea dumneavoastră, domnule căpitan – aud deodată un glas respectuos.

Ridic privirea. Este comandantul circumscripţiei cincizeci şi opt. Intră şi închide uşa după el.

— Mi-am adus aminte unde l-am mai văzut pe omul ăsta – zice.

Îi arăt un scaun lîngă masa de consfătuiri:

— Ia loc!

În încăperea din faţă e linişte. Sîntem pregătiţi, dar Karlíček încă nu s-a întors.

— Nu-i mult de atunci – spune comandantul. Dacă e o lună. Am intrat într-o cafenea, unde mai primeau şi după ora închiderii. Se aflau acolo cîţiva consumatori, şi unul cu o armonică tulbura liniştea cu cîntecul lui. Unul dintre clienţi era omul acesta. Se vedea că îi cunoaşte foarte bine pe ceilalţi, pe chelner şi pe responsabilul localului. A protestat foarte violent la intervenţia mea. Responsabilul ar putea fi interogat. Chiar am la mine carnetul cu amenzi, aşa că data...

Deschide geanta care îi atîrnă într-o parte.

În clipa aceea, intră Karlíček.

— Ordinul îndeplinit, tovarăşe căpitan! raportează, el, clipind spre miliţian. Maşina nu-i acolo. La fereastra lui Falfar e lumină.

Prin urmare, nu se adevereşte presupunerea mea, potrivit căreia Falfar trebuia găsit împreună cu maşina în noaptea asta.

— Haidem! zic.

Ieşim în anticameră. Comandantul circumscripţiei, fireşte, nu rămîne singur în biroul meu. Ne urmează. Îl repartizez echipei alcătuite în vederea acţiunii. Fiindcă toţi aşteaptă în tăcere şi atenţi, adoptă şi el aceeaşi atitudine.

Karlíček prezintă raportul:

— După toate semnele, Hugo Falfar e acasă şi încă nu doarme. Nu se lasă pînă nu adaugă ceva cu logica lui specială: Sau poate a adormit cu o carte în mînă. Locuieşte la etajul trei al unei case cu aspect de vilă. Jos în pivniţă are un laborator într-o lada. E un pasionat foto-amator.

— Ce este?

— Un moment – spune Karlíček, cu glas liniştitor. Asta o cred unii din membrii familiei Kostler, cărora le-am înmînat telegrama.

Desigur că n-o spune fără rost şi, în afară de mine, probabil că o cred toţi cei care aud. Din fericire, Skála nu-i aici să-l apuce furia.

— Am constatat – continuă Karlíček – că la numărul unu a fost iniţial o vilă mare, particulară. În jurul ei se întinde o grădină vastă. Poarta nu se închide în timpul nopţii fiindcă nu se poate. Totul e cam părăginit, ceea ce corespunde cu faptul că vila n-are nici portar, nici grădinar. Pe uşa de la intrare se află cutii pentru scrisori şi butonul soneriei. Sus al lui Falfar, dedesubt al soţilor Kostler. Am împrumutat şapca de la şoferul meu, ca să semăn oarecum a poştaş, şi am apăsat pe butonul de jos, la Kostler, pînă cînd a venit el, tîrîndu-şi picioarele. Prin vizorul cu grătar de la uşă l-am făcut să înţeleagă că îi aduc o telegramă la care aştept răspuns. Am intrat fără zgomot pînă în apartamentul lui şi am obţinut informaţii. I-am cerut să păstreze o tăcere absolută şi să-mi dea o mînă de ajutor. Mi-am consolidat situaţia lăsîndu-l în hol pe unul dintre însoţitorii mei. Casa are o singură intrare. Pentru paza ei e suficient un singur om, pe care l-am plasat ceva mai departe. Domneşte o linişte deplină.

Nimeni altul din tot aparatul nostru n-ar fi organizat treaba în acest fel „Karlicesc”.

Karlíček continuă:

— Laboratorul lui Falfar din pivniţă e închis cu un lacăt de mărime potrivită. Trebuie să luăm cu noi un lăcătuş ca să-l forţeze, dacă între timp, bineînţeles, Falfar nu face vreo vizită acolo. Probabil că am găsi acolo şi alte lucruri decît cele necesare pentru fotografiere, de aceea avem nevoie de un expert în domeniul materialelor explozive, asigurat pe viaţă. Uşa apartamentului are o broască cilindrică. Dacă nu e încuiat, e de ajuns să se deşurubeze plăcuţa cu o şurubelniţă. Dacă e încuiat, nu ne rămîne decît să spargem broasca. Asta-i greu. Prin urmare, ar trebui să ne bazăm pe puterea obişnuinţei: cine e acasă, de obicei, nu încuie pe dinăuntru, mai ales dacă uşa are broască cilindrică. Cînd pleacă de acasă, fără îndoială, îşi încuie uşa pe dinafară. De aceea să încercăm să deşurubăm plăcuţa fără zgomot. Cine nu are încălţăminte cu talpă de cauciuc nu poate veni cu

noi. Dar comandantul circumscripţiei cincizeci şi opt merge. El aşteaptă jos în maşină. Şi ca să nu se plictisească, au mai rămas cu el doi oameni. De ce? Pentru confruntarea respectivă. În realitate însă prezenţa lui mă stinghereşte acum. El n-ar trebui să fie aici, nu face parte din echipa noastră. L-am mai trimis o dată acasă. Dar mai bine că nu s-a dus. A asistat la pregătirile noastre şi pînă la sfîrşitul acţiuni nu-l voi scăpa din vedere. Ce s-ar întîmpla dacă ar deveni unealta involuntară a lui Falfar? Hugo Falfar a născocit cu siguranţă ceva. Dracu ştie ce se ascunde în treaba asta. Nu-mi place nici povestea aceea cu cafeneaua unde zicea că l-a văzut pe Falfar în tovărăşia unei adunături de petrecăreţi. Lucrul acesta nu se potriveşte cu Falfar cel din scrisoare, un singuratic înrăit şi plin de ură.

În timp ce eu fac aceste reflecţii, Karlíček continuă:

— Zice că din holişor duce pe balcon o uşă de sticlă. Pompierii, cu o maşină cu scară, ar putea să stea acolo şi să aştepte. Eu propun s-o iau înainte cu maşina mea iar tovarăşul căpitan să meargă cu mine.

În zece minute totul e pregătit.

Afară începe să bată vîntul. O lună nevăzută luminează anevoie norii lăptoşi care plutesc cu repeziciune pe cerul de catifea. Înainte de plecare, Karlíček, cu de la sine putere, dă ordine şoferilor tuturor maşinilor.

Pornim. Karlíček îndreaptă maşina lui, care merge în faţă, spre vila din cartierul periferic.

Părăsim lunga arteră principală aproape de capătul ei şi apucăm pe un drum mărginit de vile şi case cu aspect de vile. Cotim de două ori. Karlíček ordonă să se stingă luminile farurilor şi să se oprească motorul. Celelalte automobile sînt obligate să-i urmeze exemplul. Maşinile alunecă încet pe un povîrniş lin: nu se aud decît fîşîitul slab al cauciucurilor. Ajungem la capătul unei străzi foarte largi. În faţa noastră, drumul se sfîrşeşte, tăiat de un zid lung. În mijlocul zidului, alături de o poartă cu grilaj, închisă, se află o portiţă întredeschisă.

Şoferul nostru frînează uşor, fără zgomot. Cînd intrăm, nu trîntim portiţa, ne mişcăm ca nişte năluci.

Împreună cu Karlíček intrăm într-o grădină semănînd cu un parc. Mergem cam cincizeci de paşi pe un drum arcuit, apoi ne oprim în faţa unei vile mari cu trei etaje, a cărei faţadă e destul de ruinată.

Karlíček ne face semn să aşteptăm. Se îndreaptă cu paşi de pisică spre colţul casei. De acolo se întoarce cu omul care rămăsese de strajă şi care ţinuse sub observaţie zidul lateral cu ferestrele lui Falfar, precum şi uşa de la intrarea în vilă.

— E încă lumină! şopteşte Karlíček.

Intrarea vilei e lipsită de orice somptuozitate şi nefiresc de îngustă. Ajutorul dat de chiriaşul de la parter – la care a fost plasată a doua patrulă – constă în faptul că a lăsat descuiată uşa de la intrare. Altminteri, acest chiriaş nu ne poate spune mai multe despre oacheşul Falfar. Îl cunoaşte doar din vedere. Toată casa îl consideră pe Falfar un foto-amator pasionat. Deseori venea la el o femeie tînără, frumoasă. Plecau împreună cu maşina.

Astea mi le-a spus Karlíček pe drum.

Intrăm în tăcere. Eu sînt primul. Ne despărţim. O parte din echipă coboară în pivniţă. Noi, ceilalţi, urcăm pe scări, sus. Folosim lanternele cît mai prudent şi le adumbrim cît mai mult.

Scara îngustă şi sinuoasă nu corespunde cu pretenţiile de vilă ale construcţiei. La etajul întîi sînt două uşi modeste, dar pline de cărţi de vizită: Jan Kostler. Anita Kostlerová. Nici nu le mai citesc pe toate.

La etajul al doilea, la fel. Dacă mai e şi alt nume, probabil că e numele unuia care s-a căsătorit cu vreo fiică a familiei Kostler. Etajul trei este de fapt o mansardă. Nu vedem decît o singură uşă de apartament, cu tăbliţă de metal pe care e gravat numele Hugo Falfar. Deci numai el singur s-a putut insinua între atîţia Kostleri.

Sînt puţin tulburat. Poate faptul că mă găsesc, în sfîrşit, la capătul ţintei are o influenţă neobişnuită asupra mea sau, mai degrabă, drogul doctorului a acţionat asupra nervilor mei, încordîndu-i.

Îmi lipesc urechea de uşă. Din interior nu se aude nici un zgomot. E o tăcere de mormînt.

Pînă acum am fost cu toţii atît de prudenţi, încît nu ne-am trădat nici prin respiraţie.

Mă retrag ca să fac loc specialistului nostru. E un om extraordinar de îndemînatic. Are unealta în mînă. La lumina unui fascicul îngust de raze el lucrează cu o şurubelniţă ascuţită. Face treaba hoţeşte, pe tăcute. Desface fără zgomot şurubul de jos al pîrghiei de metal, apoi îl învîrteşte pe cel de sus. Pîrghia se deplasează şi iese la iveală un mic cilindru aşezat perpendicular, cu un şanţ adînc pe tot diametrul. Omul scoate din buzunar o altă şurubelniţă mai mare şi o fixează. Se uită întrebător la mine. Fac un semn aprobator, din cap. Dacă e încuiat, nu putem intra imediat înăuntru. Falfar va fi invitat pe loc să deschidă şi concomitent atacăm din toate părţile apartamentului. În mînă am revolverul, în gură fluierul. Lăcătuşul nostru răsuceşte energic şurubelniţa. Se aude o pocnitură care ne trădează. Presupunerea că nu e încuiat s-a adeverit. Omul nostru loveşte uşa cu piciorul ca să o deschidă de tot; sare într-o parte şi eu năvălesc înăuntru, într-un hol nu prea mare, lunguieţ. Deasupra şi în jurul meu fulgeră raze de lumină. În faţa mea e o uşă de sticlă, iar dincolo de ea, lumina unui bec electric. Alerg într-acolo. Tăcerea s-a frînt deodată. Aud ordinele ofiţerilor, zgomotul uşilor deschise de la balcoane şi tropăitul picioarelor, pe care tălpile de cauciuc nu mai pot să-l înăbuşe.

Dar n-a trecut decît o clipă. Dintr-o săritură ajung într-o încăpere luminată, mobilată ca pentru un bărbat singur. La stînga o uşă se deschide spre altă încăpere. Acolo nu e lumină.

Mă opresc brusc şi rămîn încremenit.

La numai cîţiva paşi, între uşa şi fereastra încăperii din faţă, un om mort zace cu faţa la pămînt. În ceafă sub creierul mic, are o rană provocată de un glonţ.

12

Ne dăm pe loc seama de un lucru: aici n-am prins pe nimeni.

— Karlíček... – rostesc eu, în sfîrşit, şi în tăcerea care a coborît din nou, glasul meu parcă răsună în gol – adu-l încoace pe domnul Kostler ăsta, de la parter.

Mortul e un om cam de vreo patruzeci de ani, de statură mijlocie, cu păr de culoare mai închisă, bine ras. E îmbrăcat într-un costum gri. Ar putea fi Hugo Falfar. Dar la inelarul mîinii stîngi, bronzate, se vede un cerc mai deschis. Aşadar, purta un inel fără piatră, o verighetă, fără îndoială. Pe o verighetă de obicei sînt gravate iniţialele şi data nunţii. Asta ar fi dus la stabilire imediată a identităţii, şi ucigaşul probabil tocmai de aceea a îndepărtat-o.

Falfar nu e căsătorit. Falfar l-a ucis pe omul acesta. Acest lucru reiese simplu şi logic din situaţia de faţă. A înlăturat un alt complice sau o persoană incomodă într-un fel.

Hainele celui asasinat sînt de calitate bună, puţin uzate. Třepinský, asistat de unul din membrii secţiei civile, percheziţionează cadavrul. Nu lipseşte nimic. Firma croitoriei, cusută pe buzunarul dinăuntru, a fost descusută într-un chip grosolan sau, mai bine zis, a fost smulsă. Cămaşa e de zefir. Nu prea merge la costum.

O percheziţie mai amănunţită trebuie să aşteptăm abia după expertiză.

Deocamdată astea sînt primele observaţii. Dar ele trezesc în mine o idee cumplită.

Mă uit în încăperea vecină. E aproximativ tot atît de mare. O canapea largă, franţuzească, un colţ modern de

odihnă şi, în general, mobilierul e ca de expoziţie. De acolo o uşă duce la baie şi spre un fel de garderobă. După toate probabilităţile aici a locuit o femeie, desigur că Jitka Seráková. Dovezi certe – o fotografie, de pildă – nu văd nicăieri deocamdată. Poate că s-ar găsi ceva. Aici se va face o percheziţie foarte amănunţită, fireşte.

— Adunaţi-i pe toţi locatarii casei – spun eu. Interogaţi-i, întrebaţi-i dacă au auzit ceva ce ar fi semănat cu o împuşcătură şi dacă-l cunoaşte cineva pe omul ucis.

Karlíček împinge înăuntru un bătrînel respectabil, îmbrăcat într-un halat vechi. Îi spune cu milă:

— În casa asta s-a comis o crimă, domnule Kostler, nu-i nimic de făcut. Vă rog să vă uitaţi şi să răspundeţi. Aţi făcut atîtea pentru noi!

Nu-l aud pe domnul Kostler să răspundă ceva. E tulburat, dar încearcă să pară hotărît. Glasul îi tremură:

— Nu! Nu-l cunosc! Nu l-am văzut niciodată! În orice caz, nu e domnul Falfar!

De îndată ce s-a uitat la omul mort, nu-şi mai poate dezlipi ochii de la el. Mă aşez în faţa lui în aşa fel încît să-i ascund această cumplită privelişte.

— Bine, domnule Kostler. Puteţi pleca. Karlíček, să vină comandantul circumscripţiei!

Karlíček îl conduce pe bătrîn.

Maşinile staţionează acum în faţa casei. Au intrat pe poartă în grădină. Într-una din ele, alături de şoferul tăcut, stă comandantul circumscripţiei cincizeci şi opt. Pe canapeaua din spate se odihneşte celălalt bărbat. Aici, în apartamentul lui Falfar, pot, şi fără expertiza medicului, să apreciez că asasinatul a fost săvîrşit cu multe ore în urmă, foarte probabil chiar înainte de a afla noi adresa criminalului. Acţionînd astfel, Falfar dovedeşte că se apără din răsputeri; nu mă îndoiesc cîtuşi de puţin de acest lucru.

Începem o percheziţie sistematică.

Prima descoperire: îmi sînt arătate nişte sandale bărbăteşti de vară şi mi se spune că sînt probabil acelea

care au lăsat urme lîngă cazanele de cenuşă în curtea casei unde locuia Roman Halík.

Pe culoarul de la etajul întîi au ieşit cinci dintre locatarii casei, trei bărbaţi şi două femei, îmbrăcaţi la repezeală. Pe uşile deschise ale apartamentelor ies alţii. Pe chipul lor se citeşte neliniştea, spaima. Oamenii noştri se poartă cu ei amabil. Loubal şi Třepinský însă parcă ar fi nişte sfincşi.

Pe scara întortocheată, luminată slab, urcă doi bărbaţi: comandantul circumscripţiei cincizeci şi opt şi tovarăşul său din maşină. Înspăimîntaţi, locatarii se retrag din calea lor. Miliţianul se freacă la ochi cu batista: mergînd cu o maşină deschisă, vîntul i-a aruncat praf usturător în ei. Aşa cum stă aplecat deasupra cadavrului, ochii îi sînt roşii de-a binelea.

— Asta-i un asasinat! spune el, uimit.

Îl las o clipă să se uite bine la mort cu ochii lui injectaţi.

— Îl cunoşti pe acest bărbat?

— Este cel care a adus scrisoarea. Era şi el în cafenea atunci cînd...

— Nu te înşeli?

— Nu.

— Am impresia că nu prea vezi bine!

Îşi şterge colţul ochilor înlăcrimaţi cu tivul batistei....

— Ba da, văd bine – mă asigură el. S-a stîrnit un vîrtej de praf şi...

— Este o baie acolo – îi spun. Du-te şi te spală pe faţă. Pe urmă o să-mi povesteşti precis cum a fost cu cîrciuma aceea. Mă duc să văd ce se petrece în pivniţă.

La parter îl întîlnesc pe locotenentul Blaha de la secţia de criminalistică cu echipa lui volantă. Strada Sub vii intră în raza lui.

Mă opresc cu el numai pentru cîteva secunde. Aproape în aceeaşi clipă soseşte şi medicul nostru legist.

— Aha! şi ridică din sprîncene îndată ce mă vede.

— De ce vă miraţi? îl întreb, puţin iritat. Leacul dumneavoastră e admirabil. Dar probabil că am trecut de limita superioară a efectului. Cum s-ar putea prelungi?

— Nicicum! mi-o retează doctorul şi, supărat, face un gest cu mîna. N-aveţi minte! Credeţi că v-am dat ceva care să vă toarne în dumneavoastră un optimism uşuratic? Ceva ce poate fi înghiţit ani de-a rîndul fără să te doboare? Nici pomeneală! Am ştiut că o să aveţi serios de lucru în noaptea asta. Drogul ăsta e ucigător.

— Exageraţi.

— Ucigător, vă spun! Nu vă mai dau a doua doză.

— Uite ce-i – îl reţin eu – dumneavoastră nu mi-aţi prescris doza întreagă. Trebuia să fie mai puternică. Tocmai acum trebuie să rezolv o ecuaţie ai cărei termeni nu sînt egali. Dacă mă părăsesc puterile...

— Duceţi-vă la toţi dracii cu ecuaţia dumneavoastră!

Doctorul mă lasă în drum şi se grăbeşte sus pe scară.

Cu el nu se poate vorbi. Simt, într-adevăr, că trebuie să fac un efort ca să gîndesc.

Pînă la ziuă nu mai e mult. Vreau să arunc o privire în laboratorul lui Falfar, apoi să mă întorc la etajul trei şi să întreprind ceva. Reacţia promisă ar putea să tragă o linie peste calculele mele înainte de a apuca să calculez.

Scara întortocheată coboară cu încă un etaj sub nivelul parterului. Acolo e aprinsă lumina electrică. În uşa deschisă a beciului stă patrula. Pivniţa, împărţită în cîteva compartimente prin grinzi de lemn, e de asemenea luminată. În fund, la nu ştiu ce uşă, se revarsă o lumină albă atît de puternică, încît becul din tavan pare roşu ca o capsulă scoasă din foc în momentul acela.

Văd o bucată de linoleum prinsă de grinzi, care formează într-un colţ un fel de cabină ermetic închisă. Este camera obscură a lui Hugo Falfar. Cabina a fost deschisă cu forţa. Pe tavanul ei e instalat un corp de iluminat puternic. În afară de acesta mai luminează o lampă reflector cu o tijă tubulară mobilă, înşurubată pe marginea mesei, care are o tăblie subţire, netedă. Cei trei experţi îmi fac loc. Unul dintre ei spune:

— Puteţi intra fără teamă.

Karlíček cască şi el gura pe aici. Cu un gest îl poftesc lîngă mine.

— Văd că n-ai nimic de lucru, Karlíček.

— Sînt în cumpănă – răspunde el. Nu ştiu de ce să m-apuc mai întîi.

— Te ajut eu. Caută circumscripţia cincizeci şi opt. Karlíček se strîmbă cu dispreţ:

— Cincizeci şi opt? E aici după colţ. Am crezut că ştiţi. Casa în care aveţi cinstea să vă aflaţi face parte din raza ei.

Comandantul de miliţie nu spusese nimic referitor la asta. E drept însă că nici n-avusese prilejul. Cafeneaua despre care vorbea trebuie să fie prin apropiere. Nu e treaba miliţienilor să intervină în afara razei lor, mai ales după miezul nopţii. Şi treaba asta cade mai degrabă în seama pazei de noapte.

— Bun – zic eu. Caută-mi locuinţa comandantului circumscripţiei şi ad-o încoace pe nevasta lui.

— Execut – spune Karlíček. Dar trebuie să mă interesez la direcţie, n-aş vrea să-l întreb pe ăsta de sus.

— Bineînţeles. O să dureze o clipă. Pleacă chiar acum.

Intru în cabina lui Falfar, luminată intens. Două lăzi nu prea mari, aşezate în fund către zid, seamănă ciudat cu acelea în care se transportă praf de puşcă sau alte materiale primejdioase. Sînt însemnate cu benzi încrucişate lăcuite, una verde şi alta portocalie. Au un aspect alarmant, care dă de gîndit. Capacele sînt închise şi fixate cu cîrlige mari, încovoiate ca nişte semne de întrebare.

În rest, nimic îngrijorător, dacă bineînţeles, nu-i ascunsă pe undeva vreo bombă cu întîrziere. Comisia de experţi pretinde că nu. Dar cine ştie ce mai e în stare să facă negriciosul ăsta de Falfar! Întîmplarea cu Šrámek cînd a umblat la capacul termosului mi-e încă proaspătă în minte.

Şi sus în apartament ar putea să explodeze din senin vreun lucru cu înfăţişare nevinovată. Asta, probabil, mi-e rezervat mie. Eu sînt inamicul care nu trebuie să-l mai plictisesc pe Falfar cel negru.

Sertarul mesei stă deschis. E gol.

Deasupra mesei, deasupra lăzilor şi în general, pretutindeni, în afară de pereţii cu uşi sînt fixate poliţe, pe două sau trei rînduri, unele deasupra altora, ticsite cu sticle, creuzete, tinichele şi cutii avînd însemnate pe ele formule chimice, numere sau cuvinte. Se află aici şi aparatură de chimie.

De pe o poliţă de deasupra mesei, la indicaţia experţilor, trag un vraf gros de hîrtii de formai in-octavo. Iar din compartimentul vecin, un vraf şi mai gros de bancnote noi frumoase, cu seria C-L.

Calculul meu, potrivit căruia atîtea milioane ar fi în cutare sau cutare loc, s-a răsturnat. Hîrtia goală este neîndoielnic de acelaşi tip cu hîrtia bancnotelor. Cenuşa pe care am strîns-o cu atîta grijă la kilometrul 297,3 a rost amestecată cu hîrtie arsă netipărită, într-un procent care să ne facă să credem că toată fusese hîrtie tipărită. Falfar însuşi o spune în scrisoarea lui.

Acum, acest laborator particular e părăsit, ca şi cum Falfar ni l-ar fi lăsat nouă. S-a grăbit să dispară la timp. O ascunzătoare obişnuită într-un beci obişnuit. Nimic din senzaţionalul de la vila Rath. O poziţie părăsită, pe care Hugo Falfar presupunea fără îndoială că o vom cuceri neîntîrziat.

Sus pe poliţă se află un fel de album mai mic – unicul lucru care, de bine de rău, ar aminti de foto-amatorism, dacă n-ar avea alt scop. Foile albe sînt netede şi îmbibate într-o emulsie specială, asupra căreia experţii deocamdată nu se pot pronunţa. Între foi sînt puse cîteva membrane foarte subţiri, dar tari ca tabla. Mijlocul fiecărei membrane e perforat cu litera E. Un şablon mic, exact atît cît e nevoie pentru modificarea seriei C-L.

— Cu siguranţă că e găurită printr-o metodă foto-chimică – spune expertul.

Pe două dintre membrane, în jurul literei E, culoarea roşie e întinată.

Acum ne dumerim la ce serveşte obiectul înghesuit în fundul mesei sub o poliţă scundă. Este o oglindă de mărimea unui caiet de şcoală ceva mai mare. La colţuri are lipite, cu balsam de Canada, patru prisme de sticlă, înalte de aproximativ zece centimetri. La capătul de sus al prismelor, prin acelaşi procedeu, e fixat un disc puternic de sticlă şlefuită. Cînd îl iau în mînă, de pe el alunecă un obiect mic care se află pe oglindă: o lupă de ceasornicar.

Oglinda primeşte deci lumina lămpii reflector în aşa fel, încît să se reflecte sus pe sticlă. Pe sticlă se presează o bancnotă C-L. Apoi e luminată în aşa fel, ca prin mişcarea membranei netransparente care se pune peste ea, să se aranjeze precis sub lupă litera E perforată peste litera L tipărită. Cu acest mic şablon litera L se completează uşor, chiar cu degetul înmuiat în cerneală, numai după oarecare practică.

— Interesant, nu? spune unul dintre experţi.

Cer ca totul să fie cercetat cît mai sistematic şi, dacă e cazul, să mai fie chemaţi şi alţi experţi. De altfel, aceste descoperiri nu prea mă miră, fiindcă le subestimez. Mai degrabă mă interesează de ce întîrzie raportul patrulelor de control.

Ce s-a întîmplat cu maşina P-37035?

Cred că s-a ascuns pe undeva, în vreun adăpost. În curtea vreunei case, într-un garaj de hotel sau altundeva. Dar locurile acestea sînt cercetate.

Mă întorc sus. Urcuşul pînă la etajul trei m-a cam obosit. S-ar putea să fie efectul drogului luat.

Aplecat deasupra cadavrului, doctorul se uită la mine încruntat.

— Probabil că autopsia nu va arăta nimic nou – mormăie el. Poate numai felul armei, cînd se va extrage glonţul. A traversat creierul mic şi s-a înfipt în craniu, Crima a fost săvîrşită aseară. Ucigaşul a tras de la o distanţă de aproximativ un metru. Sinuciderea este exclusă. Dar s-ar putea să fie o întîmplare nenorocită. Třepinský ne spune că

nimeni dintre locatarii casei nu-l cunoaşte pe omul asasinat, nimeni nu l-a văzut pe golanul Falfar aseară şi nimeni n-a auzit vreo detunătură de armă.

— La etajul doi, sub acest apartament, nu-i nimeni.

Ei au plecat undeva, la ţară. Iar de la etajul întîi, nu s-ar fi putut auzi împuşcătura.

Arma ucigătoare nu-i pe nicăieri.

Dincolo de fereastră încep să mijească zorile. Comandantul circumscripţiei se află în încăperea din fund. Mă aşteaptă. Nu-i singur, bineînţeles. Acolo lucrează echipa volantă. Nu mă simt chiar foarte bine. Fruntea mi se umezeşte de sudoare şi picioarele îmi tremură. Mă simt slăbit. Mă aşez în fotoliu, şi urmăresc activitatea doctorului. Cu ajutorul celor de faţă, doctorul scoate haina mortului. Trebuie să vadă dacă pe corp nu există vînătăi sau răni. Căptuşeala smulsă cu brutalitate ar putea să însemne ceva. Dar pentru mine toate acestea demonstrează doar încercarea de a înlătura urmele. Numai că, în ce măsură, o firmuliţă de croitor poate constitui o dovadă tot atît de concretă ca, de pildă, o verighetă?

Fac prinsoare pe orice că acolo a existat o firmă a croitorului şi că a trebuit să existe un motiv deosebit pentru a fi smulsă.

La întrebarea mea primesc un răspuns satisfăcător şi totodată neliniştitor, într-un fel cu totul neaşteptat.

În clipa aceasta, sacoul se află în mîinile lui Třepinský. Îl cercetează pe toate părţile el şi locotenentul Blaha. Doctorul desface cămaşa mortului. Văd ceva la ea. Mă ridic din fotoliu şi mă las în genunchi ca să văd mai de aproape. Nu mă înşel. În dreptul umerilor cămaşa e mototolită pe o porţiune îngustă. Aceste fîşii mototolite se văd parţial şi pe piept, şi pe spate.

— Ce e? întreabă doctorul, bosumflat.

Nu răspund. Cercetez cureaua. Pantalonii cu care e îmbrăcat mortul sînt în aşa fel cusuţi ca să poată fi purtaţi fără bretele. Şi totuşi locurile unde e mototolită cămaşa de

zefir par să fie o dovadă că omul purta bretele. Şi aici nu-i nici urmă de bretele.

Îi fac semn lui Třepinský. Ieşim amîndoi pe culoar.

— Este vreun costum în dulapul lui Falfar? îl întreb eu.

— Sînt cîteva.

Îmi şterg fruntea cu batista. În casă e zăpuşeală. Respir greu.

— Comparaţi-le cu sacoul pe care l-aţi scos de pe mort. Vedeţi dacă nu cumva provin toate de la aceeaşi firmă. Clienţii nu-şi schimbă cu plăcere croitorul. Poate că haina cu căptuşeala smulsă e tot a lui Falfar. Procedează în aşa fel ca să nu priceapă nimeni ce faci.

Urmele bretelelor îţi sugerează în mod firesc bănuiala cumplită că asasinul şi-a îmbrăcat victima, după crimă, cu propriile lui haine, iar pe ale mortului le-a luat el. Schimbul a fost posibil deoarece amîndoi bărbaţii sînt de aceeaşi statură. Motivul schimbului pare limpede: înainte de a fi ucis, mortul nu purta un costum civil, fiindcă altfel n-ar avea nici un sens ca asasinul să schimbe un costum civil cu altul tot civil.

Doctorul pleacă grăbit. O clipă însă îl mai văd printre noi.

— Doctore – strig în urma lui – să ştii că nu ne grăbim să transportăm cadavrul.

— Cum doriţi! îmi răspunde el peste umăr. Oamenii aşteaptă jos!

Nu s-a oprit nici o secundă. Nu mai vrea să aibă de-a face cu mine şi eu aş avea neapărată nevoie de ceva care să mă redreseze, chiar dacă ar trebui să plătesc cu o reacţie dintre cele mai cumplite.

Nu mai sînt stăpîn pe judecata mea. Mă simt ca într-un vis. Dar nu vreau să se îndeplinească prorocirea lui Falfar, şi anume că în lupta cu el voi fi înfrînt. Ce a spus Karlíček? Că nu mă poate ameninţa decît explozia unei mine cu întîrziere. Falfar cel negru a hotărît să-mi joace un renghi de o îndrăzneală dementă. Acum nu mai e negru. A folosit nu

ştiu ce preparat chimic şi părul i s-a mai deschis puţin la culoare. Cu un an înainte şi-l vopsise într-un negru drăcesc.

N-a bănuit că azi împrejurările îi vor fi mai puţin favorabile. N-a bănuit că mă va găsi înconjurat de un mare număr de oameni inteligenţi, că va nimeri tocmai în tumultul pregătirilor. Era convins că va rămîne singur cu mine, în apartament sau la birou, că mă voi lăsa prins de scrisoare, iar el, între timp, îşi va aşeza undeva maşinuţa lui infernală, după care ispravă, pleca liniştit. M-ar fi lăsat s-o citesc pînă la cap numai ca să poată vedea ce găgăuţă sînt, şi puţin după aceea sau, mai bine zis, chiar atunci, să mă vadă zburînd în aer cu scrisoare cu tot.

Deoarece planul nu i-a reuşit, a preferat să dispară. Stă şi aşteaptă frămîntîndu-se cum să scape. Sau e atît de îndărătnic, încît nu vrea să renunţe încă la intenţii lui. E un dement. Oare ce are de gînd să facă dacă îşi dă seama că a căzut în cursă? Probabil că are la el vreo mină. A deschis geanta de la şold, ca să-şi caute carnetul de amenzi.

Locatarii îl cunosc. Dar, fireşte, uniforma schimbă cu desăvîrşire înfăţişarea exterioară a omului. Cui să-i treacă prin cap că domnul Falfar va apare în casă în calitate de comandant al circumscripţiei de miliţie. Părul lui are altă nuanţă. Faţa şi-a ascuns-o discret cu batista fiindcă, chipurile, vîntul i-a zvîrlit praf în ochi. Să-l luăm, de pildă, pe bătrînul domn Kostler de la parter. Dacă l-aş întreba dacă-l recunoaşte pe domnul Falfar, o clipă s-ar holba la el înainte de a rosti vreun cuvînt. Falfar şi-ar da seama mult mai repede decît el cum stau lucrurile. Totul ar sări în aer. Ar fi singura soluţie ce i-ar mai rămîne negriciosului.

Nebunul latent care acţionează şi procedează ca un om raţional este o cumplită calamitate a naturii. Îl opresc pe Loubal.

— Alege doi oameni voinici şi îndemînatici – zic. Le spun eu însumi ce trebuie să facă.

Îl aştept pe Karlíček. Pe soţia comandantului de miliţie n-o voi pune faţă în faţă cu omul în uniformă, lucrurile s-ar

petrece în acelaşi fel ca şi cu bătrînul Kostler. Nu. Femeia îşi va recunoaşte bărbatul în omul ucis.

— Chemaţi oamenii să ducă cadavrul jos pe culoar – ordon.

Deodată în faţa mea apare Skála.

Mă reazem de balustradă. Nu mi-e bine.

— Mecanicul Richta şi-a recunoscut la Rath instalaţiile făcute de mîna lui – raportează Skála. E un om care fuge de munca în colectiv şi preferă să se ţie de escrocherii. A fost destul de greu să scoatem de la el ceea ce ne interesa. Acum, fireşte, chestiunea asta are o importanţă secundară.

Skála se află în faţa mea de cîteva clipe, dar eu nu l-am observat decît acum.

— Vorbeşte mai concis – îi cer.

— Falfar i-a făcut cunoştinţă lui Halík, descoperitorul nebun, cu Richta. Tot el i-a achitat lui Richta cea mai mare parte din comenzile lui Halík. Lui Halík îi trecea în cont cu sută la sută mai mult. Ăsta era cîştigul lui Falfar de care Halík habar n-avea. Cum se socoteau cu banii între ei Falfar şi Halík, Richta nu ştie. Uneori Falfar şi Halík păreau că se ceartă la cuţite. La vila Rath, Richta n-a fost niciodată. Comenzile executate de el le ridica Halík cu un automobil închiriat sau le încărca Falfar uneori în maşina-i proprie.

Richta spune că Halík şi Falfar i-au rămas datori treizeci de mii de coroane. Cît cîştiga, nu ştie să ne spună, fiindcă nu şi-a făcut niciodată socoteala. Richta pretinde că el nu-l specula pe Halík, dar că Falfar scotea de la el bani cu grămada.

— Lasă-l deocamdată pe Richta să plece – spun eu, nerăbdător. Vedem noi mai tîrziu ce facem cu el.

S-a făcut ziuă. Oboseala, de care uitasem, devine tot mai apăsătoare. Fac eforturi să înlătur ceaţa care-mi învăluie privirea. Reacţia se declanşează rapid. Lupt din răsputeri.

Vin cei doi bărbaţi să le spun ce doresc de la ei. Dar, înainte de a începe, între ei se strecoară o făptură ciudată, mică şi slabă: e Karlíček.

— Avem ghinion – strigă el, amărît. Familia miliţianului e la ţară, undeva prin Sumava.

— Dracu să vă ia! gem eu.

— Dar am pentru dumneavoastră şi o veste mai bună – spune Karlíček – am cules-o de jos. Porniseră cu ea încoace, foarte zgomotoşi. I-am oprit şi pot să v-o anunţ eu mult mai discret.

— Grăbeşte-te!

Karlíček întinde gîtul, privind prin uşa întredeschisă din apartament.

— E în încăperea din fund – mormăi eu.

Karlíček îşi apropie capul de mine. Vorbeşte aproape în şoaptă, dar desluşit.

— Maşina P-37035 s-a găsit! Se află în garajul din strada Italská, în Vinohrady, la spălat. Proprietarul a dus-o acolo ieri dimineaţă. A dat ordin să fie spălată şi unsă. Trebuia s-o ia încă de la amiază. Trebuie să vă raportez că la garaj aşteaptă o patrulă civilă alcătuită din doi oameni pentru a putea interveni cînd va apare proprietarul maşinii.

Simt un junghi neplăcut în măruntaie şi o slăbiciune în mîini şi picioare. Respir sacadat. Mă ameninţă amorţeală fizică şi psihică. Fac tot ce pot ca să mă stăpînesc.

— Aşteaptă zadarnic acolo – rostesc eu anevoie.

Karlíček mă priveşte ca şi cum ar vrea să-mi pătrundă gîndurile pînă în adînc, apoi zice:

— Se înţelege. Omul n-a făcut decît să-şi ascundă maşina drăcească de noi. Povestea cu scrisoarea e o înşelătorie. Falfar nu putea să plece aseară cu automobilul de la circa cincizeci şi opt, fiindcă automobilul era încă de dimineaţă la garaj pentru toaletă.

Doi bărbaţi, alături de care firavul Karlíček pare un pitic, aşteaptă ordinele mele.

Le dau.

Intru în apartament. Mi-e greu să-mi mişc picioare şi trebuie să am grijă să nu mă pocnesc cu umerii de uşă.

Mortul nu mai e acolo. În aşa hal mi-a slăbit atenţia, încît nici n-am văzut oamenii care l-au ridicat.

Mă aşez într-un fotoliu. Aşa mi-e mai bine. Cred că n-aş mai fi în stare să stau în picioare nici cinci minute.

Cei doi oameni ai noştri intră în încăperea din fund ca şi cum ar avea treabă acolo. Dacă miliţianul va face un pas, ei se vor repezi asupra lui.

Karlíček îmi face un semn încurajator.

— Trimiteţi-mi aici pe comandantul secţiei de miliţie! spun.

Ordinul meu rostit cu glas tare se aude, fără îndoială pînă în camera din fund. Am încercat să dau vocii mele un timbru liniştit.

Trec cîteva clipe. Apoi se aude un răcnet cumplit, aproape neomenesc, la care oamenii mei reacţionează ca în cazul unui pericol ivit pe neaşteptate. Ridic mîna să-i liniştesc. În camera de alături se aude cum cineva loveşte cu picioarele în mobilă şi tropăie pe podea. Dar asta-i tot.

Omul în uniformă intră, sau mai bine zis este împins. Nu mai are chipiu. Părul cu nuanţe castanii îi cade pe frunte. Stă aplecat înainte, fiindcă cei doi bărbaţi puternici îl ţin zdravăn de coate.

Faţa însîngerată a „miliţianului” are o expresie ameninţătoare şi sumbră. Ochii varsă foc, parcă ar vrea să ardă totul în jur. Dinţii îi sînt încleştaţi şi buzele rînjite.

— Cătuşele – ordon.

Aştept pînă i le pune. Între timp, în colţurile gurii lui Falfar apare un firicel de spumă.

— Luaţi-i verigheta şi geanta de la şold!

Stau în fotoliu, aparent la largul meu. Dar mă gîndesc că n-aş avea putere să mă ridic. Hugo Falfar se află la trei paşi în faţa mea. Doi oameni continuă să-l ţină cu nădejde. Falfar pare ca ar vrea să se năpustească asupră-mi. În eforturile lui disperate de a-şi sfărîma cătuşele îşi zdrobeşte încheieturile.

Mă urăşte de moarte.

În jur domneşte o tăcere funebră. Nici o mişcare. Pentru majoritatea celor prezenţi, această scenă e nemaipomenit de surprinzătoare.

Karlíček îmi predă verigheta şi geanta. Cercetează la iuţeală partea interioară a verighetei. Îmi face semne foarte elocvente. Iniţialele gravate şi data corespund cu ce aflase el. Hugo Falfar a scos verigheta din degetul miliţianului ucis şi şi-a pus-o el.

Nu mă uit la verighetă. Deschid geanta. Printr-o încordare a voinţei, gesturile îmi sînt sigure şi precise. Scot din geanta două pachete voluminoase cu bancnote de cîte cinci dolari şi mai mari. Ia te uită: Hugo Falfar cumpărase dolari cu bancnotele falsificate. Daunele Băncii Naţionale se micşorează proporţional.

Nu stau să reflectez la asta. Bancnotele le ia în păstrare Loubal.

În geantă mai este ceva. O trusă de medicamente într-o cutie de metal, lipită cu o bandă lată de leucoplast. De unul dintre pereţii ei atîrna un tub de metal sudat care se termină cu o rotiţă fin dinţată, asemănătoare aceleia pe care am găsit-o în apartamentul distrus al lui Halík. Cutia cîntăreşte aproximativ un kilogram, dar poate mi se pare mai grea decît este în realitate.

Fără îndoială, am în mînă o bombă cu explozie întîrziată. Cînd ridic privirea, mi se pare că citesc batjocura în ochii lui Falfar.

Şi-l aud vorbind. O voce cu totul deosebită de cea de pînă acum. E răguşită ca sub imperiul unei patimi sadice.

— În sfîrşit! Aţi pierdut! Vă aflaţi exact în situaţia în care era Šrámek cu cîteva secunde înainte de explozie. Să se salveze cine poate!

Ultimele cuvinte le-a răcnit, holbează ochii şi alunecă atît de greu la pămînt, încît cei doi oameni voinici nu sînt în stare să-l susţină.

— Nimeni dintre noi, în nici o împrejurare, nu se poate lăsa cuprins de panică. Dar cui i-ar plăcea să fie sfîrtecat în bucăţi?

Aici ordon eu. Dacă nu dau un ordin sau altul, datoria subalternilor, a tuturor acestor oameni curajoşi, e să aştepte liniştiţi explozia. Numai că în clipa de faţă sînt cel mai puţin capabil dintre toţi şi am monstruoasa impresie că toate procesele mele biologice se opresc.

Trebuie să învinq. Cu un efort pe care eu însumi îl consider supraomenesc îmi adun forţele ca sa dau acest ordin energic:

— Deschideţi ferestrele!

În clipa aceea parcă mi-a plesnit ţeasta. Mai degrabă îmi amintesc anevoie decît văd că fereastra apartamentului lui Falfar dă într-o grădină întinsă, că în fundul ei se află un zid şi, dincolo de el, o fîşie largă de pămînt fără construcţii.

Fereastra e deschisă în grabă de cel la care m-am uitat întîmplător în clipa cînd am rostit ordinul.

Răcnesc către unul dintre paznicii lui Falfar:

— Ia asta şi arunc-o pe fereastră în grădină cît poţi mai departe. Repede!

Şi băiatul ăsta e atît de formidabil, încît mai poate spune:

— Execut!

Fără să şovăie, ia cutia din poala mea şi din două salturi ajunge la fereastră. Dar se retrage un pas înapoi ca să-şi ia avînt. Toate mişcările acestea mi se par nespus de încete. Strîng convulsiv braţul fotoliului ca să-mi păstrez.calmul. Drogul doctorului mi-a sfîşiat nervii în zdrenţe.

— Retrageţi-vă! strigă aruncătorul către mine.

În sfîrşit, cutia infernală aruncată de o mînă puternică zboară cu violenţă pe fereastră. O clipă prinde lumina soarelui care răsărise cu puţin înainte şi străluceşte mat. Apoi nimeni nu mai mişcă, nimeni nu mai suflă. Era destulă vreme. Nu se aude nici o explozie. Un minut. Două...

— Înapoi de la fereastra, voi de acolo! spune Třepinský cu răceală.

Soarele vesel se ridică strălucitor, ca şi cum după o noapte adîncă ar vesti coborîrea liniştii calde. Nori plutitori se adună în grămezi uriaşe alb aurii şi rămîn pe loc.

Dar în mine arde un foc. Nesuferitul de doctor a avut dreptate. Mi-e foame şi sete, îmi bate inima, simt o chinuitoare durere de cap şi o înţepeneală în tot trupul.

Falfar îngenunchează în faţa mea. Se apleacă atît de tare, că aproape atinge podeaua cu fruntea. Mi-e tare silă de el. Îl caut cu privirea pe Loubal.

— Închisoare preventivă! rostesc eu şi mă aud de parcă ar vorbi altcineva. Celulă grea. Pază permanentă! Aşteaptă alte indicaţii. Predau deocamdată comanda.

Las capul pe spate, mă reazem de fotoliu şi închid ochii.

Aştept explozia? Nu. Nu mă mai interesează. Pe un teren pustiu nu poate să pricinuiască pagube serioase. Totul e în ordine.

Totuşi explozia nu s-a produs. După cum mi s-a relatat mai tîrziu, Hugo Falfar s-a mirat cel mai mult.

13

După trei zile sînt iarăşi sănătos tun. Despre drogul doctorului nici nu vreau să aud.

Cer să mi-l aducă pe Falfar.

De bună seamă că nu mai poartă uniformă. S-a liniştit, e aproape cinic. Are o privire vanitoasă, dacă nu mîndră; altfel, fizionomia lui este a unui om despre care n-ai putea spune niciodată că a săvîrşit atîtea crime. Nu şovăie în faţa noastră, deşi sîntem destui. Colonelul, Loubal, Třepinský, Skála, reprezentantul procuraturii, grefierul, gardienii...

Recunoaşte nesilit că el e autorul scrisorii. Nu neagă intenţia de a mă ucide. Adaugă numai că n-ar fi ezitat să moară o dată cu mine. Prin aceasta şi-ar fi dovedit superioritatea. Spune:

— În acest scop l-am atras pe miliţian în apartamentul meu. Pretextul a fost destul de naiv. Mi-aţi fi putut atribui şi dumneavoastră altele, cu zecile. Îmi pare rău, dar politica mea personală cerea această jertfă. Găsiţi justificarea acestui fapt în scrisoarea mea. Acolo am expus lucrurile în mod convingător. Recunosc totul, fiindcă, oricum, mi-aţi putea-o demonstra cu probe. Prin urmare, vă cruţ eforturile.

E nebun sau se preface?

Avea cu sine o avere întreagă de dolari. Îmbrăcat în uniforma care îl îndreptăţea să acţioneze în consecinţă, în noaptea aceea ar fi putut opri orice maşină i-ar fi convenit, ar fi silit şoferul să urmărească un infractor inexistent şi pe urmă ar fi scăpat de şofer cum ar fi crezut de cuviinţă. Maşina ar fi folosit-o apoi pentru a se îndrepta spre graniţă. Spera ca uniforma să-i uşureze situaţia.

Acum ridică din umeri.

— O maşină străină n-ar fi fost suspectă, bineînţeles – spune el cu un fel de resemnare. Propriul meu automobil, da. De aceea l-am lăsat în garaj şi m-am amuzat sincer de eforturile dumneavoastră de a-l găsi. Mă căutaţi şi eu eram în faţa dumneavoastră. Recunoaşteţi că planul meu a fost admirabil. Din păcate a eşuat şi cu mine s-a sfîrşit. Legile sînt dictate de forţă şi dumneavoastră sînteţi acum cei mai tari. Nu cred că am făptuit ceva atît de cumplit. Am luat viaţa cîtorva oameni, asta-i tot. Pînă în ultima clipă, nici unul n-a ştiut ce-l aşteaptă. Fără îndoială că pe ei nu i-a deranjat. Au fost scutiţi de groaza morţii. N-am chinuit pe nimeni.

— Pentru a te scuza spui lucruri care te situează într-o lumină şi mai proastă - zic eu.

Ridică iarăşi din umeri:

— Da. Am ucis fără sentimente. După cum văd, ne deosebim foarte mult în ce priveşte preţuirea acordată vieţii. Cît despre mine, sînt convins că nu poţi preţui decît propria ta viaţă. Orice consideraţii asupra vieţii altora sînt absurde.

Înclin să cred că Hugo Falfar simulează o nebunie bizară, un gen de nebunie construită cu rafinament.

— Asta e o problemă de gîndire exactă - vorbeşte el în continuare şi poate e bine să-l lăsăm să vorbească, pentru ca să se încurce în propriul lui năvod. Cu siguranţă că astăzi nu m-aş afla aici dacă creierul nu m-ar fi dezamăgit în ultimele zile. De vină e încordarea prea mare. De pildă, maşinuţa infernală destinată dumneavoastră. Cred că din greşeală am umplut-o cu un material pe care între timp îl descompusesem în mod experimental, ca să-l neutralizez. Asta s-a întîmplat din cauza fricii.

— Dumitale ţi-a fost frică de ceva? !

— O, da! spune Hugo Falfar cu indulgenţă. Frica e deseori mobilul unor acţiuni excepţional de curajoase sau geniale. Creierul biciuit lucrează de două ori mai bine.

Mărturiseşte că i-a fost frică atunci cînd Josef Trojan a depus cele douăzeci şi patru de mii.

— N-a vrut să aştepte să-i retipăresc partea ce i se cuvenea. Socotea că nimeni nu se mai gîndeşte la serie şi că e suficient dacă cei de la poştă îi primesc banii. Mi-a reproşat că l-am împins la acest lucru. Că vreau să nu-i mai dau aceşti bani. E drept că nu mă grăbeam cu retipărirea pentru el. Fiindcă, în general, nu meritau nimic. Fireşte, din treaba asta făcută de Trojan, putea să rezulte o mare primejdie. Şi-a dat seama singur după ce i-am explicat. Nu voiau să-mi încredinţeze bancnotele, se temeau să nu le piardă de-a binelea. Dar fără mine rămîneau nişte zdrenţe fără valoare. Iar să mi le încredinţeze însemna să se expună riscului de-a mă vedea retipărindu-le doar pentru mine. Aşa mi-am vrăjit grupul meu, domnilor! Dar asta nu-i totul! Le-am băgat frica în oase şi le-am dat un sfat admirabil: căsuţele post-restant. Cheile să le ascundă în borcane de castraveţi, pline cu cafea crudă. Acolo nimeni nu va căuta milioanele. Borcanele să le depună pentru orice eventualitate la Halík. Şi încă ceva. Trojanová de mult nu-şi mai iubea bărbatul, şi iată un fapt care putea fi folosit. Cu

siguranţa că l-aţi fi anchetat pe Trojan pentru cele douăzeci şi patru de mii. Era un diabetic slăbit, şi multă vreme nu v-ar fi rezistat. În urma instrucţiunilor mele, Halík a procurat o cultură de tetanos de la institutul de cercetări.

Hugo Falfar zîmbeşte plin de sine.

— Borcanul cu cafea crudă de la Halík mai avea şi altă menire. Halík şi Trojanová nu trebuiau să se arate la mine în apartament. Au înţeles acest lucru. Dumneavoastră aţi fi ajuns la locuinţa mea, urmărindu-i pe ei. Am aranjat să se cunoască din nou, deoarece Halík nu trebuia implicat în afacerea Trojan. La moartea suspectă a unui om, autorităţile se adresează întotdeauna în primul rînd amantului soţiei. Am hotărît ca pe viitor să ne vedem la Halík, şi Halík să-mi dea o cheie de rezervă. Aşadar, eu aşteptam acolo, am luat apoi şi cheia din borcan. Povestea cu cheile dovedeşte că aveau încredere în mine, fiindcă, de fapt, eu i-am apărat, le-am dat sfaturi bune, i-am ajutat, căci infamia lor se manifesta mai ales la vederea banilor lichizi. O cheiţă nu-i nimic, chiar dacă înseamnă o sută de mii. E o chestie de psihologie. Omul trebuie să ştie să ţină seama de toate.

Hugo Falfar şi-a plasat bomba sub marginea covorului, a făgăduit perechii de amanţi că în noaptea următoare le schimbă un număr mai mare de bancnote retipărite şi a plecat.

Dar Hugo Falfar avea griji cu iubita lui, Jitka Seráková.

— Voia să-i dau cîteva milioane şi apoi să plece - explică el. Dar pe o femeie n-o faci să tacă nici cu o mie de milioane. Te trădează chiar dacă nu vrea. Vorbea în somn. Visa morţi. Se putea întîmpla ca într-un astfel de moment să fie cu ea altcineva, de aceea a trebuit să reflectez la acest lucru. La urma urmei, o iubeam pe femeia asta, îmi convenea. Dar cum se lăsa întunericul, ea se temea de mine. Sînteţi de acord că trebuia să fac ceva împotriva acestui fapt. Şi iarăşi am făcut-o numai din pricina fricii.

Jitka Seráková a băut cafea din cafeaua aceea grovază din care băuse şi Vrána în trenul 2316. Cînd şi-a pierdut cunoştinţa, oacheşul Falfar a aşezat-o în maşina lui şi a sufocat-o de-a binelea.

Povesteşte liniştit, oarecum îngrijorat. Tot ce-i rău consideră că e o lege a naturii.

— Ştiam unde o duc, se înţelege. Dar aici a survenit totuşi o greşeală. Mi-am dat seama îndată ce-am observat prin pădurícea din spatele casei că cineva se apropie din depărtare. Am lăsat fata jos, am fugit la maşină şi am mers cu farurile stinse pe sub tei. Mai departe! Tot mai departe! Eu cunosc locurile pe-acolo. M-am oprit tocmai în fund, pe şosea. N-aţi putut să mă observaţi, plecasem la timp din calea dumneavoastră. Apoi m-am întors pe jos, ca să văd ce se petrece. Aţi găsit la Halík cheia pe care am pus să i-o facă?

— Da - confirm eu.

— Mizerabil bilanţ! Apoi am fost bucuros că pot să dispar pe un drum lăturalnic. N-am mai ajuns să iau cheile de la căsuţe.

— De ce le-ai ascuns tocmai acolo?

Hugo Falfar, încruntat ca un diavol, se uită la mine surprins, ca şi cum întrebarea asta şi-ar fi pus-o şi el însuşi, aşa, deodată. Dar cînd, în sfîrşit, răspunde, e din nou înfumurat.

— Aşa mi-a plăcut mie!

Ochii îi scapără de îndărătnicie. Echilibrul lui sufletesc pare totuşi puţin labil.

Aş vrea să-mi dau seama cu mai multă precizie, de aceea îi pun altă întrebare.

— Te-ai gîndit că Halík şi Trojanová, sau cel puţin unul dintre ei, ar fi putut rămîne în viaţă după explozie?

— N-au rămas în viaţă.

— Dar s-ar fi putut întîmpla. Nu s-a petrecut un lucru asemănător în vagonul poştal?

Hugo Falfar îşi mîngîie fruntea încet ca şi cum ar avea nevoie să-şi adune gîndurile:

— Ah, vă gîndiţi la Lenk?

— Crezi că Halík sau Trojanová, despre care totuşi ştiai ca e urmărită, nu te-ar fi denunţat dacă ar fi fost în pragul morţii?

Hugo Falfar se încruntă îngrozitor.

— Vă rog - răspunde el, atins - să nu credeţi că eu gîndesc mai rău decît dumneavoastră. La mine teoria s-a identificat cu practica. La Rath am fost depăşit de soartă! A trebuit să las urme! Creierul poate fi infailibil, dar asupra anumitor înlănţuiri de fapte nu are influenţă. Dacă aţi fi venit cu o oră mai tîrziu, totul ar fi fost în ordine. O singură oră din viaţă a hotărît destinul meu.

Pe neaşteptate, Hugo Falfar tace, ca şi cum prin constrîngere îşi învinsese iritarea.

Şi eu îi pun o altă întrebare.

— De ce ai lăsat lumina aprinsă în apartament după ce l-ai ucis pe comandantul circumscripţiei?

— Asta-i un fleac! spune Falfar, morocănos, de sus. Nu fiţi caraghioşi!

— Dacă n-ar fi fost lumină - spun eu intenţionat şi nu prea convins - te-am fi aşteptat în faţa casei. Ai fi putut să mai tragi nădejde în realizarea planurilor dumitale.

Falfar nu ştie ce să răspundă. Poate reflectează la ceea ce ar fi însemnat pentru soarta lui simpla răsucire a unui comutator. Aproape nimic. Dar e vădit tulburat.

— Ştii - întreb eu - ce s-a întîmplat de fapt în vagonul poştal?

— Ce s-a întîmplat?

— Îţi va povesti locotenentul Lenk. Cît a zăcut fără cunoştinţă, n-a putut să vorbească, nici să sugă bomboanele dumitale otrăvite. Dar cînd a putut s-o facă, era prea tîrziu pentru bomboane, fiindcă apucase să vorbească. Atentatul dumitale la viaţa lui n-a avut nici un efect.

Falfar îşi freacă fruntea. Îi pare rău de greşelile pe care le-a făcut, în mod evident mai mult decît de crimele săvîrşite. De asemenea, se pare că nu mai e atît de sigur pe funcţionarea ireproşabilă a creierului său, nici că reuşeşte să ne păcălească cu felul lui de a simula sîngele rece.

Dau ordin să-l ducă.

Al doilea interogatoriu îl iau psihiatrii. Aceştia consideră că e indicat să se recomande procuraturii un examen amănunţit al stării lui psihice.

Convorbirea durează un timp mai îndelungat.

Deocamdată Karlíček e bucuros de laudele aduse şi de premiul pe care l-a primit pentru meritele sale la instruirea cazului C-L. Această glorie îi ajută mult şi la lecuirea dragostei sale nefericite.

Deşi privesc lucrurile cu satisfacţie, îmi reproşez totodată că poate nu m-am purtat cum se cuvenea faţă de sentimentele lui.

După două luni, primesc o ştire despre Falfar.

Psihiatrii n-au constatat la el o alterare cerebrală de asemenea proporţii, încît să nu poată fi tras la răspundere pentru crimele sale.

În septembrie 1952 se afla în faţa Curţii cu juri.

A fost condamnat la moarte prin ştreang. Şi deoarece nu s-a recomandat o cerere de graţiere, hotărîrea şi-a urmat cursul.

Pînă în ultima clipă, Falfar cel negru şi-a apărat adevărul său morbid potrivit căruia crimele lui nu erau mai grave decît un război – crima crimelor. Totuşi după părerea mea, ar fi o greşeală să susţii că cele două războaie nu şi-au avut partea lor de vină la crimele săvîrşite de el.

CUPRINS

PARTEA ÎNTÎI.....3
1.....3
2.....14
4.....46
5.....60
6.....70
7.....82
8.....91
9.....105
10.....116
PARTEA A DOUA.....125
1.....125
2.....133
3.....147
4.....161
5.....169
6.....181
7.....194
8.....212
9.....218
10.....239
11.....246

12.....267
13.....282

Lei 7,50